

Brokerul fugar dezvăluie adevărul.

Cristian Sima

S MAREA POVEDANIE

LG

Cristian Sima

Marea spovedanie

Brokerul fugar dezvăluie adevărul

- 25 mai 2015 -

Cuprins

Introducere	5
Cap. 1. Oltenița	19
Cap. 2. Copilăria	30
Cap. 3. București	39
Cap. 4. „Invizibile”	47
Cap. 5. Muzicală - Prietenii mei, iubirile mele, belelele mele	53
Cap. 6. Vacanțele mele	57
Cap. 7. Olimpiadele de matematică	66
Cap. 8. Nomenclatura comunistă	73
Cap. 9. SOV și Junimiștii	77
Cap. 10. Suntem liberi să scriem orice	87
Cap. 11. Fără virgulă	94
Cap. 12. Conferință la Bruxelles	100
Cap. 13. Armata	104
Cap. 14. Euro, de la naștere până la funeralii (I)	115
Cap. 15. Euro, de la naștere până la funeralii (II)	120
Cap.16. Universitatea (1981-1985)	122
Cap.17. Compromisuri	134
Cap. 18. ... cu dedicație lui Moș Crăciun	144
Cap. 19. Examene	155
Cap. 20. Pașaportul	163
Cap. 21. Accidentul	172
Cap. 22. Perioada celor 4 ani de facultate	180
Cap. 23. Occidentul	185
Cap. 24. Speranța	188
Cap. 25. Game Over!	191
Cap. 26. Odă Partidului Antenist	198
Cap. 27. Lăcomia Tranziției (I)	200
Cap. 28. Lăcomia Tranziției (II)	206
Cap. 29. Lăcomia Tranziției (III)	217
Cap. 30. Mercenarii	222

Cap. 31. IT-ul = cloșca cu pui de aur, postdecembristă	224
Serviciile fac afaceri imobiliare?	234
Cap. 32. Afacerea Rompetrol	235
Cap. 33. Afacerea Rompetrol (II). Povestea mea cu Dinu	239
Cap. 34. Intermezzo Udrea vs. Tapalagă	251
Cap. 35. Povestea mea cu „Marele Combinator”	252
Cap. 36. Povestea mea cu serviciile (I)	261
Cap. 37. Povestea mea cu serviciile (II)	265
Cap. 38. Spovedania electorală (I). Victor Ponta	268
Cap. 39. Spovedania electorală (II). Klaus Johannis	275
Cap. 40. Flash (I)	281
Cap. 41. Flash (II)	282
Cap. 42. V-am înțeles! (I). Educația	284
Cap. 43. Povestea mea cu serviciile (III)	292
Cap. 44. Povestea mea cu serviciile (IV)	298
Cap. 45. Mother Russia	304
Cap. 46. Sinapsele corupției (I)	305
Cap. 47. Sinapsele corupției (II)	310
Cap. 48. Sinapsele corupției (III)	316
Cap. 49. Povestea mea cu serviciile (V)	318
Cap. 50. Povestea mea cu serviciile (VI)	323
Cap. 51. Povestea mea cu serviciile (VII)	330

Introducere

O spovedanie e o mărturisire. Un act de curaj și în același timp o ușurare. Nu m-am spovedit niciodată, nici unui preot, nici iubitei, nici măcar propriului meu copil. O voi face acum, public. Nu mă aștept să fiu crezut și cu atât mai puțin să fiu iertat. Am avut o viață agitată, un fel de montagne russe. Nu regret nimic din ce am făcut, regret poate ce nu am făcut, experiențele pe care nu le-am avut, oamenii pe care nu i-am cunoscut suficient. Am fost norocos, pentru că am fost mereu în mijlocul evenimentelor. Am trăit intens și niciodată nu m-am plictisit și nici nu am avut sentimentul că trăiesc degeaba.

Istoria ultimilor 50 de ani nu a trecut pe lângă mine, am fost binecuvântat să fiu mereu alături de vremuri, chiar și atunci când m-am împotrivit curentului. Se poate spune orice despre zbuciumul meu din ultimii 30 de ani, în afară de un cuvânt pe care, oricum, l-am detestat dintotdeauna: *cool*.

Nimic nu a fost liniștit și nimic din ceea ce am trăit nu a fost degeaba. Am dormit puțin toată viața, 3-4 ore pe noapte, tocmai pentru că erau atâtea lucruri de trăit pe viu. Am fost la Brașov în 14 noiembrie 1987, am fost în Piața Universității în 21 decembrie 1989, am fost primul muritor de rând care a intrat în Studioul 4 pe 22 decembrie 1989. Am fost în toaleta din Televiziunea Română în care generalul Militaru îl îndemna pe Iliescu să inventeze diversiunea cu teroriștii. Am fost la Firenze în 1993, în₅

Via Dei Georgofili când a explodat bomba pusă de mafia siciliană. Am fost în RER-ul parizian la Porte Saint-Michel, în 1995, când algerieni de la GIA au explodat o butelie cu gaz plină de cuie. Am fost în 1999 în cabina de la Crans Montana care s-a prăbușit la furtuna de zăpadă și am fost în Turnurile Gemene cu 10 zile înainte de atentatul din 9/11. Am scăpat nevătămat din toate, dar am rămas cu poveștile acestor evenimente veșnic vii în memorie.

Spovedania mea nu se vrea o înșiruire platonice de întâmplări și personaje, de denunțuri și caracterizări. Scopul ei e să-mi ușureze conștiința încărcată și, mai ales, să descrie atmosfera fiecărei epoci. Voi încerca o analiză, evident subiectivă, a sistemelor pre și postdecembrist din România și, nu în ultimul rând, a evoluției europene din anii '90, premergătoare Uniunii Monetare și marii crize economice din 2008. Nu am pretenția că voi scrie un compendiu plictisitor de istorie contemporană, ci doar speranța că veți putea gusta împreună cu mine amestecul de parfumuri și mirosuri pestilențiale ale ultimilor 30 de ani.

Această carte s-a născut cu multe chinuri existențiale, cu multe întrebări la care am încercat să-mi răspund, dar mai ales cu o luptă continuă a autorului cu propria-i ipocrizie. Rămâne să decodați singuri dacă am reușit să mă lepăd de o ipocrizie care mi-a condus existența din 1985 până în 2012. Eu sper că la sfârșitul acestei spovedanii să pot să spun că nimic nu a rămas nespus.

”Ipocrizia este ofranda pe care viciul o pune pe masa virtuții.”

La Rochefoucauld

Mă iluzionez că, după ce mă voi ușura de tot ceea ce mă apasă azi, îmi veți descoperi toate viciile pe care le admirați și toate virtuțile pe care le detestați. Intuiesc că după publicarea acestor spovedanii voi fi întrebat cu preponderență de ce am făcut-o abia acum și mai ales de ce am ales acest moment. Lenin spunea că cele mai importante lucruri la o revoluție nu sunt nici idealul pe care-l țintește și nici cauzele și frustrările pe care se sprijină, esențial e doar momentul ales pentru a o declanșa. Departe de mine ideea de a declanșa chiar și o minoră răzmeriță, dar cred cu tărie că suntem într-un moment de cumpănă și că o mai bună înțelegere a vechiului sistem va duce cu siguranță la crearea unuia mai bun.

Atât eu, cât și întreaga mea generație, am falimentat cu brio în tranziția postdecembristă. Plecarea în masă a cadrelor universitare în 1990-1991 a lăsat sistemul educațional fără nicio șansă de viitor. Aceea a fost migrația cea mai dureroasă pentru societatea românească și abia acum își produce efectele teribile. Generația mea ar trebui să facă un pas în urmă și să nu încerce să se amestece în schimbarea care ar urma să vină. Experiența eșecului nostru, o experiență foarte bogată și folositoare, trebuie pusă la dispoziția tinerei generații fără nicio sugestie pentru ceea ce va urma. Noi, tinerii din₇

decembrie 1989, putem doar să le dăm sfaturi fără a avea pretenția de a fi urmate ad litteram, nu avem niciun ascendent moral asupra tinerilor de azi, care va trebui să îndrepte nu doar catastrofele comunismului, ci mai ales mentalitatea lacomă și arivistă creată în tranziția din ultimii 25 de ani.

Ideea de a pune pe hârtie tot ceea ce am trăit nu îmi aparține. Nu am crezut și nici azi nu cred că aș avea talentul necesar pentru a povesti obiectiv marele tablou al tranziției. Există însă multă lume, oameni pe care nu-i cunosc, care, după ce au citit multe fragmente din această carte publicate de-a lungul timpului pe Facebook, m-au împins de la spate să scriu și mai ales să public. Realizez că interesul majorității nu sunt culoarea și mireasma unei epoci, ci mai ales dezvăluirile sistemului corupt cu care m-am călcat pe picioare zilnic. Sper că trăirile mele, ale oamenilor simpli și normali ce apar și ei în această mărturisire, să fie până la urmă mai importante decât arhiva cu conturi și transferuri. Arhiva, oricum, am pus-o la dispoziția justiției române încă din noiembrie 2014 și nu cred că va dura mult până când vom vedea și urmările în tribunalele dâmbovițene. Spovedaniile sunt, însă, un amestec de suspine, dureri și râsete, un terci al propriilor mele trăiri, ce ar vrea să descrie atât tragismul sistemului, cât și ridicolul celor ce au făcut posibilă instaurarea sa.

Cum cel mai important lucru pe care l-am trăit este chiar scrierea acestei cărți, am agățat pe firul genezei "Marii Spovedanii" tot ceea ce mi s-a părut mai relevant pentru

a descrie sistemul, păpușarii lui și cauzele care au dus la instaurarea să. Dacă ar trebui să explic într-o singură frază cum s-a ajuns aici, aș spune pe nerăsuflăte: ”Sistemul s-a format, s-a dezvoltat și s-a propagat prin efortul și contribuția întregului popor român. Dacă fiecare dintre noi va pune umărul la distrugerea și reasanarea lui, măcar în aceeași măsură în care am pus umărul la proliferarea lui, atunci cu siguranță vom reuși. Cum eu am contribuit din plin la acest sistem, voi contribui și mai mult la demascarea și distrugerea lui. Nu am uitat nimic din ceea ce am făcut și vreau ca măcar generațiile viitoare să învețe ceva din experiența mea. Asta nu înseamnă că voi milita pentru ideea că vina colectivă e cea care ne-a adus aici. Există vinovați și va trebui să existe și pedepse pentru ei.”

Într-o țară condusă de hoți, singurul păcat capital e prostia supușilor. “În Drept, cineva e vinovat doar dacă încalcă drepturile altuia; în Etică, el este vinovat doar dacă se gândește să facă asta”, spunea I. Kant. Dacă ne-am gândi de fiecare dată când întreprindem ceva dacă nu cumva încalcăm drepturile celorlalți, sigur am comite mai puține păcate morale și sigur nu am favoriza nașterea și înmulțirea monștrilor corupției. Spovedindu-mă, voi încerca să mă gândesc la drepturile tuturor, atât ale călăilor, cât și ale victimelor.

“Există oameni care nu îmbrățișează decât umbre, aceștia beneficiază doar de umbra fericirii.”

W. Shakespeare

Umbrele politicii în 2012

Pretutindeni, dar mai ales pe meleagurile dâmbovițene, politica s-a făcut la cafenele, restaurante, case conspirative, în general departe de ochii maselor. Noi, românii, am fost mereu fascinați de jocurile de culise, de piedicile pe la spate și mai ales de umbrele dubiului. Dacă **Creatorul** ne-ar livra în piața publică filmul real al umbrelor ultimilor 24 de ani, nimeni nu ar crede ceea ce ar vedea, dar, în același timp, toți vor spune: ”Ți-am zis eu că așa a fost”.

CTP-ul, Cruciașătorul Potemkin al presei românești, întrevește un scenariu. Cum nu are suficiente date, voi încerca să completez ficțiunea printr-o înșiruire brută a unor evenimente trăite de mine în primele 9 luni ale anului 2012. Sper să reușesc o înșiruire telegrafică, fără floricele și mai ales fără comentarii personale. Vă las să trageți ce concluzii vreți și să vă imaginați ce scenarii doriți.

Decembrie 2011

Reuniune la Bruxelles. Situația datoriilor publice ale multor țări europene devine din ce în ce mai greu de controlat. Cameron părăsește intempestiv reuniunea, lăsând cuplul “merkozy” să se descurce cu moneda

europăană. Bănescu se întoarce de la Bruxelles preocupat de situația economică, dar și mai preocupat de scăderea popularității Guvernului Boc și a sa personal. Vrea să schimbe primul ministru, dar Boc nu cedează, nu vrea să demisioneze. Conduce guvernul prin mâna lui Predoiu, omul său de încredere în Guvern. În Guvern, e haos; nimeni nu mai ascultă, nici de Boc, nici de Bănescu, toți sunt disperați. Informațiile le primesc de la Predoiu. Ideea lui Bănescu e să-l aducă pe Maior prim-ministru, să-l țină 2 ani și să-l pregătească să devină viitorul președinte. Maior joacă la două capete și începe să aibă întâlniri de taină cu câteva umbre importante din PSD. Predoiu speră ca Boc să demisioneze, și el să fie numit prim-ministru.

Mergem în bârllogul SRI, în vechea casă făcută de Carol pentru Lupeasca. E stînjenitoare, un amestec de comunism, brâncovenism și noile gusturi postdecembriste. E o casă în care nu te simți în niciun secol. La masă, eu, Predoiu, Dăianu, Maior, Coldea. Predoiu a cerut întâlnirea pentru a le povesti ce se întâmplă dacă euro va cădea sau dacă se va sparge în două, euro pentru bogați (Germania, Olanda, Finlanda) și cel pentru săraci (Grecia, Portugalia, Italia, Spania). Se vehiculează chiar și ideea că în cazul unui "run" la băncile românești, acestea ar putea fi apărate cu TAB-urile împotriva deponenților care doresc să-și retragă banii. Coldea pare cel mai inteligent și respinge categoric această soluție. La sfârșit, situația rămâne la fel și nu se trage nicio concluzie. După un timp, Predoiu îmi spune: Au zis că ești deștept, dar ești incontrolabil.

Foarte deștept nu cred că am fost, pentru că eu vedeam Germania retrăgându-se din euro și, deși și azi cred același lucru, nimic nu ne face să credem că se va întâmpla. Maior e foarte sigur de sine, vorbește puțin și pune accentul pe instituțiile statului care sunt pregătite și vor acționa conduse de BNR.

Ianuarie 2012

Situația se înrăutățește la noi, dar pare a se îmbunătăți în afară. Afară, începe marea tipărire de bani, la noi deficitul bugetar e incontrollabil și, colac peste pupăză, apar manifestații în piață, urmare a gafei cu Arafat. Boc cedează și e de acord să demisioneze. Maior e convins că îi va lua locul, Predoiu la fel. Băsescu joacă la cacealma.

Februarie 2012

Boc demisionează. Predoiu e numit prim-ministru interimar și e foarte fericit, crezând că va rămâne până la capăt. Boc părăsește Palatul Victoria luând paltonul lui Predoiu, cu 10 numere mai mare, e debusolat, nimeni nu-l mai bagă în seamă. Această numire total ciudată a fost făcută pentru orgoliul lui Predoiu, ca să-l țină aproape. El e dependent de Băsescu 100% și e convins că Băsescu are nevoie de el pentru a face numirile la Parchet și DNA, faimoasa rocadă.

În noiembrie 2011, în trenul de Geneva, mergând la un concurs de golf, Predoiu este sunat de Băsescu și se ridică automat în picioare.

Revenim. Seara, este numit MRU, Predoiu e decepționat, dar Băsescu îl liniștește cu chestia că oricum va putea

să-și pună pe cartea de vizită Ex. Prim-Ministru (după ce a părăsit Ministerul Justiției, pe cartea de vizită a lui Predoiu scria Ex. Prim-Ministru, Ex. Ministru de Externe, Ex. Ministru al Justiției. Arăta înfiorător. Cum i-am dat în folosință birourile de la WBS, comandase și o plăcuță cu aceste inscripții).

MRU nu e votat încă de Parlament, așa că Predoiu se ocupă cu dezăpeziri și se bucură încă vreo câteva zile de putere. MRU ajunge la Palatul Victoria, e debusolat, dar Predoiu conduce Guvernul timp de peste o lună, chiar din biroul lui MRU. MRU se ocupă doar de imagine, nu de Guvern, e deja în campanie prezidențială. MRU începe să facă troc pentru imagine. Își aranjează întrebările la Gâdea și reușește să plece învingător. Mă cheamă la Palatul Victoria. Îl întreb pe Predoiu ce vrea de la mine. MRU vrea un troc, să mă pună șef la Consiliul consultativ și eu să-i garantez susținerea de la *Hotnews*. Îi comunic prin Predoiu că nu mă amestec în politica editorială și întâlnirea nu mai are loc. MRU face acel consiliu mamut, totul la troc. Blănculescu, fiind cel mai lingău, este numit secretar. Peste doar câteva luni, Blănculescu îl va critica pe MRU și va deveni consilierul lui Ponta. Acel consiliu nu se va întâlni nici măcar o singură dată, era doar o chestie de a da ceva la schimb fără dorința de a schimba ceva în economie.

MRU devine arogant, țipă la miniștri, îi jighește și evident apar animozități în PDL. Băsescu nu-l salvează, ba chiar pune paie pe foc. Numirea lui MRU era doar pentru a-i arăta pisica lui Maior, care nu fusese ascultător, cel puțin așa-mi relatează Predoiu. Predoiu e convins că Băsescu

îl are pe el drept carte salvatoare și că Maior și MRU vor dispărea cu timpul, fiind deja arși politic.

Predoii organizează întâlniri pentru, vezi Doamne, salvarea României și schimbarea mentalității politice. Participă Iulian Chifu de la Cotroceni, Mihnea Constantinescu de la SIE, Dăianu, eu și din când în când și alții. Predoiu e convins că într-un an va fi milionar și în doi Președinte. Vreau să precizez că nu cred că a luat un ban cât a fost ministru, a trăit doar din ce i-am câștigat eu la Bursă.

Deja din martie se știe că MRU va cădea pe mâna lui Oprea și a câtorva PDL-iști. Ceea ce nu se știe e că nu Predoiu va fi succesorul. Predoiu îmi repetă că el e singurul politician care se poate înțelege și cu liberalii și cu Hrebenciuc, a dovedit-o când a trecut codurile și Băsescu merge pe mâna lui. Băsescu i-o va trage a doua oară, tot cu zâmbetul pe buze.

Aprilie 2012

Se vorbește deja de moțiunea de cenzură. MRU e liniștit, Predoiu e convins că va trece. Începe deja din proprie inițiativă să negocieze cu liberalii și Hrebenciuc. Nimeni nu-l bagă în seamă.

Moțiunea trece, guvernul MRU cade. Predoiu realizează în ultima clipă că nu va fi Prim-Ministru, dar speră să rămână Ministru de Justiție. Ponta îi face propunerea, se duce la Băsescu să primească girul și să-l roage să insiste pe lângă Ponta. Mi se pare ciudat, dar, văzând sms-urile, cred că e posibil ca Ponta să-l lase la Justiție.

Încerc să schimb toți banii Bursei în dolari, reușesc să schimb doar 2 milioane, pentru că toți din CA se opun. Eu plec la Paris de 1 Mai, Predoiu rămâne pe baricade. Primesc la Paris sms de la Predoiu:

Crin și Voiculescu se opun, nu voi fi Ministru la Justiție. Predoiu vrea un post la Sibex, eu nu pot să îl ofer, ne certăm.

Mai 2012

Revin la București. Ponta anunță Guvernul. *Hotnews* îi demolează un ministru, doamna “Standford” de la Educație. Am deja și mai mulți dușmani. Dăianu insistă să vând *Hotnews*⁽¹⁾ și să ies de la Sibex⁽²⁾, mă avertizează că așa pot rămâne cu WBS⁽³⁾. Mă simt puternic, nu cedez.

Iulie-August 2012

Începe suspendarea. *Hotnews* îl susține pe Băsescu și acuză lovitura de stat. Leul se devalorizează și mai mult, începuse deja de dinainte de 1 Mai, imediat după moțiune. Predoiu primește oferta să se ducă consilier la Cotroceni, ca și Funeriu și ceilalți, dar refuză. Îi dau birourile mele

⁽¹⁾ *Hotnews* - agenție de știri în acționariatul căreia C. Sima avea o cotă importantă) (n.m.)

⁽²⁾ *Sibex* - *Sibiu Stock Exchange SA*, în acționariatul căreia de asemenea C. Sima avea o cotă importantă și era președintele Consiliului de Administrație. Principalul obiect de activitate al societății: administrarea piețelor financiare. (n.m.)

⁽³⁾ *WBS* - *World Brokerage Services România*, înființată în 1997 de un grup internațional de traderi, conduși de C. Sima, care deținea 36,15% din capital. (n.m.)

gratis și încearcă să lucreze de la mine, de la WBS, dar nu reușește nimic, e deja depresiv, îi lipsește puterea.

La suspendare, nu ia poziție și nu-l susține pe Băsescu, se simte folosit și aruncat ca o cârpă. Eu mă implic puternic. Primesc amenințări la telefon că voi citi *Hotnews* din aceeași celulă cu Băsescu. Băsescu e suspendat. Băsescu vine la *Hotnews* să dea interviu. Încă crede că va reuși să convingă lumea să voteze NU. Îi explic că singura soluție e boicotul și că eu în locul lui aș face ca și De Gaulle cu “Je vous ai compris“. Ii spun că eu aș boicota, apoi m-aș demite, dar eu aș organiza alegerile, e o ieșire din scenă demnă. Mă ascultă, dar nu comentează.

Pantazi, redactorul-șef de la *Hotnews*, e foarte preocupat că l-am ofensat pe domnul Președinte. Rămân surprins, *Hotnews* l-a ajutat și criticat pe Băsescu fără să primească niciun ajutor, poate că eu mă înșel. Nu mai am încredere în nimeni, devin brusc circumspect. Până atunci, eram expansiv, chiar inconștient de curajos. Îl sun pe Tăriceanu să-l conving că nu e bine să joace cartea Voiculescu. Tăriceanu e liniștit, îmi spune că nimic nu se va schimba, chiar dacă Băsescu va pleca, UE nu are forța să-i oprească și că Voiculescu nu e un drac așa de negru. Explodez și îi explic principii.

Băsescu boicotează și rămâne Președinte, dar totul se decide la CC. Simt că sunt atacat, dar rămân pe poziții și mă consider încă puternic. Nu făcusem nicio afacere cu statul, nu am fost la nicio licitație, nu aveau ce să-mi facă, așa credeam eu.

Septembrie 2012

CNVM îmi blochează conturile, vor deja să mă debarce de la Sibex. GS îmi lichidează conturile din lipsă de margine. Sunt falit. Încerc totuși să mă salvez, fără să încerc să văd de unde-mi vine.

Predoiu mă duce la Hrebenciuc. Hrebenciuc e înainte de întâlnirea din Deltă a USL-ului. Promite să mă ajute și-mi demonstrează puterea sa. Sună la Dorina Mihăilescu, care se afla la Frankfurt sa-l spioneze pe Isărescu, și amână AGA la Sibex. Sună și la Fercală, căruia îi promite șefia CNVM dacă mă ajută să ies din rahat. Încep deja să îmbrățișez umbrele, și umbrele mă înconjoară. Vreau să iau credit de la GS, dar Predoiu mă oprește, pentru că Hrebenciuc mă va ajuta. Cred.

Dimofte mă împrumută cu 400k⁽¹⁾, pare să fie sincer. Mă duc să joc golf la Clubul Diplomaților și dau de Noapțeș, habar nu am cine e. Se prezintă drept viitorul cuscru al lui Hrebenciuc și îmi spune: Știu tot și te voi ajuta. Cred din nou și continui să îmbrățișez umbre.

Mă întâlnesc din nou cu Hrebenciuc și Predoiu, la cafea, în Cartierul Francez. Accept să mă retrag de la Sibex și să vină Predoiu și Dăianu. Hrebenciuc îmi spune: Avem multe planuri cu tine.

Dăianu continuă să mă preseze cu sms-uri și telefoane, să vând *Hotnews*, Hrebenciuc nu e interesat, dar îmi sugerează să vând. Toți mă sfătuiesc să cedez și să-mi dau chiloții jos. Accept orice. Vând *Hotnews*. Promit să lucrez pentru umbre și să-i vând totul lui Dimofte, pe gratis. Dau

⁽¹⁾ 400k - 400.000 (n.m.)

toate actele și promit să fac ce mi se spune, data e stabilită, 29 septembrie. Acolo ar fi trebuit să-mi dau chiloții jos. Predoiu îmi spune să stau liniștit, că el va fi Președintele României în 2014. Toată lumea e înțeleasă.

Accept orice, deja mi-e frică. Îmi pun cenușă în cap și spun că regret că am încercat să lupt împotriva lor. Toți mă cred și mă consolează, dar îmi promit că va fi bine, cu ei, cu umbrele. Primesc telefoane, sunt felicitat că am înțeles și încurajat.

De data asta eu joc teatru, plâng, regret, promit orice.

29 Septembrie

Plec din țară la 6 dimineața. Încep telefoanele de amenințare. O echipă debarcă la WBS, dar sunt surprinși să nu găsească arhiva WBS Holding, e deja în Occident de o săptămână. Predoiu rămâne la mine în birou și după plecarea mea. Părăsește birourile doar când apar televiziunile.

Se declanșează scandalul.

August 2013

Primesc un mesaj de la Robert Cazanciuc, să nu mă mai iau de Predoiu pe FaceBook, pentru că ei mă ajută, dar să-l las în pace, au alte planuri cu el.

Alte amănunte:

2011: Omnilogic și Siveco înjură continuu la Băsescu și sunt speriați de unul Ghiță din IT. Ghiță nu contează, nu se știe bine cine e. În acordarea contractelor de sute de milioane cu statul român contează doar Omnilogic și

Siveco. De ce sunt speriați? În spatele Omnilogic și Siveco se află eminența cenușie, domnul profesor Măgureanu. E cumva o luptă între vechea gardă și garda nouă?

După 1 mai 2012, Ghiță devine leader de piață. Poate de aceea le era frică!

“Dacă ceva sau cineva nu poate fi evitat,
atunci trebuie îmbrățișat”

W. Shakespeare

Cap. 1. Oltenița

După postarea din 9 mai, am primit multe mesaje, și pro, și contra.

Cel mai frecvent a fost “respect”. Trebuie să recunosc că nu prea înțelegeam ce e de respectat la o persoană care, tot sărind printre umbre, a ajuns în luminile rampei o jalnică umbră a propriei personalități.

E greu de crezut că poți fi respectat după ce te-ai amestecat în mocirla politicii postdecembriste, chiar și “din umbră”, chiar și cu intenția de a schimba ceva. Sistemul se schimbă din interior. Totuși, oricât de destoinic ai fi, din mocirlă poți face, în cel mai bun caz, o Românie în gri. România a mai fost gri și în perioada legionară (sept. '40 - ian. '41) și mai ales în perioada comunistă. Așa că, ce nuanță de gri ar mai putea aduce ceva nou după cele două încercări nereușite? De fapt, lumea nu respectă autorul sau persoana, lumea respectă curajul.

Un important membru PDL mi-a trimis următorul mesaj:
“Oricum, respectele mele! Am murit de dragul tău!
Îmi pare doar rău pentru mine că nu am puterea să
dau share”

Curajul a devenit atât de greu de găsit, încât trebuie împărțit cu parcimonie. Eu nu mă consider curajos, poate disperat, dar nicidecum curajos. Nu e o disperare referitoare la o situație anume, la o chestie materială sau juridică. Slavă Domnului, fac față cu succes tuturor atacurilor. E o disperare amestecată cu neputință. E greu să mai pot schimba ceva și disperarea cea mai mare e că-i greu să mă mai pot schimba eu, să mă întorc în timp. În timp și loc. La Oltenița, un orașel anost de pe malul Dunării, unde am copilărit și unde am fost educat. Atunci, sigur nu eram o umbră și încă nu mă feream de celelalte umbre. Există momente în viață în care nostalgia propriei persoane, nealterată de mediu și inprejurari, te doboară. Copilăria e singura perioadă în care ipocrizia a lipsit cu desăvârșire. Dumneavoaștră ce credeți?
La mine, primii 18 ani au fost cam așa:

OLTENIȚA

Orașele dunărene ale României, mai ales în timpul comunismului, erau foarte greu de deosebit. Turnu Măgurele, Giurgiu, Oltenița sau Călărași semănau îngrozitor între ele.

Prăfuite, anoste, cu oameni cenușii care aveau o singură ambiție: să plece la București cât mai repede și să nu se mai întoarcă niciodată. Am trăit până la 18 ani în Oltenița și, de când am plecat, am revăzut-o foarte rar, doar la câte o înmormântare. În anii '70, elevi de liceu fiind, ne amuzam spunând că la Oltenița ieri nu s-a întâmplat nimic, azi nu se întâmplă nimic și cu siguranță mâine nu se va întâmpla nimic. Puțini cunosc etimologia numelui Oltenița și, de aceea, de câte ori spuneam de unde sunt, eram imediat catalogat drept oltean. Ovid Densușianu considera că toponimul acesta provine de la bulgărescul *Otdevlița* (“piatră de hotar”), dar bătrânii orașului spuneau că vine de la un cârciumar, Oltean Niță, care avea aici un han în secolul al XVIII-lea. Hanul există și astăzi. În copilăria mea, în oraș erau doar două restaurante, cel al lui Oltean Niță, condus de Mircea Popa, și restaurantul Modern, făcut de comuniști și condus de Cioaci (Ciocea, în realitate). Cei doi gestionari păreau frați gemeni, cu aceleași cefe groase și burți revărsându-se abundant peste cureaua pantalonilor. Erau personaje de vază ale orașului, iar odată cu criza alimentară din anii '80 au devenit cele mai de vază.

Lângă Oltenița, la Ulmeni, era un Combinat de porci, cu 300.000 de capete. Cei doi reușeau să se aprovizioneze destul de bine de-acolo pentru a face o imensă contrabandă cu carne, de care au beneficiat mii de bucureșteni flămânzi, mai ales în ultimii ani ai puterii populare, când penuria de carne devenise o tragedie națională. Mircea Popa și Cioaci au fost în anii '70 protagoniștii unei povești devenite azi legenda orașului.

În acea perioadă, o avalanșă de demnitari comuniști, gestionari, șefi de întreprinderi socialiste și alți birocrați au dorit brusc să-și completeze studiile pentru a nu-și pierde privilegiile obținute pe vremea lui Dej, când fuseseră promovați „de la coada vacii“, cum se spunea pe atunci, la conducerea urbei. S-a produs astfel cel de-al doilea val de studii obținute pe puncte. De data asta, însă, doritorii de diplome de bacalaureat s-au văzut totuși nevoiți să urmeze liceul la seral și să susțină, chiar dacă doar simbolic, examene. A fost un moment prielnic pentru clasa profesorală să profite de bunăstarea doritorilor de studii și să condiționeze promovarea cu diverse „atenții“, constând în produse alimentare rare și mai ales în mărfuri de import, imposibil de obținut din comerțul socialist. Corupția în școala românească începe cu adevărat în acea perioadă. Până în anii '70, singurele atenții pe care le acceptau profesorii (mai exact, profesoarele) erau celebrul mărțișor de 1 Martie și buchetul de flori de 8 Martie. Dar, odată cu diversele tipuri de penurie din comerțul socialist, cadourile primite de profesori au devenit mult mai consistente. Trocul note de trecere contra mâncare s-a răspândit spre sfârșitul epocii ceaușiste și a atins apogeul abia azi, când alimentele au fost înlocuite cu bani, iar școlile de stat sunt deja semiprivatizate.

Mircea Popa și Cioaci erau, la acea epocă, un fel de supermarketuri ale pieței negre și reprezentau cea mai apetisantă pradă pentru profesorii care renunțaseră la principii și nu mai doreau decât să-și umple frigiderul. Numărul lor era foarte mic, dar a crescut exponențial în timp. În treacăt fie spus, avalanșa de doctorate plagiate

din ziua de azi își are originea în acea perioadă. Trebuie remarcat că, pe atunci, cei doi cârciumari erau plini de respect față de corpul profesoral, dar la zece ani diferență, de la înălțimea studiilor obținute, îi disprețuiau deja fățiș. Am asistat, în 1989, la o scenă de o umilință cinică: un profesor de matematică implora cu „Să trăiți!” un cârciumar, să-i vândă o pulpă de porc. Cârciumarul, după ce a înlăturat puzderia de muște, i-a aruncat-o neîmpachetată, spunându-i cu dispreț: „Matematica nu ține, bre, de foame?”

Sistemul de valori a fost complet răsturnat, atunci, și a rămas până azi neschimbat. După '89, fiecare român va fi catalogat după PIB-ul personal, iar valoarea acestuia îi va stabili poziția în societate. Am folosit termenul de produs intern brut, ca atunci când se măsoară nivelul economic al unei țări, pentru că astăzi valoarea unei persoane este judecată și ierarhizată după valoarea bunurilor, dar mai ales a serviciilor pe care aceasta le poate etala. De exemplu, un ministru sau un parlamentar, chiar dacă nu posedă bunuri materiale și nu știe să facă nimic, are totuși un PIB personal mare datorită numărului incomensurabil de servicii pe care le are de oferit. Altfel spus, dimensiunea traficului de influență pe care-l poate exercita un demnitar reprezintă uneori peste 80% din PIB-ul său personal.

Dar să revin la legenda orașului. Cei doi cârciumari, Mircea Popa și Cioaci, au ajuns la examenul de Bacalaureat, la proba de română, în aceeași sală.

Subiectul era Eminescu, *Scrisoarea III*. Văzând că bietul Cioaci nu reușea să scrie nimic, profesoara supraveghetoare s-a apropiat și i-a suflat din spate celebrul vers: „Tu ești Mircea?“, la care Cioaci s-a ridicat în picioare și a răspuns militărește: „Nu, tovarășa, eu sunt Cioaci, Mircea e în ultima bancă.“

Înainte de 23 august 1944, Oltenița era un mic târg de provincie care trăia din cultura pământurilor fertile din zonă, fiind situat la confluența Argeșului cu Dunărea. Există un mic Șantier Naval care construia și repara ambarcațiuni fluviale de dimensiuni reduse și un mic port pentru trimiterea produselor agricole pe Dunăre. Pe celălalt mal al Dunării, se afla orașul bulgăresc Tutrakan, în românește Turtucaia. După Războiul balcanic din 1913, Turtucaia a devenit românească, însă în 1940 a fost cedată Bulgariei împreună cu Cadrilaterul. În Turtucaia, exista o comunitate importantă de evrei sefarzi care au dezvoltat un comerț prosper pe Dunăre, nelăsând nici o șansă de dezvoltare târgușorului de pe malul stâng. Evreii sefarzi din Turtucaia au migrat în mare parte la Rusciuc, actualul Ruse bulgăresc, constituindu-se într-un centru de cultură iudaică important, mai ales la începutul secolului al XX-lea, din care a răsărit laureatul Premiului Nobel pentru literatură Elias Canetti. De altfel, malul drept al Dunării este foarte bine descris de Canetti în cartea sa *Limba salvată*.

Nici măcar trecutul nu a lăsat vreun semn la Oltenița, oraș neasociat cu nici un eveniment din istoria modernă.

Localnicii mai bătrâni povesteau cândva despre lupta de la Oltenița din Primul Război Mondial, dar în realitate era vorba despre înfrângerea cruntă a armatei române la Turtucaia, soldată cu pierderea capului de pod și retragerea din Oltenița. Orașul nu a existat pe harta istoriei. A apărut abia pe harta economiei ceaușiste după marea industrializare din anii '70, o hartă la care toți cei din generația mea au fost deseori scoși în timpul școlii, ca să identificăm fabricile și uzinele socialismului multilateral dezvoltat. Comunismul a procopsit Oltenița cu un șantier naval, o turnătorie, o filatură.

Există și un banc:

- De ce sunt toți oltenițenii securiști?

- Pentru că au tatăl turnător și mama filatoare.

În oraș, se mai aflau un Combinat de porci, o Fabrică de mezeluri și o Fabrică de produse lactate, care au creat o relativă prosperitate alimentară pentru localnici pe vremea goanei după mâncare din anii '80. Astăzi, în afară de Filatura ajunsă în mâinile unor italieni, totul e deja fier vechi. Privatizările succesive către foștii șmecheri locali, de tipul Mircea Popa sau Cioaci, au fost toate sortite eșecului. După ce Văcăroiu i-a transformat pe foștii directori din perioada comunistă în proprietari, din cauza lipsei lor de capital și de pricepere în gestionarea tranziției toată economia oltenițeană s-a dus pe apa Dunării. Relicvele fostei industrii alimentare și ale fostei industrii grele scufundă urbea într-o apăsătoare tristețe. Lipsiți de orice speranță, localnicii evită, poate, depresia, pentru că au experiența tristeții de peste un secol.

Când au început să falsifice istoria antebelică, comuniștii ne-au dat și nouă, celor din Oltenița, doi eroi ai luptei proletare antiburgheze: pe Alexandru Iliescu (tatăl lui Ion Iliescu) și pe Alexandru Sahia. Alexandru Iliescu a fost prins de un prieten al bunicului meu furând două bărci; după ce a ieșit din închisoare, a fugit în Rusia pe Dunăre, devenind, odată cu sosirea Armatei Roșii, erou comunist. Singura legătură care a persistat până azi între acest Iliescu și oraș este numele străzii Alexandru Iliescu. La alegerile din 1990, din celebra Duminică a Orbului, Ion Iliescu a fost votat la Oltenița cu o majoritate de 99%, căci localnicii erau convinși pe atunci că orașul lor va deveni noul Scornicești al României. Bunicul, unul dintre puținii opozanți ai președintelui pentru liniștea noastră și membru cu state vechi în PNT, a organizat singura diversiune din campania electorală din 1990. A mituit o gașcă de țigani cu toată rezerva lui de țuică, iar aceștia au distrus sediul FSN din oraș. Fesenisții nu înțelegeau cine a putut face așa ceva într-un oraș în care și muștele votau cu Iliescu. Ultimul nu a venit niciodată la Oltenița după decembrie '89, și asta i-a decepționat profund pe oltenițeni. În 1996, la alegeri, unchiul meu Rodin Sima, membru în PNTCD, a câștigat cu o largă majoritate alegerile pentru primărie. Alexandru Sahia, al doilea erou, a dat numele liceului la care am învățat. El s-a născut, de fapt, la 30 de kilometri de oraș, la Mănăstirea, și se pare că nu a pus niciodată piciorul în Oltenița, dar, cum nu aveam nici un erou veritabil comunist, pentru că Dej îl exclusese pe viață pe Alexandru Iliescu din partid, l-am adoptat ca oltenițean pe Sahia.

Blazarea și lipsa acută de trecut istoric s-au răsfrânt aspru asupra cotidianului. Până și echipa de fotbal S.N.O. (Șantierele Navale Oltenița) a evoluat mereu în divizia B, ocupând permanent locurile 12-14. Nu ajungea niciodată mai jos, dar nici mai sus...

Oltenița pare să lipsească până și din literatură. Singura evocare interesantă, din câte am citit eu, cel puțin, am găsit-o în *Timpul ce ni s-a dat*, de Annie Bentoiu, carte autobiografică scrisă cu o enormă sensibilitate. Unicul edificiu „cu arhitectură“ din oraș era chiar casa părinților autoarei. Comuniștii au naționalizat-o și-au transformat-o în muzeu arheologic.

M-am născut pe 22 mai 1961, într-o familie de intelectuali modești. Tata era medic veterinar în comuna Chirnogi, lângă Oltenița, iar mama era profesoară de chimie la Liceul Teoretic “Alexandru Sahia”, din oraș. De fapt, m-am născut la Budești, lângă București, în casa bunicilor paterni, dar, cum am stat acolo doar un an, nu am nici o amintire. Bunicul din Budești, Ion Sima, era mic chiabur; după ce comuniștii l-au reciclat vreo opt ani la Canal, a devenit factor poștal. I-au trebuit pe urmă doar doi ani ca să devină dirigintele poștei, în ciuda dosarului imposibil. La Budești, înainte de război, exista o familie de oieri macedoneni înstăriți, familia Barba. Odată cu sosirea rușilor în 1944, familia Barba devine brusc un pion important al militantei comuniste, iar tânăra Margareta Barba are o ascensiune fulminantă în ierarhia noii puteri populare. În anii ‘50, tatăl meu, student la Medicină

veterinară, în București, are cu Margareta Barba o scurtă relație, grație căreia îi putea furniza bunicului și altor deținuți de la Canal mult doritele pachete de supraviețuire. Totul se făcea contra celebrilor cocoșei de aur. Odată cu sfârșitul idilei, se termină și cu pachetele. Marga Barba ajunge, cu timpul, soacra candidatului la președinția României Mircea Geoană și, după cum spun gurile rele, eminența cenușie din umbră a lui Geoană. Ascensiunea ei în ierarhia puterii comuniste și apoi postdecembriste continuase fără nici o opreliște.

La peste 50 de ani distanță de trecătoarea lui relație cu Margareta Barba, în decembrie 2009, tatăl meu, lovit de o leucemie galopantă (va muri la nici o lună după, în ianuarie), mă roagă să-i îndeplinesc o ultimă dorință: să voteze la al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale. Șocat de ciudățenia dorinței, ținând cont, mai ales, de situația în care se afla, am făcut toate demersurile legale pentru a-i aduce urna acasă. Îmi amintesc cât de greu a fost să obțin hârtiile necesare pentru a convinge Comisia electorală de la Liceul “Caragiale” să se deplaseze cu o urnă la un muribund care locuia la 500 de metri distanță. Tata fusese în continuu foarte critic cu ambii candidați și nu era implicat în politică. Astfel că, după ce a votat, l-am întrebat ce sens avusese acea stranie dorință a sa. Atunci mi-a povestit prima dată despre Marga Barba și ce s-a întâmplat în anii ‘50, și așa am înțeles de ce era atât de important pentru el să voteze contra lui Geoană. Tot atunci era o mare criză de sânge pentru transfuzii, sânge de care tata avea nevoie zilnic. I-am rezolvat problema printr-o

28

intervenție la Cozmin Gușă (pe atunci șeful campaniei electorale a lui Geoană), care a apelat la Ion Bazac, ministrul PSD al Sănătății. Tatei nu i-am spus, văzusem cât de intense erau sentimentele lui de răzbunare față de Geoană și știam că n-ar fi acceptat sângele. Am realizat în acel moment ce mare era prăpastia între generația tatălui meu (care, deși a fost nevoită să se încovoie deseori sub loviturile puterii comuniste, a rămas totuși, cât de cât, în picioare) și generația mea, o generație care s-a născut în compromis, a crescut în compromis și a făcut astăzi, din abilitatea cu care jonglează cu compromisul, esența succesului în noua societate postdecembristă. Politica e într-adevăr arta compromisului, însă o țară nu poate fi compusă doar din politicieni, pentru că așa nu mai avem nici un viitor.

Îmi vine în minte o veche glumă a lui Mircea Crișan: *Un român emigrează într-un mic oraș american. De dimineață, în prima zi, iese pe stradă și încearcă să intre în vorbă cu localnicii, dar descoperă cu stupeoare că nimeni nu vorbește engleza. Toți cei pe care-i abordează îi răspund în chineză, arabă, spaniolă... Șocat, întreabă: Dar unde sunt americanii? Păi ei sunt la muncă, domnule! i se răspunde.*

Dacă facem non-stop compromisuri și aranjamente, dacă suntem cu toții „politicieni“, cine va mai munci în România peste 20 de ani?

“Courage is what it takes to stand up and speak; courage is also what it takes to sit down and listen.”

Winston Churchill

Cap. 2. Copilăria

Am avut o copilărie liniștită. Tata, care avea 12 ani la sfârșitul războiului, a încercat să-mi dea acea educație de care „timpul ce i s-a dat” îl privase pe el. Era un om aspru, de un pesimism ireconciliabil. Din cauza dosarului, a trebuit să renunțe la visul de a deveni medic uman; a absolvit Medicina veterinară în 1958. Pentru a nu fi dat afară și de la medicină veterinară, a folosit abundant rezerva de cocoșei a bunicului. Am fost mereu fascinat de poveștile lui din liceu. Urmase cursurile Liceului “Mihai Viteazul” din București, stând la internat, și singurele amintiri din tinerețe pe care mi le-a povestit erau legate de această perioadă. Nu și-a exprimat niciodată pornirile anticomuniste în fața mea, era disciplinat și fricos. În 1989, l-am acuzat de lașitate și nu a protestat...

A fost foarte dur cu mine. L-am văzut zâmbind abia după ce am terminat facultatea. În fiecare seară, îmi lipea pe ușă programul de a doua zi, pe care-l întocmeam împreună, după negocieri intense – eu doream, bineînțeles, mai multă joacă, el mai multe ore de franceză, engleză, germană sau pian. Nu am reușit, de fapt, niciodată să-mi impun punctul de vedere. Dar eram supus și respectam programul. Existau și activități sportive în acest program,

numai că trebuiau făcute organizat, așa că rareori obțineam câte două ore de joacă pe stradă, cu ceilalți copii. Tata era oripilat de joaca pe stradă, o numea „bătutul birboancei“. Spunea: „Copiii care bat birboanca nu ajung nicăieri.” Greșit! Unii au ajuns chiar generali ai Securității lui Ceaușescu... Din cauza acestui program care mi-a lăsat foarte puține grade de libertate, copiii mi-au lipit porecla „Chinuitul”. Am purtat-o cu demnitate până la terminarea liceului.

Eram un copil firav, ca să nu spun rahitic. Nu mâncam nimic, orice masă era o problemă. Mama, săraca, nu știa ce să-mi mai facă, doar-doar să mănânc ceva. Problema a persistat până la terminarea liceului. Am fost cel mai mic din clasă tot timpul școlii. La 18 ani, măsuram doar 158 de centimetri. Mă născusem cu o ectopie testiculară bilaterală, adică testiculele nu coborâseră în scrot în perioada intrauterină. Tata a remarcat imediat după naștere anomalia și a pornit o întreagă epopee ca să găsească o soluție. La început, foarte mulți doctori l-au sfătuit să-mi facă un tratament hormonal, dar tata a refuzat. Urmând sfatul profesorului Timuș, am ajuns la Spitalul “Grigore Alexandrescu”, la chirurgul Vereanu. Acesta i-a propus tatei să-mi facă două intervenții chirurgicale, la 4 și la 5 ani. Era ceva destul de complicat pentru vremea aceea, mai ales că necesita anestezie generală, dar Vereanu, deși nu mai încercase o dublă coborâre testiculară, a spus că sunt mari șanse de succes. Tata se frământa, încercând să aleagă cea mai bună soluție, și, chiar după ce am redevenit normal, a rămas umbrit de un pesimism îngrozitor și de

o tristețe continuă, neștiind dacă soluția aleasă fusese cea mai bună. Cred că a citit tot ce se publicase până atunci pe tema acestei anomalii și abia apoi a ales cuțitul în detrimentul tratamentului hormonal. Timpul îl presa, eu mă zvârcoleam deseori pe covor din cauza durerilor, mai ales la 4 ani, când testiculele crescuseră și nu mai aveau loc în canalul inghinal. Înainte de operație, tata a semnat o hârtie prin care accepta riscul să rămân un pic retardat, și de aceea am fost dat la școală la aproape 8 ani. Mai târziu, am fluturat deseori acea hârtie, ca să mă laud cât de inteligent aș fi putut fi dacă mă nășteam normal.

Operațiile au decurs perfect. Practic, am renăscut la 5 ani. Problema creșterii în înălțime a persistat însă până la 20 de ani, când, în sfârșit, am ajuns la 172 de centimetri. A fost singurul complex pe care l-am avut în școală. Părea o problemă irezolvabilă și mă preocupa mai mult pe mine decât pe părinți. Tata m-a dus deseori, în adolescență, la Institutul de Endocrinologie “Parhon”, la profesorul Victor Ionescu, care îmi măsoara cartilagiile de creștere și ne asigura mereu că voi atinge cel puțin 170 de centimetri. Eu nu prea aveam încredere, mă măsoaram la tocul ușii în fiecare zi și nu vedeam nici o îmbunătățire a situației. Ionescu mi-a zis, în plus, să nu cumva să merg la fete înainte de a atinge înălțimea promisă, ceea ce mi-a amplificat frustrarea. Doctorul Ionescu era foarte simpatic, dar, din cauza unei poliomielite din copilărie, măsoara doar 140 de centimetri, era pitic. De câte ori ieșeam de la “Parhon”, eu protestam: „Bine, tată, dar dacă ăsta n-a reușit să se facă pe el să crească, cum o să reușească cu

mine?“ Tata îmi răspundea cu umor: „La vârsta ta nu era endocrinolog.“

Fiind mereu cel mai mic din clasă, nu prea intrăm în clinciurile inevitabile ale copilăriei, iar când o făceam eram un fel de ciuca bătailor. Prin clasa a cincea, m-a bătut până și Geta Alexe, cea mai mică fată din clasă, și am fost nevoit să suport glumele colegilor câțiva ani buni după aceea. Cum nu săream niciodată la bătaie, fiind convins din start că voi pierde, mi-am dezvoltat puternic alte arme: replica tăioasă, umorul sarcastic. Când eram mic, luam bătaie imediat, după fiecare replică, iar acum reușesc, fără să vreau, să-mi fac foarte ușor, și mai ales gratuit, dușmani. Uneori, din inerție, reușesc să umilesc până și persoanele pe care le iubesc.

Deși preocupările extrașcolare mă atrăgeau mult mai mult decât programa oficială, am reușit să fiu primul la școală din clasa întâi până într-a douăsprezecea. Învățam conștiincios la toate materiile doar ca să-l mulțumesc pe tata. Nu-mi plăcea nici o materie și, cum nu puteam să ies la joacă cu ceilalți copii, m-am refugiat în lectură. Tata mă învățase să citesc pe diagonală, dar abia mult mai târziu, la facultate, am reușit să folosesc eficient metoda. Deși eram premiantul clasei, tata îmi spunea mereu să nu mă culc pe laurii de la Oltenița, pentru că sunt de plastic și pentru că, de fapt, în România sunt cel puțin 10.000 de copii de vârsta mea mult mai buni decât mine la școală. “Bine, și cum pot eu să mă întâlnesc cu acești 10.000 ca să văd unde mă aflu?” “Singura ta șansă să-i întâlnești ar fi

să te duci la concursurile școlare, adică la olimpiade, acolo se află crema elevilor din toată țara, dar eu nu cred că ai vreo șansă”, replica imperturbabil tata.

Așa m-am hotărât să mă duc la olimpiade. Numai că pentru clasa a cincea se organiza doar Olimpiada de matematică, materie la care nu străluciam deloc; fizica și chimia apăreau în clasa a șaptea, iar literatura abia în primul an de liceu. Inițial am refuzat să mă duc la Olimpiada de matematică, dar repetatele glume de acasă privind teama mea de a mă confrunta cu cei 10.000 de elevi din România mai buni ca mine m-au făcut până la urmă să risc. „Fie ce-o fi, trebuie măcar să-i cunosc pe băieții ăștia superintelenți”, mi-am zis.

Am întrerupt încercările literare (începusem să scriu la Crăciun o nuvelă SF, un fel de „Amintiri despre viitor“ ale lui Däniken în ambianță românească) și m-am apucat să fac exerciții la matematică, pentru că în primăvară începeau concursurile. Profesoara de matematică de la școală, tovarășa Cristache, era îngrozitor de rea și, pe deasupra, era cocoșată - o poreclisem *Coco* - ceea ce nu mă îmbia deloc să mă apuc de matematică. Asta spre deosebire de doamna Mirică, profesoara de literatura română, o frumoasă brunetă cu ochii verzi, care m-a fascinat în școală și chiar mulți ani după aceea. Coco, profund complexată din cauza handicapului fizic vizibil, predă cu o pasiune greu de imaginat matematica. Fiecare lecție părea a fi ultima din viața ei. În cele 50 de minute reușea să aibă cel puțin un dialog cu fiecare elev din

clasă, și eram vreo 28. Demonstra teoreme, repeta formule, exemplifica, era pasională... Dar nu ne transmitea nimic! Era ca un violonist care cântă perfect, dar fără acel sunet secund indispensabil pentru orice interpretare memorabilă, un fel de Gidon Kremer al matematicii gimnaziale. Relația mea cu Coco, în cei patru ani de gimnaziu, va fi dificilă, haotică și veșnic imprevizibilă. Nici astăzi nu știu exact dacă am urât-o sau am iubit-o, dar cu siguranță îi port un respect ciudat și știu sigur că a avut o influență deosebită în viața mea. Munca depusă de Coco mă impresiona, dar rezultatul ei era decepționant. Îmi dau seama că e ca și cum v-aș spune că sunt impresionat de Șolohov pentru că a luat Premiul Nobel, dar nu dau doi bani pe romanul *Donul liniștit*... În ianuarie 1973, m-am dus la Coco și i-am spus că vreau să mă înscriu la Olimpiada de matematică, nu pentru că îmi place matematica, chiar urăsc să fac probleme și exerciții, ci pentru că așa vrea tata. „Tata mi-a spus că sunt 10.000 de copii mai buni ca mine, eu nu cred asta, drept care o să mă duc la Olimpiada de matematică, să-i cunosc și să-mi măsoar puterile cu ei. Prin urmare, ce-ar trebui să fac ca să câștig olimpiada?” Coco n-a înțeles nimic din problema mea cu tata, dar mi-a dat cartea cu probleme de geometrie a lui Țițeica și zece numere din *Gazeta matematică* seria B, ca să fac exerciții pentru clasa a cincea. M-am întors la ea peste o săptămână, cerându-i o carte în care să fie demonstrate formulele, pentru că nu reușeam să memorez nici una. În aceeași zi, Coco a pierdut trei ore după școală ca să-mi explice logic cum se deduc formulele. Astfel, m-am putut întoarce acasă și,

spre surprinderea mea, am reușit să fac din prima, fără mare efort, o droaie de probleme și exerciții care până atunci mi se păruseră inaccesibile. *Gazeta matematică* a fost o altă afacere bună: conținea probleme de perspicacitate și reușeam să le rezolv, bucurându-mă în același timp de fiecare soluție. Am început chiar să trimit revistei rezolvări prin poștă, iar câteva mi-au fost publicate. Am rămas impresionat că cineva le citea și aprecia munca mea. La nici măcar șase luni după aceea, am propus o problemă inventată de mine și mi-au publicat-o. A fost una dintre cele mai frumoase zile din viața mea. Tata și mama nu dădeau doi bani pe judecățile mele, dar se găsisse cineva care să le ia în serios. Mi-am adus aminte de acea zi peste ani, în 2005, când am intrat acționar la *Hotnews* doar ca să am unde să-mi public ideile fără ca cineva să le cenzureze.

În martie 1973, au început concursurile de matematică. La faza pe școală și pe oraș, am obținut punctajul maxim și astfel am ajuns la ultima fază pentru clasa a cincea, faza pe județ, Oltenița fiind în județul Ilfov. Concursul s-a ținut la Liceul Agricol din Brănești într-o duminică rece de la începutul lui aprilie. M-am trezit cu noapte-n cap, la cinci. Tata era deja pregătit, încălzise și Fiatal cu care urma să mă ducă la concurs. Era ciufut, bombănea că suntem în întârziere, iar mie mi se lipeau pleoapele. Pe drum, nici un cuvânt de încurajare, iar la intrarea în liceu nici măcar inofensiva urare de succes. „Ai grijă“, atât am auzit. Băncile de la Brănești erau pe dimensiunea elevilor de liceu; eu, fiind foarte mic, nu ajungeam cu picioarele

până la podea. Drept urmare, le-am bălăngănit zgomotos timp de trei ore, spre disperarea supraveghetorilor, care mi-au atras atenția cu asprime că ar putea să mă dea afară din concurs.

Subiectele nu mi s-au mai părut ușoare. Prima problemă era o aplicație banală a metodei reducerii la absurd, dar Coco nu apucase să mă învețe reducerea la absurd, nu fusese suficient timp. Reducerea la absurd este cea mai mare găselniță a logicii matematice, oricine o folosește în viața de zi cu zi are un surplus de coerență și de intuiție. Nereușind s-o aplic repede, am trecut mai departe, am rezolvat celelalte patru probleme și, după fiecare succes, am revenit la prima. Dar nimic, nici o sclipire, nu știam de unde s-o apuc. Am ieșit din sală supărat și cu o singură idee: că mai am doar șansa ca nici ceilalți să nu fi rezolvat prima problemă.

În curte, cu ceilalți copii, visul primului loc s-a evaporat brusc: toți au decretat că prima problemă fusese cea mai ușoară. Grele erau considerate ultimele două probleme. Oare de ce? Eu dădusem soluții - să fi greșit și la acele probleme? Toată lumea vorbea de problema cu musca, părinții erau revoltați de cât fusese de grea, iar unul dintre ei, profesor de matematică la liceu, afirma că se poate rezolva doar cu serii, și asta abia în clasa a XI-a. Problema cu musca suna așa:

“Între București și Pitești sunt 100 km. În același timp, din București și din Pitești pleacă pe aceeași linie, unul spre celălalt, două trenuri cu viteza de 50 km/h fiecare. Odată cu trenul din București pleacă și

o muscă având viteza de 70 km/h, care depășește primul tren, întâlnește al doilea tren, se întoarce, întâlnește din nou primul tren, se întoarce și tot așa, până când trenurile se întâlnesc și musca moare. Câți km a zburat musca?”

Cum musca schimbase de o infinitate de ori sensul de parcurs, toată lumea spunea că e imposibil ca un copil de clasa a cincea să calculeze distanța pe care o parcursese. În timp ce toți cei îngrămădiți în curte își dădeau cu părerea și ajunseseră deja să-l înjure pe inspectorul-sef pe județ, ba chiar și pe ministrul învățământului, eu, cu jumătate de gură, am zis: „E foarte simplă, eu am făcut-o... Musca zboară până moare, deci până se întâlnesc trenurile. Cum trenurile se întâlnesc după o oră, musca zboară o oră; și cum viteza muștei e 70 km/h, musca a zburat 70 de km, nu-i așa?” S-a făcut brusc liniște. Simplitatea soluției era dezarmantă. Pentru mine a fost primul moment de fericire pe care-l trăisem până atunci.

M-am dus să-l caut pe tata și să-mi declar victoria. Tata aștepta, cuminte, în mașină, cu paltonul pe el și cu motorul oprit, deși afară erau puține grade peste zero. I-am turuit povestea cu musca și mai ales m-am lăudat cu soluția pe care o găsisem. Mi-a răspuns telegrafic, cu o întrebare pe care nu voiam s-o aud atunci:

- “Ai făcut toate problemele?”

- “Nu, doar patru din cinci.”

- “Mă așteptam. Hai, urcă în mașină, să mergem.”

Ne-am întors acasă fără să mai vorbim pe drum despre concurs.

Cap. 3. București

Știam că problema cu musca era de 3 puncte, iar prima, pe care nu o făcusem, de 4 puncte, așa că nu aveam cum să iau mai mult de 16 puncte (la olimpiade punctajul maxim era 20). Eram convins că toți cei din curte vor avea 17 puncte, iar eu doar 16. După cum se lăudaseră la ieșire, îmi rămânea doar șansa ultimului loc; gândindu-mă ce-o să spună tata, eram îngrozit. La o săptămână, au sosit în școală rezultatele: un singur loc unu cu 17 puncte, un băiat din Urziceni, astăzi un fizician cunoscut în Marea Britanie, și un singur loc doi, eu, cu 16 puncte.

M-am dus fericit acasă, pregătit să mă laud că nu există 10.000 de copii mai buni decât mine, ci doar cel mult 80, pentru că România avea 40 de județe. Speram ca acest argument să funcționeze pentru a fi lăsat să-mi scriu elucubrațiile literare în loc să rezolv probleme la matematică. Succesul repurtat la Brănești nu mă făcuse să-mi placă materia asta. Tata mi-a explicat că județul Ilfov e cel mai slab în clasamentul rezultatelor școlare, și deci există în continuare 10.000 de copii mai deștepți decât mine, ba mai rău, dacă nu reușisem să câștig la Ilfov cu siguranță nu aveam nici o șansă pe plan național. Prima olimpiadă națională se organiza atunci abia în clasa a IX-a, la liceu, deci mai aveam trei ani de muncă asiduă ca să pot face față cât de cât concurenței acerbe a celor 10.000 de genii... Am încercat să-i aduc contraargumentul că subiectele au fost aceleași în toate județele și că luasem totuși 16 puncte din 20, dar tata o ținea pe-a lui, așa că am renunțat și m-am retras în camera mea. I-am promis însă

că mă voi duce și anii următori la olimpiada de matematică, până voi ajunge la faza națională și o să-i pot demonstra că nu sunt 10.000 mai buni decât mine...

O promisiune era literă de lege în familia Sima, așa hotărâse tata. Drept urmare, de atunci și până când aveam să fac 18 ani, olimpiada de matematică va deveni evenimentul anului în viața mea. Deși Coco m-a lăudat în față clasei și chiar mi-a dat o diplomă în „careul“ întregii școli, faptul că tata era veșnic nemulțumit conta mult mai mult pentru mine și aveam ambiția să-i dovedesc într-o zi că se înșală în privința mea. Nu vreau să-mi demonizez tatăl, însă relația noastră a fost mereu plină de scânteii. Am totuși și multe amintiri plăcute cu el. Tata m-a luat în toate concediile și mi-a arătat toată țara, în lung și-n lat, nu există oraș din România pe care să nu-l fi văzut până în 1980. Era însă un despot. Trebuia să citesc ce-mi dădea el, trebuia să ascult muzica lui, trebuia să învăț capitalele tuturor statelor lumii și alte prostii, de parcă m-aș fi pregătit pentru un concurs de tipul „Vrei să fii milionar”, nu pentru viață. Când am tăiat cordonul ombilical care mă lega de tata, nu de mama, și am plecat la armată, abia atunci am realizat că lumea de-afară nu ascultă Wagner nonstop, nu cântă la pian, n-a citit clasicii ruși din scoarță-n scoarță, dar... reușește să supraviețuiască. În schimb, eu aveam să fiu total bulversat în primii ani de facultate, rămas singur în București fără să știu să trăiesc și mai ales fără să știu să mă bucur de nimicurile vieții.

Până la 20 de ani n-am fost în nici o tabără sau vacanță de unul singur, am avut mereu program. Schimbarea mea, ca om, la 20 de ani va fi brutală și mai ales rebelă. Tata va deveni atunci cel mai mare dușman al meu. Bunicul, Ion Sima, fusese un patriarh și îi predase ștafeta fiului - care devenise, prin exces de zel, un patriarh încă mai autoritar decât el. Mama, săraca, nu avea niciodată nici un cuvânt de spus: era sosia feminină a tatei, era vătaful moșiei lui Ionel Emilian Florian Sima. Norocul meu și al mamei a fost că tata se întorcea târziu de la serviciu, altfel cred că am fi ascultat încontinuu Wagner sau Mahler (*Simfonia a opta*) și am fi recitat fără încetare *În căutarea timpului pierdut*. Duminicile aveam voie să iau în camera mea pick-up-ul și, pentru a-i face în ciuda tatei, puneam Paganini, Mendelssohn, Verdi, Bellini. O dată am pus de vreo sută de ori „Casta Diva”, cu Maria Callas, la volum maxim; n-a protestat, era ziua mea și puteam să fac ce voiam. După ce am intrat la facultate, îmi permiteam „să-l nenorocesc” cu muzică progresivă, obligându-l să asculte, tot la volum maxim, Pink Floyd, Genesis sau Deep Purple. Ciudat era că tata se metamorfoza complet în societate, devenea carismatic, avea umor, era mai mult decât tolerant și toți îl plăceau nespus. Acasă redevenea închis, încruntat, ursuz. Cred că ar fi putut fi un spion desăvârșit, era omul cu o mie de fețe, în funcție de împrejurări și de persoanele din jur.

Când eram asistent la Catedra de matematică în Politehnică, reușea să se ducă la masă cu colegii mei de catedră, ba chiar și cu iubitele mele, și să afle tot ceea ce

încercasem eu să-i ascund din frondă și ca să mă răzbun pentru chinurile copilăriei. Toate iubitele mele l-au adorat, uneori mă întrebam dacă nu cumva s-au îndrăgostit de tata, nu de mine.

Să revenim însă în 1973. Anul următor, în clasa a șasea, am ajuns din nou la faza pe județ a olimpiadei de matematică, însă inspectoratul a anunțat greșit data concursului și m-am trezit că acesta avusese loc fără mine. Am plâns o zi întreagă. În clasa a șaptea și într-a opta am reușit să ies pe locul I, o dată singur și altă dată cu același punctaj ca Marius, băiatul de la Urziceni. Aveam, oricum, tot 10.000 de copii înaintea mea, dar începuse să-mi placă matematica. Lucram de plăcere două-trei ore pe zi, trimiteam probleme la Gazetă și citeam deja foarte multă teorie. Cu Coco nu mă mai certăm, semnaserăm un armistițiu: ea mă lăsa să fac ce vreau în orele de matematică (depășisem nivelul școlar), iar eu nu mă mai băgam în vorbă și mai ales nu mai fluturam mâna pe sus, ca să arăt că știu o soluție mai simplă sau mai frumoasă la vreo problemă. Totuși rămăsesem elevul ei preferat și, după ore, Coco avea grijă să-mi mai dea niște probleme de rezolvat acasă sau să mă întrebe ce mai citeam și ce mai rezolvam. Îmi plăceau mult aceste lecții de după școală: nu erau meditații, erau discuții de la egal la egal, Coco mă trata ca pe un coleg de catedră, nu ca pe un elev, și eram foarte mândru de asta. Deși foarte dură, Coco făcea exact ceea ce nu făcea tata și îmi doream eu.

În ciuda faptului că nimeni nu dorea să trăiască la Oltenița, nivelul intelectual al orașului nu a fost niciodată scăzut, dimpotrivă. În anii '70 Ceaușescu blocase repartițiile în orașele mari, iar Bucureștiul ajunsese ermetic închis pentru toți tinerii absolvenți universitari. Oltenița, aflată la mică distanță de capitală, a devenit astfel refugiul studenților eminenți. Medici, profesori, juriști și-au făcut din stagiul de trei ani la Oltenița trambulina revenirii în București. O călătorie cu trenul de navetiști putea deveni un seminar cultural remarcabil. La toate repartițiile din Universitatea București, posturile de la Oltenița erau cele mai vâdate. Mulți șefi de promoție și-au început cariera didactică la școlile generale și la liceul Sahia din oraș. Tata a intuit perfect potențialul tinerilor premianți care veneau și plecau din trei în trei ani și a tras ceva sfori, astfel încât toți nou-veniții să predea și la clasa mea.

Am amintiri cu fiecare dintre ei. Cum se schimbau destul de des, tristețea ce mă cuprindea când trebuia să plece câte unul era repede estompată de bucuria sosirii noului profesor, mereu tânăr și entuziast și având atâtea lucruri noi de spus. Erau îndeajuns de diferiți încât să am acum impresia că am avut norocul unei școli „multiculturale”. Foarte des, profesorii mai în vârstă, localnici, le puneau piedici serioase acestor tineri, simțind în ceafă suflul amenințător al concurenței care-i scotea din letargia tipică micilor târguri de provincie.

Am început să învăț franceză la 3 ani cu doamna Barbu, o profesoară de modă veche, parcă desprinsă din cartea lui

Grigore Băjenaru *Cișmigiu & Comp.*, care a reușit să mă învețe regula lui *si conditionnel* înainte de-a ști să scriu, în mod natural și fără efort. Peste cinci ani a apărut însă o tânără de 23 de ani, Mioara Panaitescu, șefă de promoție la Pitar Moș, care m-a făcut să iubesc limba și cultura franceză. Am descoperit împreună cu ea lumea lui Jules Verne și mai ales muzica lui Piaf, Aznavour și Brel. În acel moment m-am bucurat că studiam pianul și am descoperit, spre disperarea profesorului Panican, că există și alte armonii decât plictisitoarele exerciții Czerny. *Milord, La Bohème* sau *Ne me quitte pas* distonau șocant cu peisajul destul de sumbru al muzicii familiale. Mioara m-a făcut să citesc și să gândesc totul în franceză - franceza ajungând astfel a doua mea limba maternă. La 12 ani m-am despărțit de ea cu lacrimi în ochi, devenise pentru mine o soră mai mare.

A apărut însă apoi Viky Rădulescu, o roșcată rubensiană fascinată de Verlaine și Rimbaud. Casa noastră era încălzită cu sobe de teracota pe care se coceau în fiecare iarnă mere. Parcă simt și acum mirosul de măr copt amestecat cu vocea cristalină a lui Viky, recitând: *Oisive jeunesse / À tout asservie / Par délicatesse / J'ai perdu ma vie*. De multe ori Viky rata intenționat trenul de navetiști spre București și era obligată să rămână la Oltenița. Lecțiile de franceză se prelungeau astfel și după cină, și eu îi eliberăm bucuros camera mea, ca să înnopteze la noi. Viky a fost câțiva ani buni un fel de membru sezonier al familiei noastre. Tot ea m-a dus pentru prima oară, la București, la Biblioteca franceză de pe Bulevardul Dacia, căreia i-am rămas credincios până la sfârșitul facultății.

În facultate, pentru a-mi justifica frecvența prezență pe teritoriul francez (biblioteca era pe atunci în sediul ambasadei) a trebuit deseori să dau declarații la BOB al PCR.

Orele de franceză cu Viky nu mi-au părut niciodată o corvoadă, dimpotrivă, erau o mare bucurie în viața mea cotidiană destul de aglomerată și plină de sarcini. După ce a plecat și ea, a apărut Geta Podocea. Geta era de principiu că franceza trebuie studiată temeinic, făcând analize pe text, multă gramatică și mai ales retroversiuni. Cu eforturi uriașe am reușit să traduc din română în franceză *Colomba* lui Prosper Mérimée și *Mizerabilii* lui Hugo, care a rămas marele meu exploit în materie de retroversiune. Eram deja la liceu și matematica devenise pasiunea mea, timpul nu prea îmi prisosea în acea perioadă.

Tot în școala generală, în clasa a șaptea, când se făcea istoria modernă, am cunoscut o tânără profesoară care a rămas până astăzi cel mai fascinant povestitor din viața mea. Ca să prindă trenul de navetiști spre București, direcția școlii îi permisesese să înceapă orele la 12, și nu la 13, cum se obișnuia în ciclul gimnazial. Eu am profitat de asta și veneam cu o oră mai devreme la școală ca să ascult și povești din alte clase. Istoria antică se studia în clasa a cincea, cea a Evului Mediu într-a șasea, iar istoria României în clasa a opta. Deși nu-mi aduc aminte cum o chema, parcă-i văd și azi ochii albaștri și triști și îi aud vocea caldă povestind, ca și cum s-ar fi aflat acolo, despre greșelile lui Napoleon la Leipzig sau vitejia lui Petru cel

Mare la Poltava. Semăna frapant cu Julie Cristie, sau poate cu Lara din romanul lui Pasternak *Dr. Jivago*, pe care chiar ea mi l-a dat să-l citesc în clasa a șaptea. Bineînțeles, Pasternak era interzis în România acelor vremuri. Revoluția Rusă și nașterea URSS-ului erau subiecte tabu la mine în familie. Tata făcuse școala în perioada stalinistă și, cum nu voia să-mi spună varianta măsluită de comuniști, evita subiectul. Bunicul (care nu avea decât frica lui Dumnezeu), proaspăt întors de la Canal, era ținut departe de mine ca nu cumva să-i repet poveștile la școală și astfel să adaug alte file negre la dosar. Singura mea sursă de informare neinfestată era de obicei enciclopedia Larousse. Lecția de istorie despre Revoluția Rusă povestită cu lux de amănunte de Julie (așa îi voi spune de vreme ce nu reușesc să-mi aduc aminte numele ei) a fost pentru mine o revelație. Țin minte că i-am pus multe întrebări și n-am primit nici un răspuns evaziv. La puțin timp după aceea mi-a împrumutat cartea lui Pasternak în franceză, pe care am devorat-o într-o zi. Lara, eroina romanului, a fost prima mea dragoste de copil.

Poveștile lui Julie m-au salvat dintr-o situație dificilă acum patru ani, într-o emisiune de la *Realitatea TV* moderată de Andreea Cretzulescu. Eram cu ministrul liberal al învățământului, domnul Anton Anton, și cu ministrul muncii din perioada Năstase, Alexandru Athanasiu. Se discuta despre salariile mici ale profesorilor din învățământul preuniversitar. Am protestat, spunând că mai bine de jumătate dintre profesorii de matematică de

liceu din București nu știu să demonstreze teorema lui Pitagora. Ministrul Anton a protestat la rândul lui, declarând că până și lui, care e doar inginer, îi reușește o astfel de demonstrație. Enervat, l-am rugat s-o facă. A început și s-a blocat. I-am terminat raționamentul în două rânduri, reafirmând că, având o astfel de pregătire, profesorii de matematică ar trebui plătiți doar ca să nu vină la școală. Athanasiu a sărit ca ars și mi-a zis că mi-e ușor, ca matematician, să umilesc miniștri și profesori, dar ce-ar fi dacă el m-ar întreba despre bătălia de la Mohacs? I-am răspuns sec: 1526, Soliman Magnificul îl înfrânge pe Ludovic II, regele Ungariei, după care Ungaria rămâne împărțită vreme de peste un secol. **Nu uitasem poveștile lui Julie.**

Cap. 4. „Invizibile”

Am fost mereu atras de femeile cu un destin predispus la tragedie și suferință.

Și bănuiesc că, involuntar, și eu mi-am construit viața căutând cât mai multe senzații tari și mai ales compasiunea celor din jur. *Cred că nu putem aprecia cu adevărat libertatea până când nu suntem cu adevărat privați de ea.* Orice om ar trebui să fie închis măcar o lună în decursul unei vieți... Deși am fost închis de trei ori până acum, simt că nimic nu te poate purifica mai tare decât un an de gulag siberian.

Chiar dacă nu uităm experiențele trecutului, doar în închisoare putem trece în revistă greșelile anterioare,⁴⁷

pentru că doar privați de libertate ne putem lepăda de subiectivism. Altminteri, ca să preiau vorba lui Napoleon, nu uităm nimic, dar nici nu învățăm nimic.

Julie a stat doar un an la Oltenița. S-a întors apoi la București, lăsându-mă cu regretul poveștilor pe care n-a mai avut timp să ni le spună. Tot în perioada școlii generale m-am împrietenit cu un doctor ginecolog mult mai în vârstă decât tata, care avea să lase o amprentă uriașă asupra educației mele. Doctorul Bassu era, probabil, cel mai iubit om din oraș. După decretul de interzicere a avorturilor dat de Ceaușescu în 1967, problema sarcinilor nedorite a devenit coșmarul tuturor familiilor de români. Bassu a făcut chiuretaje și după 1967 ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat și niciodată nu a cerut vreun ban de la cineva. Mulți l-au plătit însă din belșug. Se spunea că de la ultima țigancă și până la nevasta primului secretar de partid, toate femeile din Oltenița trecuseră prin mâinile lui. Ajutând pe toată lumea fără să pretindă nimic în schimb, doctorul a fost protejat de înșiși procurorii și securiștii puși să-i prindă pe ginecologii care încălcau legea. Pedepsele pentru un chiuretaj erau de 5 ani închisoare sau mai mult. Bassu s-a pensionat în 1980 fără ca cineva să facă vreodată o anchetă asupra lui. Toate chiuretajele le-a făcut în spital, nu-i era deloc teamă că-l toarnă cineva. *Delațiunile erau la ordinea zilei pe atunci - și totuși nimeni, niciodată, nu s-a gândit să-l denunțe.*

Prietenia mea cu Bassu a pornit însă de la o pasiune comună: muzica clasică, opera mai ales. Doctorul, rudă cu Dinu Lipatti, era un meloman desăvârșit. Avea o

colecție impresionantă de discuri de vinil și ebonită, peste 5.000, unele cu interpretări rarissime. La el am ascultat *Concertul pentru vioară nr. 7* al lui Mozart cu Enescu ca interpret și dirijat de tânărul Menuhin, un concert cântat în august 1944, imediat după eliberarea Parisului. Tot la el - *Dublul Concert de vioară* de Bach cu Menuhin și Oistrach din 1958 de la Ateneu, sau *Norma* de Bellini de la Castelul Orange, sau *Tosca* în aer liber, la Castelul Sant' Angelo, la Roma, și multe alte bijuterii din istoria muzicii secolului XX. Bassu nu era de acord cu catalogările interpretărilor ca bune sau rele. Spunea: „*E o ofensă adusă muzicii să ierarhizezi interpretările aceluiași concert de către doi violoniști diferiți. Fiecare interpretare e o nouă creație, chiar dacă partitura e aceeași. De fapt nici partiturile nu sunt aceleași, la concertele de vioară, de exemplu, cadențele și arcușurile (aceleași notă poate fi obținută trăgând sau împingând arcușul) lui Menuhin și Heifetz sau ale lui Szigeti și Enescu diferă întru totul.*“

Audițiile de la dom' doctor analizau totuși comparativ zeci de interpretări. Într-o după-amiază am ascultat prima mișcare din *Concertul de vioară* de Mendelssohn întâi cu Elman, apoi cu Kreisler, Szigeti, Francescatti, Enescu, Grumiaux, Menuhin, Milstein, Stern, Oistrach; și, fără falsă modestie, și astăzi pot recunoaște fără greșală fiecare interpret. Bassu m-a învățat să aud sunetul secund al fiecărui violonist și, fie și numai pentru asta, am pentru el un imens respect. Dar mi-a mai arătat ceva deosebit: cum se cultivă și cum evoluează o voce în timp. Avea șase interpretări ale ariei „Casta Diva“ cu Callas în diferite momente ale carierei ei, și diferențele erau

impresionante. *Doctorul era de părere că vocea fiecărei soprane evoluează în deplină sintonie cu viața ei privată, iar viața Mariei Callas avusese un dramatism și o intensitate oscilante, fusese, spunea Bassu, un tril.* Ascultați prima interpretare a „Castei Diva“ cu Angela Gheorghiu imediat după ce a fugit din România în Occident și veți înțelege la ce se referea.

Să nu credeți cumva că mi-am petrecut toată copilăria în casă, recitând Verlaine, făcând probleme la matematică sau descifrând partituri muzicale. Am fost un copil normal, ce-i drept un pic „chinuit”, de unde și porecla, care a făcut și multe năzbâtii și pozne. La grădiniță și apoi la domna Barbu, la franceză, m-am împrietenit cu un băiat de vârsta mea, Laurențiu Popescu, de care mă leagă multe amintiri, nu numai din copilărie, și care va mai apărea în povestea aceasta. Când încă nu renunțasem la binecunoscuții Spielhosen (un fel de pantaloni scurți tip gogoșar, la modă în acea vreme), cea mai mare plăcere a noastră era să ne ducem pe strada mare și să ne uităm la protipendada care-și făcea dus-întors, de trei ori, clasică plimbare duminicală. *Treceau profesori de-ai noștri, uneori rude, dar mai ales băieți și fete de liceu, cuprinși de astenia de primăvară. Fusta scurtă, minijupa adică, era marea noutate, iar picioarele descoperite ale domnișoarelor erau îmbrăcate în ciorapi mulați de acril, ultimă găselniță a petrochimiei.* Fusta scurtă și ciorapii de nailon, împreună cu pletele băieților de 18 ani erau cam tot ce aduseseră la Oltenița revoltele anului 1968 și, evident, *Beatleșii.*

Laurențiu și cu mine, înarmați cu „invizibile“ (un fel de praștii în miniatură, cu un elastic care proiecta cu viteză și precizie agrafe sau bolduri îndoite), trăgeam la „bulanele” fetelor, stricând bunătate de ciorapi de nailon, scoși din dulap special pentru plimbarea de duminică. Această stupidă distracție se termină deseori cu corecții aplicate de trecători sau, și mai rău, cu pedepse dure din partea părinților, dacă se întâmpla să afle. Tot cu Laurențiu am evadat de acasă ca să vedem celebrul film indian *Vagabondul*. Eram în clasa a doua, și tata nu m-ar fi dus la filme indiene nici mort, dar cum să nu merg eu la un film văzut și comentat deja de toată clasa? Era iarnă, m-am îmbrăcat pe furiș și am spus acasă că mă duc să mă dau cu sania pe digul care ne proteja de revărsarea Argeșului. Ușurel, trăgând sania după mine, am ajuns la celebrul cinema Flacăra, unicul din oraș, unde Laurențiu mă aștepta deja cu cele două bilete (nu știu de unde făcuse rost de 5 lei, pentru că noi, copiii, nu aveam niciodată mai mult de 1 leu fiecare). Trebuia să las sania undeva, așa că am legat-o peste drum, la restaurantul lui Cioaci, convins fiind că toți cei care vor ieși de la crăsmă vor avea un echilibru îndeajuns de precar ca să nu le vină pofta de a se da cu sania.

Am intrat la cinema la parter și am văzut celebrul film indian care, trebuie să recunosc, mi-a plăcut enorm. Când am ieșit, ia sania de unde nu-i! M-am întors fără chef acasă, încercând să inventez o minciună. Cum am intrat în casă, mama a început să râdă și mi-a zis direct:

- „*Ai fost la cinema să vezi Vagabondul!*“
Am rămas stupefiat - cum își dăduse seama?

- „*Simplu, măi copile, ai căciula plină de coji de semințe, ai stat la parter și cei de la balcon ți-au scuipat coji în cap!*“

Cum și tata a aflat de povestea asta, m-am procopsit cu interdicția de a ieși afară timp de o săptămână în plină perioadă de săniuș și patine.

Cu Laurențiu am mai fost doar de două ori la un film, de fiecare dată fiind doar noi doi în toată sala. O dată la Oltenița (era în 1980 și eram proaspăt studenți), când am văzut *Isus s-a oprit la Eboli*, capodopera lui Francesco Rossi, cu Gian Maria Volonte, și a doua oară la Florența, când am văzut prima parte a trilogiei lui Kieślowski, *Bleu*, cu una dintre actrițele mele preferate, Juliette Binoche. Îmi aduc aminte perfect, mai ales că de fiecare dată am comentat lipsa spectatorilor (ba la Florența a trebuit să cumpărăm șase bilete ca să aibă loc proiecția) și am evocat prima aventură la film, cea cu sania și semințele scuipate în cap. Laurențiu era un băiat chipeș cu ochi albaștri, un magnet pentru fetele frumoase, mai ales în liceu și în studenție. A-i sta în preajmă a însemnat un mare avantaj pentru mine, pentru că, din nenumăratele fete care-l plăceau, exista șansa să-mi rămână și mie măcar una.

În facultate, cel mai bun prieten al meu, Radu Toma din Brașov, era și el mare crai, și veți vedea că am beneficiat și atunci, din plin, de eficiența șarmului său. Sex appeal-ul nu e tranzitiv, dar în cercuri restrânse poate fi deviat cu bună știință. Nu v-ați întrebat de ce toate fetele inteligente, dar urâte umblă mereu cu prietena lor cea mai bună, care este întotdeauna o fată superbă? La 20 de ani atracția

fizică primează și e greu să ajungi să cunoști fete drăguțe dacă nu ai un prieten chipeș care să servească drept momeală. Evident, până la urmă trebuie să te descurci singur. Dar, din păcate, aceste pilde nu-și mai au rostul astăzi, când totul se cumpără și se vinde prin licitații ad-hoc. Butada anilor '80 - *înalt ești, frumos ești, prost ești, de ce nu te-ai făcut ofițer?* - nu mai poate fi gustată de nimeni din tineretul Bucureștilor anului 2012. Prietenia mea cu Laurențiu și Radu continuă și astăzi, când îmi număr prietenii pe degetele de la o mână, și cei doi vor apărea mereu în momentele de cotitură ale existenței mele.

Cap. 5. Muzicală - Prietenii mei, iubirile mele, belelele mele

“Am muncit,
Ani în șir.
Fără pace,
Zi și noapte
Pentru a reuși.
Pentru a urca
Piscurile.
uitând,
deseori,
în cursa mea contra timpului,
de prietenii mei, de iubirile mele, de belelele mele.
Cu toată energia am fugit,
însetat,
obstinat,
spre orizont,

spre iluzia abstractului,
sacrificând, îmi pare rău acum și mă acuz
prieteniilor mele, iubirile mele, belelele mele.
Prieteniilor mele erau toți la comun,
iubirile mele făceau foarte bine dragoste iar belelele erau
cele ale vârstei noastre,
unde banul, din păcate, stimula cotidianul nostru
pentru a fi mândru,
sunt mândru,
între noi vă mărturisesc
mi-am trăit viața, dar, pentru că este un dar,
aș da tot ce am pentru a-i regăsi, admit,
pe prietenii mei, iubirile mele, belelele mele
relațiile mele - ah, relațiile mele
sunt - pe bune sunt,
la nivel înalt - foarte sus puse,
decorate - foarte decorate
influențe - foarte influente
cu c..e - cu multe c...e
tipi de bine - foarte, foarte de bine,
sunt serioși - prea serioși,
dar lângă ei - foarte aproape de ei,
îi regret mereu,
pe prietenii mei, iubirile mele, belelele mele.”

Textul în franceză:

“J’ai travaillé

Des années

Sans répit

Jour et nuit

Pour réussir
Pour gravir
Les sommets
En oubliant
Souvent dans
Ma course contre le temps
Mes amis, mes amours, mes emmerdes
A corps perdu
J'ai couru
Assoiffé
Obstiné
Vers l'horizon
L'illusion
Vers l'abstrait
En sacrifiant
C'est navrant
Je m'en accuse à présent
Mes amis, mes amours, mes emmerdes
Mes amis c'était tout en partage
Mes amours faisaient très bien l'amour
Mes emmerdes étaient ceux de notre âge
Où l'argent c'est dommage
Eperonnait nos jours
Pour être fier
Je suis fier
Entre nous
Je l'avoue
J'ai fait ma vie
Mais il y a un mais
Je donnerais

Ce que j'ai
Pour retrouver, je l'admets
Mes amis, mes amours, mes emmerdes
Mes relations – Ah! mes relations
Sont – Vraiment sont
Haut placées – Très haut placées
Décorées – Très décorées
Influents – Très influents
Bedonnants – Très bedonnants
Des gens bien – Très très bien
Ils sont sérieux – Trop sérieux
Mais près d'eux – Tout près d'eux
J'ai toujours le regret de
Mes amis, mes amours, mes emmerdes
Mes amis étaient plein d'insouciance
Mes amours avaient le corps brûlant
Mes emmerdes aujourd'hui quand j'y pense
Avaient peu d'importance
Et c'était le bon temps
Les canulars
Les pétards
Les folies
Les orgies
Le jour du bac
Le cognac
Les refrains
Tout ce qui fait
Je le sais
Que je n'oublierai jamais
Mes amis, mes amours, mes emmerdes.”

Cap. 6. Vacanțele mele

Nu mi-am petrecut toată copilăria la Oltenița. Din fericire, existau și vacanțele, mai ales vacanțele fără tata și, evident, fără program. În fiecare iarnă, mergeam la bunicii materni în nordul Moldovei, la Ștefănești, în județul Botoșani, acolo unde se agață harta în cui.

În 1958, când a terminat facultatea, tata își luase repartiție la Ștefănești, pe atunci în regiunea Suceava, una dintre puținele zone ale țării încă necooperativizate la acea dată. Acolo a cunoscut-o pe mama, Felicia Volintiru, studentă la chimie în Iași. Amândoi părinții ei erau dascăli: tatăl, Ștefan, profesor de matematică la liceul din Ștefănești, mama, Maria, profesoară de franceză-română la Liceul “Negruzzi” din Iași. Bunicul era un om de o blândețe și o sensibilitate deosebite, un pic cam pisălog, naționalist, dar moldovean convins (subiectul lui de discuție preferat era Basarabia, reunificarea Basarabiei cu România fiind, după el, sarcina generației mele). Din păcate, generația mea nu și-a îndeplinit sarcina și mi-e rușine să spun că, deși aveam să vizitez toate țările Europei, de la Urali până la Atlantic, n-am fost în Republica Moldova (nici în Bielorusia). De fapt, nici la Turtucaia n-am reușit să ajung vreodată, cu toate că în copilărie, privind peste Dunăre, mă gândeam cum să fac să trec dincolo măcar câteva minute, ca să văd localitatea.

Bunicul credea că leagănul culturii române e în Moldova și arunca în joc toate argumentele de care dispunea pentru a te convinge de asta. Deși îl puneam deseori în

dificultate cu problemele mele de geometrie, accepta înfrângerea, iar uneori, când reușeam să dau vreo soluție mai spectaculoasă, își lua notițe. Nu era pasionat de matematică, în schimb, adora filozofia, mai ales că fratele lui mai mic, mort de tuberculoză înainte de război, fusese un gânditor promițător și obținuse, se pare, un doctorat în filozofie la Heidelberg. Bunicul își iubea enorm familia și pentru ea era gata de orice sacrificiu. Făcea piața, o ajuta pe bunica la bucătărie și la alte treburi femeiești, lucru ciudat pentru un moldovean destoinic din Ștefănești, unde patriarhatul stătea la loc de cinste. Cam toți prietenii îl luau peste picior pentru înclinațiile lui gospodărești. De la fratele mai mic moștenise o bibliotecă impresionantă, de care am beneficiat și eu.

Bunica gătea dumnezeiește. Tortul ei de bezele, pentru care trebuia să muncească o zi întreagă și pe care mi-l trimitea mai târziu cu trenul la București, a rămas cel mai delicios dulce, nu doar pentru mine, ci pentru toți cei ce s-au înfruptat din el: colegi de catedră de la Politehnică, colegi de facultate și mai ales iubitele mele din perioada comunistă. Bunica era și mare specialistă în gramatică, scrisese împreună cu vărul ei, Virgil Dron, o carte foarte cunoscută în epocă. Avea un jour fixe, când juca pocher cu prietenii, bârfind ultimele evenimente din sat sau de la Iași. Mie îmi trezea curiozitatea orice fel de joc de cărți, dat fiind că tata nu mă învățase nici unul, nici măcar popa-prostu' (mă învățase, în schimb, șah). Cărțile de joc erau interzise acasă, la Oltenița, iar cu ceilalți copii nu jucasem niciodată, căci astfel de "ocupațiuni" nu intrau în

58

program. Am învățat să joc poker la 12 ani, pe ascuns, sprijinit de bunica. Ea era un foarte bun psiholog și stăpâna perfect arta cacealmalei, pe care cred că mi-a transmis-o și mie. Eu aveam s-o duc la paroxism, dar nu la masa verde, ci direct în ringul bursier.

Vacanțele mele la bunici amestecau lectura cu o libertate pe care n-am mai cunoscut-o de atunci. Casa cu cerdac de la Ștefănești aducea a conac și, împreună cu imensa grădină de peste două hectare, îmi amplifică senzația de libertate. Acolo, în Moldova, la bunici, am cunoscut mulți intelectuali profunzi, ceea ce nu mi s-a întâmplat în Regat. Discursul lor era mult mai coerent și mai ales mult mai tolerant decât al celor din Ardeal, chiar dacă și unii, și alții erau vajnici anticomuniști. Mi-am cunoscut și străbunicul: luptase ca ofițer la Mărășești, unde pierduse un picior. Avea un adevărat cult pentru regele Ferdinand - după el, cel mai mare om politic al României și implicit cel mai mare patriot. “Ferdinand pierduse războiul, dar câștigase pacea”, spunea străbunicul. Făcuse cadou poporului care l-a adoptat România Mare. Armistițiul avusese loc pe 11 noiembrie 1918, iar Ferdinand domnise exilat la Iași din 1916, după ce refuzase ratificarea păcii între Puterile Centrale și România, domnea doar peste actualele județe Iași, Suceava și Botoșani. În mai puțin de doi ani, trecând prin 28 noiembrie 1918 (unirea cu Basarabia), 1 decembrie 1918 (unirea cu Transilvania), Pacea de la Versailles (1919) și Tratatul de la Trianon din 4 iunie 1920, Ferdinand sfințea formarea României Mari. Străbunicul (Bunelu îi spuneam eu) considera că nimeni

59

în 2000 de ani, nici măcar Mihai Viteazu, nu reușise atât de mult pentru români într-un timp atât de scurt.

Faptul că un străin a făcut pentru România mai mult decât am făcut noi pentru noi înșine în toată istoria noastră mi-a lăsat mereu un gust amar. Am fost un popor dezbinat și așa vom rămâne până când nu vom înțelege că fericirea și bunăstarea personală sunt doar un corolar al toleranței și bunului simț colectiv. Nu suntem la mâna străinilor, ci ne lăsăm mereu pe mâna străinilor, neavând curajul să urcăm singuri Golgota. Mai mult ca niciodată, azi am schimbat proverbul autoironic „Românul dorește să-i moară capra vecinului” în „Românul dorește moartea vecinului, ca să-i ia capra”.

Spre deosebire de vacanța de Crăciun, vacanța mare era programată în cele mai mici detalii de părinți. La sfârșitul lui iunie plecam invariabil cu bunicii paterni pe Valea Oltului, la Călimănești. În iulie mergeam la mare, la Eforie Nord, cu tata și mama. Programul de aici era la fel de draconic ca acela de-acasă. Nu mă bălăceam în apă, ci înotăm organizat, pe plajă jucăm șah și învățam partide celebre (de-atunci țin minte partida celor patru dame dintre Alehin și Capablanca, pe care i-am evocat-o lui Hrebenciuc la ultima noastră întâlnire, înainte să părăsesc țara), după-amiaza jucam tenis, tot organizat. Singurele atracții ale vacanțelor la mare erau filmele western de la Cinema “Eforie” sau comedioarele jucate de actorii bucureșteni pe litoral. Am văzut de vreo zece ori *Siciliana* cu Dem Rădulescu - și nu mi-a plăcut niciodată. În plus, trebuia să-mi dau zilnic, pe tot corpul, cu un nămol urât

60

mirositor, pentru că nu știu care doctor faimos din București zisese că asta mă va ajuta să cresc mai mult. Toate au ținut până în 1981, când, student deja, aveam să vin la mare însoțit de băieți și fete de vârsta mea, nu de părinți și de prietenii lor. Pe vremea aceea mi s-a părut că evadasem din Alcatraz.

În afară de vacanța la mare, în fiecare an exista câte o vacanță culturală. Colindam cu tata pe toate coclaurile din țară, vizitând peșteri, cascade, muzee, case memoriale etc. Excursiile astea îmi plăceau și sunt și azi mândru că am văzut măcar o dată orice oraș din România. Dormeam în cort, mâncam laolaltă cu localnicii și trăiam aventuri minunate. O dată, la Polovraci, am fript la proțap cu niște oieri un batal cu picioarele legate la spate și învelit în propria-i blană, care se numea în Oltenia „baron”. N-am mai mâncat niciodată ceva așa de bun.

Atmosfera permanentă de tabără în natură mă bucura nespus. În rest, n-am prea avut parte de asemenea bucurii simple; existența mea era mult mai complicată decât puterea mea de înțelegere, dar rareori am protestat și de fiecare dată foarte timid și inefficient.

Când am terminat școala generală, aveam două posibilități: să dau examen la Liceul “Alexandru Sahia” din oraș sau să mă duc la București, la Liceul de informatică “Dr. Petru Groza”, singurul din Capitală unde se puteau înscrie și elevi din provincie, dar care nu avea internat. Eu aș fi vrut să mă duc la București cu Laurențiu; tata însă a considerat că nu sunt destul de

copt să stau singur în București, așa că m-a înscris la “Sahia”. Ca să mă convingă, mi-a adus argumentul că subiectele la liceul de informatică sunt foarte grele, deci n-o să intru și îmi va rămâne doar șansa unui liceu industrial. Ulterior, mi-a adus subiectele de la liceul de informatică; eu m-am închis într-o cameră fără nici un manual și i-am demonstrat că pot face totul de nota 10, atât la română, cât și la matematică. La matematică chiar l-am dat gata, pentru că mi-a luat doar 30 de minute ca să termin totul. Olimpiadele erau mult peste nivelul subiectelor de la admitere.

Tata a fost mereu speriat de examene. Îmi aduc aminte că în clasa a noua m-a forțat să mă duc la meditații la matematică pentru treapta a doua (în 1978 Ceaușescu extinsese învățământul obligatoriu la 10 clase și astfel apăruse un nou examen de trecere din anul doi în anul trei de liceu). După ce a făcut el un „studiu de piață”, a ajuns la concluzia că Eremia Georgescu-Buzău, autor de culegeri și manuale, este cel mai în măsură să mă verifice cu un an înainte de treaptă. Nu știu cum a ajuns până la el, dar cu niște cabanoși și mușchi file (tata era pe atunci mare șef în alimentația socialistă) l-a convins să-mi dea meditații. Am ajuns undeva într-un apartament din Bucureștii Noi, unde Eremia organizase o adevărată industrie a meditațiilor, având simultan, în patru camere, diverși elevi care rezolvau probleme. Datorită produselor aduse de tata mi s-a făcut onoarea să fiu instalat singur în bucătărie. Eremia fuma Kent sudate (aprindea o țigară de la alta, nu folosea bricheta) și expectora la fiecare cinci

minute într-un mod dezgustător. Mi-a dat cinci probleme și a plecat la ceilalți elevi. S-a întors peste 30 de minute și m-a găsit admirându-i maldărul de vase și de cești de cafea nespălate. „Aha, nu ai scris mai nimic, sunt prea grele pentru tine?” Erau banale și îi scrisesem la fiecare ce aplic și care e ideea soluției. Văzând că are de-a face cu un elev bun, a scos artileria grea - o listă de cinci probleme dificile - și a dat să plece iar. L-am oprit, i-am spus că deja făcusem mai demult trei dintre ele, iar una s-ar putea rezolva banal aplicând cunoștințe de clasa a noua, dar în ceva timp aș putea să-l păcălesc fabricând o soluție cu doar ceea ce ar trebui să știe un elev de-a zecea. L-am văzut cum își pierde brusc controlul.

- „Tu mergi la olimpiade?”

- „Da, tocmai m-am calificat cu punctajul maxim la Naționala de la Timișoara, din aprilie”, i-am răspuns.

- „A, păi atunci poate aveți vreo problemă nerezolvată să mă întrebați?”

Folosirea persoanei a doua plural era deja primul semn de respect (azi nimeni n-ar mai face așa ceva). I-am scris imediat enunțul a două probleme foarte grele, a căror soluție o cunoșteam. Voiam să-l umilesc, deși n-aveam de ce. Nu știu cum a făcut, dar s-a debarasat peste puțin timp de ceilalți elevi și s-a întors să-mi rezolve problemele. S-a chinuit vreo două ore fără să reușească. M-am prins că nu știa nici mica teoremă a lui Fermat, nici indicele lui Euler, deci nu avea cum să le rezolve, dar l-am lăsat să se chinuie. Peste patru ore a venit tata, care nu știa ce se întâmplă și cred că înghețase deja în mașină, toată viața lui m-a așteptat cu stoicism în mașină... Eremia i-a spus că

nu am nevoie de meditații, poate doar de o îndrumare generală, așa, o dată la două luni. Am simțit că-i părea rău să piardă un elev care i-ar fi umplut frigiderul cu bunătăți de negăsit. Eu am fost mult mai direct și mai dur, pentru prima dată mă revoltam pe față. „Hai, tată, să mergem, când o să am nevoie de un profesor de matematică o să-ți spun, dar atunci o să-l aleg eu.“ Din acea zi tata a înțeles că eram o nucă dură și, cel puțin în domeniul matematicii, nu s-a mai amestecat niciodată.

Când am intrat la “Sahia”, tata, regretând probabil că nu mă lăsase să mă duc la liceul de informatică, a încercat, în stilul lui, să repare un pic situația. În vara lui 1976, înainte să încep liceul, profitând de faptul că mama era profesoară de chimie acolo, dar mai ales uzând din abundență de produse de carmangerie, a aranjat ce elevi să facă parte din clasa mea și mai ales ce profesori să predea la noi. Nimic nu a fost aleator, tata și sfătuitoarii lui au decis totul în vară, la noi în curte. Directoarea liceului și mulți profesori au trecut pe la noi ca și cum ar fi dat interviuri de angajare la o școală privată. În generația mea erau și câțiva copii din protipendada comunistă: Dan Roșu, fiul vicelui secretarului de partid al orașului, Sorin Mateiaș, fiul secretarei de partid cu învățământul, Valentin Mocanu, fiul secretarului biroului organizației de bază Oltenița. Toți trei au fost repartizați în clasa mea, pentru a exista susținere politică în crearea celei mai bune clase, cu cei mai buni profesori. Ceilalți colegi ai mei au fost aleși pe sprânceană, iar profesorii la fel - erau maximum a ceea ce putea să ofere orașul și mai ales crema celebrului tren de

navetiști. Tata nu era doar un manipulator desăvârșit, ci avea și cu ce să convingă, căci dispunea de tot ce-și doreau mai mult Oltenița și capitala: mâncare de calitate. El era pe atunci șeful celui mai important laborator de igienă și control al alimentelor din România, construit și dotat la înalt nivel nu în Capitală, ci la Oltenița, pentru că occidentalii care importau de la noi puseseră o condiție: analizele produselor alimentare să fie făcute de doctorul Sima. Deși avea un dosar îngrozitor din cauza bunicului deținut la Canal, mahării comuniști care doreau valută forte n-au avut ce face și astfel tata a devenit, mai ales în anii '80, omul cu cea mai importantă semnătură pentru România, o semnătură în lipsa căreia nu se exporta nimic în industria cărnii sau a laptelui. Un singur exemplu: tata făcea analize de depistare a encefalopatiei spongiforme bovine (boala vacii nebune) încă din 1988, și asta se întâmpla la Oltenița! Autoritățile au încercat să-l convingă să semneze exporturi de produse „semialterate“ de multe ori, dar el a refuzat mereu (e unul dintre motivele pentru care îl respect). După ce s-a întors din Elveția, în 1971 (mă lăsase gaj în țară), n-a mai fost lăsat să plece în Occident. Datorită poziției lui, familia mea, familiile prietenilor, vecinii, colegii mei de la Catedra de matematică din Politehnică și mulți alții au avut ce mânca în anii '80. Și niciodată tata nu a vândut vreun produs la un preț mai mare decât prețul de magazin, care era infim, pentru că oricum nu se găsea nimic de cumpărat.

La înmormântarea tatei au venit sute de oameni, mulți în semn de omagiu pentru cel care i-a hrănit, la propriu, în

anii marii înfometări, fără a trage nici un avantaj material din asta. Când am ajuns asistent la Politehnică, la Catedra de matematică, secretara catedrei decidea din umbră notele la examene și săracii profesori, ca să obțină un pachet de unt, dădeau note de trecere și uneori chiar 10 multor studenți așa-ziși „piloși“. Odată cu venirea mea la catedră, doamna Dincă a rămas fără obiectul muncii, pentru că, prin tata, aprovizionam toată catedra și pot spune că între 1986 și 1990 se treceau examenele pe merit în aproape toate cazurile. Copii de mari mahări ai Securității și ai PCR au picat examenele pentru că profesorii de matematică nu mai mureau de foame.

Cap. 7. Olimpiadele de matematică

Crearea acelei clase în liceu nu a fost în avantajul meu. Profesorii mâncau bine nu pentru a-mi da note mari, ci pentru a mă stimula să învăț și mai mult. Gândiți-vă că în clasa a noua am fost corigent la chimie, materia catedrei a cărei șefă era mama! În 1979, directorul liceului, profesorul Mirică, a făcut un careu în pauza mare, unde am fost în același timp premiat și eliminat: premiat pentru că urma să reprezint România la lotul lărgit pentru Olimpida internațională de matematică, eliminat trei zile, cu scăderea notei la purtare, pentru că fusesem prins în laboratorul de chimie (furasem cheile de la mama) jucând bridge și bând votcă din eprubete, împreună cu alți trei colegi. Eu am băut de fapt prima bere la 20 de ani, dar cum să mă desolidarizez de colegii mei, mai ales că eu organizasem escapada?

Perioada liceului mă leagă însă mai mult de colegii de Olimpiadă decât de colegii de școală. Am cunoscut la Olimpiade oameni deosebiți și caractere foarte puternice. Am avut norocul, se pare, să fac parte din cea mai bună generație de matematicieni pe care a avut-o vreodată România. În 2010, la întâlnirea de 25 de ani de la terminarea facultății, toți profesorii noștri au recunoscut că niciodată facultatea nu a mai avut o asemenea generație. Numai că, din 180 de absolvenți, peste 100 au părăsit România imediat după 1990. Șpilul declinului inteligenței românești aici se află, și voi reveni pe larg la acest fenomen.

Să mă întorc însă la Olimpiadele de matematică. Naționala din 1977 a avut loc la Timișoara. A câștigat cu maximum de puncte (20) Marius Cavachi, un băiat de la Liceul “Mircea cel Bătrân”, din Constanța, elevul profesorului Caragea. Pe locul doi a ieșit Victor Nistor de la Liceul de informatică “Groza”, coleg cu Laurențiu, prietenul meu din Oltenița. Victor avea să fie geniul în devenire al matematicii românești și chiar mondiale. S-a pierdut după plecarea lui în America la începutul anilor ‘90, deși a trecut pe la Berkeley, Harvard și acum predă la Penn-State, în Pennsylvania. Eu am ieșit pe locul opt. În 1977 lotul pentru Internațională a fost făcut într-un mod total arbitrar și echipa României care va merge la Belgrad va înregistra cea mai slabă performanță din istorie, clasându-se pe penultimul loc - doar Vietnamul a terminat mai prost ca noi. Unul dintre membrii echipei României de la Belgrad 1977 a fost Ioan Mărgărit, actualul patron al

site-ului *hotnews.ro*, cu care voi fi partener într-o aventură editorială de mare succes, dar și plină de regrete pentru mine.

În iarna lui 1978, se organizează la Arbănași, lângă Buzău, la vulcanii noroioși, o tabără de matematică cu toți cei care participaseră la Olimpiada de la Timișoara, pentru că statul român era preocupat ca nu cumva să ieșim rău la Olimpiada internațională de matematică din '78, programată să aibă loc chiar la București. Arbănași va fi pentru mine cumpăna vieții și cred că nu exagerez deloc. Acolo am realizat că sunt un matematician în devenire și am prins curaj. Tot acolo am cunoscut matematicieni, foști olimpici, care vor avea o influență hotărâtoare în viața mea: în primul rând pe Dan Voiculescu, fiul marelui neurolog Vlad Voiculescu, singurul român propus în 1986 pentru Medalia "Fields", echivalentul "Nobelului" în matematică, și astăzi membrul cel mai important al juriului care o acordă (cum bine se știe, Premiul "Nobel" nu se acordă pentru matematică din cauza unei povești de alcov: se spune că nevasta lui Nobel a avut o relație cu Mittag-Leffler, marele matematician suedez, părintele analizei complexe). Cu Dan Voiculescu voi avea o relație ciudată, îmi voi susține sub îndrumarea lui teza de licență și mai ales masterul în Teoria operatorilor. Tot la Arbănași m-am întâlnit cu mentorul meu matematic, Mircea Martin, și cu unul dintre cei mai buni prieteni ai mei de azi, singurul matematician care m-a susținut în scandalul bursier pe care l-am declanșat, Radu Gologan,

conducătorul de azi al lotului României pentru olimpiade internaționale.

În fine, la Arbănași m-am îndrăgostit pentru prima oară de o fată. Povestea mea cu Monica A., o pasiune dusă peste timpuri, a început la Arbănași și se va termina la Paris, în 1997. Monica era, în mintea mea cel puțin, copia perfectă a Mariei Laforêt, diva cu ochii de aur a muzicii franceze, și celebrul ei cântec *Viens, viens* va fi și leitmotivul relației noastre cu multe sincope. Mama Monicăi era inspectoarea de matematică pe București din acea perioadă, tatăl ei fusese ministru adjunct al învățământului în perioada Mircea Malița (amândoi au fost maziliți de Ceaușescu după afacerea Meditației Transcendentale). Pe atunci, domnul A. era ambasadorul nostru la Ankara. Monica era cu un cap mai înaltă ca mine, avea 1,70 m. Se afla din întâmplare în tabăra olimpicilor. Era o iarnă cu multă zăpadă și ne-am întors de la Arbănași cu un tren care a avut opt ore întârziere. Nu l-am anunțat pe tata că vin, nu m-a așteptat nimeni la Gara de Nord. Doamna A. o aștepta însă pe fiica ei, care i l-a prezentat pe Cristi Sima din Oltenița, anunțând-o că, din moment ce el n-are unde să se ducă, va veni să doarmă la ea. Familia A. locuia la vremea aceea pe “Aleea Trandafirilor”, actualul bulevard “Mareșal Prezan”, într-o casă impresionantă, cea în care a locuit Adrian Năstase între 2000 și 2004, iar la primul și al doilea etaj Văcăroiu, respectiv Traian Băsescu. Casa are multe povești, pre- și postrevoluționare. Înainte de Văcăroiu, la etajul întâi a locuit celebrul Patilineț, omul de încredere al lui Ceaușescu, cel care l-a

convins pe dictator să interzică avortul. În anii '80, fata lui Patilineț va muri în urma unui avort provocat... După moartea ei, Patilineț va încerca să-l doboare pe Ceaușescu; urmarea a fost că a murit, pe când era ambasador în Grecia, într-un accident de mașină pe autostrada Salonic-Atena, cu "Dacia" de la ambasada prinsă între două tiruri... românești. Ceaușescu nu era un sentimental: prin generalul Marin Neagoe de la "Direcția a 5-a", elimina pe cine trebuia și mai ales când trebuia.

Imobilul din fosta "Alee a Trandafirilor" are la fiecare etaj câte un apartament de peste 300 de metri pătrați. Ajunși aici de la gară, am intrat într-un hol mai mare decât casa mea de la Oltenița, pavat cu dale albe și negre de marmură de Carrara. În mica încăpere din stânga mi s-a oferit un pahar de lapte și ceva de mâncare și am fost imediat întrebat cu ce se ocupă tata și mama. Demnitarii comuniști ai acelor vremuri nu mai voiau să aibă de-a face cu muncitori sau țărani, chiar dacă asta era originea lor; aspirau să se împrietenească cu fosta nobilime sau măcar cu fosta burghezie. Am răspuns că tata e turnător și mama filatoare la Oltenița, conform celebrei glume care circula în oraș. Țin minte că madam' A. s-a rățoit în bucătărie, protestând că fiică-sa i-a adus în casă un asemenea specimen, la care Monica i-a spus că familia Sima se trage din boieri sălișteni și că a primit ceea ce merită la întrebarea nelalocul ei pe care mi-o pusese. Oricum, mama ei n-avea să mă iubească niciodată, avea orgoliul Anei Pauker și principiile lui Vasile Luca. A doua zi m-am

trezit ținut de mână de Monica și aș fi dat orice ca tata să mai întârzie măcar o zi.

Casa din “Aleea Trandafirilor” era o clădire stalinistă din anii ‘50, construită, cred, special pentru a ține sub supraveghere demnitarii din linia a doua a PCR. Era retrasă mult față de trotuar, cu un părculeț în față și o intrare spectaculoasă pentru mașinile cu șofer, care veneau în fiecare dimineață ca să-i transporte pe demnitari la munca de partid. Livingul, de vreo 150 de metri pătrați, era impresionant. Peretele din stânga intrării în această încăpere era tapetat cu microfoane, așa că se vorbea în șoaptă. Sunt tare curios dacă în anii 2000, când Adrian Năstase a locuit aici, mai funcționau dispozitivele de ascultare. În capătul holului era o cameră de dimensiuni normale, și acolo se aduna toată lumea, probabil și pentru că era singura cameră *safe*. În acea cameră am dormit și eu. A fost cea mai luxoasă reședință pe care am văzut-o în anii puterii populare, dar viața înăuntrul ei se desfășura, de fapt, sub supravegherea unui veșnic *Big Brother*.

Între 1978 și 1980, povestea mea cu Monica a fost de o puritate totală. Ne vedeam doar în weekend, când veneam, duminica dimineața, la cercul de matematică de la Universitatea București, pe care-l ținea atunci Radu Gologan. Duminică după-amiaza, înarmat întotdeauna cu un buchet de flori, mă prezentam în “Aleea Trandafirilor”, fremătând de bucurie și de iubire. Cu timpul, madam’ A. ne-a permis să ieșim și în scurte plimbări prin Parcul Herăstrău, unde, scăpați de Big Brother, puteam vorbi în deplină libertate. Ne scriam enorm și fiecare scrisoare

avea o geneză aparte. Am păstrat acele scrisori care, recitite, încă mă fac să freamăt. Relația cu Monica a fost benefică și ca să-mi înfrâng complexul legat de statură: deși eram cu un cap mai mic decât ea, a avut întotdeauna grijă să nu mă facă să sufăr din cauza asta. Monica era elevă la celebrul Liceu “24”, supranumit „Liceul de Ștabi“, actualul “Jean Monnet”. Toți copiii decidenților PCR învățau acolo. Tartorul liceului era Vladimir Matroșenko, profesor de matematică celebru în epocă, deopotrivă carismatic și având un mare avantaj fizic - semăna frapant cu Clark Gable. Fetele îl adora, băieții erau impresionați de caracterul lui puternic. Ajunsesse la Liceul “24” cu ajutorul doamnei inspectoare de matematică și într-un timp record devenise bun prieten nu numai cu elevii, dar și cu părinții lor, toți cu funcții importante în aparatul de partid și de stat. Matroșenko se mută însă în 1979 la Liceul “Bălcescu”, pare-se după un conflict deschis cu Elena Ceaușescu. Era un tip de o inteligență pătrunzătoare și ascensiunea lui fusese prea rapidă pentru viteza de reacție a înaltei conduceri comuniste, care, neștiind la ce să se aștepte, i-a retezat, în chip profilactic, aripile.

Și, totuși, Matroșenko a produs matematicieni de valoare, lansând pe orbită cel puțin două nume: Florin Pop (fiul Ministrului adjunct de Externe, Ambasador al României la Budapesta în 1989; neclar cine a fost ambasador, Florin sau taică-său, actualmente profesor la Universitatea New York) și Vladimir Mașek (specialist în matematică financiară și administrator al unui fond de investiții la Chicago). Voi reveni cu amănunte asupra celor doi.

Cum nu am fost niciodată convins că pot reprezenta o atracție pentru femeile care îmi plăceau, nu ascund că am fost deseori gelos pe bărbații care au gravitat în jurul Monicăi, de la colegul ei Bogdan Neculoiu (fiul generalului de Securitate Neculoiu) și până la Dinu P., în anii '90. O singură relație a mea va depăși în intensitate această poveste de dragoste adolescentină, cea cu viitoarea mea soție. La sfârșitul liceului, Monica va intra la Arhitectură, iar eu voi pleca în armată. Odată întors de-acolo, deși student la Matematică, peste drum de ea, relația noastră se va răci complet, ca să se reaprindă cu o pasiune dementă peste ani, în 1995, la Paris, nemaipăstrând aproape nimic din diafanul anilor de liceu. Până acolo însă mai sunt multe de povestit.

Cap. 8. Nomenclatura comunistă

Relația mea cu Monica m-a introdus, fără voia mea, în lumea burgheziei comuniste. Inima, mai ales la 18 ani, nu avea opinii politice. Familia mea nu a privit cu ochi buni această relație, dar nici nu mi-au interzis-o. Bunicul, saracu', mai arunca din când în când câte-o săgeată: "Măi Cestică tată, din toate fetele din țara asta, tocmai de o fată de comunist ai reușit să te îndrăgostești?". Deși nu am cunoscut prea bine lumea lor, pe mine mă interesa doar Mona, trebuie să recunosc că marea majoritate a odraslelor de nomenclaturiști era mult mai bine educată decât e azi majoritatea odraslelor politicienilor postdecembriști. Aveau chiar un nivel cultural bunicele, mult peste cel al părinților. E drept că, cu timpul, nu au

demonstrat mai nimic, asta cu foarte puține excepții. Monica a fost o excepție, ajungând o arhitectă importantă la Paris, în anii '90. Cunosc și alte excepții, cum ar fi colegul meu Florin Pop, dar toți cei pe care-i cunosc și care au realizat ceva important după 1990, au avut după Revoluție o relație foarte dificilă cu părinții (foști nomeclaturiști), ba chiar mulți au întrerupt total relațiile cu ei. Stafia lui Marx și-a pus pînă la urmă amprenta și asupra celor care au plimbat-o prin Europa.

La sfîrșitul anilor '80, am avut din nou de a face cu nomenclatura comunistă. La un moment dat, m-am împrietenit cu doctorul Giurgiucă, un mare psihiatru de la celebrul Spital nr. 9. Giurgiucă avea un băiat, Ionuț, din prima sa căsătorie cu Ioana Pavelescu. Ionuț rămăsese în custodia tatălui și așa am ajuns eu să fac meditații la matematică cu el. Eram deja, la vremea aceea, asistent la Catedra de matematică din Politehnica bucureșteană. Făcând lecții cu Ionuț, am ajuns, inevitabil, s-o cunosc și pe mama sa, celebra actriță Ioana Pavelescu. Deosebit de frumoasă, Ioana era asociată mai mereu cu rolul Hella din *Maestrul și Margareta*, cel mai adulat spectacol de teatru al vremii, spectacol al Teatrului Mic, pentru care am făcut deseori cozi de 18 ore pentru un bilet. Nu pot să nu recunosc că eram fascinat s-o cunosc pe Ioana. Marea mea surpriză a fost însă când am fost invitat la prima petrecere la doamna Pavelescu-Sion. În afara unor actori și regizori celebri (e drept că nu am întâlnit acolo nici măcar pe unul dintre actorii mei preferați), apăreau deseori figuri ale nomenclaturii, cea mai celebra fiind vecinul, Ion Iliescu.

Besoiu și Nicolaescu aveau un mare respect pentru viitorul Președinte al României. În acea casă, nimeni nu critica sistemul și nu se vedea nicio umbră de disidență. Cum eram, și atunci ca și acum, slobod la gură, de multe ori, depășind nivelul bancurilor politice, reușeam să stârnesc admirația mesenilor.

Casa Ioanei era pe strada “Herăstrău”, în zona interzisă a orașului și, de fiecare dată când mergeam acolo, eram legitimat încă de la Piața Aviatorilor. Atmosfera, deloc intelectuală, amesteca plăcerile bahice cu o blazare dulce a celor ce susțineau din plin sistemul. Soțul Ioanei, Bujor Sion, lucra undeva la o ambasadă sau un consulat în RFG, nimeni nu știa cu ce se ocupă, dar nimeni nu punea întrebări. Era veșnic plecat și fiecare întoarcere era o bucurie imensă pentru petrecăreții de acolo. Portbagajul mașinii lui Sion era mereu plin de produsele “fiarei capitaliste”, fiară pusă la colț în mai toate discuțiile bahice. Al doilea soț al Ioanei, chirurgul Marinescu, făcea și el din când în când “aprovizionarea”. Eu am fost primit încă de la început cu brațele deschise tocmai pentru că aduceam regulat sticlele de votcă pe care le primeam la meditații. Toate astea se întâmplau la mai puțin de un an de fatidicul 1989. Mare mi-a fost mirarea ca, în decembrie 1989, când am fost primul cetățean normal care a intrat în sediul televiziunii române, să-i întâlnesc deja în fața Studiului 4 pe Ioana Pavelescu, Bujor Sion și Sergiu Nicolaescu. Era cu o oră înainte de celebrul “Am învins!” și încă nu apăruseră nici Dinescu, nici Caramitru. Eu am ajuns la TVR, cu “tot boborul”, pe la ora 12-13, în 22,

decembrie. Ne-am oprit la poartă. Nu am avut curajul să spargem paza și grilajul. Imediat a venit Brateș, care m-a întrebat: ”Tu ești reprezentantul poporului?” Nu mă simțeam reprezentantul nimănui, dar am răspuns “Da!” și, uite așa, am fost dus în Studioul 4, de fapt în fața lui, până când au sosit vedetele. În studioul, la acel moment, se repeta “Plugușorul” și toți cei din prima imagine sunt cei ce repetau de zor. Voi reveni cu lux de amănunte asupra zilei de 22 decembrie, când povestea va ajunge și la Revoluția Română.

Un alt moment din anii '80 în care am frecventat nomenclatura comunistă a fost cauzat de o prietenie sinceră pe care am avut-o cu Ticu Burcă, asistent la Arhitectură și cu soția sa, Minerva. Ticu era un tip calm, detașat de orice problemă, exact opusul meu. Era fiul generalului Burcă, un general de armată ieșit de mult la pensie. Deși aveam aceleași idei anticomuniste și criticam pe față sistemul, el punea totul pe seamă destinului, iar eu doream să schimb sistemul chiar și cu riscul vieții. A fost singurul care, după arestarea mea de către Securitate, în septembrie '89, m-a ajutat, încurajat și nu mi-a închis ușa în nas. Soția sa, Minerva, o gazdă desăvârșită, m-a hrănit aproape doi ani cu multe bunătăți. Tata făcea, evident, aprovizionarea. Ticu și Minerva aveau în timpul verii o mică vilă pe malul lacului Snagov și acolo am întâlnit câțiva nomenclaturiști importanți ai vremii. O singură dată am fost și la vila lui Petre Roman, pe care, deși coleg cu mine la Politehnică, nu avusesem ocazia să-l cunosc înainte. Roman era o figură ștearsă, matroană a locului

era de departe soția sa, Mioara, volubilă, cultă și cu mult umor. Ticu reușea să stea de vorbă liniștit și cu un agitat anticomunist ca mine, dar și cu toți cei din protipendadă. Și azi îi invidiez diplomația și calmul imperturbabil. Sunt două calități la care am aspirat toată viața, fără succes însă. Ticu și cu Minerva au devenit după Revoluție singurii din acea lume care au rejectat din start FSN-ul și care au luptat pe baricade pentru Coposu și Rațiu. Fără succes. Au rămas însă cu coloana vertebrală dreaptă. Trecerea vechilor comuniști în barca lui Iliescu a fost o chestie normală. Unii, cum au fost Ticu și Minerva, nu au mai vrut după '89 să facă vreun compromis, nu au avut decât de pierdut din asta, dar trebuie apreciați. Am refuzat toată viața generalizările.

Cap. 9. SOV și Junimiștii

Ar fi foarte interesant, în acest moment al povestirii, să compar nomenclatura posdecembristă cu cea comunistă. Cum am lipsit din țară între 1990 și 1997, la întoarcere, șocul a fost că nu s-a schimbat nimic. Înainte însă, aș vrea să recitiți un articol de-al meu publicat cu mulți ani în urmă. E foarte important pentru a înțelege povestea care începe în aprilie 1997 și se termină în septembrie 2012.

“Ipocrizia e omagiul pe care viciul îl aduce virtuții”

Francois de la Rochefoucauld

Fascinația românilor pentru epopeea maleficului magazinier din Roman ar putea părea, la o primă analiză, similară cu cea a americanilor pentru Bernard Madoff, cu cea a italienilor pentru Raul Gardini sau, poate cel mai mult, cu cea a indienilor pentru Ketan Parekh. Cu aceste trei nume s-ar putea pune bazele unui dicționar contemporan al infamiei. Iată cum ar suna articolele dedicate lor într-un astfel de dicționar:

- **Bernard Madoff** – Fost Președinte al NASDAQ, întemeietorul unui fond de investiții bazat pe schema “Ponzi”, care a ajuns în faliment în 2009 și a prejudiciat clienții cu 65 mld. dolari (considerând și profiturile generate). Condamnat la 150 de ani de închisoare.

- **Raul Gardini** – Finanțist italian, autorul ascensiunii și falimentului colosului energetic “Enimont”, rezultat din fuziunea “ENI”-“Montedison”, acuzat de corupție în perioada *Mani Pulite*. S-a sinucis în 1993, în momentul în care a primit avizul de începere a urmăririi penale din partea procurorului Antonio di Pietro. Presa italiană a epocii l-a atacat puternic pe Di Pietro și grupul de procurori *Mani Pulite* și a încercat să-l martirizeze pe Gardini.

- **Ketan Parekh** – Broker indian, școlit în America, autorul celebrei *Ketan Parekh Scam*, o acțiune de manipulare a Bursei din Mumbai constând în prăbușirea Indicelui Sensex cu 176 de puncte pe 1₇₈

martie 2001, urmată de o creștere cu 177 de puncte. Opt persoane s-au sinucis din cauza pierderilor suferite, în timp ce alte câteva sute au dat faliment, la fel ca și câteva bănci mici. Condamnat de justiția indiană, a reușit să iasă după doar doi ani și, actualmente, este consilierul personal al Guvernatorului Băncii Centrale a Indiei.

Alăturându-și numele celor de mai sus, Sorin Ovidiu Vântu s-ar afla într-o selectă companie. Deosebirea radicală dintre autointitulatul speculator și ceilalți trei este școala. La ei, până și escrocii sunt foarte bine instruiți. Contrar anumitor zvonuri, Vântu nu a cumpărat niciodată vreo acțiune cotate pe vreo piață reglementată din România sau din altă parte. A vândut, în schimb, aproape totul pe piețe reglementate.

A cumpărat la kilogram cupoanele PPM (Programul de Privatizare în Masă, creația lui Văcăroiu) și a adunat acțiuni Petrom de la ignoranții sindicaliști ai lui Luca; le-a vândut apoi pe piața reglementată de la BVB și, tot cumpărând ieftin, când prețul în piață era de minim 5-10 ori mai mare, a descoperit că are nas de speculator.

În anii '90, a înțeles că, dacă discrepanțele dintre el și intelectualitate sunt și vor rămâne ireconciliabile, există totuși încă cel puțin 1 milion de români mai proști, mai lacomi și mai creduli decât el. Aceștia le-a servit pe tavă FNI-ul, garantat de CEC. Purtați pe aripile Vântului de dulcele miraj al îmbogățirii rapide, 300.000 de români și-au vărsat economiile la picioarele *Stimabilului Domn* (apelativ de maxima curtoazie folosit de S.O.V. cu

obstinație, până la caducizare). Până aici nimic deosebit față de epopeea Madoff cu a lui schemă “Ponzi” sau față de miracolul “Enimont”. În toate cazurile, oameni extrem de lacomi, mai mult sau mai puțin instruiți (patroana companiei *L’Oreal*, Lilianne Betancourt, a pierdut la Madoff circa 2 mld. de dolari) au fost fermecați de povestea micului Făt-Frumos care creștea într-o zi cât alți copii în 10 ani, ignorând partea în care, după o săptămână, eroul împlinește 70 de ani și moare. Basmelor cu Făt-Frumos, susurate precum picătura chinezească de povestitori talentați și bine plătiți, vor exercita aceeași fascinație și în viitor, pentru că memoria e scurtă, iar aviditatea mare.

Povestea lui Gardini s-a încheiat cu un glonț izbăvitor, a lui Madoff și Parekh cu închisoarea, dar epopeea lui S.O.V. continuă, apropiindu-se mai degrabă de epopeea lui Ghilgameș decât de cea a lui Al Capone (lupta lui Ghilgameș, regele Urukului, împotriva lui Enkidu, uriașul sălbatic trimis de zei să salveze fiicele năpăstuite ale cetății, nu s-a terminat cu victoria niciunuia și astfel cei doi au devenit prieteni nedespărțiți).

După episodul FNI, Vântu avea urgent nevoie de un *facelift* și, mai ales, de o armată de PR cu vârfuri de lance redutabile. Micile șicane din timpul anchetei FNI l-au convins că numai stăpânind un imperiu media poți să lupți cu șanse egale în astfel de vremuri de restriște. Cum Nașii celebri au nevoie de Voci celebre, în lipsa unui Frank Sinatra, Naș Vântu și-a găsit vocea prin metamorfozarea

celui mai cunoscut poet român în cel mai promițător jurnalist român, Mircea Dinescu. Acesta îi va rămâne loial Nașului doar atâta timp cât, sub aspect financiar, nu va găsi ceva mai lucrativ și, înainte de toate, mai sigur, pentru a-și putea continua liniștit, la Cetate, viața de moșier scăpătat, dar filantrop.

Bătrânul, de acum, poet (și tânărul moșier) ne spunea zilele trecute că și-a lăsat la S.O.V. acasă ultimul volum de versuri în manuscris. Cred că așteaptă cu nerăbdare recenzia pe care S.O.V. i-o va face în următoarele 29 de zile. “Când are timp liber, S.O.V. se joacă de-a Titu Maiorescu”, declama poetul. Oare de-a Maiorescu-criticul sau de-a Maiorescu-prim-ministrul se joacă S.O.V.? Nu e oare Vântu adeptul teoriei sociologice a “formelor fără fond”, bază a Junimismului politic?

De fapt, S.O.V. are multe asemănări cu marele om de cultură, mai puțin cultura, desigur. Doar el a pus bazele “Convorbirilor Literare” postdecembriste, când i-a dat lui Dinescu un milion de dolari pentru a întemeia ziarul “Gândul”. A luat astfel naștere “Junimea” soviană, în frunte cu *Crucișătorul Potemkin* al presei românești. “Oamenii cu mulți bani colecționează timbre sau tablouri celebre, eu colecționez oameni celebri. Voi rămâne în România până când și cel din urmă cetățean al acestei țări va fi mândru că a fost contemporan cu mine”, declara la acel moment noul Robert Maxwell al presei românești.

(Robert Maxwell: evreu de origine cehoslovacă, întemeietor al unui imperiu mediatic britanic, finanțator al Mossad-ului. Aflat în pragul falimentului la data morții

sale, se pare că a fost lichidat de Mossad ca urmare a șantajului exercitat asupra serviciului secret israelit. Varianta oficială este cea a morții prin înec. – n.a.)

Momentul nașterii ziarului “Gândul” este un mic episod din povestea *Junimii SOV-iane*, dar este unul de răscruce în evoluția presei românești postdecembriste. *Crucișătorul* crease la “Adevărul” o școală de jurnaliști șmecheri și descurcăreți, care s-au dezlănțuit odată cu mutarea la “Gândul”. Spre deosebire de vechiul patron, Taher, care le cerea și performanță economică, adică profit, noul stăpân le lăsa libertăți financiare inimaginabile, astfel încât ocupația lor mai veche - șantaj pentru publicitate - s-a transformat rapid în șantaj pentru avantaje personale; marii jurnaliști au devenit repede micii oameni de afaceri, mai ales de afaceri cu statul și cu multinaționalele (vezi *112*, *Motorola STS*, etc).

Cum însă milionul de dolari de la S.O.V. s-a evaporat foarte repede, ziarul cu *Crucișător* cu tot a ajuns în mâna lui A. Sârbu. Ceilalți *junimiști* au fost repede recuperați la RTV. Așa a ajuns la “RTV” Bogdan Chirieac, analist de renume mondial în politica externă și ghid ONT al campaniilor electorale; tot așa și “micul comunist”, cum îi plăcea domnului Patriciu s-o alinte pe Corina Drăgotescu, cea care și-a desăvârșit pregătirea economică sorbindu-i cuvintele marelui petrolist, care ne-a învățat pe toți cum poți să faci la o companie pierderi din ce în ce mai mari, din 2005 până când un stat străin ți-o cumpără cu miliarde (Dinu Patriciu a învățat-o pe Corina Drăgotescu cum statul

român e un prost administrator al rafinăriei de pe malul mării, dar statul kazah nu e).

Lor li s-a alăturat A. Ursu, un alt admirator al soluțiilor economice propuse de cel care a creat bestiarul României postdecembriste: *Rechinul, Balena și Caracatița*; echipa a fost completată de mai tânărul *junimist* Val Vâlcu, spaima multinaționalelor farmaceutice. Toți au fost formați la școala și în spiritul “Adevărului”.

Notă. Am fost martor la nașterea afacerii “Gândul”, aflându-mă la S.O.V. acasă, la Otopeni. Mă luase cu el Mircea Dinescu și a fost singura dată când am vorbit câteva ore cu S.O.V.. Mi-a propus să colaborăm la crearea și gestionarea unui fond de investiții cu emisiune continuă, care să cumpere cu banii acumulați certificate la “Fondul Proprietatea”. Eu aș fi fost la cârmă, el - omul din umbră. I-am spus că mă voi gândi și de atunci mă tot gândesc. În același an, am intrat acționar la *Hotnews* și primul articol publicat pe acest site a fost *Gone with the Wind* – o poveste românească. Dacă mi-am început activitatea de jurnalist amator cu Vântu, sper să nu mi-o termin tot cu el (n.a.).

Marea corupție multinațională - partide politice avea nevoie la începutul mileniului trei de cărăuși în afara oricăror bănuieli. Jurnaliștii realizau sinapsa ideală între economic și politic. În campania din 2000, acești vajnici aghiotanți și-au făcut cu vârf și îndesat datoria, împărțind tainul primit tot arcului politic, câte ceva la fiecare, dar

proporțional cu sondajele. Fostul ghid ONT a fost doar deschizător de pârtie.

Modeștii jurnaliști creați în laboratorul *Crucișătorului* s-au împlinit financiar foarte repede după 2000, au înlocuit valizele cu conturi cifrate și swifturi inteligente și, implicit, le-au crescut pretențiile. Cei mai lacomi au fost dați peste bord și compromiși în fața opiniei publice. Atunci când *Crucișătorul* și alți redactori cinstiți i-au trecut pe linie moartă, S.O.V. i-a primit, rămânându-le loial pentru toate serviciile aduse “creșterii economice spectaculoase a României deceniului I”.

Mircea Dinescu, tot în campania de mitizare a lui S.O.V., îl acuză pe Traian Băsescu că nu a fost loial cu cei care l-au propulsat în campania din 2004, spre deosebire de S.O.V. care, în plină criză economică, după ce pierderile imperiului media au atins cote îngrijorătoare, a continuat să-și manifeste loialitatea plătindu-și obligațiile financiare către toți *junimiștii*.

Mircea, ai perfectă dreptate, perdanții rămân mereu loiali, câștigătorii niciodată. În lumea asta pe care ați creat-o, loialitatea și ipocrizia merg de mult la braț, iar “ipocrizia e omagiul pe care viciul îl aduce virtuții”. E cinic din partea soțului adulter să-i spună soției “Te iubesc!”, dar e o dovadă de precauție.

Cum presa scrisă nu mai făcea profit nici măcar cu șantaj, televiziunile de știri rămâneau singurul refugiu al *junimiștilor*. Talk show-urile s-au înmulțit ca ciupercile. Moderatori tineri, în permanent război cu limba română,⁸⁴

au realizat că poți să faci carieră în televiziune fără să citești nimic altceva decât câteva ziare și pagini *web*. Era nevoie doar de mult tupeu. Majoritatea invitaților lor ori nu citiseră nici ei nimic, ori erau deja bătrâni *junimiști*, care nu și-ar fi dat foc singuri la valiză pentru un pleonasm sau un anacolut al colegilor mai tineri. La urma urmei, erau plătiți toți de același patron, care le cerea doar tupeu și perseverență. Și erau atât de bine plătiți, încât nimeni nu se amesteca în politica editorială; știau singuri ce au de făcut.

De curând, i-am replicat unui moderator de la “RTV”: “Nu înțelegeți pentru că nu ați citit nicio carte de macroeconomie”. A rămas siderat că cineva ar putea să discute și pe seama unei cărți și a recunoscut cu nonșalanță că nu citise niciuna, dar exprima opinii și mai ales certitudini. Pentru că o altă țară a noilor moderatori e că au doar certitudini și niciun dubiu, iar fără dubiu nu poate demara nicio investigație spectaculoasă.

La “B1 TV”, de astă dată, am fost întrebat de un moderator de 19 ani ce-i recomand să facă cu 100.000 de euro și cum să-i investească; i-am recomandat să se ducă la școală și să-i cheltuiască pe toți pentru a se instrui. Într-o altă emisiune, Robert Turcescu îi explica patronului media Dan Voiculescu că nu pot exista două alternative. Cum Voiculescu a prezentat o teză de doctorat fără bibliografie, Turcescu ar fi trebuit să înțeleagă că nu există nicio alternativă la lecturile școlare obligatorii.

În cei 5 ani de când Mircea Dinescu m-a adus în platourile talk show-urilor televizate, am rămas o singură dată plăcut impresionat, când, așteptând să intru în emisie, am remarcat-o pe Melania Medeleanu citind “Împăratul muștelor”, romanul laureatului “Nobel” pentru literatură W. Golding. O fi fost excepția care confirmă regula. Mai sunt câțiva moderatori care recomandă cărți la televizor în ultimele secunde ale emisiunii. Sper că le-or fi și citit.

Crucișătorul Potemkin face foarte bine când demonstrează public incultura clasei politice și, mai ales, a actualilor guvernanți, dar ar face la fel de bine dacă i-ar pune și pe ciracii lui să citească. Investigarea afacerii “Watergate” nu ar fi dus la demisia unui președinte american dacă Bernstein și Woodward ar fi fost tupești, dar inculți, iar la noi nu se va putea face jurnalism de investigație de calitate decât după ce toți ziariștii noștri vechi sau noi vor fi citit “Toți oamenii președintelui” și multe alte cărți din lista de lecturi obligatorii.

Notă. Nu am avut nicio relație contractuală cu “Realitatea TV”, am răspuns invitațiilor de a participa la emisiunile acestui post la fel cum am răspuns și în cazul altor televiziuni (n.a.).

Luni, 13 septembrie 2010, ora 9:30

Studioul “HotNews”

Cap. 10. Suntem liberi să scriem orice

“With people of limited ability modesty is merely honesty. But with those who possess great talent it is hypocrisy.”

A. Schopenhauer

Am fost dintotdeauna un adversar al rețelelor de socializare. Argumentul folosit era “Nu ne dezbrăcăm în public, nu ne punem gândurile pe hârtie înainte de a fi noi înșine convinși de viabilitatea lor”. Am refuzat multă vreme să fac parte din comunitatea internautilor dezinhibați. Chiar și pe propriul meu site, hotnews.ro, publicam o dată la maximum trei luni. Nu știu dacă ceea ce scriam era bun la ceva, dar sigur nu doream să mă pricep la orice și să fiu citit de oricine.

Apoi, destinul m-a adus în imposibilitatea de a mai putea transmite mesaje, idei sau elucubrații utopice. Mă obișnuisem să fiu în lumina reflectoarelor și să cred că pot influența judecățile celorlalți. Aveam audiență pe sticlă, pe net, deseori chiar pe stradă. Când am rămas fără audiență, am intrat în sevraj și singura soluție mi s-a părut a fi FB-ul, mirajul vocațiilor neîmplinite și Fata Morgana din deșertul frustraților. Dacă Net-ul devenise locul unde orice era permis, de ce să nu profit de ultima enclavă unde mi-aș fi putut apăra principiile și onoarea? Onoarea nu e să faci mereu ceea ce trebuie, ci să reușești să negociezi cu consecințele. La urmă urmei, FB-ul, deși cu aspect de Piața Matache, era totuși o tarabă unde aș fi putut negocia

ceva. Am șters cu buretele și ultimele reticențe și am deschis un cont. Ce pot spune după 11 luni? Dacă mai aveam ceva din logica învățată în școală, atunci sigur ea m-a părăsit. Sunt debusolat!

Toată lumea scrie cumva, despre ceva, despre cineva. Inflația de cuvinte, cratime, metafore și injurii abjecte se revarsă asupra noastră ca un tsunami perpetuu. Dacă teoria lui Maioreșcu, a “formelor fără fond”, a răspuns necesității de a respinge mediocritatea și impostura în artă, postările de azi, fără formă, fără fond, fără sens, răspund necesității de a crea senzația că fiecare dintre noi are ceva de spus, de semnalat, de subliniat. Suntem liberi să scriem orice, oriunde, oricând. Putem scrie pe FB mai mult decât am scris în toți anii de școală. Ne putem trage de șireturi cu oricine. Îl putem înjura birjărește pe Liiceanu, îl putem apostrofa pe Pleșu sau putem rescrie istoria așa cum o percepem noi, după ce am citit postările prietenilor. Dacă nu am înțeles ceva e pentru că ni se ascund datele problemei. Dacă nu am intuit ceva e vorba de o manipulare bilderbergiană. Comentăm orice și avem și soluții. După 40 de like-uri, ar fi normal ca omenirea să ne bage în seamă. Dacă nu o face, e sigur vorba de o conspirație. Dacă suntem agramați e pentru că gramatica, o organizație polițienească asupritoare, dorește să ne răpească din libertatea de comunicare. Suntem liberi, refuzăm orice constrângere.

Pe vremuri, ca să scii, aveai nevoie de talent sau măcar de o editură sinucigașă care să te publice. Astăzi, cititorii noștri au nevoie de talent ca să înțeleagă ce vrem să spunem. Dacă, cumva, avem cititori fără talent, îi putem

bloca. Nu e nevoie să ne autocenzurăm ineptiile, ci doar să cenzurăm imberbii, infatuării și aroganții critici care ne mai pot apărea, din pură întâmplare, în cale. Avem nevoie însă de like-uri, trebuie să șocăm.

Mai întâi, ne vom dezbrăca de orice prejudecată. Bunul-simț e totalitatea prejudecăților acumulate până la 18 ani. Dacă nimeni, niciodată, nu va mai avea nicio prejudecată, bunul-simț va dispărea. E logic, e vorba despre “common sense”, dar noi nu suntem comuni, suntem unici. După ce ne-am lepădat de prejudecăți, ne putem lepăda și de haine. Dacă goliciunea gândirii nu ne aduce suficiente like-uri, vom încerca cu goliciunea trupească. Cine a citit până aici e deja satisfăcut, el nu face parte din marea masă de ignoranți care postează pe #feisbuc. El e un băiat citit, are un master, poate și un doctorat, a absolvit o instituție de învățământ superior înainte de '89, deci nu se amestecă cu plebea. El contrabalansează. Nu poate accepta că ceea ce postează nu este erudit, de bun-simț și în folosul umanității. Avea foarte multe de făcut, dar și-a luat din timp și a postat o chestie interesantă, oricum altruistă și poate chiar elitistă. E o blasfemie să ne gândim câte lucruri interesante și folositoare am fi putut face în timpul petrecut pe feisbuc. Pe feisbuc, putem să schimbăm lumea, din convingere, nu din alt motiv. Pe feisbuc putem să arătăm că suntem implicați, criticăm, dăm like-uri, suntem pseudorevoluționari. Pe feisbuc, avem senzația că suntem cineva. Anii vor trece și vom realiza că am fost înghițiți, fără voia noastră, de avalanșa de idei, cratime și metafore feisbuciene. Peste zece ani, copiii noștri ne vor scrie, pe feisbuc evident, ”a-ți votat cu iliescu și neați”
89

distrus viitorul”. Noi ne vom șterge lacrimile cu paginile cărții de gramatică.

Întrebarea se naște spontan: ”Dar tu, Cristian Sima, de ce scrii aici? Ce vrei să demonstrezi? Ești la fel ca noi și vei fi și mai mult la fel ca noi!” (“Ipocrizia este ofranda pe care viciul o pune pe masă virtuții”) Da, sunt la fel ca voi, la fel de ipocrit, la fel de infatuat, la fel de arogant. Am însă o speranță. Sper ca peste zece ani să rămân singurul ipocrit. Și speranțele pot fi ipocrite...

Să ne întoarcem în 1977. În anii de gimnaziu și de liceu, tata își făcuse obiceiul de a mă duce la fiecare sfârșit de săptămână la București. Aveam un program cultural plin, mergeam la teatru, la concerte, la operă și, evident, duminică dimineața, la Cercul de matematică de la Universitate. Tata și cu mine eram găzduiți întotdeauna de unchiul Jorj, fratele vitreg al bunicii Măricica de la Ștefănești, care locuia pe strada “Covaci”, în Bucureștiul vechi. Am avut ocazia atunci să văd spectacole de teatru memorabile: *Scrisoarea pierdută*, cu Caragiu, Cotescu, Ciulei și Carmen Stănescu; *Așteptându-l pe Godot*, cu Marin Moraru; *Danton*, cu Mircea Albulescu; *Doi pe un balansoar*, cu Rebengiuc și Mariana Mihuț. Sau să ascult, la Ateneu, celebrul *Triplu Concert* de Beethoven, cu Richter, Oistrach și Rostropovici, dar mai ales *Simfonia a opta* de Mahler, dirijată de Sergiu Celibidache.

Seara de 4 martie, seara marelui cutremur, m-a găsit însă pe Bulevardul Magheru, într-un bloc lipit de blocul₉₀

Scala, la etajul șase, la prietenul meu Sandu Niță, poreclit „Obuzul”, ascultând Pink Floyd, *Wish you were here*, în premieră. Atât de excitați eram de acest disc, încât în primele secunde ale cutremurului, când totul se prăbușea în casă, am avut o singură preocupare: să salvăm discul. După secundele fatidice, Obuzul și cu mine făceam glume pe întuneric, fără să realizăm dimensiunile dezastrului. Domnul Niță senior, ca un adevărat colonel (și eu, și fiul său știam că e colonel în armată; când a descoperit adevărul despre tatăl lui, în 1990, Obuzul a plecat să facă chirurgie la Cape Town, în Africa de Sud, și n-a mai vorbit cu părinții niciodată - voi reveni asupra acestei drame familiale, la care am asistat timp de peste 30 de ani), deci domnul Niță, ca un adevărat colonel, avea lanterna la îndemână.

După câteva minute, ne-a anunțat că nu mai exista casa scărilor, iar peretele dinspre bulevard era bucăți și, deci, noi eram captivi, suspendați la etajul șase. Atunci am intrat în panică. Blocul de lângă noi, cel cu Cofetăria Scala la parter, s-a prăbușit în totalitate și praful degajat a creat pe bulevard o imagine apocaliptică. Era întuneric, praful de pe stradă intra în casă din cauza prăbușirii peretelui exterior și se auzeau doar strigătele de ajutor ale celorlalți locatari, care nu mai controlau situația. Ne-am refugiat în baie și abia dimineața, odată cu răsăritul, ne-au scos de-acolo. Am fost primii salvați, și astăzi știu și de ce - din cauza importanței colonelului Niță - ceea ce pe atunci, în vârtoarea evenimentelor, nici eu, nici Obuzul habar n-aveam. Coșmarul nu s-a terminat când, în sfârșit, am ajuns în stradă. Pe “Covaci”, casa unchiului Jorj nu mai

avea tavan. Jorj și cu tanti Ica erau în fața Hanului lui Manuc, cu câte o sticlă în mână, beți la propriu și la figurat - de fericire că m-au regăsit și mai ales că eram și eu, și ei vii. Permișiunea de a mă duce la Obuzul o primisem de la Jorj, tata habar nu avea ce se întâmplase și mai ales nu știa care e situația în București. Presa lui Ceaușescu a început să dea știri cât de cât veridice despre dezastrul din Capitală abia târziu, pe seară. Când a apărut, tata nu părea prea speriat, dat fiind că la Oltenița intensitatea cutremurului și mai ales pagubele fuseseră insignifiante.

În ultimii 50 de ani, destinul m-a plasat de mai multe ori în epicentrul unor tragedii. Pe 27 mai 1993, la Florența, în Italia, eram invitat la cină în casa unui croitor al lui Armani, cu fiul căruia făceam lecții de matematică. Casa era lipită de Galeriile Uffizi. În momentul exploziei bombei puse de Mafie, o bombă care a făcut șase morți și mulți răniți, mă aflam la mai puțin de o sută de metri. Din fericire, am avut doar câteva geamuri sparte (și am tras o sperietură cruntă). Atacul cu bombe din nordul Italiei a fost ultima răbufnire a Mafiei după ce statul îi declarase fățiș război, odată cu asasinarea judecătorilor Falcone și Borsellino la Palermo, în 1992.

Pe 25 iulie 1995, eram în metrourile parizian, la Porte Saint-Michel, când a explodat o butelie cu gaz plină de cuie; atentatul, care a făcut peste o sută de victime, a fost revendicat de gruparea islamistă GIA. Ieșit teafăr din acel metrou, m-am dus direct la o crâșmă și m-am făcut

pulbere. Am scăpat cu greu de celebrii sapeurs-pompiers, care voiau să ne ducă pe toți la psiholog. Tragedia de la Paris e locul unde pot spune că „am văzut moartea cu ochii”.

În 1999, aflându-mă la Crans-Montana, la schi, cu soția mea, fiica noastră Alexandra, care avea opt luni, și un prieten, doctorul Liviu Voinescu, m-am găsit să mă duc la schi singur, într-o zi în care se declanșase un viscol cumplit. Am luat cabina de la Crans și după câteva minute am rămas suspendat. Zece cabine mai departe de mine, un brad smuls de furtună rupsese cablul cabinei (erau cabine mici, de șase locuri). Doar cei aflați în cabinele dintre doi stâlpi consecutivi au avut de suferit, două persoane au murit în acel accident. Peste câteva ore am fost scos și eu din cabină, viu și nevătămat.

Ultima înfruntare cu destinul am avut-o la New York, unde mă găseam pe 1 septembrie 2001 cu soția mea și Alexandra, care avea doi ani, exact la ultimul etaj al turnurilor gemene. Mai erau însă zece zile până la tragedie: am avut grijă (!) să părăsesc New-York-ul pe 2 septembrie. “Dacă destinul nu te face să râzi, înseamnă că nu ai înțeles poanta”, spune un vechi proverb indian. Se pare că până acum am avut suficient simț al umorului ca să înțeleg toate poantele. Nici astăzi destinul nu mă prea face să râd, așa că ar trebui, pesemne, să-i întreb pe politicienii de la București cum aș putea să le înțeleg „gluma”. Problema e nu numai că nu știu pe care dintre ei să-i întreb, dar nu știu nici măcar ce culoare politică

poartă. Poate că după publicarea acestei cărți voi descifra și acest mister.

Cap. 11. Fără virgulă

Textul meu a fost corectat de cineva. Mi s-a pus în vedere că și virgulele sunt o proprietate intelectuală și, drept urmare, am hotărât să scot toate virgulele din text. Nu vreau să fiu acuzat de plagiat de virgule și diacritice. Oricum, mulțumesc pe această cale doamnei care mi-a corectat textul.

1978 a fost un an bun pentru mine. Mă îndrăgostisem de o fată minunată, la Olimpiada Națională de la Galați ieșisem pe locul 4 și în barajul pentru Olimpiada internațională de la București am produs o mare surpriză ieșind pe locul 10. Ce-i drept, cu două locuri sub cei opt care aveau să reprezinte România la Internaționala din iulie de la Măgurele. Statul român a fost foarte generos cu tinerii olimpici, aducând la Măgurele nu doar lotul de opt, dar și câțiva dintre cei care rataseră calificarea. Era, totuși, la București. Deh, pentru Măgurele nu era nevoie de pașaport. Generația mea, deși doar în clasa a zecea (barajul pentru Internațională se dădea pe aceleași subiecte pentru toți elevii, din clasa a noua, până într-a douăsprezecea), obținuse trei locuri din opt, cu Victor Nistor, care avea să ocupe și locul întâi la Internațională, Sandu Zaharescu și Sandu Nica.

La Galați, am ajuns cu piciorul în ghips, mi-l fracturasem la ski în martie, ceea ce nu m-a împiedicat să mă plimb

cu Monica pe faleza Dunării, în totală libertate. La întoarcerea în București, trenul a avut o întârziere de peste patru ore, spre fericirea mea, care deveneam din ce în ce mai îndrăgostit, și spre nefericirea doamnei Alexandrescu și a tatălui meu, care au așteptat trenul în Gara de Nord dormind, pesemne în picioare. Aveam pregătită din timp replica pentru întâlnirea cu tata: „Sunt al zecelea dintre toți copiii de liceu din România și încă nu i-am cunoscut pe ceilalți 9990.”

Tata mi-a zis pentru prima dată “Bravo!” și m-a felicitat. Dar surpriză! Odată ajunși în miez de noapte la unchiul Jorj, a început să-mi spună că matematica nu e o meserie de viitor și, prin urmare, va trebui să ne apucăm de învățat pentru a deveni medici, Medicina fiind cea mai frumoasă și cea mai nobilă dintre profesii. “Cred că tu vrei să devin chirurg de când te-au dat afară de la Medicină umană, în ’52. Eu însă vreau să fac toată viața matematică! Iubesc știința asta și mi se fâlfâie ce planuri ți-ai făcut tu cu mine. E viața mea și o să fac ce doresc din ea. De azi înainte m-am hotărât să învăț ce vreau și când vreau, să citesc numai ce vreau și să ascult numai ce muzică îmi place. În plus, m-am îndrăgostit de Monica și, chiar dacă ție nu-ți place originea ei comunistă, nu mă vei putea împiedica s-o iubesc. Nu ai nici un merit în succesul meu și, în afară de ură, nu vei primi nimic de la mine!”

Tata a fost profund șocat. Și-a reconsiderat atitudinea și, de atunci până la moartea lui, în 2010, am adoptat un anumit modus Vivendi: ne-am respectat reciproc, dar nu ne-am iubit niciodată. Tot atunci am descoperit că am o mamă care mă iubește altfel, pe ascuns, și pe care o

ignorasem cu desăvârșire. Era însă prea târziu. Deși n-a mai abordat subiectul Medicinii, tata a început să invite pe-acasă tot felul de doctori renumiți. Au reapărut doctorii Timuș, Vereanu, Juvara. În același timp, veneau în vizită tot felul de matematicieni ratați, ca să pricep că Matematica duce la alcoolism și depresie, în timp ce Medicina creează doar genii. Evident, eram deja prea matur ca să funcționeze un astfel de plan. Viața mea se schimbase, iar Monica îmi dădea aripi.

14.12.2012

În tabăra de la Arbănași, prin Olimpiada de la Galați și cea de la Măgurele, au intrat în viața mea, în 1978, câțiva tineri profesori de matematică, toți foști olimpici, care mi-au schimbat nu numai modul de a privi matematica, ci și modul de a privi lumea și care m-au făcut să descifrez meandrele societății în care trăiam, o lume contorsionată, plină de compromisuri. Sistemul meu actual de valori s-a format în mare parte în acea perioadă, cu ajutorul lor. Radu Gologan, Mihai Pimsner, Sorin Popa, Dan Schwartz, Dan Timotin, Horia Pop și mai ales Mircea Martin mi-au devenit repede idoli, iar unii dintre ei îmi sunt prieteni și astăzi.

Cel mai tare am fost impresionat de Mircea Martin. Era un tânăr ardelean din Blaj, fost câștigător al Olimpiadei Internaționale de la Varșovia, din 1972. A avea cea mai impresionantă logică și o putere de deducție uluitoare. M-a cucerit la Arbănași când ne-a demonstrat o problemă de geometrie plecând de la concluzie și scriind-o pe

tablă invers, de jos în sus, până a ajuns la ipoteză. Pentru prima oară, vedeam pe cineva expunându-și geneza propriei idei. Numeroase idei nu sunt receptate cum trebuie tocmai pentru că autorul nu explică modul în care a ajuns să le enunțe, și asta mai înainte de a încerca să demonstreze veridicitatea lor. Multe dintre teoriile conspirației de astăzi nu ar mai exista dacă s-ar explica nașterea și plămădirea anumitor decizii mai clar!

Peste ani, în 2006, am adus în București un mare arhitect elvețian, Luca Gazzaniga, pentru proiectul unui complex rezidențial de 100.000 de metri pătrați, actuala “Doamna Ghica Piazza”. Luca și-a prezentat proiectul în fața marilor mahări de la Primăria București. În prima jumătate de oră, ne-a povestit cum i-a venit ideea unui șarpe de blocuri de patru etaje, pe care să se sprijine patru turnuri de 24 și de 16 etaje. Ne-a arătat fiecare schiță, ba mai mult, ne-a pus în surdină muzica lui Keith Jarett, pe care o ascultase în timp ce crea proiectul. Audiența, deși cu gândul la beneficiile pe care avea să le tragă din proiect, a fost atât de impresionată, încât au dispărut aproape toate solicitările de șpagă! Pur și simplu, proiectul îi cucerise pe toți, inclusiv pe polițistul Primăriei, pe care Luca l-a întrebat cum se va dezvolta traficul în zonă, ca să știe cum să poziționeze ieșirile din parcare subterană de peste 500 de locuri. Arhitectul-șef al Primăriei București s-a ridicat în picioare atunci și a exclamat: „Ce frumoasă lecție de arhitectură am primit astăzi, domnule Gazzaniga!”

Întors de la Arbănași, m-am dus la tata și i-am cerut să facă tot ce putea ca să lucrez cu Mircea Martin matematică. M-a luat de mână și am mers la Liceul "Lazăr". Acolo, Mircea era profesor stagiar. Tata i-a spus direct: "Domnule profesor, băiatul ăsta dorește să lucreze cu dumneavoastră și e prea timid ca să v-o spună el". Mircea a acceptat și, timp de trei ani, mi-am petrecut aproape fiecare duminică în apartamentul familiei Martin de pe Bulevardul Armata Poporului. Larisa, soția lui Mircea, o persoană extrem de volubilă și de informată pentru acele timpuri, a devenit în anii '80 placă turnantă a INCREST-ului condus de Zoia Ceaușescu, sosie a Institutului de Matematică desființat de Suzana Gâdea. Cu Mirciulică, am rămas prieten până la Revoluție. Am făcut împreună nenumărate vacanțe la 2 Mai și nenumărate vizionări de filme de artă în epoca video din a doua decadă a anilor '80. Mircea, Larisa, Radu Gologan și soția sa Dana, eu și prietenele mele am întemeiat, cum bine a spus Radu, „cea mai intelectuală grupare din România“, bazată pe matematică, film, filozofie, alcool și familie (eu fiind singurul celibatar, dar numai în acte). Eram și furnizorul de casete video; de fapt, aveam doar două filme: *Amadeus* și *A fost odată în America*, dar îmi creasem pe un calculator Sinclair Spectrum o bază de date cu toate filmele de artă din București (marea majoritate a casetelor care circulau erau porcării sau filme pur comerciale) și, printr-un șir de schimburi succesive pe care îl ghidonam pe telefon, reușeam să ajung la aproape orice film.

Îmi aduc aminte că într-o seară am apărut cu *Căința lui Tengiz Abuladze*, film georgian subtitrat în rusă. Regizorul amestecase cămașa lui Mussolini, mustața lui Hitler, lornionul lui Beria și fața bonomă a lui Stalin într-un personaj grotesc ce se voia o satiră cinică a dictatorului comunist care bântuia în Estul Europei. Mircea era singurul care știa rusă și a trebuit să facă pe translatorul. La sfârșitul proiecției, întreaga adunare de anti-comuniști complexați de frica de a protesta s-a refulat în comentarii și diatribe la adresa societății în care trăiam, comentarii ce nu duceau la nici o acțiune concretă de rezistență. A doua zi, eu la facultate și ei la serviciu, am redevenit soldați credincioși ai partidului...

Mirciulică vorbea puțin, totdeauna la obiect, cu sens coerent și mai ales cu mult bun simț. Chiar dacă în ce privește matematica ne-am despărțit încă de prin '83 (el a ales să facă Geometrie diferențială, eu Teoria operatorilor), am trăit momente deosebite împreună și, dacă l-aș reîntâlni astăzi, i-aș spune tot "Dom' professor", căci nu am reușit să-l tutuiesc niciodată. Este acum profesor la Universitatea din Kansas și sper să ajung cândva să-i fac o vizită. Voi reveni asupra „celeii mai intelectuale grupări“ când voi ajunge la Fenomenul 2 Mai din anii studenției. Mirciulică era atât de discret, încât, în ciuda faptului că a simpatizat enorm cu tata și cu ideile lui, nu i-a suflat nici o vorbă despre viața mea privată, nici măcar atunci când am fost arestat și dus la Securitate, în "Luigi Cazzavillan", și tata mă căuta disperat peste tot. Impresionat de curajul meu din ultimii ani de ceaușism,⁹⁹

îi era totuși frică și deseori ne-am certat pe subiectul Zoe Ceașescu, pe care fiecare din noi o vedea din cu totul alt unghi. Mi-a replicat deseori: „Ce poate să facă Zoe, când Ceașescu e totuși tatăl ei?” Aveam răspunsul de la Bunelu: “Ferdinand făcuse enorm pentru o țară care nu era a lui, opunându-se cu tărie unchiului Wilhem II, Kaiserul Germaniei!” (nu degeaba a fost poreclit “Ferdinand cel Loial”, loial nu față de familie, ci față de poporul căruia îi jurase credință în 1914). Oare am mai putea, astăzi, să găsim un lider similar?

Cap. 12. Conferință la Bruxelles

În mai 2010, am ținut o conferință la Bruxelles. Vă redau textul speech-ului. Foarte mulți mă acuză de un spirit defetist. Cred că e doar un clișeu.

“Forcing Germanic stringency into PIGS’ bookkeeping is as utopian as turning a hyperactive child into a mime”.

“Many European countries are currently being faced with domestic and foreign debt crisis. The history of the twentieth century has taught us that there are only eight ways to get out of such crises: increasing the tax base, cutting expenditures, lowering interest rates, creating hyperinflation, rescheduling debt, securing foreign aid, demanding a moratorium, achieving rapid economic growth. Or waging a war.

In an interview with “*Le Nouvel Observateur*” magazine, Jacques Attali declares that every effort must be made to work our way out of the crisis by economic growth;

but is there enough unity and, more importantly, enough solidarity within the United States of Europe to achieve such goal?

In an age of deep-going economic globalization, a Europe divided between the budgetary stringency of the North and the debt and deficit muddle of the South is not only a hotbed of instability but may also become the breeding ground for nationalist sentiment and action. Solidarity within 21st-century Europe should by no means be understood as a new form of socialism where Northern savings should offset Southern prodigality so as to balance the 27 national budgets.

Forcing Germanic stringency into PIGS' bookkeeping is as utopian as turning a hyperactive child into a mime. Solidarity should not be mistaken for egalitarianism. European people are not equally diligent and enterprising therefore they cannot all share the same standard of living. European unification had the new entrants mistake wishes for actual needs. We have an undeniable right to dream and set goals but also an unfailing duty to discern dreams from reality.

If we don't want Mrs. Merkel to turn from Madame Europe into Frau Deutschland we need to undividedly agree that national sovereignty does not necessarily imply national budget sovereignty. We would make a good start by appointing the ECB president on expertise and performance criteria, overlooking any nationality reasons. (Președintele BCE este numit doar de guvernele membre ale zonei euro! – n.a.) And the next logical step would be to have the next European Commissioner for Financial

Programming and the Budget appointed not from among the most accommodating candidates, but among the most uncompromising ones.

To sum it up, solidarity starts where stark nationalism ends. If we want Poland or Slovakia to wholeheartedly come to the rescue of Greece or Spain we should just as well refrain from looking at the Germans and Greeks as the fools and knaves of Europe.

The prospects of a US-led global economy are becoming more and more obvious. G-20 is just a convivial stopover on the way from G-7 to G-2; and even with USA and China as the pair that make it to the finals, one of the partners should lead the dance. Under the circumstances Europe and its economy are in great need of their own pioneers – be they individuals or nations – prominent but not prevailing over their peers, to lead but not to rule/actual leaders, not rulers.

We stand in great need of a European anti-crisis plan but before conceiving it we must realize that by merely “rearranging the deck chairs on the Titanic”, as Joseph Stiglitz puts it in his latest book, we will not change destiny. What it takes is a different crew. “The New York Times” poses a capital question: have today’s leaders of the US and the European economies learned any lessons of the past? And if they have, which are those?

We stand in great need of a new vision of the financial markets, which cannot be regulated by the same people who deregulated them in the first place. Those currently in charge deliver speeches and give us the same warnings

over and over again. We need regulators, not preachers. There has recently been more and more involvement and commitment from the policymakers but so far they have only created some huge bailout funds instead of devising comprehensive plans and regulations. They have somehow been led to believe that the solutions that worked in the past may very well apply this time too. And just to illustrate the involvement theory in psychology, as soon as they have adopted a certain position, everybody starts defending it even though they don't know yet if it is the right one. Cutting expenditures and increasing taxes, for instance, are among those measures that are fiercely advocated before producing even the slightest effects.

We are absolutely certain that we need rapid economic growth and that such growth can only be the result of a New European Deal; we lack, however, the 27 dealers able to envisage it in the turmoil and confusion of the European dealing room. And most of all we need that providential character? who can inspire the other 26; then all of them could go back home and persuade their peoples of the absolute necessity to implement such deal. If we want to prevent this New Deal from being imposed by financial or any other kind of force we must accept the idea of a deal before knowing what exactly it implies.

Europe can be saved not by charities turned into bailout funds but by solidarity funds managed with the wisdom and parsimony of those who have learned the lessons of the past.

There aren't any TBTF European countries; there is a unified Europe that is too big to fail.”

Cap. 13. Armata

UM 01708⁽¹⁾ Buzău: Armata.

Primul șoc electric pe care mi l-a administrat comunismul a fost armata. Între liceu și facultate, toți băieții erau obligați „să se reeduce“ timp de nouă luni într-o unitate militară. Ratarea examenului de admitere la facultate se traducea prin șapte luni de izolare militară în plus – și de aceea devenise coșmarul generațiilor anilor ‘70 și ‘80.

Privind în urmă, sunt convins că obsesia părinților de a-și avea băiatul student era de fapt provocată de angoasa de a-l avea închis 16 luni în loc de 9.

Reeducarea din 1984, cartea lui George Orwell, seamănă foarte mult cu ceea ce se întâmpla în armată. Propaganda comunistă din școală putea fi ușor anihilată de educația de acasă. De aceea, înainte de-a ajunge să iei contact în facultate cu miresmele civilizației occidentale, Ceaușescu te aducea cu picioarele pe pământ în cele nouă luni de claustrare și îndobitocire forțată, pe care eram obligați să le efectuăm toți băieții, aproape fără excepție. Se spunea că armata te călește fizic și te pregătește pentru viață sau că te antrenează pentru lupta contra unui inevitabil atac occidental ce va veni să distrugă „marile cuceriri ale comunismului”. Aiurea! În cele nouă luni, nu cred că am tras mai mult de 12 gloanțe în total și sunt sigur că am ieșit cu o condiție fizică mai proastă decât cea cu care am

⁽¹⁾ Nota Bene: UM 01708 este în București, arma transmisiuni; autorul nu se poate abține să dea un număr fals unității, fără să știe că, de fapt, chiar există o unitate militară cu acest număr. (n.m.)

intrat. În schimb, fără să-mi dau seama, m-am înrăit și m-am îndobitocit zi de zi.

Educația militară, ca și restul educației comuniste, punea accentul pe delațiune. Întâi, erai umilit îngrozitor și apoi îți se oferea o porțiță de scăpare: trădarea colegilor.

Din cauza condițiilor vitrege din armată, Securitatea își putea identifica de atunci atât victimele, adică pe cei care aveau să se transforme ulterior în colaboratori, cât și viitorii dușmani. Părinții erau conștienți de ce urma să ni se întâmple și ultimele lor sfaturi erau îndemnuri la supraviețuire.

Am plecat cu toții din Gara de Nord pe 1 octombrie. Tata îmi făcuse o valiză cu fund dublu unde ascunsese pachete de Kent și borcane de Nescafe, pe care mă sfătuisese să le dau mită ofițerilor în momentul în care voi simți că nu mai reușesc să fac față. O mamă agitată îi striga băiatului său în timp ce trenul pleca din gară: „Toni, Toni, să fii șef!” Alți părinți plângeau (și nu înțelegeam de ce), iar cea mai frecventă îmbărbătare era: „Rezistă, până la urmă trece și asta!” În naivitatea mea, eram cel mai vesel copil de pe peronul Gării de Nord, încântat că n-o să mai fiu supravegheat de părinți și convins că următoarele două luni nu vor fi decât un lot de Olimpiadă ceva mai lung.

Mi-am dat repede seama că mă înșelasem. Petrecusem luna de dinaintea plecării în armată la Oltenița, aproape tot timpul în compania lui Laurențiu, visând utopic amândoi la o studenție plină de libertate, cultură și valori occidentale. Nu înțelesesem nici unul că ne așteaptă calvarul. Laurențiu a plecat la Deveselu, în Olt, eu la

Buzău. În scrisorile pe care le vom schimba, aveam să privim cu alți ochi acea „vacanță cazonă”.

Prima prostie am făcut-o înainte să ajung la cazarmă. Când trenul a oprit la Ploiești, l-am convins pe Victor Nistor și pe încă un băiat să coborâm și să petrecem o zi lângă Ploiești, la un coleg al cărui tată ne invitase, iresponsabil, la ferma lui, ca să mâncăm pastramă și să bem must. Doar nu era să ne înrolăm într-o zi de sâmbătă! Am ajuns, așadar, la Buzău cu 24 de ore întârziere, seara târziu, și am căutat disperăți Unitatea Militară 01708. Era ascunsă între două cimitire. Vă puteți închipui cum arătam, târând valizele de lemn și făcând glume macabre printre cruci și cavouri. Am continuat cu bășcălia și după ce-am intrat în unitate. Abia după câteva ore am realizat că ne aflam în cu totul alt film. Ca ultimi sosiți, am fost imediat tunși la zero, ni s-au dat bocanci și efecte uzate, deși în mod normal la Termen Redus (TR) se primeau uniforme noi, și mai ales ne-am procopsit cu cele mai proaste sectoare de curățenie (fiecare soldat avea o zonă unde făcea curat, răspunzând de ea cu capul). Cum eu nu încetam să fac comentarii hazlii, caporalul de la trupă (trupa era compusă din cei care făceau armata întreagă, de 16 luni, și care la început ne erau șefi) a strigat fericit: „Am găsit clientul pentru sectorul WC-uri, soldatul Sima!” Așa mi-am făcut primul dușman, pe caporalul Raducanu - un țigan de pe lângă Buzău, care dăduse din coate puternic ca să ajungă șef la plutonul de studenți și care nu ascundea faptul că e gata să ne toarne pe toți pentru cea mai mică încălcare a regulamentului. Conflictul

meu cu el va face deliciul colegilor în prima lună de armată.

Sectorul WC nu era chiar cea mai oribilă corvoadă. În câteva zile am făcut rost de două furtunuri pe care le-am branșat la chiuvete; cu ajutorul celor două jeturi de apă puternice, reușeam să păstrez relativ curate toaletele unității, neavând reclamații de la locotenentul State, șeful de pluton. Asta până când s-a înfundat prima buda turcească... State mi-a ordonat s-o desfund cu mâna, iar Răducanu s-o curăț apoi cu lama până va deveni de un alb imaculat. Situația era disperată, mai ales că mirosurile scârboase îmi erau insuportabile, așa că purtam o mască chirurgicală, obținută de la infirmerie contra unui pachet de Kent. Mi-a venit însă o idee, credeam eu, salvatoare: m-am dus la soldatul de pe mașina de pompieri a unității și, contra 50 de lei, l-am convins să aducă tulumba și să desfundăm cu ea buda. Mi-a zis că face el toată treaba singur dacă îi mai dau și un pachet de țigări și că va aplica metoda pe viitor și la alte toalete. Era fericit că întrevede o sursă de câștig, mai ales că șoma toată ziua.

M-am dus să-mi beau cafeaua, încântat că reușisem să fentez și de data asta armata (când erau scoși din minți de studenți, ofițerii urlau: „Ce faci, soldat, fentezi armata?!“) Peste jumătate de oră, pompierul a apărut cu o mutră pleoștită, spunând că s-a întâmplat o catastrofă. Fiindu-i lene să ridice scara și să bage tulumba pe geam, astfel încât jetul puternic de apă să împingă mizeria dinspre interior către canalizare, el legase tulumba la scurgere, nedându-și seama cu ce presiune enorma va țâșni apa. Drept urmare, toată mizeria era acum împrăștiată pe

pereții toaletei. Am încremenit: nu mai aveam altă soluție decât să zugrăvesc. Cum însă locotenentul State m-a trimis, spre fericirea mea, cinci zile la arest, zugrăvitul a căzut în seama lui Răducanu, care nu mă supraveghease cum trebuie. Evident, de atunci a făcut tot ce-i stătea în puteri ca să se răzbune pe mine. Ura pe care a adunat-o în el caporalul a fost atât de mare, încât n-aș fi putut s-o stăvilesc nici cu un camion de țigări americane.

Leșit din arest, am hotărât să atac înainte de-a fi nevoit să mă apăr. Cum fusesem mereu ciuca bătailor, nu prea aveam șanse să inspir teamă cuiva. În cele cinci zile de detenție avusesem timp suficient să-mi fac un plan și am mizat, ca Napoleon, pe efectul surpriză, punându-mă în locul adversarului pentru a-i intui reacțiile. Chiar în prima seară după ce am revenit în dormitor, ajutat de un coleg mai robust de la Îmbunătățiri funciare (Matematica făcea armata împreună cu viitorii subingineri de la Îmbunătățiri funciare, iar arma UM 01708 era Topografia), l-am prins pe Răducanu în baie și, înarmat cu un aparat de ras cu lama ruptă în două, i-am spus cu o mimică mai mult decât amenințătoare: „Băiete, eu sunt crescut în Ferentari și taică-meu e internat la Spitalul 9. Sunt suficient de nebun ca să te tai cu lama într-o noapte și toți băieții din dormitor o să mă ajute. Ai grijă cum te porți cu mine dacă nu vrei să ai probleme!“

De-a doua zi, Răducanu s-a prefăcut că mă ignoră, dar m-a turnat nonstop la ofițeri pentru orice prostioară. Se pare că fusesem un bun actor, fiindcă vestea că Sima e nebun cu acte în regulă s-a răspândit în toată compania de studenți. Peste ani, când cineva s-a gândit să-mi încredințeze o

funcție publică în Finanțele României, s-au luat referințe de la celebrul bancher Dan Pascariu, care, după ce mi-a făcut o caracterizare elogioasă, a încheiat declarând că singura mea problemă este că aș fi imprevizibil și necontrolabil. Nu am ajuns niciodată în vreo funcție publică și sunt mândru că am rămas, de la întâmplarea cu caporalul Răducanu și până astăzi, imprevizibil și necontrolabil... În octombrie 1989, bătut bine în beciul din “Luigi Cazzavillan”, eram și previzibil, și foarte controlabil, însă Revoluția de peste două luni mi-a redat aripile.

După prima lună de instrucție, se depunea jurământul și puteam primi cele dintâi permisii și învoiri. Toți colegii încercau să fie cât mai obediți, pentru că doar celor merituoși urma să li se dea voie să iasă din unitate. Eu eram deja stigmatizat, fusesem singurul soldat trimis la arest și eram, oricum, cel mai recalcitrant. Mi se spusese de nenumărate ori că voi vedea casa părintească doar la Revelion, când aveam să plecăm toți în permisie. Vestea proastă o primiseră și ai mei, prin intermediul scrisorilor și al discuțiilor dintre tata și maiorul Siminescu, comandantul companiei de TR, un tip arogant și inflexibil, cu cea mai înaltă funcție în cadrul Serviciului de Contrainformații al unității, care nu reacționa decât la ordine primite de foarte sus.

La jurământ, au venit toți părinții. Fiecare încerca să se folosească de toate relațiile pe care le avea ca să-și scoată măcar câteva ore copilul din unitate. Cei supuși fuseseră deja înștiințați că vor pleca cel puțin o zi acasă, iar

curierul maiorului Siminescu, un student de la Îmbunătățiri funciare cu nume predestinat, Căprar, primise o permisie de trei zile. Turnătorii și-au primit și ei tainul bogat în zile de permisie. Răducanu mă consola, fericit că vom rămâne doar noi doi în unitate în duminica de după jurământ. Când toți au plecat acasă, am fost chemat la comandantul unității, colonelul Mistic, care mi-a înmănat o permisie de trei zile, după care m-a rugat ca la întoarcere să trec așa, de vreo două ori pe săptămână, pe la el pe-acasă și să fac lecții de matematică cu fiul său, care se pregătea să dea la Automatică. Am rămas stupefiat. De ce eu și nu Victor, cel mai deștept dintre noi? I-am sugerat numele lui colonelului, spunându-i că Victor Nistor e cel mai bun, pentru că a câștigat două Olimpiade internaționale. Mistic mi-a replicat că vom merge amândoi, pe rând. N-am știut niciodată să fiu oportunist. La ieșirea din unitate, mă aștepta tata, care n-a vrut să-mi spună cum se face că plecăm acasă, ba urma să și chiulesc de la instrucțiile viitoare ca să fac lecții cu fiul comandantului. M-am prins ce se întâmplase când am ajuns la familia Mistic acasă, unde am recunoscut imediat, tronând pe masă, produsele de carmangerie fabricate la Oltenița. Cu băiatul colonelului am stabilit o relație de mare amiciție. L-am ajutat nu numai la matematică; studiase ceva pian și l-am învățat să cânte jazz cu mine, la patru mâini. *Take five*, piesa lui Dave Brubek, a devenit bucata lui de rezistență și era nespus de încântat. A intrat cu brio la Automatică - nu datorită mie, ci pentru că era băiat deștept. Din păcate, nu l-a plăcut pe Victor, care era un bun profesor doar pentru copii

superdotați, nu reușea să transmită ce știa, astfel că am rămas unicul titular al postului de meditator al băiatului comandantului unității, ceea ce mi-a întărit poziția de mare pilos. În realitate, fusesem doar beneficiarul crizei alimentare.

La întoarcerea din permisie, toți mă priveau de parcă aș fi fost fiul șefului Marelui Stat Major al armatei române; în consecință, mi-era mai ușor să-mi conving colegii că trebuie să protestăm împotriva injustițiilor zilnice. Toți mă urmau orbește, mai ales că-mi foloseam relația avantajoasă cu Mistric ca să obțin permisiile și pentru alții. Bietul colonel nu știa cum să-mi refuze mai politicoasă doleanțele, mai ales că i le transmiteam prin propriul copil. Evident, nu putea să învoiască toată compania deodată. Pentru ofițerii din companie și mai ales pentru maiorul Siminescu am rămas, însă, până la sfârșit, oaia neagră și elementul-problemă.

În armată m-am ales și cu o poreclă care avea să persiste până la sfârșitul facultății: “Mache”. Sonohat, un ofițer bâlbâit, care devenea foarte nervos când îl scoteam din minți, obișnuia să urle: „Si...mache...mache la arest!”. De unde, porecla. Toată lumea matematică mă știe și astăzi sub acest nume. În anul trei, după examenul de Ecuații cu derivate parțiale, profesorul Iftimie era nedumerit că nu figurez în catalog ca “Mache” și mulți cred și acum că mă cheamă Cristian Mache. Am profitat adesea de poreclă ca să mă confund cu personajul caragialesc din schița *Amici...*

Deși toată lumea mă considera protejatul comandantului, nu am scăpat de pedepse și de alte multe zile de arest -

eram prea flegmatic ca să nu aduc ofițerii la exasperare. La o lecție de artilerie ținută în fața unei comisii militare, Sonohat ne explica traiectoria obuzului: “La orice tragere, obuzul are mereu o traiectorie curbă, indiferent cum e așezat tunul, să vă între asta bine în cap. Aveți întrebări?” “Păi, tovarășul lent-major, am intervenit eu, înseamnă că oricum am așeza tunul, el va trage proiectilul pe o traiectorie curbă, așa e legea militară a traiectoriei și așa scrie în manual?” “Evident, Simache, ce nu înțelegeți?” “Păi, dacă o să culcăm tunul, vom putea trage și după colț?” Râsetele colegilor și mai ales ale Comisiei m-au trimis două zile la arest. În timpul detențiilor, îmi făcusem obiceiul să mă leg de zăbrelele de la geam și, când trecea prin fața ferestrei celulei mele compania de studenți, strigăm din rărunchi: “Libeeertateeee!”, spre deliciul colegilor și disperarea ofițerilor.

Cea mai comică situație din armată a fost aceea când, prinși că jucăm bridge mult după miezul nopții, patru dintre noi am fost convocați la 5 dimineața pe platou de Sonohat, ca să mergem să adunăm tuburile goale de cartușe de la tragerea ofițerilor - o chestie îngrozitoare, pentru că nu se pleca de pe poligonul de trageri decât când toate tuburile erau recuperate și numărate, astfel încât nimeni să nu poată sustrage vreun cartuș plin. Am continuat să jucăm bridge, și la 5 dimineața ne-am prezentat pe platou. Cum Sonohat nu era nicăieri, a apărut maiorul Siminescu, care nu înțelegea ce căutăm acolo, dat fiind că Sonohat părăsise unitatea la 4.45 cu alți soldați. Ne-a încărcat în ARO-ul său și ne-a dus la poligon.

Acolo, maiorul și-a întrebat subalternul la ce oră ne convocase. Acesta a recunoscut că la 5. „Păi bine, măi Sonohat, dacă i-ai chemat la 5, de ce ai plecat la 4.45?” Răspunsul lui Sonohat avea să intre în istoria unității: „Dar sfertul academic, tovarășul maior...?”

În cele nouă luni, am făcut orice pentru “a fenta armata” și a chiuli de la instrucție. Am scris montajul literar-artistic pentru unitate (recurgând la versurile lui Păunescu și Beniuc, pe care de altminteri nu-i suportam); la festivalul *Cântec Ostășesc*, am transformat “Poloneza în la bemol major”, “Eroica” lui Chopin, în marșul unității, spunându-le că l-am compus pentru UM 01708. Surprinzător a fost ca acest furt intelectual n-a fost descoperit nici la Buzău, nici la Râmnicu Sărat, unde ne-am dat în stambă cu creațiile unității. Slavă Domnului că s-a terminat armata și nu am mai ajuns și la București cu “Poloneza” lui Chopin pe post de marș ostășesc...

În toate permisiile am încercat să mă întâlnesc cu Monica, dar se pare că un arhitect dibaci îi furase deja inima și eu rămăsesem pe tușă. În 30 iunie 1981, ne-am eliberat. Pe drumul de întoarcere, ne-am oprit la Merei, la un han, unde am sărbătorit până dimineața sfârșitul calvarului. Coincidență sau nu, astăzi sunt proprietarul a 60 de hectare de vie din jurul aceluia han, care îmi aduce aminte de prima beție și de sfârșitul primului coșmar comunist. Celelalte vor fi mult mai apăsătoare.

În 1985, la sfârșitul facultății, trebuia să ne întoarcem la UM 01708 din Buzău ca să ni se decerneze gradul de sublocotenent. Cum în vara aceea am fost cu o bursă de studii la Perugia, mi-am amânat convocarea și am revenit la Buzău în '86, când, desigur, n-am mai fost cu colegii mei de la Matematică sau de la Îmbunătățiri funciare. În plus, în '86 comandant era un fost adjunct al lui Mistric, colonelul Zoicaș, care a răzbunat tot corpul ofițeresc al unității. În cele două săptămâni de convocare, am stat 11 din cele 14 zile la arest și am fost singurul absolvent din generația mea care a ieșit din armată nu cu gradul de sublocotenent, ci de sergent major.

“Am fentat” nu numai armata, dar și această poveste despre ea, încercând s-o fac cât mai distractivă și eliminând cinismul și tragismul care au caracterizat-o în realitate. Ca să vă dați seama cum a fost cu adevărat, o să vă dau totuși un exemplu. După 20 de kilometri de marș de la unitate până la locul de trageri de la Mărăcineni, Sonohat ne-a ordonat adunarea la... un câine de pe câmp. Evident, cu cât fugeam noi după câine, cu atât acesta se depărta de noi, spre amuzamentul lui Sonohat. La un moment dat, unul dintre noi, dându-și seama că are șase cartușe pentru tragere, a băgat glonț pe țevă și a omorât câinele. Macabrul eveniment a fost urmat de o anchetă care a durat două săptămâni, iar cel care a tras i-a declarat în particular lui Sonohat că avea deja pregătit al doilea glonț. Pentru el.

Concluzia cu care am terminat armata a fost că nici măcar în momente foarte grele nu reușim să fim solidari. Gândul acesta mă copleșește și azi.

Cap. 14. Euro, de la naștere până la funeralii (I)

Părăsind intempestiv reuniunea de la Bruxelles a celor 27 de șefi de state și guverne ale țărilor UE, primul-ministru britanic David Cameron i-a lăsat președintelui francez Nicolas Sarkozy un răvaș ascuns într-o sticlă de șampanie:

Cher Nicolas,

Je suis venue te dire que je ne reste pas,
que je ne reviendrais pas... Par delà les
remords et les regrets, essaie de me
pardonner de ne pas pouvoir être celle que
tu souhaitais.

La Grande Bretagne, 9 decembre 2011

Traducere:

“Dragă Nicolas,

Am venit să-ți spun că nu rămân și nici nu voi reveni...

Dincolo de remușcări și de regrete, încearcă să mă ierți că
nu pot fi cea pe care ți-o doreai.

Marea Britanie, 9 decembrie 2011”

În dimineața zilei sus-amintite, cei 26 de corifei europeni rămași au citit acest mesaj printre picăturile amare de șampanie trezită. Amestecul de dragoste și teamă ce se degajă din epistola britanică a fost ignorat cu bună știință pentru a nu periclita euforia desuetă a “reîntregirii familiei europene”. Reconcilierea era atât de importantă, încât

nimeni nu avea chef să rememoreze episoadele năbădăioasei povești de dragoste europene și cu atât mai puțin să încerce să descifreze avatarurile unei legături imposibile, bazate pe tot felul de interese meschine și mercantile, dar niciodată pe încredere și respect.

Partea I. Logodna

Povestea de dragoste înfiripată cu ani în urmă se consfințea pe 7 februarie 1992, la Maastricht, prin semnarea Tratatului Uniunii Economice, Politice și Monetare Europene.

În 1992, piața monetară era în fierbere. Germanii țineau dobânzile foarte sus, pentru a-și sprijini moneda după unificarea 1-1 cu marca est-germană, într-un pariu al cancelarului Kohl, considerat de toți economiștii vremii un pariu sinucigaș. Regulile după care se făceau schimburile valutare în Europa constituiau așa-numitul Șarpe Monetar sau ERM (European Exchange Rate Mechanism). Șarpele Monetar presupunea un schimb valutar stabil între orice monedă a Comunității Europene și ECU (strămoșul monedei euro), cu o limitată posibilitate de oscilație de +/- 2.25%. Chiar și atunci, lira italiană putea oscila mai mult decât celelalte monede, și anume cu +/- 6%. În cazul în care aceste limite erau atinse, guvernul țării neascultătoare trebuia să intervină cumpărând moneda proprie sau ridicând rata dobânzii de referință. Dacă nici atunci nu se reușea reîntrarea între limitele fixate de Șarpele Monetar, guvernul era obligat să devalorizeze moneda națională

cu încă un prag, deci cu încă 4.5%, respectiv cu 12% în cazul Italiei.

Pe 16 septembrie 1992, zi cunoscută ca Black Wednesday, guvernul britanic condus de John Major cedează în fața speculatorilor după mai mult de cinci luni de luptă, ieșind din Șarpele Monetar și lăsând sterlina să cadă liber. În acel moment, dobânzile pe sterlină atinseseră pragul inimaginabil de 15% și Marea Britanie intra într-o profundă recesiune. Se pare că, în războiul de susținere a sterlinei, BOE (Banca Angliei) a ars peste 27 de miliarde. Inițial, britanicii refuzaseră să adere la acest sistem, dar în 1990, împinși de la spate de același John Major, pe atunci Ministru de Finanțe în Guvernul Thatcher, s-au lăsat hipnotizați de cobra europeană.

Tot în septembrie 1992, ca urmare a atacurilor speculative, lira italiană se devalorizează de la 750 Lit/DM la 1000 Lit/DM în mai puțin de o lună. Banca d'Italia luptă mult mai dârz decât britanicii și împrumută masiv, peste 48 mld DM, pentru a cumpăra lire și a menține cursul. Din păcate, pierde și ea războiul, iar Guvernul italian se trezește cu o datorie enormă în mărci, la dobânzi uriașe, față de statul german. Poate și datorită acestui împrumut Helmuth Kohl câștigă pariul unificării monetare cu marca est-germană fără a crea inflația ce părea la un moment dat inevitabilă. Din speculațiile anului 1992, George Soros iese învingător atât contra sterlinei, cât și contra lirei italiene, victorie care îi aduce consacrarea în rândul speculatorilor financiari. Soros câștigă peste 1 miliard din lupta cu sterlina și e

nevoit să facă față unui proces în Italia, care însă nu face decât să-i sporească prestigiul.

Cele două crize duc la moartea Șarpelui Monetar. Deși intrate în recesiune, atât Marea Britanie, cât și Italia reușesc să se refacă spectaculos. Devalorizarea monedei naționale devine o practică obișnuită în țări precum Portugalia, Grecia sau Spania, pentru a acoperi decalajul de competitivitate și productivitate față de Germania.

După introducerea monedei Euro, “umplerea” acestui decalaj în fața Germaniei începe să se realizeze printr-o serie de facilități și avantaje fiscale menite să înlocuiască mecanismul devalorizării monedei naționale, dar care conduc la îndatorarea enormă a țărilor din sud.

Celebrii PIIGS se abat curând de la regulile Tratatului, depășind copios nivelul maxim de îndatorare de 60% din PIB și înregistrând în mod regulat deficite de peste 3%. Astfel, angajamentul prenuptțial de la Maastricht a fost călcat în picioare; tinerii doreau să crească și să prospere pe datorie și nu le mai păsa cum se va împărți averea europeană, pentru că o făcuseră deja praf. În plus, având o monedă unică în aceleași condiții de dobânzi ca și părinții din nord, puteau beneficia până la adânci bătrânețe de cautiunea “înțelepților” de la Maastricht.

Reîntregirea familiei europene de la Bruxelles nu e altceva decât întoarcerea fiilor risipitori ai Europei în brațele părinților inconștienți care le-au dăruit la majorat, ca primă mașină, câte un Ferrari. Copiii nu aveau ce să-și dorească mai mult. Întâmpinarea fiului risipitor neînsoțită

de toleranță, solidaritate și iertare e doar o telenovelă ieftină și va lăsa sechele dureroase.

Logodna oficiată la Maastricht în 1992 și ieșirea de sub semnul Șarpelui ascund însă și alte povești mai întunecate. În același an, două bănci britanice erau considerate Marii speculatori ai Pieței Forex. Prima dintre ele, Barings, supranumită și “Banca Reginei”, pentru că depozita activele Coroanei, dă faliment în 1995, din cauza scandalului provocat de tranzacțiile frauduloase ale lui Nick Leeson, la Singapore, pe contractele futures pe indicele japonez NIKKEI; banca e cumpărată de olandezii de la ING pe o liră simbolică. Cea de-a doua, S.G. Warburg, fondată de familia germană Warburg la Londra în 1946 și având sediul central la Hamburg, este vândută tot în 1995 către Swiss Bank Corporation, actualul UBS. Există o legendă, confirmată oficial doar în parte, conform căreia pe 2 iunie 1992, la bordul yachtului “Britannia”, aparținând reginei Elisabeta II, s-au întâlnit exponenți ai mediului financiar bancar anglo-olandez, mai exact reprezentanți ai băncilor Barings și Warburg, cu personalități ale politicii italiene, printre care Beniamino Andreatta, fost ministru de finanțe, și Mario Draghi, director general la Trezorerie.

Atunci și acolo, se pare că s-ar fi pus la cale nu doar criza din septembrie, ci și urmarea acesteia, și anume privatizarea masivă la prețuri de nimic, ce va avea loc în Italia între anii 1993 și 1997, ca urmare a crizei lirei și a scandalurilor Tangentopoli, care au măturat total vechea clasă politică italiană. Mario Draghi a recunoscut

prezența sa la întâlnirea din 1992 într-o ședință a Parlamentului italian. Actualul șef al BCE a fost în perioada 1993-2011 Președintele comitetului de privatizare în Italia și în perioada 2002-2005 Vicepreședinte la Goldman Sachs.

Cap. 15. Euro, de la naștere până la funeralii (II)

Partea a II-a. Nunta

Pregătirile de nuntă au durat șapte ani, până la 1 ianuarie 1999. Inițial, nunta cu noua monedă europeană avea 12 miri, dar, cum mirele grec avea fracul dat la curățat la Goldman Sachs, doar 11 s-au prezentat la ceremonie. Pactul prenuptial părea simplu: o datorie publică mai mică de 60% din PIB și un deficit bugetar sub 3%. Banca Centrală Europeană, căreia îi revenea rolul de naș, fusese creată cu doar șase luni înainte, la 1 iunie 1998, pe structura EMI (European Monetary Institute). Era o creație recentă, din sezonul primăvară-vară 1998, de inspirație EMI. Compromisul făcut la alegerea președintelui / designerului-șef BCE și croiala inițială a băncii sunt de o importanță capitală în desfășurarea viitoarelor evenimente. Hans Tietmayer, Președintele de atunci al *BUBA* (“Deutsche Bundesbank”), părea cel mai îndreptățit să aspire la funcția de Președinte al BCE. *Buba* era în 1999 singura bancă centrală cu adevărat independentă din Europa. *Buba* fusese creată de aliați în teritoriul vest-german, după modelul FED, imediat după Al Doilea Război Mondial. Trebuie remarcat că înființarea *Buba*

120

precede cu un an formarea primului guvern vest-german. Designul *Buba* a ținut cont de toate experiențele negative avute de băncile centrale în perioada interbelică (mai ales în timpul Marii Depresiuni) și în timpul războiului, ceea ce a făcut-o un model de bancă centrală, mai ales în perioada Tietmayer, adică 1993-1999. Odată cu nunta EURO, puterile ei aveau să devină simbolice. H. Tietmayer mai avea un atu în cursa pentru președinția BCE: era singurul președinte de bancă centrală care mai nășise cu succes la o nuntă, și anume la riscanta uniune dintre marca est și cea vest-germană.

Voința politică din 1998 s-a opus radical atât lui Tietmayer, cât și ideii germane de a copia modelul *Buba* și pentru BCE. Moda europeană a anului 1999 s-a opus radical atât lui Tietmayer, cât și influențelor germane. Privind în urmă, realizăm că n-ar fi fost deloc rău să se procedeze astfel. Germania era un stat federal cu o politică monetară și fiscală unitară și cu un buget federal, noua uniune monetară europeană se dorea, sau mai bine zis abia azi se dorește, a fi o uniune monetară federală. Germania reușise două lucruri extraordinare: uniunea monetară și fiscală între Est și Vest, în ciuda discrepantei aparent ireconciliabile dintre cultura financiară și fiscală comunistă și cea capitalistă, și transferul fiscal din Vest către Est. Ambele reușite au avut loc cu Tietmayer la conducere și fără nici un puseu inflaționist. În 1999, a reunifica Sudul cu Nordul era sigur mai ușor decât a reunifica estul Germaniei cu vestul; e drept însă, dimensiunea noii structuri era imensă în comparație cu

Germania reunificată. Dacă Chirac ar fi renunțat la prietenul Trichet și la un naționalism ce nu-și avea locul într-o structură financiară de importanța BCE poate că astăzi și Europa, și moneda euro ar fi arătat altfel.

Cap. 16. Universitatea (1981-1985)

După cele nouă luni petrecute în izolare, am devenit cu totul alt om. Învățasem să supraviețuiesc într-o lume plină de nedreptate, ipocrizie și minciună. Acceptasem deja că, pentru a depăși vicisitudinile cotidianului, orice imoralitate e scuzabilă. A trebuit să mă adaptez și am reușit foarte bine, nu conta deloc că eram predispus la compromis. Scosesem la iveală toate părțile de umbră ale propriului caracter și n-aveam nici un fel de regrete, ba chiar eram mândru că îi „fentasem” pe toți. Eram deja liderul generației mele - dar cu ce preț? Tupeul, aroganța, bufoneria mă ajutaseră din plin. Dacă voiam să-mi continui ascensiunea, trebuia doar să împachetez frumos aceste trăsături în staniolul orbitor al vremurilor și să le livrez cu grijă, după caz, atât dușmanilor, cât și prietenilor, fără sentimente și mai ales fără remușcări. Vorba lui Indro Montanelli: *“Disprețul trebuie împărțit cu parcimonie într-o țară în care aproape toți aveau nevoie de el”*. În armată, mi-am descoperit, se pare, veleitățile de „vrăjitor” și plăcerea morbidă de a fi adulat de toți cei din jur.

În vara lui 1981, am reușit pentru prima dată să plec în vacanță la mare fără părinți. La cazarmă, mă împrietenisem cu Radu, un băiat din Brașov, fiul

profesorului de filozofie Simion Toma, directorul Liceului "Andrei Șaguna". Tatăl lui Radu era un erou al urbei transilvane pentru că, în plină dictatură comunistă, reușise să redea liceului vechiul nume al lui Andrei Șaguna, fostul mitropolit ortodox al Transilvaniei și întemeietorul primei școli gimnaziale românești, la 1850. Intelectualitatea din *Kronstadt*, de fapt mai toți românii din oraș, au interpretat succesul rebotezării liceului cu numele mitropolitului ca pe revanșa lor în fața samavolniciilor dictaturii comuniste. Când mă plimbam cu Radu și cu tatăl lui prin Piața Sfaturii din Brașov, eram opriți de nenumărați cetățeni care îl felicitau pe Simion Toma pentru curajul lui. Familia Toma mi-a fost mulți ani o a doua familie și primul exemplu de rezistență anticomunistă (bunicul patern a început să-mi povestească amintirile lui abia când eu ajunseseam spre sfârșitul facultății și tata nu se mai putea interpune în discuțiile noastre).

Radu Toma fusese un elev bun în liceu, dar terminase prin a avea un respect exagerat pentru olimpicii din generația sa. Când m-a cunoscut, a înțeles că aureola de genii nu se potrivea deloc cu realitatea. Radu venise în armată gata să fie un soldat exemplar, obedient și umil. Odată trecută prima lună, s-a așteptat ca permisiile să fie împărțite pe merit. Dar după ce el a plecat acasă 24 de ore, iar eu, oaia neagră, trei zile, și-a schimbat radical optica și a încercat să se apropie de mine ca să înțeleagă cum funcționează sistemul. Practic, Radu a fost prima mea victimă pe care am deplasat-o cu bună știință din moralitatea utopică în păcatul pragmatic. Cum era un băiat frumos, cu părul creț și ochii verzi, adevărată atracție pentru fete, compania

lui în prima vacanță la mare de capul meu nu putea să-mi fie decât benefică. I-am cunoscut colegii de liceu, toți libertini și dezinhibați, exact genul de oameni pe care eu nu-i întâlnisem până atunci. Unul dintre ei, Cristian Cențiu, proaspăt student la Medicină, va rămâne pe toată perioada studenției prietenul nostru nedespărțit. Dacă până atunci nu fumasem, nu băusem alcool și nu cunoscusem plăcerile carnale, pot spune că luna aceea petrecută la mare m-a ajutat să reduc foarte repede decalajul față de tinerii de vârsta mea.

Când am terminat și ultimul leu, ne-am întors fericiți în București pentru a ne pregăti de primul an de facultate. Trebuia mai întâi să ne găsim o locuință cu chirie, decizi fiind și eu, și Radu să nu ajungem în promiscuitatea căminului din Grozăvești. Problema a fost mult mai grea decât ne așteptam și până la urmă tot părinții au rezolvat-o. Eu am închiriat o cameră într-un apartament de pe strada "Sandu Aldea", la doamna Bivolaru (mama lui Cristian Bivolaru, viitorul trezorer al Federației de fotbal a „nașului” Mircea Sandu), Radu a închiriat și el o cameră într-o casă de pe lângă Catedrala "Sf. Iosif", aparținând unei mătuși îndepărtate. Paula Bivolaru era într-o depresie profundă, dat fiind că se certase cu unicul său fiu; mi-a spus de la bun început că vrea să-i umplu casa de studenți ca să aibă senzația că trăiește, prin mine, studenția „fiului ei risipitor“.

În câteva luni, apartamentul de pe Sandu Aldea a devenit cartierul general al studenților primului an de la Matematică. În timpul săptămânii, jucam bridge până spre dimineață, iar aproape în fiecare sâmbătă organizam cu

Radu câte o petrecere ad-hoc. Radu îmi spunea că de fapt nu eu sunt chiriașul doamnei Bivolaru, ci doamna Bivolaru e chiriașul meu. Am convins-o de multe ori să doarmă la prieteni ca să ne putem face de cap în liniște.

Cu excepția cursului de informatică, parcursesem deja temeinic cam tot ce se preda în anul I în timpul pregătirilor din liceu pentru Olimpiada internațională, așa că mi se părea că nu prea am ce învăța la facultate și în primul semestru am chiulit cât cuprinde. Eram în grupă cu toți colegii din lotul de la Internațională, Nistor, Nica, Zaharescu, reprezentând pentru prestața și credibilitatea multor profesori și asistenți un adevărat pericol. Prezența noastră tulbura întotdeauna monotonia seminariilor: era de preferat să venim cât mai rar, ceea ce am și făcut, cu bucurie. Mă duceam la facultate în fiecare dimineață, dar nu la cursuri, ci în bibliotecă, unde citeam două cărți americane de analiză și de algebră, Rudin și Lang. Pe la prânz, reușeam să-i conving pe Radu și pe alți câțiva colegi să renunțe la cursuri și hoinăream prin oraș, prin berării sau cafenele. Seara, mergeam întotdeauna la turneul de bridge, marțea și joia la IPSCAIA, în pasaj, miercurea și vinerea la Locomotiva, în Palatul CFR de la Gara de Nord. După concurs, ne adunam toți la mine, unde analizam ce jucaserăm. Ajunsesem să pot memora cu precizie de ceasornic repartiția cărților în fiecare dintre cele 24 de done jucate, ceea ce simplifica analiza performanțelor noastre. Mă îndreptam pe nesimțite spre o carieră de jucător de bridge în locul celei de matematician, pe care mi-o propusesem la începutul facultății.

Tot în primul semestru am devenit dependent de spectacolele de la Teatrul Mic. *Maestrul și Margareta* după Bulgakov, *Efectul razelor gama asupra anemonelor* de Paul Zindel, *Diavolul și bunul Dumnezeu* de Sartre mi se par și azi puneri în scenă memorabile. Nu degeaba făceam nopți albe la coadă ca să apucăm cele câteva bilete pe care directorul Dinu Săraru le vindea la liber, și nu „prin întreprinderi“, pentru frunțașii în întrecerea socialistă. O altă atracție culturală era *Cinemateca* de pe strada Eforie, unde am putut vedea filme vechi de Truffaut, Bergman, Polanski, Antonioni. După ce am văzut de mai multe ori capodopera lui Marco Ferreri *La grande bouffe*, ne-a venit ideea să organizăm „o mare crăpelniță“ intelectuală în casa Paulei Bivolaru. Filmul satiriza decadența burgheziei care mânca pentru a mânca, și nu pentru că i-ar fi fost foame. Ascunsă în spatele lui *bon goût* și al lui *savoir vivre*, caracterizări măgulitoare pentru poporul francez, bulimia grotescă a personajelor filmului era un atac fățiș la adresa gândirii lui Voltaire. Dacă aș fi citit la acea vreme *De la France*, textul până de curând inedit al lui Cioran, cred că aș fi înțeles mult mai bine că societatea și civilizația franceză depind doar de divinitatea „bunul gust“. Nouă însă ne lipsea bunul gust; parafrazându-l pe Cioran, am fi dorit „o lume care să placă; să fie bine făcută, să se consolideze estetic; să aibă limite; să fie o încântare a palpabilului; o dulce înflorire a finitudinii“. Am organizat *crăpelnița* cu ingredientele timpului, fără stridii, fără șampanie, cu cârnați neaoși și multe alte produse de porc. Prostituatele erau și ele autohtone și, după ce au mâncat bine,

neînțelegând ce se întâmplă, au părăsit decepționate scenariul.

Spre dimineață am început să ne ironizăm propria tentativă de rafinament și bun gust, decretând că imitaserăm mai degrabă vânătorile lui Ceaușescu decât filmul lui Ferreri. Totul s-a terminat printr-o scufundare bahică în frustrările inoculate de comuniști, din care nu puteam ieși decât dacă am fi avut curaj. Curajul era ceea ce ne lipsea: aveam 20 de ani și acceptam triști și umili scurgerea timpului, rațiunea existenței noastre de atunci era să trecem prin timp fără să lăsăm urme. Până la Revoluție, de câte ori cădeam în haznaua cu melancolia strânsă la piept, evocam eșecul *marii crăpelnițe* din anul întâi, semn că bunul gust și știința de a trăi vor avea de așteptat până să intre în spațiul mioritic. Astăzi, *marile crăpelnițe* împânzesc România, iar încercările sporadice de a imita rafinamentul francez depășesc grotesc bulimia actorilor din *La grande bouffe*. La români, divinitatea continuă să treacă mai întâi prin stomac și lăcomia noii burghezii post-decembriste duce, ca și în film, la o pierzanie lentă și promiscuă.

Primul an de facultate părea să treacă fără evenimente spectaculoase. Era un fel de vacanță continuă. În sesiunea din iarnă, am luat zece la toate examenele, deși nu trecusem pe la cursuri și nu depusesem vreun efort special. Bagajul de cunoștințe matematice acumulat în liceu mi se părea încă suficient. Frecventam doar cursul de Analiză al lui Solomon Marcus și cursul de Economie politică al profesorului Dan Focșa.

Solomon Marcus era un profesor atipic. Își ținea cursul fără să scrie nimic pe tablă. Noi îi spuneam cursul *Despre curs*. Marcus povestea analiza matematică de parcă ar fi fost epopeea războaielor napoleoniene. Nu demonstra nimic, dar ne explica cu lux de amănunte geneza fiecărei teoreme și mai ales contribuțiile matematicienilor români de la începutul secolului. Era un profesor complet, un intelectual erudit și folosea o limbă română foarte nuanțată. Noi eram obișnuiți să învățăm demonstrații și să facem multe probleme. Analiza matematică predată de Solomon Marcus presupunea lectura unei bibliografii impresionante; odată aprofundată, aceasta ne-ar fi dat bazele pregătirii teoretice de care aveam nevoie de-a lungul celor cinci ani de facultate. Noi nu dădeam prea multe parale pe această metodă de a învăța matematică. În plus, profesorul ne dăduse o listă cu probleme teoretice nerezolvate de care, vezi Doamne, noi, ca foști olimpici, ar fi trebuit să ne ocupăm. Era convins că vom reuși să publicăm rezolvarea unor probleme rămase în suspans de sute de ani! Îmi aduc aminte că am protestat vehement că, la 21 de ani, ni se putea cere să demonstrăm, de exemplu, reciproca Teoremei lui Lagrange.

La examenul din vară eram convinși că vom lua zece fără probleme și vom scăpa de „tâmpeniile“ lui Marcus. Asistentul profesorului era Radu Bantea, fiul generalului Bantea, un matematician pe care-l găseai mai degrabă la concursurile de bridge decât în biblioteca facultății. După ce a scris pe tablă subiectele de la proba scrisă, ne-a privit disprețuitor pe noi, cei patru olimpici, și a spus, râzând sarcastic: „Azi nu ia nimeni zece.“ A avut dreptate.

Unul dintre subiecte era o integrală triplă pentru care am fi avut nevoie de cel puțin trei ore. Toți știam s-o rezolvăm, dar nimeni n-ar fi putut scrie soluția în două ore, chiar dacă am fi avut problema cu două zile înainte. Era clar că subiectul fusese special compus pentru a nu lăsa nimănui posibilitatea să-l termine. La oral, Marcus ne-a spus că toți avem nota nouă și, pentru a obține zece la mărirea din toamnă, este necesar ca în timpul verii să demonstrăm cel puțin una dintre teoremele de pe faimoasa lui listă. Cine nu avea să demonstreze în timpul verii nimic rămânea în toamnă cu nota nouă. Notele la Facultatea de Matematică erau importante, pentru că legea epocii permitea doar primelor opt medii de la toate facultățile din țară să urmeze anul cinci. Iar anul cinci se încheia cu o teză (un fel de masterat din ziua de azi) și dădea posibilitatea celor opt norocoși eminenți să nu plece în afara Bucureștiului ca să predea matematica la țară. Cine termina anul cinci fie rămânea în învățământul universitar, fie devenea cercetător la institutul Zoiei Ceaușescu, INCREST.

Marcus dăduse o droaie de note zece la celelalte grupe, iar noi nu vedeam cum am putea demonstra vreo teoremă în cele trei luni de vară. Ne-am apucat serios de treabă, întâlnindu-ne cu Solomon Marcus aproape săptămânal în parculețul din fața Academiei Române, în încercarea de a-i răpi vreo idee care să ne salveze din situația disperată. N-aș putea să vă spun cum, dar până la 1 septembrie am reușit să demonstrez reciproca Teoremei lui Lagrange pentru spațiul cu N dimensiuni. Victor Nistor, cel mai deștept dintre noi, a reușit s-o demonstreze chiar într-un spațiu Banach. Marcus ne-a învățat să redactăm în

engleză primele articole din viața noastră și ni le-a publicat în *Revue Roumaine de Mathematiques pures et appliquees*. Eram foarte mândri de reușita noastră și mai ales eram mândri că încheiaserăm anul întâi cu zece pe linie. La examenul de mărire de notă din toamnă am aflat și adevărul: în catalog aveam zece încă de la examenul din vară! Doar în carnetul de note primiserăm nouă, ca să fim stimulați să rezolvăm celebrele teoreme. Pentru prima oară în viața mea creasem ceva original: îi port și în ziua de azi lui Solomon Marcus un respect deosebit pentru asta. În 2010, la aniversarea a 85 de ani a profesorului, am publicat o *Laudatio* marcată încă puternic de ceea ce se întâmplase cu 30 de ani în urmă.

Cred cu tărie că toți actualii și viitorii miniștri ai învățământului ar trebui să-l aibă pe Solomon Marcus ca prim consilier. Deși foarte activ la vârsta sa, profesorul este total ignorat de puterea decizională din învățământul românesc. Asta în timp ce finlandezii, considerați a avea cel mai performant sistem de educație, l-au invitat acum câțiva ani pentru a le fi sfătuitor în timpul reformei învățământului de la ei din țară. Academicianul Marcus va mai reveni în paginile acestei povestiri. El rămâne un susținător fervent al ideilor lui Spiru Haret și un ultim apărător al noțiunii de “proprietate intelectuală”, atât de terfelită în ultima vreme.

Tot în anul școlar 1981-1982, prietenul meu cel mai bun, Radu Toma, a avut de înfruntat o situație foarte dificilă. Radu devenise convins că decalajul dintre studenții normali și foștii olimpici nu putea fi redus, oricât de

multe ore ai fi petrecut în bibliotecă. În același timp, își dorea să termine facultatea printre primii. A hotărât să copieze la toate examenele, nu ca să le treacă, ci ca să obțină nota maximă. În anul întâi, își crease un sistem foarte perfecționat pentru a păcăli profesorii. Își tăiase căptușeala hainei de la costum și disimulase perfect înăuntru demonstrațiile tuturor teoremelor și întregul material teoretic. Sub mâneci, avea opis-urile detaliate ale foilor A4 ce urmau a fi scoase la momentul oportun din căptușeală.

Marea problemă a lui Radu era cum va reuși să rezolve în examen dificilele probleme pentru nota zece. Aici interveneam eu, care trebuia să-i furnizez soluții diferite de soluțiile pe care eu însumi trebuia să le scriu la examen. Numai că fiecare examen era altfel, fiecare profesor lupta diferit împotriva trișorilor și, drept urmare, Radu a început să studieze cu atenție obiceiurile profesorilor. Se informa la celelalte grupe și la ceilalți ani, în detaliu, despre toate tabieturile manifestate de ei în timpul probei scrise. Era imperios necesar ca Radu să obțină note de nouă și zece la proba scrisă, căci o eventuală confruntare directă cu profesorul la oral i-ar fi fost fatală. În anul întâi, Radu nu era cu mine în grupă și nici măcar în aceeași serie, iar sistemul lui de copiere nu fusese perfecționat îndeajuns. După ce obținuse doar nouă și zece, la ultimul examen din anul întâi, cel de Analiză matematică cu prodecanul Ion Colojoară, Radu a fost prins copiind. Colojoară era incoruptibil și avea o coloană vertebrală nemaiîntâlnită. A hotărât exmatricularea lui Radu fără posibilitatea de a se mai prezenta la restanța din toamnă. Dacă prodecanul

nu ceda, Radu ar fi fost obligat să susțină din nou examenul de admitere.

Situația a fost rezolvată de Simion Toma, tatăl lui Radu, care s-a umilit în fața ministrului învățământului de atunci, Aneta Spornic, pentru a-i aproba fiului trișor prezentarea la restanță în toamnă. Colojoară a fost nevoit să cedeze și să-l primească pe Radu, spunându-i în prealabil că va avea parte de cel mai greu examen din viața lui. Cum Radu a învățat trei luni de vară doar analiză, iar eu m-am chinuit cu reciproca Teoremei lui Lagrange, nici unul dintre noi n-a avut vacanță în 1982. La restanță, Radu a luat nouă pe merit.

Concluziile pe care le-a tras după asta au fost însă cu totul altele decât cele pe care vi le-ați putea închipui: Radu a terminat facultatea cu media 9,60 copiind în următorii trei ani la absolut toate examenele. Tehnicile lui de copiere au fost perfecționate profesionist, pentru că nimeni nu l-a mai prins niciodată. În anul doi, Radu s-a mutat cu mine în grupă și în fiecare sesiune avea grijă să-mi creeze toate condițiile ca să pot fi atât de performant la examene, încât amândoi să obținem nota maximă. În sesiune îmi făcea de mâncare, îmi aducea de la bibliotecă ce cărți doream; mi-ar fi adus și fete dacă i-aș fi cerut...

La examenul de teoria măsurii cu Radu Gologan, arta copiatului lui Radu a atins apogeul. Examenul s-a desfășurat în Amfiteatrul Spiru Haret, unde el a ocupat dis-de-diminează cele două locuri ale băncii din primul rând. Cum distanța dintre noi era de peste trei metri, nu prea pricepeam cum voi reuși să-i livrez soluțiile la probleme. Radu studiase însă cu atenție fiecare detaliu

al modului în care urma să se desfășoare examenul. Teoria și-a rezolvat-o singur cu metoda fițuicilor din căptușeală. După ce am rezolvat prima problemă, i-am șoptit disperat: „Cum ți-o dau?” „Pune-o lângă tine pe bancă și mă ocup eu”, mi-a răspuns. M-am executat. Stupefiat, l-am văzut cum scoate din buzunar un plumb și un ac de pescuit agățate la capătul unui fir de gută. A aruncat plumbul cu o uimitoare precizie, acul înfigându-se direct în foaia de hârtie. A tras firul și a intrat în posesia soluției. I-am dat și a doua problemă în același mod, dar timpul se scurgea neașteptat de repede și eu nu reușeam să găsesc alte soluții. Disperat, i-am cerut foile înapoi. Mi-a spus să fiu calm și să aștept. Cuprins de panică, am reușit să găsesc o altă soluție pentru una dintre probleme. Dar mai erau câteva minute și aveam nevoie de cealaltă foaie. Radu a scos un foen cu baterii și, în timp ce alți colegi, la ordinele sale, au început să facă zgomot pentru a crea o mică diversiune, a produs un jet de aer care a purtat foaia înapoi pe bancă lângă mine. A recunoscut după examen că s-a antrenat mai multe zile pentru ca cele două mișcări să nu eșueze. După ce am ieșit de la proba scrisă, m-a pus să-i explic cu lux de amănunte cele două soluții. Nu înțelegeam la ce-i mai folosește după ce făcuse o teză perfectă. Însă Radu prevăzuse tot. Când Radu Gologan a venit cu rezultatul tezelor scrise, după ce ne-a acordat patru de zece nouă, olimpicii, a anunțat că cea mai bună teză este a lui Radu Toma și l-a invitat la tablă să arate celorlalți studenți cum rezolvase problema. Radu a pictat soluția pe nerăsuflăte, iar colegii, care știau că a copiat, nu înțelegeau de unde scosese acea soluție originală.

În anul patru, la Cercetări operaționale, Radu a încercat să se revanșeze față de mine și de Victor Nistor, care nu reușeam să rezolvăm un algoritm Simplex un pic mai complicat. A încercat o bucată bună de vreme să ne furnizeze soluția corectă, însă noi, convinși că nu are cum s-o știe, l-am ignorat total. Morala: Radu a luat zece, iar eu cu Victor am luat opt și am fost nevoiți să mergem la examenul de mărire de notă. Am realizat atunci cantitatea imensă de informație care zăcea în căptușelile hainelor lui. După repartiție, Radu a ajuns profesor la Sf. Gheorghe și a fost nevoit să reînvețe tot ce copiase în timpul facultății. Astăzi este șeful Catedrei de matematică al Liceului “Palo Alto”, cel mai bun liceu din Silicon Valley, și totodată predă la Universitatea Stanford și la Institutul Hoover. Nu știu câți americani au reușit să-l copieze, dar știu sigur că are cu totul altă optică despre succesele prin fraudă, chiar dacă nu a exmatriculat nici un student. Ar fi fost și culmea!

Cap. 17. Compromisuri

În cei patru ani de facultate, am profitat de două ori de „copiutele” lui Radu: la examenele de Istorie și de Socialism științific. Cursul de istorie fusese foarte interesant, pentru că se ocupase exclusiv de perioada regalității, 1866-1947, despre care existau extrem de puține informații pe piață în comunism. Pentru prima oară cineva ne povestea că România avusese, totuși, o epocă relativ democratică și prosperă. Profesorul de istorie avea însă damblaua de a ne face să memorăm toate

guvernele României Mari din prima jumătate a secolului al XX-lea. Deși am fost la toate cursurile și mi-a plăcut perioada interbelică, „copiuțele” lui Radu au fost salvatoare în goana după nota maximă. La Socialism științific, mi-era aproape imposibil să redactez un text coerent, toată materia aceea mi se părea un nonsens. Radu avea însă fițiuci cu tot felul de citate din Nicolae Ceaușescu, pe care le-am aruncat amândoi, de-a valma, pe hârtie, în încercarea de-a o convinge pe Zorina Zdroba să nu ne strice media generală. Pe atunci, rezultatele obținute prin fraudă nu mi se păreau deloc dezonorante. Lupta pentru note de zece era esențială ca să ajung printre primii opt și să evit repartiția ca profesor la țară. Ierarhizarea aceea dezumanizantă ne-a exacerbât în continuu invidia și egoismul.

Sistemul repartiției în ordinea mediilor nu permitea specializarea de nișă și nu lăsa nimănui posibilitatea de-a aplica matematica acolo unde avea talent și plăcere. După Revoluție, deschiderea granițelor a demonstrat că foarte mulți dintre noi aveam talente deosebite, chiar dacă nu am reușit să absolvim cu o medie generală foarte mare. Cum am mai spus, 120 dintre cei 180 de absolvenți ai Facultății de Matematică se află astăzi în afara granițelor țării, lucrând în diverse domenii care nu țin întrutotul de matematică.

Așadar, sistemul comunist de învățământ nu favoriza deloc creativitatea individuală. Același sistem, în care ne dădeam reciproc la gioale în dorința de a ajung cât mai sus în ierarhie, ne-a împiedicat să lucrăm în echipă: rareori veți vedea cercetări fundamentale în matematică

realizate de o echipă de români. După 1989, răspândindu-ne în cele patru colțuri ale lumii, am evitat colaborarea cu foștii colegi și prieteni, preferând lucrări individuale sau, în cel mai bun caz, aderând la echipe de străini deja formate. Chiar și astăzi, cu toată influența americană, imediat ce alcătuim o echipă, în orice domeniu de activitate, membrii ei ajung rapid să formeze o ierarhie și fiecare cheltuiește o enormă energie ca să-și păstreze poziția sau să cucerească o poziție superioară. De câte ori ne enumerăm realizările, ne vine foarte greu să spunem „noi”, însă de câte ori criticăm sau acuzăm folosim invariabil pronumele „ei”. Vinovații nu au nume, ei sunt totdeauna o masă. În schimb, dacă realizăm ceva spectaculos, apare neapărat un nume. Ceaușescu a făcut Canalul Dunăre-Marea Neagră, nu poporul român, nu zecile de mii de deținuți politici de-acolo. În schimb, toți politicienii sunt corupți, nu Adrian Năstase, nu Traian Băsescu. Faptul că ne ascundem continuu propriile greșeli în spatele unei mase de oameni și ne însușim mereu meritele celor din jur nu face decât să ne șubrezească în orice luptă sau competiție cu străinii.

La americani, bomba atomică nu are un inventator, ci o echipă de inventatori, Proiectul Manhattan. În schimb, scandalul Watergate are un vinovat principal: Președintele Richard Nixon, care a fost obligat să demisioneze pentru asta. De câte ori am făcut parte dintr-o echipă americană, am fost profund impresionat de faptul că liderul ei trecea aproape neobservat. Cred că de aici provine lipsa de unitate a poporului român. Îl acuzăm pe Iliescu că ne-a furat Revoluția, dar unitatea de grup din 21 și 22

decembrie a dispărut imediat după ce câțiva oportuniști s-au autointitulat lideri; de fapt, noi i-am lăsat să ne fure, tocmai pentru că nu știm să formăm nici un fel de echipă. De vreme ce creăm oportunități, este normal să avem mulți oportuniști.

Țin minte cum în ziua de 22 decembrie 1989 am ajuns împreună cu masele de protestatari, spre ora prânzului, la poarta Televiziunii Române. Acolo, ne-am oprit. După câteva minute, a coborât Teodor Brateș, care, văzându-mă cu câțiva pași înaintea maselor, m-a întrebat: „Dumneata ești reprezentantul poporului?” „Da”, i-am răspuns și am ajuns în Studioul 4, lăsându-i pe ceilalți la poartă. Devenisem și eu oportunist. Imaginați-vă că aș fi răspuns „Nu” și aș fi îndemnat masele să intre împreună cu mine în Televiziune, mai ales că paza dispăruse ca prin miracol. Poate că masele ar fi distrus Studioul 4, însă cu siguranță istoria s-ar fi scris altfel. Ilescu, Brateș, Melinescu, Răzvan Teodorescu n-ar mai fi reușit să manipuleze un popor întreg. Fără televiziune, Ilescu ar fi ieșit din istorie așa cum a intrat: pe ușa din dos. Și nimic din asta nu s-a întâmplat pentru că eu am fost oportunist! Chiar dacă masele ar fi distrus toată aparatura din Televiziunea Română, tot ar fi fost mai bine decât să ni se transmită, prin intermediul TVR, minciunile foștilor comuniști. Revoluția română nu s-ar mai fi făcut la televizor, ci în stradă, unde valorile s-ar fi cernut cu totul altfel. Foștii comuniști erau fricoși, nu ar fi rezistat presiunii populare, iar teroriștii n-ar mai fi apărut niciodată. Voi reveni pe

larg, mai târziu, la povestea acelei zile în Televiziunea Română.

În afară de români, la noi în facultate erau doi studenți străini din Republica Malgașă care stăteau de ceva vreme în anul întâi, nereușind să promoveze și contribuind din plin la rezerva valutară a lui Ceaușescu. Obiectul pe care mi-l doream cu disperare în acea vreme era un pick-up japonez “Akai”. Cum o astfel de sculă muzicală depășea cu mult bugetul familiei mele și se putea achiziționa doar în celebrele magazine Comturist (pleonastic numite *shop-uri*), i-am propus tinerei din Madagascar, în schimbul pick-up-ului, s-o ajut să treacă fără probleme examenul de Algebră cu profesorul Niță. Metoda a fost cât se poate de simplă: am semnat teza scrisă eu cu numele ei, ea cu numele meu. Ea n-a scris nimic, iar eu i-am făcut o teză de opt, introducând deseori, cu bună știință, cuvinte franțuzești și presărând ici-colo dezacorduri și grave greșeli gramaticale. Niță, săracul, nu numai că a fost indus în eroare, dar, justificându-i eu foaia albă printr-o *malaise* apărută brusc în timpul examenului, mi-a propus să vin peste două zile ca să dau examenul cu altă grupă, în loc să revin în toamnă. Și uite așa, fără mari eforturi, am profitat pentru prima oară de încrederea oarbă pe care mi-au acordat-o întotdeauna cei din jur. Și m-am ales și cu nota zece, și cu mult doritul pick-up “Akai”...

Prima „speculație bursieră” am făcut-o tot în facultate. Nu cu acțiuni, nici cu devize, ci cu niște simple bilete la meciul de fotbal România-Italia. Cum aveam gură

mare și eram cel mai curajos student în clinciurile cu profesorii, în 1983 colegii m-au ales reprezentantul lor în Consiliul profesoral al facultății și șeful Comisiei Sport-Turism din facultate din cadrul UASCR (Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, adică UTC-ul studențesc). În Consiliul profesoral, eram avocatul tuturor celor care, din varii motive, riscau să fie exmatriculați și pot să afirm cu mândrie că timp de doi ani am blocat toate încercările de exmatriculare. La Comisia Sport-Turism lipseau cu desăvârșire și sportul, și turismul. Singura mea menire era să distribui bilete la Costinești în timpul vacanței de vară. Am reușit mereu să obțin un număr mai mare de bilete decât celelalte facultăți din cadrul Universității București și, cum le-am distribuit pe toate fără *parti-pris*-uri și fără șpagă, am fost în toți acei ani adulat de toți colegii. Într-un an am primit de la UASCR, doar pentru mine, o vilă întreagă la Costinești, timp de o lună. M-am dus, dar nu singur, ci cu 22 de colegi după mine.

Spre sfârșitul anului 1983, am fost chemat la CNEFS (Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport), unde fiica directorului, Manuela Solomon, mi-a „trasat sarcina” de a strânge cât mai mulți bani de la colegi pentru a-i duce la meciul de fotbal România-Italia din Preliminariile Campionatului European. Italia lui Zoff, Rossi, Causio era campioană mondială *en titre*, iar Partidul Comunist făcuse din acest meci o luptă pe viață și pe moarte între sistemul comunist și cel capitalist, prezența tinerilor studenți reprezentând „zăhărelul” pe care Ceaușescu îl oferea din

când în când mișcării studențești, cea mai anticomunistă și necontrolabilă grupare a epocii.

M-am întors la facultate și am pus afișe cu „vindem în număr nelimitat” bilete la meci. România avea o echipă foarte bună și reușise în meciul tur la Florența un 0-0, jucând aproape tot timpul în zece oameni. După numai câteva zile, strânsesem în avans peste un milion de lei, o sumă imensă la acea vreme. Prețul unui bilet era 50 de lei. Foarte mulți doritori veniseră să cumpere chiar și 10-20 de bilete, în ideea de a le revinde. Când m-am dus la Facultatea de Drept cu două valize pline cu bani pentru a le depune în seif, Manuela Solomon și ceilalți șefi UASCR erau să facă infarct. Venisem cu bani pentru 20.000 de bilete în vreme ce facultatea avea doar o mie de studenți. Nici măcar Manuela Solomon n-ar fi reușit să satisfacă o astfel de cerere. Am avut însă grijă s-o duc la Capșa, să-i recit din Verlaine și să-mi exercit toată vrăjeala de care eram în stare pentru a obține un număr cât mai mare de bilete. Până la urmă m-am ales cu patru mii, adică aproape o jumătate de peluză.

Reîntors la facultate, împreună cu Radu și alți doi derbedei ne-am gândit să vindem la suprapreț o parte din bilete. Nu mai făcuserăm niciodată bișniță cu nimic și trebuia să scăpăm de bilete cu mult înainte de meci, pentru că hotărâserăm să dăm fiecărui doritor un singur bilet, plus restul de bani pentru celelalte bilete plătite în avans. Problema era cum să vindem noi *en gros* bișnițarilor două mii de bilete, chiar dacă ceream 100 de lei față de 200, prețul de pe piața neagră. Cum singurii bișnițari pe care-i cunoșteam erau cei care vindeau bilete la film în fața

cinematografului "Patria", l-am abordat pe unul dintre ei. Țiganul a rămas șocat când a văzut biletele și a aflat că ar putea câștiga 200.000 de lei (prețul a trei Dacii noi la vremea aceea). A doua zi s-a întors cu patru matahale din Ferentari. Aproape că ne-a pierit cheful de bișniță când i-am văzut. Până la urmă am hotărât ca tranzacția să aibă loc în sala de calculatoare de la facultate, unde am reușit să adunăm toți studenții matematicieni de peste 1,80 înălțime - un grup impozant de vreo 20 de persoane. Odată tranzacția făcută, trebuia să returnăm banii și să ne convingem toți colegii că mai mult de un bilet de om nu obținuserăm. Dar când am început restituirea ne-am dat seama că în euforia marelui tur pierduserăm listele cu numele doritorilor de bilete și cu suma pe care ne-o dăduseră. Mi-a venit atunci o idee salvatoare: punem un anunț din care toată lumea să afle de unde își poate recupera banii, îi întrebăm pe fiecare în parte câte bilete a comandat, ne prefacem că verificăm într-un caiet și returnăm banii, mizând pe cinstea tuturor. Se pare că la acea epocă studențimea română era încă cinstită, pentru că la sfârșit am fost nevoiți să plătim doar vreo cinci bilete în plus. Gândiți-vă ce-ar fi însemnat aceeași operațiune în ziua de azi! Banii câștigați din acest tun, aproximativ 100.000 lei, i-am investit în scule de muzică și discuri occidentale, care au fost cărate de-a lungul timpului la orice petrecere din Facultatea de Matematică (inclusiv la cele la care eu n-am participat). Cum România a învins Italia cu 1-0 prin celebrul gol al lui Bölöni, toată lumea era atât de fericită, încât nimeni nu s-a gândit să ancheteze bișnița de la Matematică.

Ca reprezentant în Consiliul profesoral, am avut însă și întâmplări care mi-au pus în pericol situația școlară și chiar terminarea facultății. În anii '50, comuniștii fabricaseră foarte mulți intelectuali și profesori universitari „pe puncte“ (expresia făcea aluzie la punctele pozitive pe care le acumula cineva „cu origine sănătoasă” la dosar și care foloseau la promovarea lui). Astfel, maiștri ori învățători mai răsăriți au ajuns în câteva luni să predea în învățământul universitar românesc. La Matematică, era cunoscut „punctajul” profesorului de Geometrie diferențială Smaranda, care în anii '50 fusese chiar decan și secretar de partid al facultății. La un moment dat, autoritățile l-au trimis să predea matematică în Algeria, noul stat eliberat de sub jugul colonial în 1962. Smaranda a avut ghinion aici, pentru că nevasta și copiii i-au fugit în Franța. Odată cu pierderea familiei, a pierdut și punctele de la dosar. Reîntors în România, a fost dat afară din toate funcțiile, rămânând totuși simplu profesor la facultate.

Smaranda ne-a predat cursul de Geometrie diferențială fără să știe definiția Varietății topologice. La un nivel un pic mai înalt, e ca și cum ai preda geometria fără să știi Teorema lui Pitagora. Avea o memorie bună și învățase niște formule și demonstrații pe care le picta cu ușurință pe tablă, fără să înțeleagă nimic. La un Consiliu profesoral, s-a discutat refacerea programei de geometrie. Toți profesorii puneau accentul pe felul în care ar fi trebuit predată Geometria diferențială. În timpul acela, exista la noi în facultate un mare profesor de geometrie, Costake Teleman, care, fiind evreu și anticomunist, primea rareori câte un curs. În schimb, Smaranda avea asigurat an de

an cursul de Geometrie de la anul III, curs de o deosebită importanță în formarea completă a unui viitor matematician. Când mi s-a dat cuvântul în ședință, le-am spus tuturor fără jenă că Smaranda nu știe nici măcar definiția Varietății topologice. Cum el a protestat vehement, l-am rugat să ne dea definiția în plină ședință. A dat o definiție greșită, stârnind râsul celorlalți profesori. Am realizat în acel moment ca voi avea de purtat un război greu cu Smaranda, mai ales că la acel moment nu dădusem încă examen la Geometrie diferențială. La examen, Smaranda ne-a așezat pe rânduri. Pe rândul meu nu mai era nici un alt student. Ceilalți au primit subiecte banale și au obținut numai note de nouă și zece. Smaranda nu pica pe nimeni, ar fi fost o blasfemie. Mie, în schimb, mi-a dat să calculez curbura pseudosferei. Calculul nu era dificil, dar necesita mult timp și examenul scris ținea doar o oră. Rezultatul era arhicunoscut: -1 . Dându-mi seama că am o mare problemă, am încercat o cacealma. Am început să calculez, am scris vreo trei pagini, după care, plecând de la rezultatul -1 , am făcut exact ce ne făcuse Mirciulică la Arbănași. Dacă cineva ar fi citit toate cele șase pagini, ar fi realizat că undeva, pe la mijloc, demonstrația avea o sincopă și o discontinuitate logică. Am mizat însă pe faptul că Smaranda nu va citi integral lucrarea, ceea ce s-a și întâmplat. După teză, Smaranda m-a chemat la el și mi-a spus că îmi dă zece dacă-i explic cum am reușit să calculez curbura pseudosferei într-o oră în timp ce lui, care știe tot calculul pe de rost și-l predă de treizeci de ani, îi ia mult mai mult. I-am spus că accept târgul, cu condiția ca mai întâi să-mi treacă nota în catalog și să depună

catalogul semnat la secretariat. După examen, m-a invitat peste drum, la “Trocadero”, ca să-i dezvălui miracolul la un pahar de votcă (consuma cel puțin o sticlă de votcă pe zi). După ce i-am spus adevărul, mi-a mărturisit că eram primul student care îl țepuisem pe față. M-a rugat să scriem un articol împreună și am acceptat, pentru a-i atenua rana încă deschisă. Articolul publicat cu Smaranda rămâne cea mai proastă lucrare a mea. Habar nu aveam de Geometrie diferențială, iar el cu atât mai puțin. Articolul a fost publicat doar datorită influenței de care încă se bucura. De rușine, nu l-am menționat niciodată. A fost un articol publicat pentru a obține un armistițiu. Începusem deja să fac compromisuri. Din păcate, am continuat să le fac.

Cap. 18. ... cu dedicație lui Moș Crăciun

Moș Crăciun: “Domnu’ Sima, din partea mea succes la “riscuri” , dacă aveți mălai. Dar energia - *forget about it*. Ați văzut ce se întâmplă când riști UNDE nu trebuie! Nimeni nu vrea să vă discrediteze. Veniți în RO, aduceți și “arhiva” sau se poate și prin teleconferință.”

În primăvara lui 1982, m-am mutat de la Paula Bivolaru (exasperată până la urmă de atâta bridge și petreceri, mă rugase să-mi găsească altceva) pe Șoseaua Olteniței, la doamna Cornoiu, într-un bloc nou făcut de comuniști din prefabricate și vândut la cei merituoși pe o căruță de bani. Viața în București se vedea de-acolo cu totul altfel

decât din “Sandu Aldea”. În fiecare dimineață, mersul la facultate pe scara autobuzului 331 era o cascadorie. Cartierul Piața Sudului era o aglomerare urbană murdară, tristă și săracă. În blocul meu se amestecau muncitori, funcționari și profesori universitari al căror liant era doar obediența față de partidul comunist, fără de care n-ar fi locuit în veci în noile cutii de chibrituri ce răsăreau peste noapte. Complexul comercial din piață era locul unde își petreceau colocatarii mei majoritatea timpului liber, așteptând cu stoicism la interminabile cozi un pachet de unt sau o bucată de carne: o masă de oameni încolonată în lupta pentru supraviețuire și nemaiavăd timp să gândească, să spere ori să iubească.

Înainte de orice altceva, bucureștenilor li se luase *Timpul*. Ideea s-a dovedit genială și i-a determinat pe comuniști să înceapă construcția celor șase „circuri ale foamei“, unde fiecare sector din București trebuia aliniat la cozi. Astăzi, “circurile foamei” au devenit mall-urile noii societăți de consum, dar scopul lor primordial a rămas tot acela de a-ți fura timpul. Clasa de mijloc de astăzi este prea ocupată să-și petreacă vremea la mall ca să mai poată realiza că o foarte mică minoritate îi decide între timp viitorul. Disparația timpului liber individual este cea mai perfidă metodă de manipulare și îndobitocire a populației și ar putea fi contracarată doar de acțiuni culturale dirijate de o elită. Dacă însă rezistența prin cultură s-a manifestat cu oarecare forță în perioada comunistă, azi ea este firavă și caducă. Elita culturală din perioada comunistă se suprapunea în mare parte cu disidența; cea de astăzi e

dispersată, nepopulară și începe deja, la rândul ei, să-și piardă timpul. Societatea de azi discreditează constant și consecvent orice idee radicală de schimbare, iar noua elită își pierde entuziasmul încă de la prima înfrângere mediatică.

Aceste manipulări nu sunt însă perfecte. Adunând masele într-un singur loc, comuniștii nu și-au dat seama că astfel informația va începe să circule, că revolta contra Sistemului se va organiza la coadă și se va difuza cu o viteză extraordinară. Cozile lui Ceaușescu au fost înlocuite azi de Internet. Deja anumite guverne au început să îngrădească accesul liber la informație (vezi cazul Chinei), dar nu cred că cineva va putea stăvili o revoltă generală avându-și punctul de pornire pe Internet. Ceaușescu și-a trimis ofițerii de Securitate la cozi; americanii se bazează pe controlul enorm pe care Google și Facebook îl au asupra ideilor revoluționare ale utilizatorilor. Nu cred însă că vor stăvili schimbarea ce pare iminentă - o vor amâna doar.

Sosirea mea în gazdă la doamna Cornoiu a schimbat mult obiceiurile locatarilor de la etajul cinci, unde locuiam. Totul a pornit de la faptul că la români ideile trec, mai totdeauna, întâi prin stomac, și abia apoi se conturează în conștiință... Tata îi aducea doamnei Cornoiu alimente imposibil de procurat și într-o cantitate suficientă pentru a hrăni patru persoane, nu două. Zvonul s-a răspândit imediat pe tot etajul și nu după multă vreme tata a început să-mi aprovizioneze vecinii cu alimente la preț oficial. Asta m-a făcut imediat foarte popular pe scară, îmi era

tot mai greu să refuz invitațiile insistente la o cafea. În plus, eram singurul din bloc care asculta la vremea aceea Europa Liberă fără pic de frică. Deși încă mult timp s-au temut să deschidă radioul, toți vecinii erau bucuroși să afle de la mine ce se mai spune la „Șopârlița liberă”. Dezobediința față de regim s-a instalat pe nesimțite.

În perioada în care am locuit pe Șoseaua Olteniței, m-am îndrăgostit de Cristina G., fata care la admitere intrase cu 10 plin în fața noastră, a tuturor olimpicilor. Nu eram colegi de facultate. Cristina era cu un an înainte, pentru că noi, băieții, pierduserăm acel an cu armata. Era o fată atrăgătoare, cu umor, dar și cu foarte mult tupeu. Ca în toate relațiile mele cu femeile, am început să flirtez cu ea din curiozitate. O curiozitate bine definită, nu generală: voiam să aflu cum naiba reușise să facă, la admitere, toate tezele de 10, fiind singurul neolimpic pe lista primilor 10 admiși, ba ieșind și prima pe listă. Pe vremea aceea, clasamentele la admitere la orice facultate se afixau pe două liste, una de „încorporabili” și alta de „neîncorporabili”, adică, lăsând deoparte câteva excepții, una de băieți și alta de fete. Clasarea Cristinei prima, cu 10 plin, pe lista de neîncorporabili, nu făcuse valuri printre studenți și profesori, pentru că noi, olimpicii, eram cu toții băieți, deci încorporabili. Eu însă am observat încă din vara lui 1980 că o fătuică avusese medie mai mare ca noi și începusem să întreb, curios, cine este. Era și un pic de misoginism la mijloc: nici o fată nu reușise până atunci nici măcar să intre în vreun lot lărgit pentru Olimpiada internațională, așa că ni se părea de neconceput ca o fată să ne bată, fie și la un concurs ușor, cum fusese

admiterea. Era împământenită printre noi ideea că în toată istoria matematicii existau doar două femei care dăduseră numele lor unor teoreme, Emmy Noether și Sophia Kovalevskaya, și că amândouă trebuiau să se bărbierească de două ori pe zi. Dacă în cazul lui Noether legenda ar putea fi adevărată, este suficient să-i vezi portretul Sophiei Kovalevskaya ca să-ți dai seama că, în cazul ei, legenda e doar o răutate a comunității misogine a matematicienilor din secolul al XIX-lea.

Așadar, frumoasa blondă nu-și avea locul printre noi și asta mă intrigă enorm. Trebuie să recunosc că nu mi-a fost ușor să-i fac capul mare Cristinei, dar până la urmă orgoliile noastre au ajuns la un compromis. Eu am renunțat la o parte din aroganța și aerele de tânăr rebel atâteștiutor, ea - la ceva din tupeul caracteristic copiilor din protipendada comunistă. Cristina locuia într-o somptuoasă vilă de pe strada Roma. Tatăl ei era generalul G. Istifie. Habar n-aveam cine era exact, știam doar că e general în armată. Deși nici un obiect din acea casă naționalizată nu se potrivea cu locatarii, eram prea îndrăgostit pentru a-mi pune întrebări și Cristina a avut grijă ca întâlnirile cu părinții ei să fie cât mai rare. Cum doamna Cornoiu era o femeie discretă, deși de modă veche, petreceam cam tot timpul la mine.

A fost o frumoasă poveste de tinerețe care ar fi durat, poate, mai mult dacă într-o zi, la ieșirea de la facultate, n-ar fi apărut tatăl Cristinei care mi-a cerut să vorbim între patru ochi. A fost mai degrabă un monolog pe care eu l-am ascultat stupefiat. Mi-a relatat, mai întâi, cronologic și cu o precizie elvețiană, tot ce făcusem și vorbisem cu

fiica sa, minuțios, cu detalii, fără să greșescă nici un loc sau moment și mai ales fără diplomație sau jenă. Cred că nu-și dădea seama că e în afara serviciului. După ce și-a etalat puterea, adăugând că e la fel de bine informat și asupra familiei mele, m-a întrebat protocolar ce intenții am. I-am răspuns că n-am nici o intenție, că îmi face plăcere să fiu prieten cu fiica sa și cred că plăcerea e reciprocă. „În acest caz, ar fi bine să-ți precizezi repede intențiile!“, mi-a răspuns generalul, lăsându-mă să-mi imaginez ce s-ar putea întâmpla dacă nu mi le voi preciza după gustul său.

Cristinei nu i-am povestit întâlnirea și eram atât de speriat, încât nu știam cum să ies cât mai repede din relația cu ea fără să produc alte animozități în familia G. La câteva zile după aceea, ar fi trebuit să mergem la un concert Boomtown Rats, ultimul concert în România al unei trupe occidentale până la Revoluție. Trupa avea un hit la mare modă atunci, cu un nume ce-mi era, parcă, predestinat: „*Tell me why I don't like Mondays*“. Cristina făcuse rost de două bilete pentru noi. Ea și Victor Nistor se plăceau și, după o discuție cu el în care i-am zis că vreau să ies din relația asta, i-am propus Cristinei să se ducă cu Victor, inventând un motiv plauzibil ca eu să nu pot merge. Luni, după concert, m-am dus la Victor să-l întreb ce s-a întâmplat. Totul era ok. Deși mă simțeam ușurat că ieșisem din această relație, nu pot să nu recunosc că am suferit ceva vreme. Permutarea făcută de Cristina într-o singură zi îmi afectase puternic orgoliul. În plus, nu aflasem cum izbutise să iasă prima la admitere. În anul ei, Cristina era o studentă foarte bună, dar nu

excepțională, și se eschivase cu inteligență ori de câte ori abordasem subiectul admitterii.

După Revoluție, atât cartea lui Ion Mihai Pacepa, *Orizonturi roșii*, cât și relatările presei au dezvăluit că tata G. fusese general de Securitate, șef al Departamentului Ascultări-Interceptări, omul care pusese microfoane și camere video inclusiv în dormitoarele înalților demnitari comuniști, spre deliciul Elenei Ceaușescu, care viziona cu nesaț înregistrările. Nu mai e nevoie să explic de ce posibilul tată-socru era atât de bine informat. Și azi mă gândesc cu groază la grotescul scenei în care generalul a vizionat înregistrări din dormitorul meu cu propria-i fiică sau la jena pe care trebuie s-o fi avut când subalternii i-au prezentat casetele, realizând că nu va fi singurul spectator. Cât de josnic poți să fii ca să-ți înregistrezi copilul în momentele lui intime, și asta fără ca nimeni să ți-o ceară?!

Victor a avut mai puțin noroc decât mine. Povestea lui cu Cristina s-a terminat printr-o căsătorie și nașterea unei fetițe. La câteva luni după aceea, Victor a fost scos în stradă, spunându-i-se că misiunea sa de inseminare se terminase. Așa am aflat, la rândul meu, ce „intenții“ aștepta, pesemne, generalul și de la mine. Caracterul securistoid al familiei se va vedea abia după Revoluție, când Victor, ajuns profesor la Harvard și apoi la Penn-State University, va fi nu numai obligat să plătească pensie alimentară, ci și hărțuit până la nivelul de a nu mai putea veni în țară din cauza proceselor intentate de fostul general, care se pare că nu-și pierduse prea mult din putere.

Nimic nu este întâmplător... Astăzi, Cristina este profesoară de matematică la Liceul "Jean Monnet", fostul Liceu 24 din perioada puterii populare, supranumit „Liceul de ștabi“ și frecventat pe vremuri de Nicu Ceaușescu, Serghei Mizil, Monica și Cristina însăși. Liceul rămâne și astăzi un fel de *Hitlerjugend* al puterii în funcție: de aceea e greu să găsești acolo vreun olimpic (e mult mai ușor să găsești povești cu eleve violate de profesori). Morala lui G. Istifie bântuie încă prin clase, deși Cristina (când era elevă) a fost mutată la "Bălcescu", actualul "Sf. Sava", unde a și terminat sub directa supraveghere a marelui Matroșenko, matematicianul de casă al nomenclurii. Există totuși o diferență. Dacă pe atunci G. sau Angelo Miculescu sau alți nomenclaturiști căutau gineri cât mai inteligenți pentru fetele lor, astăzi inseminarea se face înăuntrul noii clase dirigitoare. Burghezia post-decembristă nu împarte averile, ci le unește... Și nu numai averile. Încuscirile tot mai dese între membrii clasei politice mă fac totuși să sper că, tot spălându-și rufele în familie, vor fi până la urmă aneantizați de propria lor mizerie.

La începutul anului doi, în septembrie 1982, am fost prima oară la strânsul recoltei, așa-numita *practică agricolă*. Industrializarea forțată și colectivizarea agriculturii cu bâta reduseseră masiv populația rurală, iar cei rămași încă la țară nu aveau nici un chef să muncească pământul și în același timp să moară de foame, pentru că tot ce adunau mergea la stat și la export. Dacă însămânțările și prășitul se mai făceau mecanic, recoltarea era, în România

anilor '80, o muncă manuală dură, pentru care comuniștii făceau apel la armată, elevi și studenți. În acea toamnă, am fost duși pe malul Dunării, în comuna Gogoșaru, în apropiere de Giurgiu, la cules de roșii și de arpagic. Nu cred că economic eram o soluție viabilă pentru strânsul recoltei. Munceam puțin și foarte prost, eram neascultători și dezorganizați și încercam să transformăm tabăra de muncă într-o tabără studențească de vacanță. În plus, statul cheltuia cu cazarea, masa și supravegherea noastră mai mult decât dacă i-ar fi plătit regește pe localnicii țărani să strângă recolta, mai ales că aceștia aveau mare nevoie de produse agricole pentru a supraviețui iarna. Din cauza studenților, mai mult de jumătate din recoltă se strica sau se risipea. A-i aduce pe studenți în mediul rural crea pe deasupra o breșă în propaganda comunistă: țărani înțelegeau că viitoarea generație nu crede o iotă din ideologia comunistă și că societatea socialistă multilateral dezvoltată nu e decât o lozincă fără conținut și fără adepți. Boicotul nostru se răsfrângea negativ asupra țăranilor, care lucrau mai puțin, convinși de noi că singura șansă e revolta, dar prea fricoși pentru a încerca ceva.

La Gogoșaru, am fost împreună cu profesorul de Ecuații, Mirică, șeful delegației agricole studențești și secretarul organizației de partid pe Facultatea de Matematică. Mirică era inteligent, fin psiholog, dar un comunist inflexibil. Nu credea în ceea ce făcea, obediența față de partid venea mai mult din oportunism și dintr-o dorință exacerbată de a parveni în ierarhia Facultății de Matematică. Era lector la Catedra de Ecuații și, cum științific era dominat de geniul profesorului Viorel Iftimie (o minte sclipitoare, care

publicase articole inclusiv cu Lars Hormander, laureat al Medaliei "Fields" în 1962 și părintele Ecuțiilor lineare cu derivate parțiale), hotărâse să promoveze pe cale politică. Urma să dau examenul de Ecuții diferențiale ordinare cu Mirică în vara următoare și fusesem avertizat că stricase multe medii ale multor studenți eminenți. Eram însă prea arogant (și prea mândru de faptul că, deja în anul întâi, după ce luasem 10 la toate examenele, fusesem calificat drept student eminent), ca să-mi fie frică de viitorul examen de Ecuții.

Conflictul cu Mirică a izbucnit din prima zi. A înțeles repede că toate protestele colegilor se vor concentra în vocea mea, astfel că, dacă voia să controleze o masă de 400 de studenți (primii doi ani fuseseră comasați), avea nevoie de sprijinul meu necondiționat. La început, a încercat să mă mituiască, oferindu-mi o cameră singur în afara dormitorului comun, cu 90 de saltele, organizat într-o sală de clasă, dar l-am refuzat cu ironie, folosind propriile-i arme de propagandist comunist: *„Tovarășe profesor, dacă tot mă considerați lider, atunci știți prea bine că în comunism liderii stau în mijlocul maselor.”* Nereușind cu mita, a început să mă șantajeze cu examenul pe care urma să-l dau cu el. Aici, replica a fost mult mai dură și i-am dat-o de față cu toți colegii: *„Nu sunteți dumneavoastră profesorul care să-mi poată da mie 9 pe drept, iar la o eventuală mărire de notă știți că pot cere prezența lui Iftimie la examen.”* Mi-a replicat că examenul va fi corect și că voi accepta nota fără să protestez. Peste o săptămână, cum munca noastră la câmp, a studenților matematicieni, nu dădea rezultate și cum în fiecare

seară organizam megapetrecheri (aduseserăm muzică, amplificatoare și boxe de mare putere), Mirică a trecut la măsuri punitive drastice, recurgând până și la reducerea masivă a rațiilor de hrană și amenințând cu un examen supergreu în vară nu numai pentru mine, ci pentru toți cei din anul doi.

Popularitatea mea în rândul colegilor a început atunci să scadă. Trebuia să găsesc ceva ca să ies din corzi. Am făcut o mică chetă printre prieteni, am pus la bătaie mia de lei pe care o aveam de la tata pentru prima lună de facultate și am cumpărat din sat un porc și o oaie pe care i-am sacrificat în curtea școlii, organizând un grătar imens gratis pentru toți studenții... Dar nu și pentru profesori. Nebunia cu proțapul a fost atât de mare și, beneficiind și de vinul localnicilor, a înfierbântat într-atât sângele studentesc de la Gogoșaru, încât a doua zi aproape nimeni n-a fost capabil să se trezească și să meargă la câmp. Din nou s-a dovedit că revolta se produce mai întâi în stomac, iar Mirică s-a trezit pentru prima oară în incapacitate de a controla masele. Îmi făcusem din nou un dușman fără să fi încercat să negociez nimic în prealabil...

Asemenea scene se vor repeta deseori de-a lungul vieții mele, de fiecare dată găsindu-mă să lupt contra cuiva în mod gratuit, fără vreo țintă sau vreun țel în luptă. Margaret Thatcher spunea că niciodată nu trebuie să lupți contra cuiva, ci doar pentru a impune o idee. Neidentificând dușmanul într-o persoană, economisești o energie pe care o poți folosi încercând să-i convingi pe opozanți de viabilitatea propriei idei. Marile idei, deși impuse cu

forța, au dăinuit numai dacă au găsit consens. Mi-au trebuit însă 40 de ani ca s-o înțeleg pe Doamna de Fier - și abia atunci am ajuns să accept înfrângerile de pe parcurs, considerându-le doar simple amânări la punerea în practică a ideilor mele. Orice țel, oricât de nobil, la început va fi ignorat. Peste un timp, va fi respins, peste alt timp, va avea dușmani declarați. Cu cât țelul este mai viabil, cu atât dușmanii vor fi mai agresivi. Dar când țelul va fi atins, adversarii vor deveni niște simpli cârcotași. Atunci abia putem încerca să-i convingem. Pe drumul impunerii unei idei, mai ales în democrație, arma fundamentală trebuie să fie autoironia. Numai ironizându-ți propriile eșecuri poți schimba convingerile celor din jur. Iar când aceștia vor ajunge să te invidieze că ai renăscut, abia atunci îi vei putea atrage în luptă și în mod sigur nu le va mai fi frică de eșec. Biografia și autoironia lui Winston Churchill sunt cel mai bun exemplu în acest caz. După ce renăscuse și câștigase războiul în 1945, bătrânul lup de mare avea să fie înfrânt la urne în alegerile din același an, ceea ce l-a făcut să declare: *Success is the ability to go from failure to failure without losing your enthusiasm.*

Cap. 19. Examene

Cum nu avea nici o idee în spate, războiul meu cu Mirică nu putea să se încheie decât cu o înfrângere. La examenul din vară, Mirică a găsit o problemă supersimplă, dar superdeșteaptă ca idee: a riscat și mi-a dat-o; nu am făcut-o și am primit 9 fără să protestez. În toamnă, am încercat să-mi măresc nota și am primit altă problemă de același

tip cu cea din vară. Nu mi-a picat fisa și am rămas cu 9, fără să-l pot acuza nici în ziua de azi pe profesor că nu am beneficiat de un examen corect. Odată cu acest 9, infailibilitatea mea s-a evaporat: și bine a fost că s-a întâmplat atunci și nu mai târziu. Cu cât primești mai multe lecții de viață în tinerețe, cu atât șansa de a le primi la maturitate scade. Din nefericire, e imposibil să le primești pe toate.

În acea practică agricolă de la Gogoșaru, am cunoscut o tânără din anul întâi, o vom boteza Elena, cu care am trăit o intensă poveste de dragoste. Mă va iubi mult timp după ce relația s-a încheiat, deși m-am purtat cu ea îngrozitor. Cu Elena, am avut de înfruntat o altă nenorocire a acelor vremuri, interzicerea avorturilor. Când a rămas însărcinată, fiind amândoi foarte tineri, am decis că n-are rost să creștem un copil atâta vreme cât abia ne creștem pe noi. Pe deasupra, Elena avea o figură de copil, de aceea îi și spuneam *Copilul*, așa că nu vedeam rostul de a mai avea un copil prin preajmă. Efectuarea unui avort în acea vreme presupunea asumarea unui mare risc și ar fi trebuit să realizăm asta. După ce am încercat cu niște injecții aduse de prietenul Cristi Cențiu, pe atunci student la Medicină, fără nici un succes, mi-am luat inima în dinți și m-am dus la mentorul meu muzical, doctorul Bassu. Din nefericire, se pensionase de mult, ba își vânduse și instrumentele necesare intervenției. M-a trimis la un coleg din București, doctorul Marin Stanciu, care avea un hodgeac deasupra Cofetăriei “Lămâița”, lângă Liceul “Lazăr”, unde făcea avorturi ilegale, dar, se pare, într-un mediu aseptice și

cu toată grija pentru paciente. Elena a acceptat cu greu să meargă la el, dar a fost curajoasă și totul s-a terminat cu bine. Implicațiile psihice și mai ales sentimentale și-au lăsat o amprentă eternă în sufletul ei, însă trebuie să recunosc că abia după 30 de ani am înțeles asta și veți vedea și cum am înțeles. Iubirea mea cu Elena a fost simplă, curată și fără alte incidente în afara aceluia avort. Cred că a fost cea mai curată poveste de dragoste a mea, pentru că, deși am o memorie foarte bună, nu mai știu de ce ne-am despărțit și încep să am din nou amintiri personale abia în 1985, ceea ce mă face acum să cred că tot ce a urmat după Elena n-a fost demn nici măcar să fie ținut minte... Și asta mă întristează și mai mult, știind că ne-am despărțit nu mult după avort și în mod sigur din cauza mea. Ea mi-ar fi făcut orice hatâr ca să rămânem împreună. Oricum, voi plăti cu vârf și îndesat prostiile tinereții.

La sfârșitul anului doi, m-am mutat și de la doamna Cornoiu, din Piața Sudului. În acel bloc, am cunoscut însă o familie de intelectuali cu doi copii, Alexandru și Anca. Alexandru era mai mic decât mine și era în armată după ce intrase la Politehnică, la Mecanică fină; Anca era la liceu, avea doar 14 ani. Alexandru era un suflet mare, gata oricând să te ajute dezinteresat, și un băiat foarte bine educat și, cum se spunea pe atunci, „*care-i citise și pe clasicii ruși*“. Venea la mine să fumeze, pentru că, deși împlinise 20 de ani și era în armată, tatăl lui, destul de rigid, nu-l lăsa să facă o droaie de lucruri – evident, fără succes. Pe Anca, sora lui, care era în clasa a noua, n-o

prea băgam în seamă, ba chiar n-o observam deloc. O dată, am invitat-o totuși la un film, imediat după ce-mi încheiasem socotelile cu Cristina și când eram cu moralul la pământ, dar ea m-a refuzat politicos. Familia Alexan locuia ușă-n ușă cu mine și treceam des pe la ei. Aveam discuții în contradictoriu cu părinții lui Alexandru și făceam multe ironii la adresa societății comuniste, în care domnul Alexan credea încă, plin de convingere. Nu știam pe atunci că Anca mă iubea în tăcere și că mă va iubi încă 16 ani, până când, în 1998, va deveni soția mea, mama copilului meu și singura femeie pe care regret și azi că am părăsit-o.

După ce am plecat din Piața Sudului, m-am mutat cu Radu Toma și Cristi Cențiu într-o mansardă închiriată de la un popă boem, lângă Liceul “Șincai”. N-am rămas însă prea mult acolo. Deși Radu și Cristi erau prietenii mei cei mai buni și viața în acea mansardă s-a dovedit total lipsită de monotonie, anul trei la Matematică era cel mai greu și eu nu reușeam să învăț nimic, neavând aproape niciodată un moment de liniște. Am reușit să găsesc pe Bulevardul Metalurgiei un apartament de două camere pe care-l închiria pe bani puțini un tânăr alpinist: pleca în armată și voia să-și facă rost de ceva bani la ieșire. Era prima dată când locuiam într-o casă singur, și asta m-a schimbat destul de mult. Chiar dacă mama venea în fiecare sâmbătă să-mi umple frigiderul, eram nevoit, tot pentru prima dată, să mă gospodăresc singur. Nu mi-a venit deloc ușor, pentru că fusesem copilul unic pentru care părinții își asumaseră până atunci toate responsabilitățile vieții

cotidiene. Noile responsabilități și faptul că eram singur și nu mai trebuia să gonesc pe nimeni din casă ca să pot invita pe cine doream eu nu m-au făcut totuși să pierd vremea aiurea. Dimpotrivă, am devenit în acel an un student foarte conștiincios. Anul trei era, cum spuneam, foarte greu, cu multe examene dificile. Examenul cu Iftimie la Ecuatii era un fel de *piatră de încercare* pentru orice student din acele vremuri. Iftimie predă, practice, după cartea lui Lars Hormander și, credeți-mă, nu era deloc ușor să înveți după un medaliat “Fields”, mai ales că materia era foarte complicată și conținea teorii extrem de noi. Un 10 la Iftimie era ca și cum un fizician ar fi luat 10 la un examen cu Planck. Am învățat mult la Ecuatii în acel an și așa am ajuns apoi să mă specializez în Teoria operatorilor. Cursul profesorului Iftimie mi se pare și azi o bijuterie, deși sunt conștient că acum n-aș mai reuși nici măcar să trec examenul cu el, darămite să mai iau și 10. *Este singurul 10 la care țin și azi.*

Examenul de Ecuatii din 1984 a fost, se poate spune, apogeul activității mele academice din studenție. Mi-ar fi plăcut să continui să fac ecuații și după facultate, dar matematica are și ea curente și modele ei, eram în plin avânt al Teoriei operatorilor, iar Picu Voiculescu era cel mai reprezentativ matematician român pe plan mondial și rămâne până azi singurul român cu 3 teoreme, care-i poartă numele și la care comunitatea matematică mondială face des referire. Drept urmare, și eu, ca și toată elita promoției mele, în frunte cu Victor Nistor, am ajuns pe mâinile lui Picu Voiculescu și ne-am specializat în Teoria operatorilor. Venit dintr-o familie de medici, tatăl lui

Picu fiind părintele Neurologiei românești, profesorul și academicianul Vlad Voiculescu, Picu mi se pare și azi un intelectual român complet, cel mai interesant intelectual pe care l-am întâlnit și cunoscut până acum. Erudit, coerent și mai ales posesorul unei logici simple dar dezarmant de bine argumentate, Picu mi-a schimbat radical modul de gândire. Am lucrat cu el atât la redactarea tezei din 1985, cât și a Masterului din 1986, de la sfârșitul anului de specializare.

Când m-am dus prima dată să-i spun ce am de gând să scriu în teza de absolvire, l-am prins ieșind în grabă din facultate și m-a cărat cu el acasă cu troleibuzul, până la Piața Kogălniceanu, unde locuia. În tot acest timp, eu am continuat să-i explic ce aș vrea să scriu și ce cred că aș putea să demonstrez ca noutate în teză, dar nu am reușit să termin în cele 30 de minute cât a durat drumul. M-a oprit politicos și mi-a zis: *“Dacă nu ai reușit până acum să-mi spui ce vrei să faci înseamnă că n-o să reușești nimic în lucrarea asta. Ca o idee să aibă succes, trebuie să poți să o enunți într-o singură frază, ba chiar o singură propoziție. Renunță, du-te acasă și găsește altceva, ceva în care crezi.”*

Am plecat supărat, gândindu-mă cum să cred într-o teoremă pe care încă nu a enunțat-o și demonstrat-o nimeni până atunci. Și totuși, după câteva zile, am reușit. Ideea era foarte simplă, cum să fac să găsesc o metodă care să-mi aproximeze un fenomen general printr-un număr finit de fenomene particulare... Și așa am scris algebre de operatori aproximativ finit dimensionale și diagramele lor Bratelli. Astăzi, recunosc că aplic

inconștient această idee la aproximarea finită a fenomenelor generale și, uneori, total aleatorie din economie. Ideea se poate aplica însă și în politică, am putea aproxima evenimente și decizii viitoare printr-o analiză a deciziilor trecute, care sunt un număr finit, adică, pe înțelesul tuturor, istoria se repetă aproximativ și suntem capabili să calculăm această aproximație. Adică și cel mai imprevizibil individ poate fi aproximativ previzibil studiindu-i acțiunile anterioare. Puterea de calcul actuală ne permite o aproximare remarcabilă a evenimentelor viitoare.

În 1986, Voiculescu a fost propus pentru decernarea Medaliei “Fields”, dar, deși primul favorit nu a obținut-o pentru că la decernarea anterioară, în 1982, laureatul Alain Connes obținuse medalia pentru lucrări în Teoria operatorilor și s-a considerat că două medalii la rând în același domeniu ar fi prea mult. Oricum, Voiculescu nu s-a mai întors de la Berkeley, unde predă și astăzi, fiind în același timp unul dintre membrii juriului care acordă azi Medalia “Fields”. Ca să poată pleca în 1986, a avut nevoie de acordul Securității și cred că Zoia Ceaușescu a aranjat totul, deși cam toți am fost convingși că nu se va mai întoarce. În anul de dinaintea plecării definitive, Picu s-a retras brusc, dispărând de la seminarii și conferințe, eu l-am întâlnit doar de două ori și am înțeles că nu vrea să fie asociat cu nimeni, tocmai pentru a nu crea probleme cuiva după ce nu se va mai întoarce. Plecarea lui Picu a fost o lovitură grea dată școlii românești de Operatori. Ciprian Foias, părintele ei și profesorul lui Picu, plecase deja în anii ‘70. Voiculescu a lăsat însă o școală

puternică în urmă, dar după Revoluție aceasta s-a împrăștiat în patru colțuri ale lumii și, astfel, școala românească de matematică este astăzi dispată, dezbinată și fără putere. Foarte puțini matematicieni români s-au adaptat cu viața din Vest și cred și acum cu tărie că cei mai mulți dintre ei ar putea fi ușor aduși înapoi dacă ar apărea un lider carismatic care să-i convingă.

Singura reformă a învățământului românesc care ar avea șanse de succes trebuie să înceapă prin aducerea înapoi în țară a cât mai multe inteligențe românești risipite în Occident. Aceste minți se află într-o blazare și letargie incomensurabilă și reîntoarcerea acasă le-ar da un sens nou existenței. Reforma trebuie să înceapă cu Academia Română, care s-a degradat atât în timpul comunismului, cât mai ales după, și unde doar o curățenie generală poate să o scoată din mocirla sfertodocției în care se afundă continuu. Ultima reformă adevărată a învățământului a făcut-o Spiru Haret, trebuie găsit un nou Haret și abia atunci se poate începe. În România, orice reformă se poate face doar cu biciul, dar înainte trebuie găsit un birjar doct căruia să-i acordăm puteri absolute. Același lucru se va întâmpla și în politică, mai devreme sau mai târziu. Orice formă de dictatură prezintă marele risc al derapajului, dar e preferabil să ni-l asumăm, decât să pierdem vremea criticând democrațiile originale românești care se vor mai perinda și în viitor, până la apariția despotului luminat.

De la Revoluție până azi, tot timpul am criticat, fără să propunem vreodată soluții. Nu știm ce vrem și atunci e mai bine să ne arate cineva ce ne trebuie, cu riscul unui

eșec. Este necesar ca intelectualitatea să-l susțină necondiționat pe Despot, pentru a nu lăsa nonvalorile oportuniste să se infiltreze prea mult în structura de putere. Un astfel de Despot poate apărea doar din rândul clasei de mijloc și trebuie să reprezinte în primul rând interesele acestei clase. Chiar și viitoarea elită politică trebuie să se nască din clasa de mijloc. Actualmente, această clasă nu are idei, are doar așteptări materiale. În momentul în care își va pierde total actualele privilegii și relativa siguranță a zilei de mâine bazate pe sistemul creditării forțate și al consumului fără sens, clasa de mijloc se va revolta fără a-și recunoaște propria vină și acuzând sistemul.

Cap. 20. Pașaportul

Anul patru de facultate s-a încheiat cu lucrarea de diplomă cu Picu, susținută în fața unei comisii reticente, nu la ce am scris, ci la cât am scris. Se împământenise ideea că ultima lucrare a unui student trebuia să fie un cumul de demonstrații, corolare și aplicații care să se întindă pe minimum 100 de pagini. Este evident că era aproape imposibil ca procentul de originalitate să depășească 2-3%, mai toate demonstrațiile fiind de fapt *reulate*, ca să nu spun *copiate*. Dacă lucrările de diplomă vechi, ale lui Țițeica, Traian Lalescu, Foias, Voiculescu deveniseră deja dese citări în bibliografiile urmașilor și reprezentau puncte de referință în istoria matematicii românești cel puțin, dacă nu mondiale, era greu de presupus că se va mai găsi cineva să citească aceste lucrări odată ce ele vor ajunge în arhivă. Picu a hotărât de la bun început că, dacă vom

reuși ceva original, va trebui să publicăm rezultatul într-o revistă serioasă, pentru că, altfel, teoremele noastre se vor pierde cu ușurință printre vrafurile de lucrări de diplomă depozitate în arhiva facultății.

Astfel, lucrarea mea, lucrările celorlalți olimpici, dar mai ales lucrarea lui Victor Nistor, vor fi deseori citate în timp și pentru mulți vor deveni chiar punctul de plecare al viitoarelor lucrări de doctorat. Comisia nu a apreciat însă faptul că ne-am prezentat cu 15-20 de pagini, Nistor le-a pus pe masă o lucrare de 8 pagini deja publicată în "American Mathematical Monthly", ceea ce i-a ridiculizat pe cei din comisie atât de mult, încât au vrut chiar să ne pedepsească la notă. Sistemul universitar și academic de atunci era dominat de canoane de sorginte comunisto-egalitariste și cu greu puteai să ieși din aceste canoane. A fost nevoie de intervenția vehementă a lui Picu Voiculescu pentru ca Boboc, Colojoară și restul să nu atenteze la nota maximă. Ni s-a reproșat chiar că lucrările de diplomă sunt și rămân pe veci proprietatea Universității din București și, drept urmare, nu pot fi publicate în străinătate fără acordul facultății.

Mentalitatea comunistă, în care nota sau aprecierile comisiilor științifice se acordă după cât de sânguincios și obedient ești și nu după cât de original și intelligent, rămâne neschimbată și astăzi. După diplomă, primii 8 din toată țara au rămas să mai facă un an, iar restul colegilor mei, după ce au trecut prin furcile repartitiei obligatorii, s-au dus în mare parte în mediul rural să-și înceapă carieră de dascăl. Am terminat cei patru ani al șaptelea și am mers mai departe în anul 5. Interesant este că încă de atunci

eram foarte pragmatic și reușeam să-mi ating țintele cu un efort minim. Cu două examene înainte de sfârșitul facultății, eram al doilea, cu un singur nouă, cel de la Mirică, din anul doi și am realizat că mai pot lua încă 7 de nouă și tot voi rămîne în primii 8. Ultimele examene au fost Astronomie și Cercetări operaționale și, cum aveam aproape *laisse-passer*-ul în buzunar, și cum nu mă dădeam în vânt de plăcere să învăț la acele examene, mai ales că scriam din greu la lucrarea de diplomă, am luat doi de 8, fără să-mi pese că îmi stricam reputația de quasi-invincibil. La Astronomie, profesorul Ieronim Mihailă obișnuia să-și încheie cursul cu un citat și în anul nostru a ales replica kantiană „*Cerul înstelat deasupra noastră și morală creștină în noi!*”. La examen, trebuia să intrăm în Planetariu și să-i arătăm, la comandă, tot felul de stele și constelații, dar toți știam că aspectul cerului la examen va fi exact cerul de la București din ziua noastră de naștere, așa că la această probă nu se prea pregătea nimeni. La mine, însă, Ieronim a pus cerul din 22 mai 1962, în loc de 1961, printr-un instinct logic, din cauza faptului că toți colegii mei erau născuți în 1962, ceea ce mi-a creat un imens handicap. Mi-a fost jenă să-i spun că am învățat doar cerul din 1961 și, drept urmare, m-am ales cu un 8. La Cercetări operaționale, așa cum v-am povestit, nu am vrut nici eu, nici Victor să copiem după fișuca lui Radu Toma și a trebuit să rămânem tot cu un 8. Nu ne-am mai dus la nici o mărire de notă, pentru că oricum eram sigur în primii 8 ce mergeau în anul de specializare. Ieronim a fost *simpatico*, pentru că, după ce mi-a spus ce notă îmi dă, m-a întrebat dacă îmi ajunge pentru anul 5 și,

felicitindu-mă pentru multiplele războaie duse împotriva profesorilor în facultate, a concluzionat: „*Sic transit Mache mundi*”.

Tot în acel an, poate cel mai bun an din viața mea, mi s-a aprobat și sa plec din țară la Perugia, la o Școală de vară de matematică. De prin 1982, imediat după ce publicasem reciproca Teoremei lui Lagrange cu Solomon Marcus, primeam în fiecare an o invitație pentru a participa la o Școală de vară la Perugia. Italienii îmi trimiteau cu obstinație, an de an, câte o invitație, bilet de tren și ceva bani într-un cont la Banca de Comerț Exterior, cont unde nu puteam accesa decât cu aprobarea Securității și numai prezentând pașaportul. Evident, eu nu primeam aprobarea și Securitatea colecționa acei bani, pe care uita să-i returneze. Cetățenii români erau singurii care nu dețineau acasă un pașaport, el era lăsat în păstrare la Securitatea din reședința județului unde te născuseși. Cum niciodată în acești 3 ani nu mi se aprobase eliberarea pașaportului, deși continuam cu convingere să-l cer an de an, surpriza a fost imensă. Atunci, primeai pașaport cu un fel de ștampilă unde ți se spunea în ce țări ai dreptul să te deplasezi. Am cerut Ungaria, Austria, Germania, Italia, Elveția și Franța și mi-au aprobat tot, mai puțin Elveția. Obținerea vizelor de la ambasadele fiecărei țări a fost o bagatelă, deoarece nu prea se dădeau pașapoarte și deci nu era nimeni să le ceară. Eram foarte excitat că în curând voi mirosi Occidentul, dar nu mi-am pus niciodată problema atunci să nu mă mai întorc. Voiam să călătoresc cât mai mult în cele 2 luni, dar aveam o problemă majoră, banii.

Aș fi vrut să plec cu mașina, dar tata nu voia în ruptul capului să mi-o dea, îmi tot bâiguia ceva, cum că am carnet de conducere doar de câțiva ani și că nu aș fi în stare să conduc în Occident. De fapt, experiențele mele șoferistice erau limitate. În toți anii de facultate, am încercat să împrumut mașina tatălui meu, dar fără succes, de câte ori i-o ceream, se oferea să mă ducă el sau în cel mai bun caz să conduc eu cu el supraveghindu-mă în dreapta. La un moment dat, în timpul facultății am vrut să plec la munte cu Ruxandra Berghianu, fiica actriței Silvia Popovici, și m-am rugat de tata vreo câteva săptămâni să-mi împrumute celebra Ladă rusească ca să mă duc la Poiana Brașov. Nu am reușit să-l conving, dar, cum aranjasem totul în Poiană, a trebuit să accept situația penibilă de a merge cu Ruxandra, cu prietena ei Ioana Leucuția și cu ... tata la munte. Discuțiile de pe drum au fost atât de protocolare și de caduce, încât, odată ajunși, l-am expediat pe tata la București înapoi și ne-am întors cu trenul, tot weekendul fiind un fiasco pentru mine. A trebuit să fac față glumelor tuturor amicilor din Poiană. Deoarece întâmplarea era destinată să fie povestită și repovestită, am apelat la autoironie și mulți ani o povesteam eu însumi, pentru a nu trebui să fac față apropo-urilor răutăcioase la care toți prietenii m-ar fi supus .

Când am plecat din România, în 1990, încă nu reușisem să conduc Lada familiei măcar 50 de kilometri singur și nici nu am înțeles de ce, tata neavând un cult al obiectului “*automobil*”. Pentru el, însă, mașina era direct legată de toate nenorocirile care i se pot întâmpla unui tânăr de

20 de ani și bănuiesc că avea senzația că atâta timp cât nu conduc nu risc să mi se întâmple nimic. Evident, am condus mașinile prietenilor și ale prietenelor deseori, mai ales că nu prea beam și de cele mai multe ori eram singurul șofer treaz la sfârșitul tuturor petrecerilor. Discuțiile eterne cu părinții care nu voiau să împrumute mașina copiilor erau o problemă a epocii. Privind înapoi, îmi dau seama că era mai bine așa decât să ți se cumpere o mașină nouă la 18 ani, cum fac mai toți părinții azi. Ce ar putea să-și mai dorească azi un puști de 18 ani după ce tăticul i-a cumpărat deja o mașină nouă și îi finanțează regulat și umplerea rezervorului? Pentru marea masă a tinerilor de azi, visele și năzuințele lor sunt exclusiv materiale, din nefericire. Dacă un tânăr nu mai visează, nu se mai dezvoltă și de aici apare blazarea noii generații. Nu îi putem critica că nu reușesc nimic atâta vreme cât nu-i lăsăm să încerce și să se dea măcar o dată cu capul de pereți. Din nefericire, la toate nivelurile scării sociale, a te ocupa de copii înseamnă a le asigura bunurile unei existențe liniștite. Decât să suferi pentru eșecurile copilului tău, mai bine te dai peste cap și îl întreții până mori. Când, săracul, va rămâne singur, va avea o problemă.

La început, am crezut că această mentalitate aparține noii burghezii, apărute din neant după 1989, dar m-am înșelat amarnic. Clasa de mijloc acționează similar și, deseori, chiar clasa muncitoare încearcă să-o imite. Șoferul meu avea un băiat de 18 ani care abia se târâia prin școală. La majorat, nu a găsit altceva mai bun de făcut decât să-i cumpere un Matiz cu 4000 de euro, îndatorându-se

până peste cap. Săracul băiat a trebuit să dea și de vreo patru ori examenul de șofer, nereușind să ia probă teoretică și, vezi Doamne, mașina era tocmai recompensa pentru absolvirea aceluia examen. Bine că nu toți dau examen să-și ia brevet de pilot de avion, că nu știu ce ar fi făcut taică-său ca să fie în rând cu lumea. La un an după ce a primit mașina și carnetul, copilul a trebuit să dea Bacalaureatul. Evident, l-a picat cu brio, taică-său făcând alte împrumuturi pentru meditații și alte spăgi. Norocul șoferului meu este că, totuși, examenul de Bacalaureat nu este atât de corupt încât să reușească copilul să treacă, și după două încercări nereușite, tatăl, dispus la orice, a cedat. Poate așa a înțeles ce prostie a făcut cumpărându-i mașină la 18 ani. Astăzi, copilul șoferului meu muncește și poate într-un târziu va lua și Bacalaureatul, pe merit de data asta, dar cel mai important lucru este că taică-său a tras concluziile de rigoare. Cum din cauza falimentului WBS șoferul a rămas și fără muncă, prăbușirea bruscă a cerului înstelat de acum 2 ani îl va face, sper, să-și schimbe mentalitatea, deși rămâne celebra replică pe care mi-a dat-o când l-am certat că-i cumpără mașină copilului: “Păi toți cumpără mașină la copil la 18 ani, eu de ce să nu mă sacrific, doar de asta trăiesc și muncesc, pentru copil!” Să nu ne mirăm că mulți români ascultă manele pe ascuns. Maneliștii au fost singurii care au înțeles fenomenul, “*Am muncit și zile, am muncit și nopți*” este chintesența problemei, chiar dacă ne e greu s-o acceptăm și, mai ales, s-o recunoaștem. E nevoie de un șoc economic care să determine clasa de mijloc să ajungă la concluzia că inactivitatea ei în domeniul social și cultural se va

repercuta cu consecințe dezastruoase asupra viitorului copiilor. Clasa de mijloc are acum foarte multe privilegii de pierdut dacă ar începe o luptă socială. La fiecare protest popular din Media românească, apare inevitabil secvența „*Avem credite*”.

Creditul bancar, mai ales creditul cu buletinul, acordat în perioada *Boom*-ului imobiliar, reprezintă legarea de glie a clasei de mijloc, la fel ca și iobăgia Evului Mediu, cu singura deosebire că actualii datornici, spre deosebire de iobagi, s-au legat singuri de glie și le e prea frică să-și rupă lanțurile, atâta timp cât liniștea efemeră a cotidianului va domni peste viață lor. Când datorezi băncii 80% din veniturile pe care le realizezi, nu îți poți da demisia, nu poți să-ți contrazici șeful, nu poți evolua. Pierderea locului de muncă și negăsirea unuia mai bun în maximum 3 luni va determina banca să te execute și să-ți vândă activele, care, și ele săracele, valorează doar o mică parte din ceea ce ai de plătit. Te vei regăsi fără casă și cu datorii la bancă, adică mai rău decât ai intrat. Practic, fără să-ți dai seama, ți-ai ipotecat viitorul. Ți-ai pierdut libertatea și nu ai curaj să riști o revoltă. Ești angajat la o firmă privată, unde ai pus suflet și sudoare, dar conducerea îți cunoaște situația financiară și profită de pe urma lipsei tale de reacție. Salariul îți va rămâne blocat oricât de bun ai fi, iar odată cu creșterea dobânzilor sau cu devalorizarea monedei naționale, lucrurile se vor înrăutăți. Toți prietenii și colegii tăi sunt în aceeași situație. E nevoie de un factor extern care să te aducă în pragul disperării pentru a protesta. Ai în plus un statut social

la care îți e greu să renunți, deși realizezi că te autotrișezi, dar, cum toți cei din jurul tău se amăgesc și ei, continui. Nu vrei să ieși din rând, deși ești încolonat într-o experiență pe care nu ți-ai dorit-o și pe care nu poți s-o mai controlezi. Zi de zi, îți crește ura față de bancă, dar nu poți decât s-o înjuri pe Internet. La un moment dat, vei fi dispus să accepți compromisuri impuse și apoi vei elabora compromisurile singur. **Va trebui să-ți furi societatea.** O făceau marii directori și până acum, tu ai refuzat să o faci, dar acum nu ai încotro. Vei apela la celebrul *para-ndărăt*, pe care îl cunoști bine din afacerile firmei tale cu statul, dar pe care nu credeai c-o să-l adopți vreodată. Cei mai mulți dintre colegii tăi vor face același lucru. Compania va câștiga la început mai puțin, apoi și mai puțin și nu peste multă vreme va începe să piardă. Vor începe restructurările și tăierile de salarii. Nu îți poți permite să fii dat afară și nu poți câștiga mai puțin, pentru că banca este informată de tot ce se întâmplă în viața ta. Toată lumea va fi în situația ta, dar fiecare va reacționa altfel. Vei fi demascat sau îți vei demasca colegii. Multinaționala își va reduce activitatea, iar patronul român va închide, salvând ce mai poate fi salvat. Sfârșitul va fi același. Va trebui să te revolți. Ce bine ar fi fost s-o fi făcut de la bun început? Nu ai avut curaj, acum ai pentru că oricum nu mai ai ce pierde. E un scenariu foarte plauzibil și mulți români se vor regăsi în el peste câțiva ani. Revolta va fi contra bugetarilor, mai întâi pentru că acolo se fură la unison, banii fiind ai statului, adică ai nimănui, dar, odată cu reducerea sectorului privat, bugetul de stat va fi secătuit și clasa de mijloc bugetară își va uni forțele cu cea din

sectorul privat. Maneaua “Pentru cine am muncit?” are toate șansele să devină laitmotivul protestatarilor. Cu cât se va întâmpla mai repede, cu atât mai bine. Când migrația forței de muncă încetează, progresul încetează. Bani s-au terminat și democrația odată cu ei. O mișcare totalitaristă bazată pe hiperbolizarea egoului clasei de mijloc are toate șansele să se impună în Europa. Cum în estul Europei economisirea este aproape de zero, este mai probabil ca o astfel de mișcare să se nască în Est, decât în Vest. Ființa umană suportă orice, atâta timp cât mai are resurse financiare și energetice de consumat. Violența apare ori datorită speranței, ori din cauza dispariției ei.

Cap. 21. Accidentul

Deoarece mi-am luat gândul de la Lada tatălui meu, pentru a mă duce la Perugia, am încercat la unchiul meu, fratele tatei, Rodin Sima. După ce a fost agricultor și latifundiar, bunicul a cochetat și cu artele plastice, fără a avea prea mult talent, și, drept urmare, și-a botezat primul copil *Rodin*, în semn de respect pentru artistul francez. Rodin Sima nu semăna deloc cu tatăl meu, nici fizic, și cu atât mai puțin caracterial. Era bonom, *bon viveur* și liber. A vrut să se facă marinar, dar bunicul l-a trimis la Liceul “Gheorghe Lazăr”, din București, și apoi la Universitate, unde a terminat Biologia. Totuși, cei doi frați aveau ceva în comun: rigiditatea și carisma leaderului dictatorial. Amândoi au condus cu mână de fier și au avut succese apreciate până la urmă de partidul comunist, deși, mai ales Rodin, nu au ascuns disprețul față de orânduire. Nici

n-ar fi avut cum, ținând cont că oricum veneau cu dosarul bunicului, ca tinichea de coadă. Unchiul meu a fost ani de zile directorul unei școli generale care a ajuns un model în România, nu atât datorită valorii educației primite acolo, ci mai ales datorită organizării și bazei didactice și sportive create fără nici un ban de la buget. Ceaușescu însuși a premiat Școala generală nr. 5 din Oltenița în 1968 și, astfel, am primit în fiecare clasă un televizor. Școala avea mai multe televizoare decât orașul.

Deși cu școala peste drum de casă, nu am reușit să suport rigiditatea unchiului meu, care era mai proeminentă asupra mea decât a celorlalți copii, tocmai pentru a demonstra imparțialitatea pe care Rodin o ducea la absurd. După primele 4 clase, am reușit să-l conving pe tata să mă mute la o altă școală. Nu o să uit niciodată, însă, terenurile de baschet, de tenis și de fotbal, cu zgura fină pe care noi, copiii, o măcinam înainte de fiecare partidă și o răspândeam pe teren la sfârșitul meciului. Copiii de la școala lui Rodin nu au absolvit știind mai multă matematică sau citind mai mult decât ceilalți copii din oraș, dar ordinea, disciplina și valorile morale impuse cu biciul acolo au fost un real câștig pentru ei. Astăzi toți acei copii sunt destoinici și respectabili cetățeni ai urbei Oltenița, cu aceleași principii solide, aș putea spune chiar victoriene. Deși nu au excelat în ceea ce au făcut după școală, îi prefer tuturor celor pe care i-am întâlnit pe culoarele puterii postdecembriste. Sunt “oameni de treabă”, deși expresia s-a banalizat cu timpul și rar mai dăm astăzi peste oameni de treabă. Aș dori să mă pot

defini un “*om de treabă*”, cu aceeași conotație din aceea perioadă. Din nefericire, nu sunt.

Unchiul Rodin a fost pentru mine singura porțiță de scăpare din menghina tatei și a reușit, deseori, să mă scoată dintre cărți și probleme la o partidă de fotbal sau basket la care participa și el, deși nu era un jucător prea bun și nici un sportiv pasionat. De fiecare dată, partidele cu unchiul și ceilalți copii din preajma școlii erau o distracție de neuitat. Cu timpul, din participant a devenit arbitru și a putut să-și etaleze și mai mult umorul, ceea ce asigura deliciul participanților, ca și al galeriei ce se forma ad-hoc la astfel de evenimente. Partidele de fotbal, tenis sau baschet de la Școala 5 au continuat și în vremea liceului și chiar a facultății, deși eram deja prea mare pentru a mă juca cu copiii din cartier. Mereu, însă, am simțit o plăcere deosebită s-o fac. Îmi trăgeam multă energie de acolo. Nu degeaba se spune că inspirația vine de la origini.

Ca și în copilărie, în căutarea mea, pentru a profita cât mai mult de plecarea în Occident, am găsit înțelegere și ajutor la unchiul Rodin. Știa să râdă, știa să dea replici, știa să tacă și, mai ales, știa să împartă tăcerea. Împărțitul tăcerii este o calitate pe care nu am găsit-o la niciuna dintre femeile din viața mea și, Doamne, cât aș fi vrut s-o găsesc! Eu nu știu să tac, iar în puținele dăți când o fac, rar am întâlnit oameni care să tacă și să-mi transmită simțirile lor doar din priviri. De obicei, în momentele maxime de fericire sau de tristețe, cuvintele sunt de prisos, tăcerea poate fi catalizatorul penitenței și alteori poate fi

orgasmică. O soție înșelată care tace, în loc să-și acuze soțul, are mult mai multe șanse să-l facă să conștientizeze gravitatea faptelor comise. Un părinte care tace, în loc să-și dojenească copilul, îl va face să sufere mai mult decât zecile de pilde și avertismente pe care i le va transmite pe un ton ridicat. E total greșit să credem că “a tăcea” înseamnă “a accepta”. De cele mai multe ori, tăcerea poate fi singura scuză credibilă la o acuzație calomnioasă sau impertinență. Rodin știa să tacă și știa să împartă tăcerea.

Mi-a dat mașina fără niciun comentariu și fără sfaturile tradiționale, pe care cei mari se simțeau obligați să le dea odată cu cheile. Fericirea mea a durat foarte puțin însă. La câteva zile după ce obținusem cheile, am împrumutat mașina de la părinții unei prietene studente la Fizică, Dana Varga, și, încercînd să fac o coadă la benzină pentru a strînge ceva combustibil pentru drum, am reușit un tamponament la o intersecție, pe cheiul gârlei. Deși fără daune considerabile, accidentul s-a încheiat cu un proces-verbal prin care eu îmi pierdeam carnetul de conducere pe 3 luni și îmi devenea imposibil să conduc în periplul meu viitor prin Occident. Îmi rămăsese șansa de a pleca cu trenul, dar astfel urma să îmi schimb radical traseul și “Adio, castele pe Loara sau șuierături de vînt prin faimoasele *Les Baux du Provence!*” Făcusem rost și de 2000 de franci francezi printr-un lanț al Sfântului Anton, de tipul: tata îi dăduse bunicii din Moldova niște bani pe care bunica îi dădea cuiva, eu urmînd să mă aleg cu francii la Paris și cu o canapea în sufrageria unui moș, pentru 6 zile. Numai că, fără mașină, nu mai puteam

căra provizii alimentare și benzină din România, și Parisul mi se părea destul de inaccesibil.

Unchiul Rodin, în aceeași tăcere caracteristică, a salvat minunat situația, reușind, nu știu cum, să obțină un pașaport pentru el și a venit bucuros să-mi spună că poate fi șoferul meu toată vara, doar că nu are niciun ban. Vom pleca amândoi, cu bani la limită pentru o persoană, într-o aventură minunată care va rămâne pentru mine, până în ziua de azi, cea mai frumoasă vacanță a mea din toate timpurile. Înainte să plec, Picu Voiculescu m-a chemat la el și mi-a spus în șoaptă că în viața fiecărui om există mai multe trenuri care trec prin gara lui și nu toate opresc. Dacă ai norocul ca vreun tren să oprească în gara ta, atunci musai trebuie să te sui, chiar cu riscul de a nu-ți lua niciun bagaj cu tine. După cum veți vedea, nu am înțeles metafora, dar ceea ce azi știu sigur e că, dacă nu m-aș fi întors, aș fi fost și azi un profesor universitar simpatic, cu o imensă listă de neîmpliniri și, mai ales, doborât de monotonia cotidianului. Plecând în Occident, lăsam în spate o lume care mă formase și în care crescusem îngrădit în acțiune, dar total liber în gândire. **NU** aveam atunci nici măcar o urmă de autocenzură, ceea ce poate că mi se repetă doar scriind această carte.

Plecând în Occident, lăsam în urmă și o poveste de dragoste cu năbădăi. În ultimii doi ani de facultate, ocupându-mă mult mai serios de matematică, am intrat într-o perioadă sentimentală gri. Avându-l mentor pe Radu Toma, hăndrăleam în fiecare sâmbătă pe la diferite petreceri, unde deseori se întâmpla să nu cunoaștem pe

nimeni, adică ne cam autoinvitam. Am cunoscut, astfel, mulți studenți din generația mea, dar rareori s-a întâmplat ca amicitțiile achiziționate în aceste situații să dureze mai mult.

În 1983, Ceaușescu dăduse o lege care obliga orice restaurant, bar sau discotecă să-și închidă porțile la ora 22, iar noi, păsări de noapte convinse, trebuia să ne refugiem prin case particulare, unde amestecam alcoolul cu muzică rock și, nu în ultimul rând, cu o continuă luare în batjocură a societății în care trăiam și a cotidianului. Se spunea că bancurile politice îl ajută pe român să suporte mai ușor ororile dictaturii. Total greșit, bășcălia politică l-a ajutat pe român să nu reacționeze. Dacă nu aveam umor, poate am fi avut mai mult curaj, războaiele și revoluțiile se câștigă cu sânge, nu cu glume și jocuri de cuvinte. Eram mândri că ne-au înfometat, ne-au congelat, ne-au învrăjbit, dar nu au reușit să ne oprească din răs. Dacă am fi încetat să râdem, am fi conștientizat mai devreme că suntem mulți și mult mai inteligenți față de ei. Am fi putut să învingem. Toată Europa de Est fierbea de la începutul anului '89 și noi continuam să fabricăm bancuri de tipul "*Întrebare la Radio Erevan: Este adevărat că se poate muri de cancer la prostată? Răspuns: Da, dar el n-are.*"

Există și azi o droaie de persoane care vor să fie considerate disidenți doar pentru faptul că erau povestitori de bancuri politice. Pot să afirm, ușor stingherit, că eu eram exact unul dintre marii răspândaci de bancuri politice în acea vreme și eram și foarte mândru de mine. Mai târziu, când am încercat să-mi conving prietenii să trecem la acțiuni directe contra orânduirii, am realizat că

vitejia celor mai mulți se limita la șezătorile de glume. Este foarte curios că în fiecare grupuleț de studenți apărea un membru cu origini sociale bune, așa zisul “*copil de ștabi*”. *Copilul de ștabi* era veșnic ironizat de grup și toate îngrădirile vieții cotidiene i se puneau în cârcă, dar, imediat ce aveam nevoie de ceva (de obicei alcool, țigări sau bilete la teatru), schimbam placa și nu ne lăsam până când nu obțineam ce doream. *Copiii de ștabi* aveau viață grea, pe de o parte doreau să se integreze într-un mediu intelectual normal, care însă le era ostil, pe de altă parte erau conștienți de privilegiile câștigate prin funcțiile părinților și încercau să se folosească de ele cât mai discret, pentru a nu atrage atenția colegilor. Mulți dintre ei erau chiar studenți eminenți și sufereau când meritele le erau ignorate și puse pe seama părinților. Așa au apărut multiple drame care au explodat mai ales după 1989.

Florin Pop era un matematician destoinic și astăzi predă la University of NY, dar nu aș fi vrut să fiu în pielea lui în acei ani. L-am revăzut de curând și cred că și astăzi e apăsător de o anumită culpabilitate, deși i-am spus deseori că nu noi ne alegem familia în care ne naștem. Spre deosebire de Florin, Călin Andrei (fiul lui Ștefan și al Violetei Andrei) nu a conștientizat niciodată în ce lume s-a născut. De fapt, grupul l-a rejectat ușor, mai ales după celebrul eveniment de la Discoteca “Rainbow” din Neptun, când a distrus celebra floare, mascotă a localului, și doar Miliția a reușit să-l oprească să nu își continue nebunia. Ștefan Andrei era Ministrul de Externe, iar tatăl lui Florin Pop era adjunctul său. Nomenclatura

comunistă avea multe ciudățenii, mai ales la nivelul odraslelor, faptul că și astăzi toți sunt băgați de-a valma în aceeași oală e o mare nedreptate, dar, din păcate, sunt altele mult mai mari și care trec și astăzi neobservate. Un chef acasă la un *copil de ștab* părea pe atunci un adevărat dezmăț, deși astăzi v-ar face să zâmbiți ironic, comparându-l cu ceea ce fac odraslele noilor îmbogățiți postdecembriști.

Am fost o dată la Ruxi Berghianu (fiica lui Maxim Berghianu, șeful Planificării comuniste și al actriței Silvia Popovici), la o petrecere pe “Aviatorilor”, într-o vilă în care la etaj locuia Ana Aslan. Nu a fost nimic spectaculos, dar, din cauza zgomotului, marea gerontoloagă, după ce și-a trimis valetul îmbrăcat cadrilat, a venit personal să protesteze și pot spune că doamna academician, prin modul de exprimare, a făcut o impresie mai proastă decât oricare dintre matroanele comuniste de la acea vreme. După ce a plecat, le-am povestit tuturor cum a intrat Ana Aslan la Academie, ceea ce a făcut deliciul petrecerii. Când Academia Română a propus primirea prof. Ana Aslan, singurul care a avut curajul să se opună a fost matematicianul Grigore Moisil. Lucrările au fost întrerupte și doi băieți de la Securitate s-au dus să-l convingă pe Moisil să nu se mai opună d-nei Aslan. La un moment dat, cei doi au invocat faptul că d-na Aslan aduce foarte multă valută României și Moisil părea satisfăcut cu argumentul pentru a putea vota “pentru”. S-a reluat ședința și s-a ajuns din nou la vot, Moisil s-a ridicat și a spus: “Eu votez *pentru*, că așa mi-au spus doi băieți de la ușă, că doamna aduce valută țării și de aceea trebuie să

devină academician, dar aş avea un amendament. Dacă acesta e criteriul ca să primim noi membri în Academie, eu sunt de acord, numai că ar trebui să-l primim pe Ilie Năstase înainte, pentru că el aduce mai multă valută”. Era undeva la începutul anilor ‘70, Năstase domina tenisul mondial și la Academie se luau încă decizii cu unanimitate, după modelul francez.

Povestea mea cu Ana Aslan se pare că a fost ascultată și de alții, nu doar de cei prezenți, familia Berghianu a avut ceva de suferit. Deși în relații excelente cu Ruxi, am fost exclus din acea casă. Stilul ăsta de distracții și mai ales lumea pestriță în care ne învârteam ne-au adus, și pe mine, și pe Radu, la un fel de saturație. O bună perioadă de timp ne-am retras din agitația weekend-urilor studentești. Am redescoperit plăcerea lecturii și, cum nu exista LSD, am apelat la muzică progresivă. Încercarea asta de lărgire a conștiinței a amestecat Kafka, Nietzsche, Heidegger cu The Doors, Pink Floyd, Fleetwood Mac într-un cocktail periculos, care ne ducea ușor-ușor la o lentă aneantizare și la o melancolică blazare. Într-o astfel de sâmbătă seara, în iarna lui 1984, la apartamentul meu închiriat de la tânărul alpinist, cineva a sunat la ușă.

Cap. 22. Perioada celor 4 ani de facultate

Era o fătuică din anul I de la ASE, pe care o cunoscusem în trenul care ne-a adus acasă din Poiană, după vacanța de Crăciun. Tânăra era un pic mai mult decât euforică și, după ce i-am servit câteva pahare, a venit cu ideea să mergem la ea în cămin, la Moxa, și să-i invităm câteva colege la

reuniunea noastră psihedelică. Trebuie să recunosc că, la acea vreme, snobam din start posibilitatea de a avea printre noi studente de la “Școala de fete și meserii” (ASE-ul avea reputația de a colecționa toate fetele „drăguțe și prostuțe” din țară), dar, cum situația ni se părea și hilară și tentantă, am acceptat cu inima largă aventura propusă. Eram eu, Radu și prietenul nostru Cristi Cențiu, student la Medicină în anul 4, omul cu cea mai impresionantă memorie pe care am întâlnit-o vreodată. Am cumpărat niște „fursecuri” (numele de cod al sticlelor de Stolichnaya) și am tras la sorți, în cel mai repudiant stil masculin, modul cum ne vom ocupa de cele 3 fete pe care tânăra le va scoate din căminul Moxa. Eu am tras numărul 3. Doctorul știa măcar la ce se așteaptă, pentru că el avea numărul 1 și, deci, îi revenea organizatoarea, ceea ce părea acceptabil.

Prima doritoare de petreceri cu necunoscuți a fost o fătucă un pic mult prea rubensiană pentru gusturile vremii. Deja făceam pariuri asupra numărului de kg. pe care îl va avea ultima venită, de care, vrând-nevrând, trebuia să mă ocup toată seara. Trebuie să precizez că, în acele timpuri, morala comunistă nu permitea mari apropieri de la prima întâlnire și figura cu “*din salon, în dormitor în trei mișcări simple*” funcționa doar în bancuri, nu și în realitatea pe care o trăiam noi atunci. Flirtul era încă o artă, preludiile nefiind călcate în picioare. “*O tempora, o mores!*”

La apariția ultimei doritoare de petreceri ad-hoc, s-a făcut brusc liniște. Etalonul nostru de frumusețe din acea perioadă nu se baza nici pe net, nici pe reviste *glamour*, nimic nu ajungea din Occident peste granițele

României. Crina (o să-i spunem *Crina* de aici încolo) era de o frumusețe impecabilă. Eu am rămas profund impresionat, iar Radu, marele cuceritor, deja îmi făcea propuneri pentru schimbarea numerelor de la tragerea la sorți. Eram un copil timid atunci și nu prea înțelesesem cum să mă descurc prin cotloanele psihologiei feminine. Flirtul intelectual pe care îl practicam cu plăcere era total nepotrivit în acea situație. Însă era atât de frumoasă!...

Povestea de dragoste înfiripată atunci avea să depășească cu mult o simplă seară bahică. A fost o dragoste cu năbădăi care ne-a marcat pe amândoi în timp, e drept, foarte diferit. Crina era o tânără sibiancă, fiica șefului Culturii din Hermanstadt și era foarte frumoasă. Am fost prea îndrăgostit din prima clipă, ca să realizez, măcar după o vreme, că aveam discrepanțe culturale ireconciliabile. Relația a continuat, pentru că fiecare părea fericit în postura *Pygmalion Doolittle*. Deh, doar totul a început la fel ca și la B. Shaw, cu un mic pariu... Foarte repede am convins-o să-și schimbe prenumele. I-a plăcut așa de mult, că îl folosește și astăzi. Mulți părinți, în epoca comunistă, aveau tendința să folosească diminutive ridicole, ignorând faptul că săracii copii vor ajunge și la vârste respectabile la un moment dat. Crina avea complexul fetei din provincie, abia aterizată la București, un complex pe care eu și Radu nu îl prea înțelegeam. Lumea era convinsă că toate întâmplările care merită aflate s-au petrecut și se vor petrece la București, convingere ce se păstrează și azi.

Crina avea o ambiție ieșită din comun care, în plus, trebuia să se materializeze repede, imediat. Gafele noii mele domnișoare Doolittle erau nevinovate, dulci, dar, spre

deosebire de eroina lui B. Shaw, o agasau. Făceam orice ca să fie uitată cât mai repede. Crina nu a fost niciodată mulțumită cu trecutul ei, nu era în culorile pe care și le-ar fi dorit și de aceea își ștergea propriul trecut cu aceeași viteză cu care avansa în viață. De câte ori a schimbat macazul în viață, a aruncat imediat la coș vechea șină.

Când ne-am reîntâlnit după 20 de ani, mi-a spus tristă că tatăl ei a murit. După o vreme, plimbându-mă prin Sibiu, m-am întâlnit cu câțiva bătrâni de la un azil, printre care și *domnul tată* al Crinei. Șocul meu a fost imens. Nici măcar criminalii naziști nu și-au omorât memoria familiei. Crina nu își menține prietenii peste timp tocmai pentru a nu avea prin preajmă martori din perioadă anterioară. Noi, pământenii de rând, avem tendința de a apela deseori la trecut atunci când vrem să ne autocaracterizăm sau în momentele noastre de melancolie. Crina, însă, îți va vorbi mereu de ce o să facă de acum încolo și nu de ce a făcut. Nu am mai întâlnit pe nimeni care să dorească atât de mult să-și șteargă urmele, chiar și urmele momentelor fericite pe care fiecare le avem. Cum și în relația cu mine era duplicitară, existând un iubit la Sibiu și unul la București, a consumat multă energie pentru a ne ascunde unul de celălalt. M-am prins deja după o lună, dar voiam să rămân orb și am rămas așa cam jumătate din anul 1985.

Problema Crinei la acea vreme erau examenele de la ASE. Le picase cu brio pe amîndouă în iarnă și legea vremurilor te exmatricula automat dacă nu reușeai să treci primul an. Exmatricularea te readucea la un nou examen de admitere, adică la ultimele furci caudine ale sistemului de învățământ ceaușist. Nimeni nu și-ar fi dorit să

repete examenul de admitere. Matematica era marea problemă și examenul Crinei ajunsese să mă preocupe mult mai mult decât propria mea lucrare de diplomă. Eram un bun profesor, dar cine ar fi reușit să facă meditații la matematică cu propria iubită, mai ales când iubita avea 20 de ani și era așa de frumoasă? Era ca și cum aș fi avut ambiția să-i explic Claudiei Schiffer Teoria relativității! Până la urmă, însă, am reușit să promovăm examenul de matematică cu Cenușă, călcându-mi peste multe principii și asumându-mi riscuri enorme, mai ales în acele timpuri. Povestea mea cu Crina (*Schatzi*, cum o alintam atunci) a fost plină de năbădăi. Ne-am certat deseori și nu doar din cauza clonei mele sibiene. Ultima oară ne-am certat chiar înaintea examenului meu de diplomă. Crina avea încă de atunci calitatea de a ști să reentre pe geam atunci când e dată afară pe ușă. Calitatea asta a ajutat-o mult, atât în cariera ei de mare succes la o multinațională unde încet și cu răbdare a ajuns la vârf, cât și în ascensiunea politică ulterioară. La ieșirea de la examenul de diplomă, m-a așteptat în fața ușii cu un imens buchet de trandafiri roșii și într-o ținută estivală apetisantă, ceea ce l-a făcut până și pe Picu Voiculescu să exclame: “Mache, ea ar fi luat 10 mult mai ușor ca tine, chiar și cu comisia asta ostilă!” Și uite așa, ultimele reminiscențe ale poveștii noastre de dragoste s-au consumat în zilele dintre examenul de diplomă și plecarea mea în Occident. Crina a mai încercat să intre pe geam după ce m-am întors din Occident, dar fără succes. Drumurile noastre se vor reîntâlni după 20 de ani, însă, după cum veți vedea mai târziu, sentimentele dispăruseră. Vor fi doar jocuri de afaceri și putere care

se vor încheia mult mai urât decât mi-aș fi dorit. Avea o asemenea dorință de a răzbate cât mai sus, încât nu lua în considerare niciun avertisment. A reușit să semneze un angajament cu Securitatea în decembrie 1989, cu doar două săptămâni înainte de Revoluție, când până și Iulian Vlad ar fi dorit să iasă, nu să intre. Impresionant e că la câteva luni după decembrie 1989 a ajuns să lucreze la Radio... *Europa Liberă*. Reușise iar să intre pe geam.

Perioada celor patru ani de facultate rămâne, totuși, cea mai curată perioadă din viața mea. Anul V, anul de masterat pentru care mă luptasem atât de mult, va fi cu totul diferit. Cele trei luni pe care le voi petrece în Occident (și mai ales regretul că mă întorsesem) își vor pune și ele amprenta asupra evoluției mele.

Dacă aș vrea să localizez în timp momentul pierderii virginității morale, cu siguranță m-aș opri la vara anului 1985. Nu am avut niciodată certitudini, ci doar dubii. În momentul când treceam granița ungaro-austriacă, am avut prima oară impresia și că sunt liber, și că sunt mulțumit de mine. România, până în 1985, nu mi s-a părut deloc un coșmar. Conștientizasem atât de puțin din ceea ce trăisem, încât următorii 5 ani vor fi pentru mine cornișele 1, 3 și 4 din *Purgatoriul* lui Dante.

Cap. 23. Occidentul

Am plecat în iulie cu Lada cea roșie a lui Rodin. Eram dornic de necunoscut, deși citisem enorm despre fiecare loc pe care voiam să-l descopăr. Portbagajul era plin cu carne și cârnați în untură, ca să reziste cât mai mult, și

cu nenorocitele de canistre cu benzină care ar fi trebuit să ne ajungă până în Franța. La Paris, urma să primim 2000 de franci, însă până acolo era imperios necesar să ne descurcăm cu ce luaserăm de-acasă. Habar nu aveam câți bani voi primi la Perugia ca bursă, dar nu-mi prea făceam probleme cu întoarcerea. Am plecat cu cei 150 de dolari trimiși de italieni pentru drum și cu încă 50, pe care i-am ascuns în mașină fără să-i spun unchiului nimic. Îi luasem de la un coleg străin din facultate.

Am cărat și un cort după noi, dar l-am folosit prea puțin, deoarece ideea de a-i păcăli pe occidentali că suntem doi mari amatori de viață în mijlocul naturii nu a funcționat (și de câte ori am încercat, am fost conduși frumos de poliție în campinguri cu plată). Nu prea înțelegeam eu cum se face că orice tăpșan de iarbă, oricât de ascuns, e de fapt proprietate privată. Am dormit până la urmă în mașină, prin parcări, folosind din plin infrastructura de igienizare pe care ți-o puneau la dispoziție autostrăzile austriece și germane.

După primele trei zile petrecute la Viena alergând din muzeu în muzeu și umblând pe străzi sub apăsarea istoriei Sfântului Imperiu Roman și al Imperiului Habsburgic, am înțeles repede ce sursă de finanțare puteam găsi în toată această excursie. Vorbeam fluent engleză și franceză, vorbeam și puțină germană și veneam dintr-o țară comunistă despre care se vehiculau povești cutremurătoare. Mi-a fost foarte ușor să intru în dialog cu alți turiști, occidentali, și, din vorbă în vorbă, din poveste în poveste, să le stârnesc atât interesul, cât și mila. Le

explicam de la bun început că situația noastră financiară era precară și că trebuia să ajungem la Perugia, unde primisem o bursă, iar ei ne invitau frecvent la un hotdog, o Cola și, nu rareori, chiar la masă.

La Nürnberg, am găsit un francez căruia i-am povestit despre rolul jucat de acel oraș în perioada nazistă și pe care l-am dus să vadă Palatul de Justiție și celulele criminalilor naziști judecați în celebrul proces. Nu numai că ne-a ținut pe cheltuiala lui două zile, dar ne-a dat și 100 de mărci să avem de benzină, deși mi-a fost greu să-i explic ce fac doi români la Nürnberg dacă n-au bani și scopul lor e să ajungă la Perugia, în Italia. La Fontainebleau, am găsit o familie de englezi cu care am petrecut o noapte întreagă în campingul de lângă castel, spunându-le povești cu Dej, Ceaușescu și, evident, Vlad Țepeș. Încă nu apăruse filmul lui Coppola, dar romanul irlandezului Bram Stoker era destul de cunoscut în Marea Britanie. Poveștile mele erau, însă, total diferite de roman, pe care nu am avut curiozitatea să-l citesc niciodată.

Ușurința comunicării cu necunoscuți m-a ajutat întotdeauna să ies din situații dificile. Cu timpul, poveștile mele au ajuns să fie construite pe măsura și după dorința ascultătorului, ipocrizia pălind în spatele nenumăratelor amănunte. Cea mai banală istorioară poate fi transformată, cu puțin umor, într-o mare realizare, într-un exploit! Autoironia povestitorului îl face pe ascultător să devină detașat și să nu perceapă esența problemei. Doar că îți trebuie o memorie de elefant ca să nu uiți, cu timpul, ce-ai povestit. O poveste inventată sau mai bine zis semi-inventată trebuie repetată la infinit, până când ajungi

s-o crezi tu însuși, numai astfel va deveni credibilă. De aceea, cu timpul, ajunseseam să cred și eu în propriile mele povești... Numai că la un moment dat ai nevoie să ștergi totul cu buretele și să te spovedești. Vei lăsa o lume întreagă decepționată că a ascultat *brașoave*, dar vei putea să continui să trăiești cu propriile tale amintiri. Libertatea pe care o vei regăsi după aceea îți va da o poftă de viață ca aceea de la 20 de ani. Asta trăiesc eu scriind această carte și mă bucur că, în sfârșit, nu-mi mai pasă ce cred alții.

De la Viena la Paris, am făcut un mic ocol pe valea Dunării, oprindu-ne deseori între Linz și Salzburg. Am bătut în lung și-n lat, vreo două zile, orașul lui Mozart. În Germania, ne-am oprit doar la Nürnberg, dar la intrarea în Franța am fost nevoiți să căutăm un Service (și am avut surpriza să găsim unul chiar pentru Lada). Rodin ținea tare mult la mașina lui, i se părea că e toată averea sa și când s-a aprins becul roșu de la ulei a refuzat să meargă mai departe până nu găsim un Service. Era vorba de o simplă defecțiune a ceasului indicator, însă n-am avut scăpare până nu l-am schimbat, cheltuind suta de mărci câștigată la Nürnberg.

Cap. 24. Speranța

Am fost deseori întrebat ce sper. “Ce sper de la un examen?” “Ce sper de la o afacere?” “Ce sper de la un prieten?” “Ce sper de la copil?” Ba chiar și “Ce sper de la un dușman?” Formulările cel mai des întâlnite sunt de

tipul: “Ce să mai sperii de la ei?” Sau și mai des: “Nu poți avea decât speranțe deșarte?”

Pe de o parte, speranța ne ține în viață, ne face să supraviețuim, ne determină să ne mobilizăm și, poate cel mai important lucru, ne determină să gândim și, implicit, să existăm. Speranța e deopotrivă apanajul optimiștilor și al pesimiștilor. Cea mai întâlnită speranță, speranța în mai bine, e deja caducă. Pe plaiurile noastre, mioritice, speranța e un paradox. Mai grav, după 23 August 1944, speranța s-a confundat cu utopia.

Ce speră oamenii în ziua de azi?

Degradarea cotidianului a dus deja la o speranță conservatoare. Sperăm să nu fie mai rău. Sperăm să avem liniște. Sperăm să nu ne pierdem privilegiile, avantajele cucerite, sperăm să nu ne pierdem liniștea. Paradoxal, speranța în liniștea cotidianului ne face agitați. NU sperăm în normalitate, pentru că, de peste 75 de ani, nu am avut normalitate. Nu sperăm în justiție, pentru că nu am avut justiție. Nu sperăm în meritocrație, pentru că nu am meritat nimic. Nu sperăm într-o economie liberală, pentru că nu suntem liberali. Nu sperăm într-o piață liberă, pentru că nu suntem liberi.

Emil Cioran spunea că “A spera înseamnă a dezavua viitorul”. Deci, dacă tot vedem un viitor sumbru în orice, de ce nu-l dezavuem? Simplu, ca să dezavuem ceva, ca să sperăm că viitorul previzibil e o minciună, ar trebui să ne implicăm. Dacă sperăm să ne iasă o afacere, ne implicăm. Dacă sperăm ca propriul copil să aibă șanse în viață, iar

ne implicăm. La orice speranță materială, ne implicăm. Atunci, de ce oare nu ne implicăm și spiritual, și civic? Pentru că nu avem un ideal. Atingerea unui ideal e singura speranță cu implicare totală. Idealurile de la 1848 sunt desuete. Idealurile comuniste la fel.

Idealul normalității nu e desuet. Normalitatea presupune dreptate, concurență loială și respect reciproc. Și, înainte de toate, presupune toleranță și lipsa orgoliului exacerbat. Idealul ăsta presupune să-i ascultăm pe cei de lângă noi, presupune o autocritică tacită, presupune o autoevaluare și nu o evaluare a celor din jur. Presupune decență, umor și autoironie. Nu trebuie să acceptăm opiniile contrarii, dar e musai să le analizăm. Numai idioții nu își schimbă propriile opinii.

Cea mai frecventă întrebare pe care am primit-o în ultima vreme este “De ce te spovedești și ce speri să obții cu spovedaniile tale?” Recunosc că aceste întrebări mi-au sporit dubiile și nu am reusit să dau un răspuns care să mă mulțumească. Poate nu e întâmplător că cel mai bun răspuns, cel mai aproape de crezul meu, l-am găsit tot la Cioran: «On ne devrait écrire des livre que pour y dire des choses qu'on n'oseraient confier à personne.» (“Nu ar trebui să scriem cărți decât pentru a spune lucruri pe care nu avem curajul să le împărtășim nimănui”)

Genialitatea rețelelor de socializare e tocmai posibilitatea de a putea împărtăși lucruri pe care nu le putem spune nimănui. E o posibilitate de care beneficiem toți, culți sau ignoranți, talentați sau nu. Din aceste împărtășanii, se va naște un ideal. Acel ideal ne va face să ne implicăm.

Cred în idealul care va apărea, cred apriori. Sper că vom reuși cu toții să-l impunem și sper că vom avea în curând o Românie NORMALĂ.

Cap. 25. Game Over!

Game over! E greu să accepți că jocul s-a terminat. În 1996, George Soros îmi spunea: *„Cel mai important lucru în lumea financiară e să existe, să fii în piață! Nu contează cât ai câștigat sau cât ai pierdut, trebuie să poți continua”*.

Toată noaptea răscolisem conturile, nu mai era aproape nimic. În conturile WBS România erau toți banii și toate acțiunile clienților. Acolo, fiecare își semnase tranzacțiile efectuate, nimeni nu era discreționar. De fapt, pe WBS România, toți erau câștigători.

Nenorocirea era la Goldman Sachs CMC. În afară de clienții nediscreționari, mai erau doar 40.000 dolari. Luni, Veneto-Banca urma sa-mi crediteze 100.000 Euro (pusesem garanție, o casă). Era primul credit pe care îl luam în România și știam deja că-l voi folosi doar pentru a mai plăti niște clienți.

În Elveția, nici WBS Holding, nici eu, nu aveam mai mult de 100.000 de dolari și, oricum urmau să pice cărțile de credit. Nu blocasem cărțile clienților. Ocrelli, bancherul elvețian, nu știa că sunt falit și obținuse cu ușurință de la conducerea BSI, nu doar amânarea ultimei facturi de la cărțile de credit, dar și o extindere a limitei de credit.

Aveam, de peste 16 ani, o imagine de bun platnic si asta mă recompensa acum. Dar, ce folos?

Ar mai fi o șansă, Angelo, care urmează să sosească la București, miercuri. Dacă nici Angelo nu vrea să mă ajute, îmi rămâne doar să accept propunerea lui Hrebenciuc sau a lui Dimofte.

Hrebenciuc comunică simultan, pe trei voci: a lui, a lui Predoiu sau, mai nou, a viitorului său cuscru, Noapteș, care era ultimul apărut lângă cazanul fierbinte în care mă zbăteam de peste o lună. Își făcuse apariția la partidele de golf de la clubul diplomaților, ca prieten al lui Tatulici și cunoscut al lui Cătălin Predoiu. Știam că avea un dosar cu matrapazlâcurile de la CFR călători, dar habar n-aveam că are vreo legătură cu Hrebenciuc. După o partidă de golf, mi-a spus direct: “Eu știu tot ce ți se întâmplă și pot să te-ajut.”

Am preferat să nu înțeleg, ca să obțin câtva timp în care să pot distinge dacă în declarația lui erau două idei principale, care aveau aceeași importanță, sau acel ”pot să te-ajut” era doar o consecutivă care cerea un preț.

Aproape întotdeauna, combinațiile în care se fac și se desfac jocuri de putere, au la bază ”încuscreala”. Este una dintre cele mai sigure alianțe, la ea se recurge din rațiuni care nu au nimic de-a face cu fericirea copiilor, ci doar cu garanția protejării secretului și-a averii. Și, da, copiii celor doi, Noapteș si Hrebenciuc, urmează același ritual deloc sfânt, doar util.

Încercam să mă agăț de aspectele obscure din viața lor, de orice, pentru a avea un argument cu care să mă prezint și să asist la propria mea sacrificare. Noapteș fusese

numit de Tăriceanu la CFR Călători, în 2005, și fusese dat afară de Berceanu, în 2009. Cum la Hrebenciuc fusesem dus de Cătălin Predoiu, ajunsese de mult la concluzia că toți sunt amestecați și încâlciți în interese și afaceri, încât, nici măcar o minte de analist cum e a mea, nu avea cum să-i deslușească. Mă bazam doar pe intuiție, am realizat că nu mai era timp pentru calcule și analize. Mă aflu în situația înecatului care nu mai apelează la nimic și care are la îndemână doar instinctul de supraviețuire.

Privind retrospectiv, după aproape doi ani, cred că tot ce-am făcut din acel moment a fost mult mai inteligent decât tot ceea ce m-ar fi putut sfătui cineva să fac. S-au scris tratate lungi și detaliate, despre cum ar trebui luate deciziile importante, despre managementul riscului, despre comunicare și despre planurile de back-up. Cred însă că sunt ca apa sfințită; nici nu strică, dar nici nu ajută. Dacă am considera în fiecare moment al vieții când suntem puși să alegem, că alegerea noastră este de fapt o decizie ultimă de supraviețuire și ne-am baza exclusiv pe instinct, deciziile noastre ar fi mult mai bune.

Cicero spunea că *”înțelepții sunt conduși de rațiune, marea majoritate e condusă de experiență, proștii de necesitate și brutele de instinct”*. Într-o societate în care capitalul domină înțelepciunea și în care supraviețuirea nu este o selecție naturală a valorii, ci a forței, instinctul brutei are mult mai multe șanse de izbândă. De la începutul secolului XX, forța brută a făcut legea. Orice brută învinsă a fost înlocuită de alta. E drept, în timp, brutele s-au educat, cizelat, sau poate doar s-au spoit cu

poleială de gentlemen. Brutalitatea propagandei făcute de mass-media e mult mai nocivă decât tancurile lui Hitler sau gulagurile lui Stalin. Viitoarea revoltă a umanității va fi împotriva a ceea ce ni se spune și nu împotriva a ceea ce ni se face. Atracția masivă a unora pentru teoriile conspiraționiste nu e altceva decât o timida revolta instinctivă împotriva bombardamentului informațional. Instinctul de supraviețuire ne hiperbolizează forța fizică și, în același timp, ne atrofiază sentimentele. În dimineața aceea frumoasă de toamnă am devenit instinctiv. Viteza mea de reacție s-a dublat. Faptul că nu mai analizam nimic mă făcea brusc mai puternic.

Am hotărât să iau toată arhiva și s-o trimit peste graniță. La urma urmei, era arhiva unei societăți străine – WBS Holding – pe care o puteam deține legal, oriunde în Europa. Păstrasem o copie după fiecare transfer bancar făcut la și de la WBS, precum și o copie după orice operațiune bancară sau bursieră făcută de clienți, de pe conturile lor și către ele. Am rămas surprins câte hard-discuri și câtă hârtie cuprindea arhiva, am avut nevoie de o dubă. Am mulțumit în gând regulatorilor britanici și americani care mă obligaseră să păstrez, atât pe format electronic cât și pe suport de hârtie, toate tranzacțiile și toate informațiile referitoare la acestea.

Din acel moment nu am mai avut încredere în nimeni și cred că nici nu vreau să-mi revin. Toată viața m-am concentrat pe ideea că e important să-i prezinți și să-i

pretinzi încredere, din primul moment, oricărei persoane cu care intri în contact. Dacă încrederea acordată era înșelată, o retrăgeam, dar fără explicații. Era și un fel de mândrie în aceasta strategie, ajungând la concluzia ca am avut mai mult de câștigat decât de pierdut. Astăzi nu mai gândesc la fel.

Trebuia să găsec punctele vulnerabile ale dușmanului și să mă folosesc de ele. Le-am identificat imediat: Noapțeș – pentru Hrebenciuc și Renato Neagoe – pentru Dimofte. Noapțeș era în Bulgaria, la un turneu de golf. Am plecat imediat acolo. Era un moment bun, el era relaxat iar eu, avid de amănunte.

Pâna atunci, încasasem lovitură după lovitură, încercând doar să mă apăr. La fiecare lovitură făceam o concesie și promiteam un compromis. Cu o săptămână înainte, vândusem *Hotnews* fără să realizez că era singura mea armă. Eram un artist al comunicării, dar aveam nevoie de o portavoce. Nu folosisem niciodată *Hotnews* pe post de instrument de manipulare. Nu mă amestecasem niciodată în politica editorială. Eram doar un finanțator și aveam un loc unde puteam să public orice, necenzurat și fără să dau socoteală sau să fac compromisuri. Eram încă foarte popular și, mai ales, eram credibil. Încă. Peste exact două săptămâni, credibilitatea mea avea să fie zdruncinată și aveam să înțeleg că cea mai mare greșeală a fost să vând portavocea *Hotnews*.

Ei însă nu știau că nu eu trag sforile la *Hotnews* și asta-i făcea circumspecți. Loviturile decisive le-am primit exact după vânzare, până atunci se antrenaseră, doar.

La turneul din Bulgaria erau prezente multe persoane publice cu care mă întâlnisem deseori până atunci, deci nu trebuia să mă concentrez doar pe Noaptea. Se pare că erau încă mulți interesați de serviciile mele, pentru că, deși am jucat execrabil, m-am trezit și cu un premiu pentru “cea mai promițătoare speranță”. Turneul era organizat de români și premiat de români. Poate nu vă vine să credeți, dar era un turneu la fel de corupt ca și societatea în care trăiam, cu diferența că era îmbrăcat în alb-orbitor.

Toate personalitățile publice au fost premiate. Nu se putea altfel, toată lumea trebuia să fie mulțumită. Tatălucii trișase, punctând câte o lovitură mai puțin la fiecare gaură, dar asta chiar presupunea un premiu. Nici Mișu Negrițoiu nu putea să rămână fără premiu, organizatorii având grijă ca orgoliul fiecăruia dintre ei să țină în mână câte un premiu. Golful e un joc pentru gentlemenii, în Bulgaria a fost un joc de gentlemenii spoiți în alb, dar nesplați pe mâini.

Ca de obicei, evenimentul cel mai important al turneului a fost cina de sâmbătă seara și, tot ca de obicei, mi-a fost foarte ușor să devin atracția principală și interlocutorul preferat de marea majoritate a invitaților. Am spus glume tonice, am ținut speech-uri, am cântat la pian și am dansat rock, repertoriul standard care funcționează la orice petrecere populată de așa-zisul jett-set bucureștean. Toate petrecerile bucureștene se bazează pe trei tipuri de invitați: potenții puterii politice, care vin pentru a-și etala agoniseala departe de ochii plebei, potenții puterii economice, care vin să-și etaleze obiectele de care nu au nevoie, cumpărate cu bani pe care încă nu-i au, pentru

a impresiona persoane pe care nu le iubesc, plus câțiva animatori, de obicei intelectuali săraci dar simpatici pentru a da ceva sare și piper glazurii dominante create de primele două categorii, dar fără a asigura echilibrul.

Dacă dorești să fii atracția serii, e suficient să ieși din aceste trei tipare. Noaptea, aflându-se prima oară la o reuniune mondenă la care eram și eu prezent (nu cred că am fost la mai mult de zece reuniuni mondene în ultimii 10 ani și, cu cât refuzam mai multe invitații, cu atât mai des eram chemat), a fost impresionat ca un copil. Din acel moment mi-a fost foarte ușor să înțeleg anumite lucruri. Noaptea nu prea înțelege ce e cu războiul de pe bursă și de pe SIF-uri. Este lunecos, dar se manifestă astfel în mod inconștient. Mi-a dezvăluit care sunt mișcările viitoare și care sunt interesele cele mai importante.

Mă așteptam la cine știe ce scheme inteligente, la un plan serios de afaceri, la o strategie. Toți își doreau bursa din Sibiu, WBS România și calitatea de market maker. Nu înțelegeam de ce, nu păreau că s-ar pricepe la ceva în domeniul asta și nici n-ar fi putut să-și agațe cele două societăți pe manșetele cămășii, ca pe niște butoni scumpi, sau ca pe niște amante tinere și decorative. Și atunci? Cu ce-i deranjasem? Ei nu pot fi invidioși pe lucruri nemateriale. Nu mă amestecasem în nici o afacere cu statul, nu participasem la licitații, nu făcusem concurență nimănui, bursa fiind apanajul a 2-3.000 de sinucigași care și pierdeau câte ceva din economii, contra unei doze de adrenalină, ceva mai rafinată cultural decât adrenalina de la un cazino sordid din București. Nu mă amestecasem nici măcar în jocul de-a SIF-urile, unde mulți

politicieni aveau interese și unde se cumpărau și se vindeau societăți cu capital de stat. Încercasem o candidatură la SIF Oltenia, la Dinel Staicu, dar pierdusem fără drept de apel alegerile în fața fostului comunist, care avusese chiar umorul să declare după victoria zdrobitoare că, fără acele alegeri, el, un fost milițian, nu ar fi avut niciodată șansa să concureze cu un fost profesor universitar de matematică. Până la momentul discuției cu Noaptea, în Bulgaria, nu înțelesesem nici de unde mi s-au tras belelele, nici ce au de câștigat dacă mă aduc în genunchi, implorând milă și îndurare.

Și fusese atât de simplu...

Cap. 26. Odă Partidului Antenist

Zece membri umaniști
Visau șpagă nouă;
Unu-a luat-o și n-a zis...
Și-au rămas doar nouă.

Nouă membri umaniști
Făceau bani din copt;
Când la Loto au pierdut,
Au rămas doar opt...

Opt membri umaniști
S-au pus iar pe fapte:
ICA ei au cumpărat...
Și-au rămas doar șapte.

Șapte juni conservatori
Dau bacșisuri grase;
CNA au înmuiat...
Și-au rămas doar șase.

Șase membri anteniști
Tot urlau lozinci;
Mugur a urlat greșit...
Și-au rămas doar cinci.

Cinci tovarăși de partid
Dau cu subsemnatu';
Chirieac s-a tot semnat...
De-au rămas doar patru.

Patru membri anteniști
Vorbesc între ei;
Badea a vorbit prea mult
Și-au rămas doar trei.

Trei membri anteniști
Nu mai vor război;
Gâdea s-a făcut mason
Și-au rămas doar doi.

Doi membri conservatori
Luminau cătunul;
Unul chiar s-a curentat...
Și-a rămas doar unul.

Un membru conservator,
Cel mai lămurit,

A plecat la tribunal...
Și n-a mai venit.

Zero membri anteniști
Luptă pentru pace,
Căci Partidul lor măreț
Știe el ce face!

MORALA. LUI *FELIX*
Cu fața spre securiști
Și cu curul spre bășiști,
Nu e greu de presupus
Ce-o să-ți intre din Apus.
(parodie)

Cap. 27. Lăcomia tranziției (I)

”Pe lumea asta există suficientă îndeplinire
pentru nevoile oamenilor, dar nu și pentru
lăcomia lor.”

Mahatma Gandhi

Orice schimbare de regim sau de orânduire a creat un mediu propice apariției marilor lacomi. Cei care au reușit să profite de tranziție au fost numiți “oportuniști”. Prăbușirea unui sistem aduce idealuri noi, mărețe. În timp ce marea majoritate e prea ocupată să-și descopere utopicele idealuri, o categorie pseudo-elitistă va asigura mereu numărul suficient de profitori care să le exploateze

idealiștilor entuziasmul și naivitatea. Orice idealist este inevitabil naiv și orb la ceea ce se întâmplă în jur.

Lăcomia latentă, care zace în fiecare dintre noi, este hiperbolizată atunci când suntem ignorați de cei din jur. E suficient să ne analizăm modul în care mâncăm atunci când suntem singuri și atunci când suntem în public, mai ales când considerăm că publicul este select și educat. Educația atenuază lăcomia tocmai prin faptul că ne determină să asimilăm obiceiuri de bun simț, pe care ajungem să le respectăm din inerție.

Altfel, omul este un animal de pradă, lacom prin definiție, care își atenuază poftele pe măsura educației primite. Dacă suntem însetați și intrăm singuri în casă, mulți vom bea din sticlă, dacă la fel de însetați vom intra într-un restaurant de lux, ne vom abține și vom aștepta paharul impus de civilizație. În zilele noastre, lacomul devine mai rapace atunci când cei din jurul său sunt preocupați cu nobilele idealuri ale schimbării orânduirii.

Tranzițiile reprezintă cel mai fecund mediu pentru dezvoltarea amplă a lăcomiei latente din noi. Din fericire, la fiecare tranziție, idealiștii sunt mult mai numeroși decât oportuniștii; o fericire astenică însă, deoarece, cu cât tranziția se va prelungi mai mult, cu atât oportuniștii lacomi se vor instala mai bine în noua societate. Istoria ne-a dat exemple uimitoare.

În Germania anilor 20, Gunther Quandt și familia sa dețineau doi dintre cei mai importanți piloni ai economiei germane: automobilele BMW și bateriile Varta. Gunther se căsătorește a doua oară cu Magda. Deși profund

îndrăgostit, aceasta îl părăsește în 1929. La doar 2 ani distanță, Magda devine Frau Goebbels, viitoarea mamă eroină, emblemă a propagandei naziste.

Oportunist și lacom, Gunther, făcând abstracție de faptul că încă o iubea pe Magda, prinde din mers trenul nazist abia instalat la putere și ajunge în câțiva ani, stâlpul industriei de armament a lui Hitler. Mii de prizonieri, deportați și evrei, vor muri în fabricile toxice care produceau bateriile Varta. Se povestește că Gunther însuși calculase speranța de viață în fabrica de baterii la maxim 14 zile și avea grijă ca lunar Goebbels să-i furnizeze înlocuitori. La Varta, au murit mai mulți muncitori decât în Lagărul de la Buchenwald.

După capitularea Germaniei, Gunther Quandt nu numai că nu a fost încarcerat ani grei ca și ceilalți industriași care l-au sprijinit pe Hitler (vezi Krupp sau cei de la IG Farben), dar a reușit să-și recupereze toate proprietățile, inclusiv fabricile de baterii Varta. Varta făcuse bateriile celebrelor rachete V1 și V2, precursorile rachetelor cosmice de după război. După mai puțin de doi ani de internare, în 1948, Gunther este declarat de tribunal “simpatizant nazist” și doar atât. Eliberat și pus în toate drepturile, Gunther are înțelepciunea să se retragă, lăsându-și cei doi fii să conducă imperiul. Astfel, uzinele BMW, profitând de uriașele profituri ale familiei, făcute în timpul războiului cu prețul a zeci de mii de vieți, vor continua să se dezvolte liniștite, ajungând astăzi emblema economiei germane, o societate respectată.

În tot acest timp, familia Quandt nu s-a dezis de regimul nazist, dar nici nu apare în public și refuză orice fel de

interviuri sau conferințe de presă. Cu siguranță că experiența câștigată după cele două tranziții cărora le-au supraviețuit le va asigura teren stabil pentru următoarea tranziție germană și nu-i va prinde pe picior greșit. Lacomii, dar discreții, profitând de faptul că tinerii germani ignoră cine sunt proprietarii bolizilor BMW, membrii familiei Quandt sunt pregătiți să se înfrupte și din oportunitățile unei viitoare tranziții.

Astăzi, familia Quandt e condusă de nora lui Gunther, care continuă să păstreze o discreție totală asupra afacerilor și scandalurilor familiei. Johanna a fost și rămâne cel mai mare sponsor al partidelor politice. Deși pion important în sprijinirea liderului bavarez Franz Joseph Strauss, fondatorul CSU, aripa CDU în Bavaria, Johanna nu a ezitat să-i sprijine la fel de mult pe socialiști, iar cu doi ani înaintea crizei petroliere a vândut guvernului din Kuweit pachetul de 10% deținut la concurentul Daimler-Benz.

Angajații societăților deținute de Quandt au fost cu precădere evrei, victime ale cruzimii naziste, și doar ei pot apărea în lumina reflectoarelor. La 70 de ani de la terminarea războiului, memoria nu trebuie reîmprospătată. Deși cei doi fii ai lui Gunther au avut multiple mariaje cu foarte mulți copii rezultați din ele, acțiunile grupului BMW sunt și astăzi în proporție de peste 45% în mâna membrilor familiei, care continuă să păstreze controlul total asupra tuturor afacerilor, spre deosebire de celelalte mari grupuri industriale germane unde proprietatea s-a disipat și de cele mai multe ori a trecut chiar și granițele Germaniei. Familia Quandt rămâne și astăzi un model de

lăcomie dusă la paroxism, lipsită de orice umbră de morală sau de principii.

În România comunistă, după marea industrializare ceaușistă din anii 70, datoriile acumulate și investițiile făcute fără cap l-au obligat pe Ceaușescu să accepte să lase din mână controlul total al rezervelor valutare, FMI-ul și băncile străine creditoare nereușind să își recupereze banii împrumutați lui Ceaușescu în perioada cacealmalei politice (în 1968, după ce a refuzat să intervină în Cehoslovacia și a criticat tancurile lui Brejnev, care au înăbușit Primăvara de la Praga, Ceaușescu a beneficiat de o imensă popularitate în Vest, de care a profitat din plin, aducând tehnologie de vârf pe banii împrumutați cu ușurință de vestici.)

În presa anilor '80, occidentalii au numit acțiunile lui Ceaușescu “marea cacealma politică din blocul Tratatului de la Varșovia” și au instaurat la mijlocul anilor 1970 un embargo bancar României. România nu mai putea să-și folosească conturile ei din străinătate și orice încasa era imediat confiscat de creditori.

Generalul Pacepa îl sfătuiește atunci pe Ceaușescu să înființeze societăți cu capital mixt, unde oamenii Securității, adică atât agenții din străinătate, cât și structurile interne, să dețină controlul. Aceste societăți nu mai erau entități ale statului roman, ci societăți occidentale private. Tot comerțul exterior era desfășurat prin ele, România putând încasa astfel valută pe ceea ce exporta, fără a avea grijă embargoului.

Aceste societăți dețineau foarte multe conturi în Elveția și, astfel, banii lor puteau ajunge ușor înapoi în țară. Pacea intuise ceva mai mult însă. Securitatea lui Gheorghiu Dej, construită pe modelul rusesc al NKVD-ului și condusă de Alexandru Drăghici, s-a bazat pe agenți racolați din mediul țărănesc și muncitoresc, fără școli și fără educație. Aceștia trebuiau să lupte cu dușmanul intern, intelectualitatea burgheză, nu aveau afinități cu Occidentul, în anii 1950-1960. Pacea înțelege că nu poate ieși la atac în Occident cu plugarii lui Drăghici și racolează tineri isteți de la ASE, cu dosare sănătoase, cei mai mulți fiind colegi cu propria-i odraslă.

Promoțiile 1973 - 1975 cuprind tinerii lupi ai structurilor financiaro-securiste create de Pacea în anii '70, viitorii stâlpi ai economiei de tranziție. *Crescent, Banca Română de Comerț Exterior, Metalimportexport* sau *Tehnoforestexport* au primit cadre tinere noi, racolate de pe băncile facultății, care aveau să ajute la păcălirea embargoului și care vor avea un rol activ în viața politico-financiară post-decembristă. Cei mai mulți dintre ei, Dan Voiculescu, Răzvan Temeșan, Dan Pascariu, Vlad Soare, Daniel Dăianu, Mișu Negrițoiu, Crețu sau Petroescu, au beneficiat de momentul 22 decembrie 1989 tocmai pentru că, în timp ce ceilalți români încercau să-și găsească noi speranțe și idealuri, ei puteau ușor să-și satisfacă lăcomia. Lumea avea alte probleme atunci, decât banii societăților mixte aflați prin conturile elvețiene și care puteau fi accesați fără teama că Pleșiță sau alt cirac ceaușist ar fi băgat de seamă. Poporul sărbătorea pe străzi și în fața televizorului, iar câinii de pază ai Securității și ai

205

banilor lui Ceaușescu erau mai disperați să-și salveze pielea decât să salveze banii României, ascunși în acele firme private create de generalul Pacepa pentru a ocoli embargoul.

Povestea cu banii lui Ceaușescu este o gogoriță aruncată poporului. Ceaușescu nu avea bani, el avea toată România. Banii existau, dar erau în acele societăți mixte și puteau fi accesați doar de câțiva agenți SIE, cu toții tineri școliți cândva de Pacepa. În ianuarie 1990, niciuna dintre aceste societăți nu mai avea niciun dolar în cont. Când primii ziariști au început să caute banii lui Ceaușescu, lupii tineri începeau să salveze pavlovian la bunurile economiei socialiste, erau capitalizați deja și astfel începeau să guste Actul 2 al Tranziției.

Să încercăm o analiză a destinelor acestor oportuniști, după momentul decembrie 1989, de-a lungul tranziției și de-a lungul deselor schimbări de imagine în ochii românului. Din 1990, fiecare a acționat pe cont propriu, încercând însă să nu-l deranjeze pe celălalt. La fel ca și Gunther Quandt, nu s-au dezis de sistemul care i-a creat. Unii au fost mai discreți, alții și-au dorit putere, ba chiar puterea absolută, toți și-au satisfăcut însă, din plin, lăcomia.

Cap. 28. Lăcomia tranziției (II)

Dan Voiculescu a fost acuzat multă vreme că ar deține banii dictatorului Nicolae Ceaușescu. Acești bani nu au existat. Nu existau conturi și bunuri în străinătate, așa

cum s-a întâmplat în cazul Marcos, Peron sau în cazul Șahului Iranului, Reza-Pahlavi. Securitatea avea însă firme de comerț exterior, firme mixte unde oamenii Securității puteau face operațiuni financiare. E bine de știut cum funcționează conturile cifrate din Elveția. Un cont cifrat are un număr atribuit de bancă și o parolă stabilită de client. La deschiderea contului, clientul este obligat să semneze o declarație în care precizează cine este beneficiarul economic al fondurilor depuse. Evident, nimeni nu a declarat că beneficiarul economic ar fi fost statul român. Deci toate conturile cifrate ale acestor societăți aveau din start beneficiari economici persoane fizice, adică agenți DIE.

Din cauza foamei de valută a lui Ceaușescu, toate aceste conturi nu foloseau decât ca o trambulină pentru repatrierea banilor încasați din exporturile țării. Ele nu conțineau mari sume. Exporturile însă nu erau plătite de către occidentali decât după o perioadă de timp de la recepție, perioadă care ajungea până la 90 de zile, ca și astăzi. Asta presupune că, după decembrie '89, în aceste conturi au mai intrat bani din plățile beneficiarilor occidentali. De fapt, doar acești bani au putut fi deturnați, profitând de haosul creat la Revoluție.

Conturile cifrate sunt folosite doar pentru a ascunde plătitorul, atunci când se efectuează un transfer din ele către un alt cont, și pentru a ascunde beneficiarul, atunci când sunt virăți bani în acel cont. Concluzia e foarte simplă: beneficiarii noștri externi cunoșteau numerele acestor conturi, iar băncile cunoșteau beneficiarul

economic. De asemenea, este foarte important de subliniat că, dacă cineva ar cunoaște numărul de cont și parola, tot nu ar putea să efectueze niciun transfer. Banca știe cine poate efectua transferuri, există persoane autorizate să opereze și în arhivele băncilor elvețiene, ele există cu identitatea lor reală. E drept că, dacă o persoană deschide un cont cu un pașaport fals, lucru posibil pentru agenții Securității care dispuneau de multiple identități, atunci e foarte greu de descoperit cine se află în spatele aceluia act de identitate. Pe scurt, concluzia este că atât securitatea cât și băncile elvețiene știu bine ce s-a întâmplat cu fondurile societăților mixte de comerț exterior după decembrie 1989.

Bazat pe delatăiune continuă, sistemul de dinainte de 1989 nu permitea nimănui să dispară cu fondurile României, chiar dacă avea deseori ocazia s-o facă. Fiecare agent era supravegheat de un alt agent, care la rândul lui era controlat de un alt agent și tot așa. Deci devorarea unei astfel de prăzi se făcea în haită, nu de unul singur.

Marea calitate a lui Dan Voiculescu este că a știut să-și plătească regește colaboratorii și aliații, începând din noaptea de 25 decembrie, când pericolul întoarcerii lui Ceaușescu era înlăturat și până în ziua de azi. Voiculescu și-a ales colaboratorii după chipul și înfățișarea proprie, calitatea lor de bază trebuind să fie tupeul. Lasă-ți angajații să te contrazică având aroganță și tupeu, joacă în fața lor cartea umilinței și vei putea să-i manipulezi cu ușurință. Voiculescu este un adevărat maestru în a

manipula și mângâia orgolii. Cel mai ușor se conduc prostii și orgolioșii.

Niciun angajat de-ai lui nu strălucește prin educație, cultură sau inteligență, dar toți excelează la capitolul orgoliu, tupeu și infatuare. Nu l-am cunoscut personal pe *Varan*, dar i-am cunoscut foarte bine pe câțiva dintre cei mai importanți colaboratori ai săi. *Varanul* a mai înțeles un lucru esențial: nu poți fura de la stat fără să-ți lași angajații să te fure. La fel ca S.O.V., Voiculescu este convins, mai bine zis *era convins*, că poate cumpăra pe oricine. Filosofia lor e că fiecare persoană în România are un preț și greu e doar să identifiți prețul corect. Trebuie să recunosc că nu se înșela în acesta privință.

Când am ajuns în România, după 8 ani de absență, în aprilie 1997, primul meu contact cu tranziția și cu noul tip de societate ce se încropea pe malul Dâmboviței, chiar în prima seară m-am uitat la televizor la o emisiune a lui Marius Tucă, “Milionarii de la miezul nopții”. Recunosc că am fost impresionat de acea emisiune. În platou, Marius Tucă și CTP-ul încercau să dea de capăt încurcatelor ițe care duseseră la falimentul Bancorex, subiectul cel mai cald la acea vreme. Reușiseră să înțeleagă destul de multe lucruri și cei doi invitați, Grigore Maimuț și Ana Capetei, erau puși la zid cu multe argumente pertinente.

Era începutul jurnalismului de investigație, CTP-ul era destul de bine pregătit și încă nu devenise atotștiutor, nici deținătorul adevărului absolut. Tucă era incisiv, dar decent; una peste alta, făceau emisiuni destul de interesante pentru o populație care habar nu avea de

lumea financiară. Erau, ce-i drept, ajutați și de actorii pieței financiare românești care proveneau tocmai dintre lupii tineri racolați de Pacepa și care nu erau încă familiarizați cu scheme financiare complicate. Șmecheriile erau banale, astfel încât până și Tucă și CTP-ul reușeau să le dea de capăt. Peste ani, destinul a făcut ca prima mea apariție televizată să aibă loc, în 2004, exact la ”Marius Tucă Show”, o emisiune în continuarea celebrei “Milionarii de la miezul nopții”.

În 2004, BNR a liberalizat contul de capital, ceea ce le permitea românilor să deschidă conturi în afara țării, să cumpere și să vândă *asset*-uri străine și, deci implicit, să poată investi la orice bursă din străinătate, inclusiv pe Wall Street. Cum firma mea WBS Holding se ocupa cu astfel de investiții, am pregătit din timp momentul și, exact în ziua în care legea intra în vigoare, am făcut o impresionantă lansare la Intercontinental.

Cum la acea vreme nu îmi arogam calități de *entertainer*, lansarea a fost condusă de Lucian Mândruță de la ProTv și de Andrei Postelnicu, un analist alungat de pe Wall Street, care însă reușea să impresioneze în pionieratul pieței de capital de la noi. Am invitat crema politicianilor și afaceriștilor vremii și am organizat chiar un concurs. La deschiderea Bursei de la NY, fiecare invitat a primit din partea casei 3.000 de dolari și a putut să cumpere sau să vândă o acțiune listată pe Wall Street. După o săptămână, cel care a realizat cel mai mare câștig putea să retragă atât capitalul făcut cadou, cât și profitul realizat. Câștigătorul, surprinzător, nu a fost un personaj cunoscut, ci o

210

ziaristă de la Radio România Actualități, care a investit cel mai inteligent în acțiuni Nokia și care a plecat cu o sumă frumușică, vreo 7.000 dolari.

Au fost primele tranzacții *live* făcute de români la Wall Street, din România, și toți erau impresionați de levierul de 1/10, aceasta însemnând cum poți cumpăra de 30.000 dolari când ai doar 3.000 pe cont. Agenția de publicitate care mi-a organizat evenimentul mi-a sugerat ca după ce vom termina chermiza de la Intercontinental să mă duc într-un show televizat și să-mi prezint societatea, mai ales că era ceva nou, necunoscut pentru românul de rând, care se chinuia încă să investească în acțiunile de la BVB.

Așa am ajuns, la sugestia lor, să fiu invitat la *Marius Tucă Show*. “Invitat” era un mod de a spune, pentru că invitația m-a costat 10.000 de dolari și mare a fost surpriza când am văzut că plata se face nu la Antena 1, ci în contul firmei de producție deținute de Tucă. A două zi după emisiune, am aflat și că prețul pentru a fi invitat nu era fix, ci depindea de puterea de cumpărare a invitatului, al meu cred că a fost enorm, dar, deh, numele de *Wall Street* aducea și o anumită inflație, doar nu era să fie ca și prețul napolitanelor *Joe*. Prietenul Mircea Dinescu m-a făcut a doua zi cu ou și oțet, pentru că, dacă i-aș fi spus, aș fi redus prețul la 2.000, și el s-ar fi ales cu jumătate din bani ca *para-ndărăt* de la Marius Tucă.

Emisiunea a avut încă doi invitați în afară de mine, pe Ilie Șerbănescu și pe Adrian Vasilescu. Deși a costat cât un Cielo, a trebuit să accept doar jumătate din timpul ei, pentru simplul fapt că în Irak mai murise un român și asta era o știre de *breaking-news*. Nu vă închipuiți că

emisiunile unde ești invitat contra cost sunt aranjate. Nu am știut întrebările și nici măcar nu mi-aș fi dorit. Faptul că plăteai îți dădea doar dreptul să ajungi în direct, acolo te descurcai cum puteai. Faptul că nimic nu era aranjat cred că ajută foarte mult moderatorul să își spele conștiința după ce îți ceruse bani că să te invite. De fapt, ce aș putea să-i reproșez lui Tucă este că mi-a tăiat factură pe firma lui de producție, deci pentru el era ca o publicitate mascată. Totuși, în timp, această tehnică empirică de a taxa invitații s-a dezvoltat și s-a rafinat, transformându-se în șantaj.

Am plătit doar de două ori în viața mea invitațiile la TV, la Antenă și la TVR, cu Chirieac și Burtea. La TVR, se lucra cu cash-ul la purtător, nu se complicau la vremea aceea să-și facă firme și să taie facturi. Emisiunea a avut un mare succes de audiență, ceea ce l-a determinat pe Tucă să mă felicite și apoi să încerce să mă reinvite, de data asta pe gratis. Am pus condiția să-mi fie returnați cei 10.000 dolari, de la emisiunea precedentă. El nu a acceptat, eu nu am cedat, cu timpul a renunțat să mă mai invite.

Al doilea voiculescian cu care m-am intersectat a fost Bogdan Pascu. El a lucrat cu soția mea la *Citroen*, la Tăriceanu. Cum Pascu a fost prins cu mâța-n sac, Tăriceanu l-a dat afară. Pascu era tată de câteva luni și, cum avea un salariu mai mare decât al soției, a profitat de legea vremii și a intrat el în concediu de maternitate, spre disperarea lui Tăriceanu, care a trebui să-l plătească încă o bună bucată de vreme. Pascu a plecat de la *Citroen* cu secretara lui Tăriceanu, lăsându-și nevasta cu un copil

de cîteva luni în brațe și fără posibilitatea de a intra în concediu de maternitate.

Odată plecat, a intrat în politică, la Partidul Umanist – adică la Voiculescu – și, culmea ironiei, a ajuns viceprim-ministru în Guvernul Tăriceanu. Soluția imorală nu a fost doar pentru Băsescu, ci și pentru Tăriceanu, care trebuia să-și suporte fostul angajat oneros în dreapta lui la fiecare ședință de Guvern. Ițele și compromisurile politicii românești vor crea de-a lungul timpului multiple situații penibile și hilare. Povestea lui Pascu nu este decât lema teoremei care spune că în politică ajung doar acele persoane care nu se pricep la nimic.

Al treilea străjer al *Varanului* este o femeie, dar, de departe, studiul de caz cel mai spectaculos. N-am înțeles niciodată de ce politicienii români nu au luat exemplu de la occidentali, că țiitoarele nu trebuie să ajungă niciodată să-ți țiuie la ureche pe holurile instituțiilor statului. Propulsată de Mugur Isărescu din purtătoare de cuvânt direct în sfera “marii finanțe” românești, această doamnă a avut o carieră fulguranță, care continuă și în ziua de azi. Deși, de departe, Elena Udrea este paroxismul acestui fenomen, ea a avut două deschizătoare de pîrtie nu mai puțin celebre: Corina Crețu și Gabriela Firea.

Deși nu mai doream să am de-a face cu Trustul *Intact*, după ceva vreme, lăcomia mea de popularitate și faimă m-au determinat să accept o propunere a lui Radu Preda de la “Săptămâna Financiară”. După ce mi-a garantat că articolele mele nu vor fi modificate nici măcar la nivel de virgulă, am acceptat să scriu câte un comentariu economic în ziarul tinerei speranțe financiare a lui Dan

Voiculescu, Gabi Firea. Lucrurile mergeau destul de bine, neavând nicio tangență cu Doamna, eu îi dădeam textele direct lui Radu Preda. Era în perioada scandalurilor cu Rompetrolul lui Dinu Patriciu și la un moment dat am scris un text entuziasmant pentru editorii mei, “Petrolul lor și petrolul nostru”. Cum doamna Firea modera o emisiune financiară tip monolog, am fost solicitat să-mi citesc textul care deja avusese o importantă audiență în “Săptămâna Financiară”. Mi-au trimis o echipă de operatori la mine în birou, care m-au înregistrat declamându-mi propria creație. A fost ultima dată când am acceptat ceva înregistrat.

Surpriza a venit când am vizionat emisiunea care s-a numit... “Petrolul lor și petrolul nostrum”. Gabriela Firea și-a însușit textul, toată emisiunea a fost doar textul meu citit de vedeta voiculesciană fără nicio referință la autor. Am telefonat protestând politicos, atât la Radu Preda, cât și la Gabriela Firea. Mi s-a răspuns nonșalant că, odată publicat în ziarul trustului, textul devine proprietatea lor și pot face cu el ce vor. La întrebarea: ”Atunci de ce a fost nevoie să mă înregistrați citindu-mi textul, dacă oricum doreați să-l plagiați?”, mi s-a răspuns că astfel îmi pot dovedi că aș putea deveni o vedetă a Antenelor, dar doar dacă aș accepta câteva compromisuri. Recunosc, i-am refuzat *în stil becalian* și de atunci am refuzat orice altă invitație sau propunere venită din partea voiculescienilor.

Analizând azi la rece, trebuie să recunosc că oricum eram într-o poziție de forță, deja avusesem un enorm succes la cele 7 emisiuni făcute cu Mircea Dinescu la RTV și îmi câștigam prea bine pâinea pe Wall Street ca să fiu

dispus să fac orice fel de compromis. Dar, dacă lucrurile nu ar fi stat așa, nu știu dacă aveam aceeași demnitate. Vorba lui Dinică în *Filantropica*: “La banii tăi, îți permiți să ai demnitate?”

Dan Voiculescu și-a asigurat fidelitatea angajaților, nu atât prin salarii și beneficii, cât mai ales prin stilul de a le da senzația că sunt toți niște mici dumnezei în propria ogradă. Minciuna și aroganța s-au propagat de la vârf spre bază, lăsând liberă baza să-și hiperbolizeze ura și mitocănia. La fel și Adrian Sârbu, a transferat la bază prostul gust și manelismul, la fel și ceilalți patroni de presă au încurajat orice pornire care semăna cu a lor. Onoarea nu e să faci mereu ceea ce trebuie, ci să reușești să negociezi cu consecințele. Așadar, de ce să împrști tu cu mizerii, când o pot face angajații pentru tine?

Sistemul de interviuri aranjate la televiziunile de știri, ca și șantajul publicitate contra “ciocul mic” s-au dezvoltat în timp fără nici o restriște. Practica era atât de răspândită și atât de bine acceptată de toți, încât nimeni nu își mai punea problema, nu de morală, dar nici măcar de legalitate. Câtă vreme am fost acționar și finanțator la *HotNews*, am primit tot felul de astfel de cereri și mi s-au oferit contracte de publicitate, bani sau orice mi-aș fi dorit. Oamenii care mi-au făcut aceste propuneri au fost profund șocați de refuzul meu, încadrându-mă în categoria *idioți patentati*. Radu Dimofte, prin Andrei Băjenariu sau Renato Neagoe, doreau ca jurnaliștii de la *HotNews* să abandoneze investigațiile referitoare la afacerile lor

imobiliare, ba chiar erau convinși că primul articol critic nu e nici pe departe un început de anchetă, ci doar o sugestie de șantaj și o propunere de negociere.

Maximul acestor propuneri de mituire a jurnaliștilor de la *HotNews* a fost momentul când m-am trezit cu producătorii unui film, care, măcelărit pe bună dreptate de Iulia Blaga în *HotNews*, îmi cereau să fac ceva cu critica de film. Deși acționar al site-ului timp de peste 7 ani, nu m-am amestecat în politica editorială și mărturisesc că pe Iulia Blaga, critic de film, nu am cunoscut-o personal niciodată, deși îi citeam cu multă plăcere comentariile. Ceea ce vreau să subliniez, însă, e că toate acestea s-au putut întâmpla doar pentru că eram o persoană independentă financiar, care nu avea afaceri cu statul și care nu participase nici măcar la o singură licitație publică. Pe de altă parte, nu pot să spun că nu eram la fel de lacom ca și cei care mă înconjurau. Nu banii erau importanți pentru mine, ci puterea, faima și celebritatea. Și, credeți-mă, astfel de lăcomii nu se pot ignora... Dacă suntem impresionați de agoniseala lui Dan Voiculescu este doar pentru că acest personaj nu a avut bunul simț să stea în umbră. Vă voi povesti și cum stau lucrurile cu lăcomia multinaționalelor și mai ales cu lăcomia secolului, piața produselor subprime, la care am participat prin crearea *Algoritmului Abacus*.

Honni soit qui mal y pense!

Cap. 29. Lăcomia tranziției (III)

După 8 ani petrecuți în Occident, când m-am întors în România, în aprilie 1997, nu pot să spun că am fost surprins de ceea ce am găsit. Era un haos total. Plecat direct din spitalul din Toulouse unde fusesem operat după accidentul de mașină, intenția mea era să stau câteva săptămâni și să mă întorc la Paris sau la Londra, pentru a-mi continua aventura bursieră. Aveam brațul susținut de o eșarfă și semănam mai mult cu o victimă a vreunui conflict din Bobigny (cartier rău famat al Parisului - n.a.), decât cu un broker de pe Wall Street.

Părinții mei locuiau la acea vreme în apartamentul de 2 camere pe care-l cumpărasem în 1990 cu doar 3.000 de dolari, din primul meu salariu de profesor universitar la Facultatea din Firenze. Așa cum veți descoperi pe parcursul spovedaniilor, am combinat multe afaceri imobiliare de-a lungul vieții și toate de succes, dar până astăzi achiziția cu 3.000 de dolari a aceluia apartament rămâne cea mai avantajoasă speculație imobiliară din carieră.

Tata, deși se bucura că mă vede după atâta timp, mi-a spus din prima zi că speră ca nu cumva să-mi treacă prin cap să rămân în București. Tata a avut mereu un simț în plus, pe cel al pericolului. După două zile, deja descopeream că la București există o bursă, din 1996, și eram tare curios să văd cum funcționează. Am cumpărat ziarul “Bursa” și l-am studiat pagină cu pagină. Semăna mai mult cu un ziar de anunțuri decât cu unul financiar, dar am găsit acolo un

clasament al firmelor de brokeraj autorizate să opereze pe Bursa de Valori București.

Nu mai eram la curent cu nimic din ceea ce se întâmplase în România din 21 mai 1990, momentul plecării mele din țară. Știam doar că Iliescu nu mai era Președinte și că CDR-ul era la putere. În Occident, votasem pentru România, atât în '92, cât și în '96; evident, contra lui Iliescu, fără însă să știu prea bine cu cine votez.

Am studiat clasamentul și m-am hotărât să mă duc pe rând la primele trei firme de brokeraj și să văd cum se poate investi la bursa română. Clasamentul era alcătuit în ordinea volumului tranzacțiilor zilnice. Pe primul loc trona societatea Gelsor (societatea lui S.O.V.). M-am prezentat la blocul "Sitraco", unde își avea sediul în acea vreme și am spus că doresc să deschid un cont. M-au întrebat evident cu ce sumă. Am spus fără să mă gândesc 1 miliard de lei vechi, adică aproximativ 150.000 de dolari, o sumă foarte mică după mine, dar impresionantă pentru ei, se pare, pentru că imediat au început să roiască în jurul meu ca albinele. M-a luat în primire un puști, Doru Andrei, care urma să-mi explice procedura.

Nimic nu semăna cu ceea ce eu eram obișnuit să văd, nu erau calculatoare, nu se agita nimeni în fața unor ecrane, ba chiar la un moment dat cineva a adus doi saci de plastic și mi s-a spus că acolo sunt acțiuni, mai bine zis cupoane. Habar nu aveam ce sunt alea "cupoane". După două ore de discuții, am înțeles că, deși piața BVB era telematică, nu la strigare, totul se desfășura în holul Băncii Naționale, pe niște calculatoare unde fiecare societate de brokeraj avea unu sau maximum doi traderi. Doru Andrei avea doar

un calculator, unde vedea ce se întâmplă la BNR în hol, dar nu putea decât să vizualizeze prețuri, nu să și intervină în piață, cumpărările și vânzările fiind apanajul exclusiv al traderilor din holul BNR.

După două ore de discuții, am înțeles următoarele: Ei ar fi vrut să le încredințez banii ca să mi-i investească după bunul plac sau în cel mai bun caz aș fi putut să le dau niște ordine cu o zi înainte și abia după două zile aflam dacă mi-au fost achiziționate acțiunile sau nu. Le-am spus din start că nu le dau lor niciun ban, dar sunt dispus să plătesc pentru a avea acces la un ecran terminal unde să văd ce se întâmplă și de unde aș putea să le dau ordine pe care ei să le transmită la BNR prin curier, telefonia mobilă neexistând la acea vreme în București. Cum dorințele mele nu au fost satisfăcute, am plecat fără să rezolv nimic. Mi s-a spus însă că patronul e domnul Vântu, că el e regele cupoanelor și că eu nu pot cumpăra cupoane decât de la el.

Cum nu aflasem prea multe lucruri, nu mi-au arătat nici măcar un ecran unde sunt afișate cotațiile, am plecat la al doilea nume din listă, Societatea Vanguard. Cunoșteam bine numele de “Vanguard”, era doar unul din cele mai mari fonduri de investiții de pe Wall Street, și eram convins că voi găsi de data aceasta câțiva americani isteți care îmi vor face lumină.

La *Vanguard*, am vorbit cu patronul – Andrei Siminel. Deși mi-a spus că reprezintă un fond de investiții american, *Broadhurst Investment*, mi-era clar că nu are nici o tangență cu *Vanguardul* american, doar îi furase numele. De fapt, în timp, societatea a fost nevoită să-și

schimbe numele, astăzi ea se numește *Tradeville*. Siminel era ceva mai deștept decât Doru Andrei, dar se credea un fel de “analistul secolului”, un fel de Druckenmiller al lui Soros. Folosea 20% cuvinte din limba engleză pe care nu încercase să și le traducă în expresii simple. La fiecare 5 minute, îmi mai spunea câte un “PER” (“price earning rate”) la câte o societate listată. Acest “PER” este și astăzi un fel de înjurătură pentru publicul investitor, toți îl folosesc fără a-l înțelege.

Pentru a nu continuă ipocrizia de limbaj, o să încerc să vi-l explic: o societate cotate la bursă nu poate fi decât o societate pe acțiuni. Fiecare societate are un număr total de acțiuni. La sfârșitul unui an fiscal, societatea face un profit. Împărțind acest profit la numărul total de acțiuni, aflăm cât a câștigat, în bani, deținătorul unei singure acțiuni, acest rezultat se numește *earning per share* sau, în românește, *câștig pe acțiune*. Dacă împărțim apoi prețul acțiunii la câștigul pe acțiune, aflăm *PER* –ul, adică, în cuvinte simple, aflăm în câți ani vom amortiza investiția inițială, presupunând că în viitor societatea va reuși să câștige pe acțiune cât a reușit să câștige în ultimul bilanț, adică va merge cel puțin la fel de bine ca și până atunci. Cu cât acest *PER* e mai mic, cu atât mai repede vom amortiza investiția, deci, în Occident, o acțiune cu un *PER* sub 10 este de cumpărat și una cu un *PER* peste 30 este de vândut. Dacă acțiunea are un *PER* sub 10, atunci toți dau năvală să o cumpere și prețul acțiunii crește, ceea ce implicit face ca și *PER*-ul să crească și foarte repede acțiunea devine prea scumpă și apar vânzătorii.

Asta însă se întâmplă în Occident. În România acelor ani, acțiunile se puteau amortiza într-un an sau în 100 și nu acesta era criteriul după care creșteau sau scădeau. Acest *PER* depinde deci de câștigul societății, câștig care reiese din bilanț, numai că bilanțurile românești erau povești cu zâne, iar legea în România nu îi obliga pe proprietari să le auditeze și nici să plătească dividende.

Haosul nu mă deranja, simțeam deja că într-o astfel de piață, la experiența mea de pe Wall Street, eram chiorul între orbi și asta mă stimula foarte mult. Realizam astfel că, dacă urma să intru în piață românească, nu mă voi lupta ca și până atunci, cu Warren Buffett sau George Soros, ci cu Doru Andrei și cu Andrei Siminel. Discuția de la *Vanguard* a fost interesantă și folositoare, deși nici acolo nu am deschis cont din aceleași motive ca și la Gelsor. Am trecut astfel la locul trei din listă, firma *Active Internațional*, care se afla, ciudat, alăturat de *Vanguard*. Aveam rendez-vous după o jumătate de oră, am așteptat și m-am dus. Surpriza a fost că acolo am dat tot de Andrei Siminel, care mi-a explicat că el are două firme de brokeraj, ceva incredibil, în Occident era total interzis. De fapt, cum legea permitea așa ceva, Siminel își crease două firme de brokeraj pentru a putea face *suveici*.

Suveica, interzisă în Occident, funcționa doar în piețe emergente ca România, unde puteai să plimbi aceeași acțiune de la un client la celălalt, mărind mereu prețul de vânzare, până când vreun naiv mușca din acea creștere artificială. În România, la fel și atunci ca și azi, se pot face *suveici* pentru că încă nu este reglementată vânzarea în

lipsă, singura care ar putea potoli umflarea artificială a prețurilor.

Peste nu mai mult de 2 luni, Siminel va simți pe propria-piele o *suveică* pe care i-am făcut-o în 20 de minute și care îl va costa foarte scump. În Bursă, e bine să nu sapi gropi, pentru că poți fi aruncat ușor în propria-ți groapă.

Cap. 30. Mercenarii

REMAKE: *Mercenarii din Mass-Media*

Imperiul Roman a lăsat moștenire urmașilor săi, printre multe și minunate înfăptuiri, tranzacțiile pe treizeci de arginți și legiunile de mercenari gata să cucerească pământul spre gloria celor ce le plăteau solda. Mai târziu, prin cenușa unui alt imperiu, o rudă “francofonă”, regele Louis Philippe, a pus bazele Legiunii Străine. Rămasă până în zilele noastre cea mai performantă armată de mercenari, Legiunea a rezolvat timp de 200 de ani problemele și conflictele imperiului colonial francez. Pe plaiurile dâmbovițene, după plecarea mercenarilor iliescieni înapoi în Valea Jiului, lupta politico-economică s-a mutat pe sticla televizoarelor și în presa scrisă; astfel, pentru prima dată în istorie, avem de-a face cu cohorte de intelectuali înarmați cu pixuri și cu foarte multă ură, gata să o reverse contracost asupra oricărui cetățean care se încumetă să treacă prin câmpul lor vizual.

Mercenarii din Mass-Media au o mare calitate: nu trădează niciodată. În plus, dușmanul ți-i cumpără întotdeauna mai scump. Se îmbracă sărăcăcios, nu au

valori materiale, ci doar spirituale, propovăduiesc cinstea și corectitudinea, critică pe oricine și orice, nu propun niciodată nicio soluție, sunt plini de fiere și riduri, sunt nefericiți și suferă perpetuu pentru starea jalnică a națiunii. Proferează idei populiste și progresiste de *stânga*, disprețuiesc profitul economic (entitățile pentru care lucrează trebuie să fie mereu pe pierdere) și, la fel ca toți intelectualii frustrați de după 1989, mășăluiesc încolonați cu inima pe “stânga” și portofelul pe “dreapta”. Apoteoza ziaristului sărac și cinstit coincide cu momentul în care ajunge să-i sufle Vântul prin buzunare.

“Legiunea” tropăie sârguincios pe urmele mai-marilor ei. V-a surprins cumva mișcarea de la stânga la dreapta și înapoi la stânga extremistă a Umaniștilor? Seamănă leit cu mișcarea unei redacții întregi de la Taher la Sârbu, via col Vento.

Vi se pare ciudat că “Tribunul național” împrășcă azi cu noroi pe cine pupa ieri? Sau că o redacție întregă terfelește în public numele unui poet căruia odinioară îi aducea osanale, doar pentru că a găsit un patron dispus să-i ofere mai mult?

Ce credeți că urmăresc hoardele de ziarști din față de la DNA sau CNSAS?... Urmăresc să nu fie urmăriți! Cum s-ar zice, să se ancheteze șpăgile... Primim, dar nu vrem să știm și prin ce ranițe au trecut... Mulți dintre ei, supărați că a trebuit să uite drumul mătușii, aruncă cu lături în pupa Marinarului care, astfel, înaintează periculos spre un consens cvasiunanim.

O fi greu să-i guvernezi pe români? Nu, nu e greu, e inutil. “Pâine, circ și mercenari!”, iată o formulă de guvernare

de mare succes pe plaiurile mioritice. Cei 22 milioane de români, țintuiți seară de seară în fața televizoarelor, au totuși o ultimă armă împotriva acestei armate de mercenari: telecomanda.

Ce-ar fi să stingem televizoarele timp de trei luni și să recitim “Jurnalul de la Paltiniș” sau, pur și simplu, să dormim. Se spune că “somnul rațiunii naște monștri”... Poate că, în cazul de față, somnul națiunii îi va ucide în fașă...

Cap. 31. IT-ul = cloșca cu pui de aur, postdecembristă

“For greed all nature is too little.”

Seneca

S-a creat în ultimii ani o legendă: românii sunt cei mai buni IT-iști și cei mai buni hackeri. Legenda nu e deloc departe de adevăr. Tineri talentați scriu coduri inteligente, și le scriu și foarte ieftin. Acești copii entuziaști aveau însă doar două șanse în viață: să emigreze la Redmond (sediul Microsoft) sau în Silicon Valley sau, pur și simplu, să-și încerce șansa într-o multinațională prezentă în țară. Foarte multe idei geniale se pierd din cauza lipsei a ceea ce se numeste “arhitect de proiect”. De la idee și până la punerea ei în practică, nu e suficient să știi să scrii coduri, este nevoie de un vizionar pragmatic, care să transforme liniile tale de cod într-un produs râvnit de piață.

Piața de IT din alte țări s-a dezvoltat bazându-se pe câțiva scriitori de coduri geniali, cum a fost și cazul

Zuckerberg, susținuți de finanțatori inteligenți care au furnizat geniului nu numai resursele financiare, ci, mai ales, arhitecți de proiect de mare succes. Toate multinaționalele importante, din domeniul software-ului și hardware-ului, au apărut peste noapte în București. La început, au venit cu produse gata făcute, apoi au început să le producă local, realizând potențialul “minitehnicușilor” români. Problema era însă că toate marile proiecte din domeniul informaticii erau ale statului. Iar cu statul român, profund corupt, se lucra greu. Deși statul român era dispus să plătească prețuri peste prețurile pieței, el nu plătea la timp și totdeauna dorea un “para-ndărăt” substanțial.

La acest moment al poveștii, ar fi bine să subliniem o diferență esențială de legislație între Europa și USA. Dacă o multinațională europeană este descoperită că oferă “atenții” substanțiale unui stat străin, ea riscă o condamnare doar pe teritoriul aceluia stat. Dacă, însă, o multinațională americană ofera mită în străinătate, ea riscă grele pedepse în America. Legea americană consideră că, astfel, compania nu a respectat regulile concurenței loiale și, prin acțiunile ei oneroase din afară, a câștigat în competitivitate cu o altă companie americană rivală, deci trebuie pedepsită. Acest tip de legislație a făcut ca mai toate companiile americane din România, deși conștiente că nu pot pătrunde pe piață fără a cotiza la decidenții politici, a trebuit să fie foarte atente, pentru a nu ajunge în fața justiției americane. În 2012, a apărut inclusiv un ghid al mitei în afara USA, ca toți să știe ce pot și ce nu pot

face, pentru a nu ajunge să fie anchetați de SEC (reglementatorul pieței bursiere americane) sau de vreun procuror american. Legile americane sunt foarte bune, dar aplicabilitatea lor e mai mult decât crasă ipocrizie.

Așa au apărut revânzătorii români de IT, care participau la licitații cu produsele multinaționalelor americane. Revânzătorii nu erau altceva decât arhitecții sistemului de șpăgi, care faceau multinaționalele să-și vândă produsele cât mai bine, dar care le și protejau, în același timp, de orice acuzație de tentativă de corupție. Singurul segment care a rămas neatins de acest flagel a fost piața jocurilor, statul nu cumpăra jocuri și, drept urmare, această nișă a rămas exclusiv în mâna privaților. Piața jocurilor a fost și este singurul loc unde românii talentați au un cuvânt de spus și unde se pot impune.

Acești revânzători români erau, de fapt, și cei care câștigau cel mai mult din contractele cu statul, dar și plăteau sume enorme de bani ca *para-ndărăt*. Sistemul s-a inspirat foarte mult, la începutul anilor '97, din sistemul deja creat în industria farmaceutică, unde, deja de o bună bucată de vreme, orice medicament se vinde numai prin revânzători români, multinaționalele fiind protejate de orice suspiciune de corupție.

Să analizăm un caz oarecare pentru a înțelege în detaliu cum funcționa sistemul. MEN organiza o licitație pentru achiziția în școlile de stat a unei mari cantități de material informatic și soft. MEN avea un buget de, să zicem, 100 de milioane de euro. De obicei, nu ministerul descoperea ce are nevoie și apoi organiza licitația, ci exact pe dos.

Multinaționalele se uneau, decideau ele ce au de vânzare și apoi, în funcție de buget, propuneau MEN să facă un program de achiziții. Chiar și caietele de sarcini erau scrise cuvânt cu cuvânt de viitorii participanți la licitație. La licitație, participau, de obicei în prima linie, firmele etalon ale industriei IT românești, *Siveco* pentru partea de soft și *Omnilogic* pentru cea de hard. Ele prezentau oferta și câștigau licitațiile. Pentru a nu fi acuzate, multinaționalele vindeau către consorțiul românesc care câștigase licitația, produsele ce urmau să fie livrate instituțiilor statului. Acestea, la rândul lor, le revindeau cu un adaos comercial semnificativ. Apărea însă prima problema. *HP*, *Oracle* sau alte multinaționale vindeau toată marfa cu banii înainte de livrare, ca la curve. Revânzătorii, chiar sprijiniți de acționarii bogați, foști membri ai Serviciilor, ante și postdecembriste, nu aveau cum să facă față la sume de *cash* așa de mari. Se știe că afaceriștii români nu vor să facă bani investind bani, ci doar cu banii altora. În plus, pentru ca după livrare statul să plătească marfa cumpărată într-un timp rezonabil, era nevoie să fie unse substanțial roțițele sistemului și asta nu se putea face decât cu așa-numiții ”bani la pungă”, cărora nu ar fi fost indicat să li se ia urma. Aici interveneau băncile, care știau exact mersul fiecărei afaceri. Banca care a finanțat masiv acest sistem era Raiffeisen, prin prietenul IT-ului, Marinel Burduja (gurile rele spun că și vicepreședintele băncii, James Stewart, era agent CIA și contribuia la succesul americanilor din IT în România). Burduja fusese aruncat peste bord de ABN AMRO, după niște combinații neortodoxe. Recunosc că în 1997, am

avut și eu contribuția mea directă la debarcarea lui Burduja, datorită unei scrisori pe care am trimis-o la conducerea de la Amsterdam. Banca executa o operație relativ cinstită, așa-zisul *factoring*. Împrumuta firmele revânzătoare, acestea plăteau furnizorii americani și apoi garantau restituirea împrumutului cu facturile pe care le emiteau către stat și pe care nu știau când le vor încasa. Dobânzile la *factoring* în România jonglau la nivelul a 17%, Burduja le putea reduce dacă își primea *felia de tort*. Statul plătea târziu, după multe rugăminți și intervenții și, mai ales, după alte ungeri de roțițe la funcționari mai mari sau mai mici. În plus, și bancherul își dorea *para-ndărătul*, tot la pungă. Deși prețul pe care îl plătea statul era imens, din cauza tuturor *para-ndărăturilor* și a altor cheltuieli neprevăzute, nu puteai să știi de la început cu ce vei rămâne la sfârșitul afacerii.

În anii '90, *para-ndărăturile* erau încă modeste. La începutul anilor 2000, ele au fost supuse unei inflații galopante, care a continuat până la sfârșitul lui 2008. *Para-ndărăturile* creșteau, însă, mult mai repede decât economia și, mai ales, decât resursele bugetare. Pentru a face rost de bani la pungă, la început s-au folosit *off shore*-uri, apoi companii mai mult sau mai puțin fantomă din țările baltice, care plăteau fără probleme facturi la alte firme fantomă. În 2009, odată cu agravarea crizei economice în Europa, băncile și fiscurile europene au început să fie mai vigilente. Aceste scheme au continuat să funcționeze, dar cu costuri mult mai mari. Mai exista un incident de parcurs ce dădea toate planurile peste cap. Schimbarea guvernului sau chiar a

ministrului de resort în cadrul aceluiași Guvern devenise coșmarul revânzătorilor și al întregului sistem din IT. Noul ministru nu mai recunoștea angajamentele luate de predecesorul său și dorea și el o parte din tort. Am asistat la o discuție hilară în care un manager îi spunea unui ministru nou instalat: “Dacă am muncit împreună, vom câștiga împreună, ce a fost a fost, haideți să muncim la altceva și câștigăm, dar la ce nu ați participat nu vă opuneți!” A asocia verbul *a munci* în cazul de față pare o blasfemie. Și, totuși, ei erau mereu convinși că muncesc. Toate schemele acestea erau create de un român extrem de inteligent, *low profile*, fost manager prin mai toate multinaționalele americane de mare anvergură și care beneficia și de faptul că era rudă prin alianță cu familia Președintelui Bush. Cum lăcomia crescuse enorm în rândul revânzătorilor și al politicienilor, arhitectul nostru șef a trebuit să-i calmeze deseori și, mai ales, să le explice că trebuie să se ocupe mai mult de imaginea lor.

Astfel, s-a creat un buget imens de publicitate coordonat tot de arhitectul nostru șef, pe care o să-l botezăm *Octavian*. *Octavian* devenise atât de puternic, încât, într-o zi, într-o cafenea din Dorobanți, pentru a-mi demonstra puterea lui în Media, a vrut să scoată dintr-un talk-show pe însuși moderatorul emisiunii. Așa, de amuzament, și doar cu un simplu sms. Moderatorul, redactor-șef al unui cotidian național important, părea în ochii mei destul de onest, aproape incoruptibil.

Nici miniștrii nu erau la fel. Cei de la PSD erau mult mai cooperanți, dar și mult mai ascultători, ceilalți erau mai lacomi și mai infatuați, asumându-și uneori riscuri

inutile. Aerele de grandomanie ale managerilor români au mers până acolo, că unul și-a permis contra \$ 300.000, să-l aducă pe Bill Clinton la București, într-o vizită privată. Până și la această vizită, prețul a fost umflat de aproape trei ori. Conferințele lui Clinton, după ce nu a mai fost Președinte, costau \$100.000, am aflat prețul întâmplător, la un forum la Davos.

Cu timpul, multinaționalele, invidioase pe profiturile uriașe ale revânzătorilor, și-au dorit și ele un câștig personal. Nu pentru companie, ci pentru managerii de la București. Fiecare CEO, român sau străin, nu putea să nu jinduiască la sumele mari de bani la pungă care se învârteau în piața IT-ului. Ca să participe la împărțire, au început să fie mai permisivi și au început să acorde credite furnizorilor pentru a veni în întâmpinarea enormei lipse de *cash* a revânzătorilor. Așa a ajuns *Intel* să investească, împreună cu un fond de investiții polonez, în capitalul *Siveco* și așa s-au recapitalizat atât *Siveco*, cât și *Omnilogic*. Căsătoria dintre *Intel* și *Siveco* a fost o mită, pe care a făcut-o pe față, în casă, *Siveco*, să se creadă soție cu drepturi depline. Am încercat cotarea *Siveco* sau *Omnilogic* la bursă, ar fi fost mai ușor să atragă capital, mai ales că rezultatele financiare păreau excelente. M-au refuzat. Era și logic. Nu puteau să scoată spre analiza publicului larg bilanțurile și mișcările financiare, pentru că s-ar fi descoperit ușor cum făceau rost de atât de necesarii “bani la pungă”. Irina Socol, deși a refuzat listarea, a investit la sfatul meu în acțiunile Bursei din Sibiu, e drept, în mare parte, cu banii pe care i-am câștigat eu pe piețele occidentale. Când s-a vehiculat atragerea lui Daniel

Dăianu în CA-ul Sibex, Irina era cel mai mare susținător al economistului cu limba de lemn.

Am încercat la acea vreme să fac un soft de arbitraj cu firma *Siveco* și, după ce am primit la Sibiu o echipă de softiști, am înțeles că ei nu sunt interesați decât în contracte mari cu statul, acolo unde nu contează calitatea produselor livrate. Eu aveam nevoie de un soft bun la Sibiu, nu de un *para-ndărăt*, că doar nu îmi furam singur căciula.

Ca fapt divers, ar trebui să povestesc o discuție hilară avută la masă cu cei doi corifei ai softului de la *Siveco*. Aveam nevoie să înscriem un cerc într-un triunghi și, spre mirarea mea, tânărul softist, prezentat ca șef de promoție, îmi spune: “Nu avem cum, pentru că sunt o infinitate”. Eu îl întreb: “De ce sunt o infinitate de cercuri înscrise într-un triunghi?” El, nonșalant, îmi desenează multe cercuri mici într-un triunghi mare. Faptul că nu știa nici măcar ce e aia “un cerc înscris într-un triunghi” m-a determinat să abandonez orice discuție cu *Siveco*, chiar de a doua zi.

Sistemul era atât de infestat, încât, și dacă ai fi vrut să fii cinstit, nu aveai cum. La MJ, ministrul Predoiu, pentru a nu fi acuzat de nimic, delegase achizițiile unui secretar de stat și altor persoane din minister. Aceștia au făcut un contract cu marii mahări din IT, umflând și mai mult prețurile decât în cazul în care ministrul s-ar fi implicat. Predoiu nu a înțeles că, dacă mâine acei decidenți vor fi implicați în acte de corupție inevitabil vor atrage și persoana ministrului. El avea conștiința curată, dar tribunalele nu pot să-ți scaneze conștiința și nici nu au

vreun interes s-o facă. Dacă s-ar dori să se schimbe ceva, ar trebui ca miniștrii să organizeze licitații doar când au fondurile disponibile și să fie scoși din peisaj acești revânzători de hard și soft.

Cu timpul, continuându-și ascensiunea, *Siveco* a început să dezvolte produse *in house* și au început să cumpere oameni direct. Dacă analizați, foarte mulți decidenți de la MEN, după ce au fost debarcați din conducerea ministerului din cauza schimbării partidelor sau coalițiilor de guvernământ, au ajuns în proporție de aproape 90%, angajați *Siveco*. Numai eu am doi colegi de facultate (Radu Jugureanu și Cristian Alexandrescu), foști inspecori și funcționari în MEN, actualmente angajați la *Siveco*, în celebrul, de-acum, departament de *e-learning*. Irina Socol era atât de disperată de imaginea firmei și de a ei personal, încât mi-a dat publicitate la *Hotnews*, deși i-am spus din start că nu mă amestec în politica editorială și că nu voi încerca să opresc vreun articol care o atacă, ba chiar s-ar putea să scriu și eu vreunul dacă voi considera de cuviință. Ce bine că am înregistrat acea convorbire în care o refuz direct. De fapt, așa am cunoscut-o, trimisă de arhitectul-șef pentru a discuta nu de bursă și de soft, ci de cum se poate peria imaginea *Siveco* în paginile *Hotnews*. După 2012, precizez că nu știu ce s-a mai întâmplat.

Spre sfârșitul anului 2011, lucrurile au început să se strice pentru *Siveco* și *Omnilogic*. După formarea USL-ului, cum mirosea puternic a schimbare, pe piață a apărut un concurent nou, tânăr și înfometat. Sebastian Ghiță

devenise peste noapte spaima IT-ului și a sistemului deja creat. Era inamicul public numărul unu și toți din piața de IT, vechii jucători, îi doreau falimentul. Era deja o luptă aprigă între garda veche a Securității și garda nouă. Odată cu instalarea, la 1 mai 2012, a Guvernului USL, era deja evident cine câștigase lupta. Bătrânii au fost imediat părăsiți de multinaționale, *Intel* ieșind în grabă din acționariatul *Siveco*.

Dacă multinaționalele începuseră să fie mai generoase și să acorde și credite-furnizor veșnicilor câștigatori de licitații, după 1 mai, acestea au dispărut brusc. Arhitectul-șef s-a retras și el în umbră și problemele celor două mari companii au început să ia amploare. Cum nevoia de bani la punga era continuă, nu e de mirare că s-a apelat la lumea interlopă. Oare cine ar fi putut fi cel mai bun furnizor de *cash*, dacă nu interlopii? Cine astăzi o critică pe Irina că a ajuns pe mâna romilor din Sintești trebuie, mai întâi, să analizeze că în acea lume pungile trebuiau livrate la timp. În disperare de cauză, se ajunge ușor pradă mafiei. Odată intrat în **system**, nu mai poți ieși când vrei tu și mereu vei avea vechi datorii de onorat. Dacă se dorește o curățenie generală, ar trebui să se urmărească traseul banilor, din '97 până în ziua de azi, și ar trebui ca toate multinaționalele care au contribuit la dezvoltarea sistemului să ajungă în ancheta SEC. Este suficient ca procurorii români de la DNA să blocheze tranzacționarea la bursă a unei singure acțiuni de top din IT-ul american, și abia atunci va începe caruselul declarațiilor și dezvăluirilor.

La italieni, Mafia a fost îngenuncheată cu ajutorul celebrilor “pentito”, pocăiții din sistem. La noi, până când DNA-ul nu va fi capabil să negocieze paza și protecția martorilor, ba chiar și achitarea lor, putregaiul va fi scos și rebăgat sub preș, într-o mișcare perpetuă, cu iz mioritic.

Serviciile fac afaceri imobiliare?

O să vă povestesc ce mi s-a întâmplat azi.

Am o proprietate ipotecată la o bancă. Am hotărât să nu mai plătesc ratele, întrucât, fără acordul meu, banca a ridicat dobânda la un DAE de 12% la euro. Ați înțeles bine, 12%! Drept urmare, am scos la vânzare proprietatea. Agenția găsește un client care să-mi plătească prețul cerut. Clientul cere timp pentru a obține un credit. Îi acord timpul cerut, dar, după ce obține creditul, tranzacția nu se perfectează. Tergiversează oare intenționat? Nu pare și nu văd sensul. După ce a verificat toate actele și cele două bănci s-au pus de acord pentru a schimba deținătorul ipotecii, ajungem în cele din urmă în ziua semnării contractului de vânzare-cumpărare. Cumpărătorul, Vlad Codreanu, îmi comunică însă faptul că doi ofițeri de la Servicii au venit să-l avertizeze că, deși nu pot să-i interzică achiziția imobilului, ar fi bine să nu cumpere. Clientul, având soția lucrătoare la un departament secret din M.Ap.N, renunță la achiziția casei. Mărturisește că îi e frică. Dacă cei doi “tovarăși” erau de la Servicii, de ce se ocupau de tranzacții imobiliare între persoane fizice? Dacă nu erau, cum de aveau legitimații de la Servicii? Mi se transmite un avertisment? Vor să nu mai scriu “Marea

Spovedanie”)? Le răspund direct: Mă voi spovedi până la capăt, chiar și cu prețul vieții.

Am și eu o întrebare pentru domniile lor: Când vă lăsați de afaceri și vă apucați de treabă, domnilor agenți secreți acoperiți sau descoperiți?

Cât despre frică:

“The only thing we have to fear is fear itself.”

Franklin D. Roosevelt

FOR SELLING – Domnești, parter și etaj, 340 mp, 3 dormitoare, living 46 mp, terasă 46 mp la etaj, 3 băi, dintre care 2 au și cadă și cabină de duș, încălzire în pardoseală la parter, spații depozitare, garaj, poartă electrică, grădină proprie. Living-ul se deschide pe 2 laturi, integrându-se în grădină, în zilele calduroase de vară. 125.000 Euro, nenegociabil, fără credit, acte pregătite pentru vânzare.

Cap. 32. Afacerea Rompetrol

Nu cu mult timp înainte de listarea *Rompetrol*, m-am trezit în birou cu C.P. Tăriceanu. Deși soția mea era directoare generală la firma lui, *Citroen-ATS*, și deși lucrasem la *Intervam*, unde, în afară de Cataramă, era și Tăriceanu acționar, întâlnirile mele cu politicianul liberal se puteau număra pe degetele de la o mână. Ca orice politician versat, m-a luat prin învăluire. M-a întrebat cum merge bursa, economia și alte politeturi. Apoi, a dorit să-și deschidă un cont și a și transferat 2 miliarde de lei

vechi. Cu câteva săptămâni înainte de listare, a venit să-mi dea, simultan, un ordin și un pont. Să cumpăr acțiuni *Rompetrol*, pentru el de toți banii pe care îi avea la mine, ba chiar și de mai mulți bani, și să cumpar și pentru mine. Mi-a dat și prețul: 116 lei. Mi-a sugerat că la sfârșitul zilei le vom vinde cu 480. Exact așa s-a petrecut în prima zi de tranzacționare *Rompetrol*.

Trebuie să vă explic că la BVB, decontările se fac la trei zile de la data tranzacției. Adică, cumperi azi și plătești peste trei zile. Dacă însă le vinzi în aceeași zi, nu mai ai nevoie de niciun ban, încasezi doar câștigul. Astăzi, în urma scandalului *Rompetrol*, este nevoie să dovedești că aveai banii necesari cumpărării, înainte de a încasa suma rezultată din vânzare. Dar și astăzi e suficient ca firma de brokeraj să aibă banii necesari sau ceilalți clienți să îi aibă. Nu neapărat clientul care cumpără. I-am explicat domnului Tăriceanu că a ști prețul de pornire și a ști și până unde crește acțiunea se numește *inside trading* și e ilegal. Mi-a replicat că în România nu e prea bine specificat acest delict și că nu e niciun risc.

Am refuzat să-i fac tranzacția, și-a retras banii și a făcut-o prin *Eastern Securities*, firma de brokeraj a lui Verestoy. Am interzis în firmă să se cumpere sau să se vândă acțiuni *Rompetrol*, și bine am făcut, pentru că atunci când doamna Albu a venit în control era disperată că de la mine nu s-a lansat niciun ordin pe *Rompetrol* timp de peste 5 ani de zile. Cred că și astăzi sunt singura firmă de brokeraj care nu a participat la tortul *Rompetrol*. Patriciu a fost negru de supărare când a aflat că Tăriceanu mi-a spus planul. Îi

era frică să nu-i stric jocurile, știind că dispuneam de mari lichidități, de la clienții mei străini. I-am asigurat că nu mă voi amesteca.

Esențial e să înțelegeți ce s-a întâmplat atunci. Patriciu a vândut sute de milioane de acțiuni *Rompetrol* de la firma sa, *Vega*, și apoi a început să cumpere până când au ajuns la 480, unde *Vega* a cumpărat totul înapoi. Patriciu a vândut la 116 și a cumpărat la 480. El a făcut o pierdere intenționată, legală de fapt, prin care a plătit tot ce datora la multă lume, în modul cel mai elegant posibil. Patriciu nu i-a făcut pe Tăriceanu, Verestoy sau SRS să câștige pentru că era generos, ci pentru că avea de plătit anumite șpăgi de la preluarea *Petromidia*. Toată lumea a anchetat apoi pe cei care au câștigat, când esențial era să vezi cine a dorit să piardă și de ce! Sorin Roșca Stănescu (SRS) plătește azi cu libertatea pentru că el a achiziționat și vândut acțiuni în aceeași zi fără niciun ban, ceilalți măcar au dovedit că aveau ceva bani să cumpere. Totul s-a făcut cu directa cooperare a CNVM-ului, care ar fi trebuit să supravegheze tranzacțiile. Mai mult chiar, serverele de la BVB s-au blocat pentru că volumul a fost prea mare pentru amarâta noastră de Bursă. Este ciudat că azi, dintre toți speculanții cu acțiuni *Rompetrol*, doar SRS e arestat și, mai ales, că șefa CNVM-ului a primit doar pedeapsă cu suspendare. Cum nu mă pricep la Justiție, nu vreau să speculez pe acest subiect. Pierderea intenționată făcută de *Vega* pe acțiunile *Rompetrol*, pierdere care e o evaziune fiscală clară ca ziua, nu a fost nici ea anchetată. După acest episod, Patriciu obișnuia deseori să manipuleze

piața, pentru a-i face pe unii sau alții să câștige, metodă mult mai inteligentă decât banii la pungă ai lui *Siveco*, spălați cu țiganii din Sintești.

După listarea de pomină la *Rompetrol*, prin 2005 a început ancheta și am fost invitat de Mircea Dinescu să explic ce s-a întâmplat, la emisiunea lui, *Vorba lui Dinescu*. Dinescu era spumos, dar nu prea înțelegea și nu m-a lăsat prea mult să vorbesc. Relațiile lui Dinescu cu Patriciu s-au cosmetizat după ce Patriciu i-a cumpărat lui Mircea “Plai cu Boi” și “Aspirina Săracului” cu enorma sumă de 1 mil. de euro. Mircea, afacerist slab, nu a înțeles că, dacă firma e a lui Patriciu în majoritate și acesta a împrumutat firma cu 950.000, asta nu înseamnă că Dinescu încasează ceva. Maximum a fost că și restul de 50.000 erau un cec de la o bancă elvețiană, cec însă postdatat, după mai multe luni. După această tranzacție, practic, relațiile au devenit neutre: Dinescu nu îl mai critica și Patriciu își vedea de afacerile lui.

Dosarul *Rompetrol* are însă un final mult mai interesant: Patriciu a vândut o firmă din Antilele olandeze și nu a plătit niciun sfanț la fisc, nici românesc, nici olandez, ba mai mult, din ce a încasat, a reușit să dea curat lui Kulibayev aproape 2 miliarde de dolari *para-ndărăt*. Cum de știu eu finalul? Simplu, din noroc. *Para-ndărătul* a venit la BSI Chiasso, iar directoarea și adjunctul erau atunci acționari WBS. Știu că sunteți decepționați, dar, în realitate, benzinăria lui conu’ Dinu nu s-a vândut nici măcar cu un miliard.

Dar toate astea, într-o altă spovedanie!

Țineți aproape!!!

Cap. 33. Afacerea Rompetrol (II). Povestea mea cu Dinu

Povestea mea cu Dinu Patriciu se întinde pe durata unui sfert de secol. Prima oară, am auzit de Dinu la sfârșitul anilor '80, pe vremea când eram tânăr Asistent la Catedra de matematică a Politehnicii bucureștene și când făceam intens meditații la matematică. Dinu era un celebru meditator pentru tinerii aspiranți la meseria de arhitect. Dinu, la acea vreme, crease o adevărată industrie a meditațiilor. Avea mai multe mansarde și făcea ședințe de 4-6 ore cu zeci de copii în același timp, pendulând între diversele adrese, marea majoritate în Cotroceni. Dinu era muncitor, lucra 7 zile din 7 și își merita banii, marea majoritate a copiilor reușind să treacă probele de desen la admitere. Mulți nu intrau, însă, din cauza matematicii. Examenul de admitere la Arhitectură era destul de stupid, cele două probe de matematică contând mai mult decât probele eliminatorii de desen. Am avut elevi la meditații care, cu doi de 9 la matematică, reușeau să intre cu brio, deși la desen luau note de 5. În timp, s-a dovedit că marii arhitecți și designeri români au fost cei care au intrat la Arhitectură cu note mari la desen și foarte mici la matematică. Arhitectura e o artă și e imperios necesar să ai talent. Prietenul meu din acele vremuri, Misi Albu, actualul designer, cred că a intrat abia din a treia încercare, matematica fiindu-i greu de digerat.

Revenind la Dinu, meditațiile din acea vreme erau o adevărată fabrică de bani, mai ales pentru matematicieni. Aproape peste tot era nevoie să treci un examen la

matematică și problemele de la admitere erau nerușinat de grele. Ca să va faceți o idee, eu, la 26 de ani, lucrând cam două zile pe săptămână, câte 6 ore de meditații pe zi, reușeam să încasez cam 20.000 de lei, aproape de 10 ori salariul de Asistent universitar. Cum însă nu prea aveai ce să cumperi cu leii lui Ceaușescu, din cauza penuriei de orice bun de folosință imediată, marea parte a meditațiilor se făceau pe trocul: inteligență și pedagogie contra produse, adică benzina, carne, țigări, ba chiar și apă minerală sau *Brifcor*. Dinu era, de atunci, mult mai pragmatic decât noi. La Arhitectură, erau cei mai mulți studenți străini, peste jumătate din numărul total. Dinu era Asistent la facultate și putea schimba cu ușurință leii de la meditații în dolari. Cum el făcuse industrie și cred că putea câștiga peste 100.000 de lei pe lună, Revoluția l-a prins cu o rezervă valutară uriașă pentru acele vremuri. Deținerea de valută pe vremea împușcatului era pedepsită cu peste 5 ani de închisoare. Cum a reușit Dinu să nu fie prins de Securitate rămâne un mister.

Sistemul de examene pentru admiterea la facultate era poate cel mai cinstit concurs pe care l-am văzut eu în viața mea.

Am făcut subiecte pentru admitere, am participat la corectură și pot să vă spun că nimeni, absolut nimeni, nu a intrat pe pile la vreo facultate din România între 1986 și 1989. Copii de mari securiști și activiști de partid au fost obligați să trăiască drame familiale pentru insuccesele repetate de la admitere. Când Nicu Ceaușescu a dat admitere, familia prezidențială, pentru a nu fi pusă în

fața unui eșec umilitor, a dat o lege cum că toți cei care au 10 la Bacalaureat vor intra la facultate fără examen. Evident, *prințisorul* Nicușor a luat 10 și nu a dat examen. Legea a fost însă abrogată în anul următor. Dar această poveste e din anii '70, în anii '80 admiterea la facultate era *Sabia lui Damocles* deasupra tuturor celor care își doreau o diplomă universitară pentru progeniturile lor.

Subiectele la matematică, pentru admitere, erau făcute de profesorii de matematică de la Facultatea de Matematică din București și de cei de la IPB. Erau făcute pe 4 grade de dificultate și se pregăteau peste 300 de plicuri cu subiecte. În dimineața examenului, se extrăgea un plic pentru fiecare grad de dificultate și garantez că nu transpira nimic. Deși nu erau mijloacele electronice de comunicare din ziua de azi, examenul și tragerea la sorți erau 100% corecte. Omul cu plicul venea de la minister cu o geantă legată cu cătușe, care la rândul ei era legată, tot cu cătușe, de mâna unui securist, plus alți doi-trei securiști care păzeau transportul. Era mai ușor să spargi Banca Națională decât să furi subiectele de la admitere.

Eu și colegii mei de la catedra profesorului Octavian Stănășilă aveam viață foarte grea în fiecare lună a lui iulie. Propunerea de subiecte și corectura tezelor erau un calvar, dar sistemul era așa de bine creat, încât se intra doar pe merit. Nu discut despre subiecte, mult prea grele și mult prea seci, fără nicio aplicabilitate, discut strict despre imposibilitatea fraudării aceluia examen.

În 1988, la Arhitectură, la geometrie, a căzut o problemă propusă de mine. Problema era foarte frumoasă, dar foarte grea. Li se cerea candidaților să înscrie într-un triunghi

optuzunghic, doar cu rigla și compasul, un pătrat care să aibă o latură pe latura mare a triunghiului și apoi să demonstreze că acest pătrat este unic. Demonstrația era foarte simplă, dar necesita o construcție ajutătoare, respectiv un pătrat cu latura mare a triunghiului construit în afara acestuia. La desen, Patriciu își învăța studenții axonometrie. Axonometria era o chestie foarte ingenioasă, în care, prin construcții ajutătoare, paralelism și reduceri și ridicări la scară, se putea desena aproape orice. Patriciu reușea să le facă duplicarea cubului sau trisecțiunea unghiului, chestii imposibile în geometrie cu rigla și compasul. Evident, construcțiile făcute cu axonometria erau aproximative, dar aproximația era infimă. Mulți candidați, mai ales cei meditați de Dinu, au folosit axonometria pentru rezolvarea problemei mele. Matematic, soluția era incorectă, dar desenul era bun și aproximația neglijabilă.

La corectură, prof. Găină, șeful Catedrei de matematică de la Arhitectură, a avut probleme cu corectura și, drept urmare, ministerul a trimis acolo pe autorul problemei, adică pe subsemnatul. Așa am avut primul clinci cu Dinu. Eu habar nu aveam ce e aia *axonometrie*, dar eram deschis la orice soluție, corectă să fie, așa că i-am ascultat lui Dinu dizertația până la capăt. Apoi, după ce am înțeles ce făceau copiii acolo, i-am demonstrat matematic că soluția e doar aproximativ corectă și că nu poate primi aceleași puncte cu o soluție corectă. Problema era că nimeni, absolut nimeni, nu dăduse o soluție matematic corectă. Eu aș fi înclinat să fie punctați copiii care au folosit axonometria și au desenat pătratul, dar, cum nu eu

decideam asta, până la urmă nimeni nu a primit pe acea problemă mai mult de nota 2, din 10. Geometria lui Dinu nu era geometria euclidiană și nu dorea să asculte niciun argument pe această temă. Cum însă examenul era de matematică și nu de desen, Găină și matematicienii de la minister au avut câștig de cauză, iar eu mi-am luat toate “înjurăturile” de la Dinu și de la ceilalți arhitecți. Dinu mi s-a părut, atunci, un personaj educat, stilat și care impunea respect.

A doua întâlnire s-a produs la Paris, prin ‘95-‘96. De data asta, nu am avut de împărțit o problemă de geometrie, ci... o femeie. Eu eram deja mare jucător la Bursa de la Paris. Mă ocupam cu produsele derivate pe *CAC 40* și eram unul dintre artizanii piețelor *MATIF SA (Marché à Terme International de France)* și *MONEP (Marche des options negociables de Paris)*. Reușisem deja “un coup” pe prăbușirea acțiunilor *Eurotunnel* și ajunsesem deja la TF1, invitat la celebra emisiune *7/7* a lui Anne Sinclair, celebra *anchorwoman* a televiziunii franceze, soția mult hulitului Dominique Strauss Kahn.

În acea perioadă, eram în vorbă cu o fostă studentă de-ale lui Dinu și îmi trăiam povestea într-un studio parizian de vreo 50 de metri pătrați, unde aveam, ca unică piesă de mobilier, doar un *futon* din paie de orez. Întors dintr-o călătorie, sunt informat de “fata cu care eram în vorbă” și pentru care încercam să fac o pasiune că îl vom avea pe Dinu Patriciu musafir. Știam de fosta lor relație din facultate, de pe vremea când Dinu suceea capul studentelor drăguțe, drept urmare am protestat vehement, cu tot orgoliul bărbatului ofensat: “Și unde o să doarmă Dinu,²⁴³

cu noi pe *futon*?” Până la urmă, am ajuns la un compromis, urma să-l pescuim pe Dinu de la aeroport și să-l instalăm la Crillon, în Place de la Concorde și, eventual, să mergem la cină toți trei. Dinu se autoinvitase motivând că nu a găsit hotel de 4-5 stele liber în Paris, exact cum aș fi făcut și eu în locul lui.

La capitolul *femei*, Dinu nu cred că a conceput vreodată că poate avea vreun rival. Cred că, dacă vreodată vreo femeie l-ar fi refuzat cu răspunsul cel mai dezarmant, “Sunt căsătorită!”, Dinu i-ar fi replicat cu nonșalanță că el nu e gelos. Problema era că la acea dată și eu credeam, infatuat, că nu se născuse încă un rival pentru mine, și uite așa au ajuns să se confrunte două nuci dure, la fel de arogante și de narcisiste. Programul a continuat normal, l-am instalat pe Dinu la Crillon, a trebuit să apelez la relații serioase pentru că hotelul chiar era arhiplin, iar Dinu, politician, ne-a invitat la cină. Eu am insistat că el e musafir și că noi îl invităm. Până la urmă, compromisul a fost că marele arhitect postdecembrist va oferi cel mai bun vin.

Am plecat la cină și evident că l-am dus într-un loc scump, unde exista *sommelier* și unde știam exact ce vin voi comanda. Am luat o sticlă de *Margaux*, nu foarte vechi, dar un *millesime, grand cru classe*, despre care știam sigur că sare de 8000 de franci sticla. Dinu era un partener de discuție foarte plăcut, jovial, venit însă cu o imensă aroganță, privindu-ne de sus, povestindu-ne cum el e unul dintre cei mai mari constructori din estul Europei, ba chiar făcându-i femeii disputate o propunere de a se întoarce la București și de a lucra pentru el. Avea mega proiecte în cap, cu finanțări imense, neuitând să sublinieze că la

București arhitectul nu are nicio restricție și poate fi liber creator, ceea ce în Occident era doar apanajul marilor nume. Prinși de discuții, Dinu vorbea mai mult cu ea, ignorând total prezența mea, am mai desfăcut două sticle din minunata licoare.

Ajunși la nota de plată, surpriza lui Dinu a fost imensă, dar și-a mascat-o cu o impecabilă decență. A scos un maldăr de bilete de 100 de dolari pentru a achita nota, fără să-și miste mușchii feței. Dar, surpriză, chelnerul i-a refuzat, explicându-i că restaurantul accepta cecuri, cărți de credit sau franci francezi. Săracul Dinu, el nu avea nicio vină că în România sistemul bancar era subdezvoltat. În 1997, l-a reîntoarcearea mea acasă, am fost și eu pus în fața aceleiași dileme: cum să ai o carte de credit și nu de debit. În 1997, cu greu, ABN-AMRO mi-a dat un *American Express*, dar doar după ce am făcut un depozit de 20.000 de dolari. Cum Dinu monopolizase toată seara, achitarea notei de plată mi-a dat și mie posibilitatea unei revanșe simbolice. Am plătit totul cu cartea mea, dar nu am uitat să-i iau lui Dinu dolarii. L-am depus pe Dinu la hotel și ne-am întors acasă. Eram dezamăgit, nu îmi făcusem numărul la cină, nu fusesem vioara întâi și aveam și dubii că femeia mea e încă fascinată de Dinu.

Am învățat ceva, totuși, în acea seară. Dacă femeia vrea să se întâlnească cu un alt barbat, e musai s-o lași, fără a pune nicio întrebare. Dacă nu se mai întoarce, e bine, pentru că nu vei continua să pierzi timpul, oricum ar fi plecat la un moment dat. Dacă se întoarce, ai câștigat cel mai important ascendent moral asupra ei, mai ales

dacă, la întoarcere, nici măcar nu o întrebi cum a fost. Într-o relație e esențial, cred, să-i lași celuilalt toate gradele de libertate. Orice coerciție, în timp, cu ajutorul teoriei fructului oprit, se va transforma ușor în adulter. Frica de a nu fi părăsit se instalează în celălalt când are toate libertățile, nu când nu le are.

A treia întâlnire cu Patriciu are loc în 1999, la București. De astă dată, disputa va fi o casă, actualul sediu al WBS din “Ionel Perlea” 14. După ce am deschis WBS în 1997, pe 3 noiembrie, făcând chiar din prima zi de tranzacționare cel mai mare volum la BVB, 1 milion de dolari, în ‘99, pe cai mari, căutam un sediu luxos, de fapt o casă a vechii burghezii interbelice. La acea vreme, unul dintre clienții mei străini foarte importanți era un indian londonez, Harpal Randhawa, cel mai mare escroc de pe piața de capital pe care l-am cunoscut îndeaproape mulți ani de zile. Doar prietenul lui Mittal cred că îl putea întrece. Harpal mi-a tras trei țepe memorabile, cu acte în regulă, perfect legale, țepe la care a trebuit să-i strâng mâna și să zâmbesc strâmb. Harpal și amicul Mittal vor reveni în *Spovedanii*, atunci când vom ajunge la privatizarea “Ductil” Buzău și mai ales la afacerea Mittal, *Arcelor*, *Sidex*, Blair, Năstase. Harpal însă m-a ajutat în achiziționarea sediului din “Ionel Perlea”, dar îi voi plăti înzecit într-o altă afacere.

Casa din “Perlea” era primul sediul al lui *Generali* la București. Construit de italieni în 1888, înainte de sosirea puterii populare, adică în iunie 1948, casa ajunsese în mâinile unui negustor de grâu. După naționalizare, în

anii '50, casa a fost un sediu al Securității. În timpul lucrărilor de restaurare, muncitorii mei au descoperit o cameră în plus față de cadastru, zidită total. Acolo, am găsit vechi dosare ale Securității din anii '50 și oseminte umane. I-am spus la acea vreme lui Mircea Dinescu, care lucra la CNSAS, să vină să ridice documentele, dar nu a părut interesat și până la urmă, Procuratura și IML-ul au ridicat osemintele și au luat și vrafurile de documente scrise de mână. Moștenitorii negustorului de grâu reușiseră să revendice și să obțină casa, dar, cum fuseseră ajutați de conu Dinu, casa era acum pe numele unei firme a lui Patriciu. Dinu voia să vândă casa, dar doar dacă el ar fi fost cel ce ar fi executat lucrările de restaurare. Imobilul era într-un grad avansat de degradare.

Harpal se duce la Dinu să cumpere casa, promițându-i că toate lucrările de restaurare le va face cu firma lui, *Alpha Construct*. Dinu îi pregătește indianului un contract, Cătălin Predoiu era avocatul lui Patriciu la acea vreme. În contract se stipula, foarte clar, că Harpal nu va putea niciodată să facă lucrări la casă, cu altcineva decât firmele indicate de Dinu. În caz contrar, ar fi plătit o penalitate imensă. Înainte de semnarea contractului, Harpal îmi dăduse numărul lui Dinu, să-l sun, ca să-mi dea cheile de la casă, pe motiv că eu sunt brokerul lui de la București. Dinu a fost reticent și m-a plimbat o săptămână la telefon, dar, cum știa cât de bogat era indianul și visa deja să-i umfle imens costurile, după ce m-a făcut să-l aștept în fața casei sale peste două ore, față de întâlnirea stabilită, a ieșit fără nicio jenă din casă, deși îmi declarase la telefon că este plecat și mi-a dat cheile fără să schițeze nici măcar

un salut. Ca și cum nu m-ar fi cunoscut până atunci. Același comportament ca și cel de la Paris. După ce indianul a cumpărat casa cu 300.000 \$, a doua zi mi-a vândut-o mie cu 325.000 \$. Dinu a trimis la câteva zile o echipă de muncitori să se apuce de lucru la casă, muncitori pe care i-am întâmpinat cu un imens zâmbet de revanșă, spunându-le că nu au voie să intre, deoarece eu sunt proprietarul și nu am niciun contract cu ei. Dinu m-a sunat imediat, foarte nervos, amenințându-mă cu Justiția, pentru că acea casă nu putea fi reparată decât de el. Asta așa era, doar că era așa doar atâta vreme cât Harpal era proprietar. Contractul fusese bine studiat de noi și știam că Dinu se păcălise; nu el, avocații lui. Tot acest plan a fost conceput de indian, eu nu am niciun merit. Ba mai mult, eu, conform acordului, a trebuit să revând casa unei firme de a lui Harpal și de-a amicului meu italian Angelo Gruttadauria, proprietarul lui *Ductil Steel* Buzău (dar asta într-o altă *Spovedanie*). Harpal și cu Angelo vor renova superb casa, cu lavă vulcanică de pe Etna, și cu o *boisserie* siciliană superb executată. Eu voi recumpăra cu 350.000 de dolari 50% din acțiunile noii firme, care deținea acum proprietatea, abia după ce voi transfera sediul WBS în acel superb imobil restaurat după planurile aduse de la Trieste, din arhiva lui *Generali*. Indianul a fost cel mai câștigat, el a investit 300.000 pentru câteva zile și a marcat profitul de două ori. Eu nu regret deloc afacerea, îmi luasem o revanșă asupra lui Dinu și asta mă bucura mult, iar sediul era, și rămâne și azi, o operă de artă a arhitecturii secolului al XIX-lea, restaurată cu multă

dragoste și pricepere. Timp de 12 ani, am lucrat cu mare plăcere în el.

În timpul guvernării Năstase, Patriciu cumpără rafinăriile *Vega* și *Petromidia*, listează *Rompetrol Rafinare* aruncând Bursa în aer într-un mod caracteristic dorinței sale de spectacol, își plătește toate datoriile de la cumpărare și devine un pion foarte important în jocul politic dâmbovițean. Disputele mele cu Dinu au continuat. În presă sau la televizor, ne-am contrat deseori. Argumentul meu cel mai solid că Dinu nu a fost un manager bun este dovedit de faptul că *Rompetrol* nu a făcut profit, în gestiunea Patriciu, decât în 2004, anul listării. În rest, a înregistrat pierderi uriașe. Toate aceste rezultate negative s-au petrecut într-o perioadă în care prețul petrolului a evoluat de la 20 la 140 de dolari. Și dacă cumpărai petrolul și îl țineai, tot ai fi câștigat. În plus, argumentul că Dinu plătea cele mai mari impozite la stat e o minciună gogonată.

Spre deosebire de alte țări europene, unde în momentul când plătești la pompă acciza pe litrul de benzină intră imediat în visteria statului, Dinu încasa sute de milioane de ron din accize, le ținea în cont cu dobânda mare a vremii, timp de minimum două luni și abia apoi le dădea statului. Dinu a plătit la stat doar accize și impozite pe salarii, el nu a dat niciun leu pe impozitul pe profit și veți vedea că la vânzare nici România, nici Olanda, unde se găsea acționarul majoritar, nu au încasat nimic din profitul făcut prin vânzarea acțiunilor. Mai mult chiar, săracii acționari care au ținut cu dinții de acțiunile *Rompetrol*

nu au putut să le vândă la prețul la care le-a vândut Dinu. Pe BVB, prețul acțiunilor *Rompetrol* a depășit rareori valoarea nominală de 1000 de lei vechi, adică 0,1 roni. Toate acestea le-am pus pe masă într-o emisiune memorabilă de la Realitatea TV, cu Dinu și Dan Ioan Popescu, emisiune moderată de Adrian Ursu, care nu știa cum să nu mă lase să vorbesc. Aveam deja mare experiență cu dezbaterile televizate și am reușit să spun tot și să domin total discuția. Adrian Ursu a primit apoi mari reproșuri pentru că a avut ideea nefericită să mă invite și pe mine. Eram în 2009 și devenisem deja un *guru*, prevăzusem criza, câștigasem milioane pe scăderea de pe Wall Street și mulți mă ascultau orbește. Cum e în viață, mi-a venit și mie rândul mai târziu.

Cu Dinu m-am reconciliat abia prin 2011, pe terasa matroanei de la Snagov, acolo unde se făceau și se defăceau toate contractele sentimentale și economice dintre politicieni și oamenii de afaceri. Totul transparent, fără ură și insultele pe care dumneavoastră le vedeți la televizor. Pentru că, da, politicienii și toți cei din sistem sunt prieteni. Au un singur interes: banul. Lăcomia însă le-a jucat tuturor fete, chiar și mie. Dar despre perioada teraselor de la Snagov, Dinu, Verestoy și relația mea intimă cu matroana, într-o altă *Spovedanie*, un pic mai picantă. Afacerea *Rompetrol* nu se încheie aici, urmează să vă povestesc și momentul, și dedesubturile vânzării către *KazMunaiGas*.

Cap. 34. Intermezzo Udrea vs. Tapalagă

Elena Udrea îl atacă la min. 1:20 pe Dan Tapalagă cu faptul că a lucrat pentru mine. În clipul de mai jos nu mă deranjează că Nuți face referire aiurea la mine, dar văd că domnului Tapalagă îi e rușine că a lucrat pentru mine. Dane, eu m-am preocupat mereu doar să vă luați salariile, chiar și atunci când veniturile erau mai mici decât cheltuielile.

Iar cum tu ai fost un foarte bun jurnalist, ai primit și niște acțiuni gratis, evident le-ai meritat cu prisosință pentru munca depusă. Niciodată nu m-am amestecat în politica editorială, știi bine asta. Mi-am permis și să scriu editoriale. Când am scris “S.O.V. și *Junimiștii*”, mi-ai spus că niciodată nu ai fost invidios pe textul altcuiva. Poate a fost o lingușeală ca de la angajat la patron, tot ce se poate. Când a izbucnit scandalul cu mine, ai scris un articol, “Cresus sau Midas”, fără să încerci să înțelegi ce s-a întâmplat. Ți-am cerut dreptul la replică și nu mi l-ai dat, e drept, nu mai eram acționar și finanțator. Ai fi putut să ai o jenă că ți-ai luat salariul de la mine dacă ai fi descoperit *a posteriori* că acei bani erau furați de la clienți. Dar astăzi știi foarte bine că nu e așa, nimeni nu m-a acuzat de hoție, știu că știi că i-am pierdut în Bursă. Și atunci de ce ți-a fost rușine să ripostezi la acuzațiile Elenei Udrea? Știu că ești *addicted* Macovei și Băsescu, ne-am și disputat pe tema asta ca doi cetățeni cu opinii diferite, dar nu știam că ți-e frică să-mi iei apărarea în fața lui Udrea!

La acuzațiile lui C.T.P., ai scris că bat câmpii. Tu nu ai fost de față când C.T.P.-ul a venit la Mărgărit și Voinarowski să-și ofere serviciile și nici când eu am spus că nu l-aș da pe Tapalagă pe unul ca C.T.P.. Nu ai fost, pentru că nu erai acționar important și nu tu decideai așa ceva. Dar sunt sigur că știai adevărul de la Mărgărit, el nu a dezmințit ce am spus, ai făcut-o tu. Deontologic, nu? Dane, dacă mâine voi fi pus să aleg între un an de pușcărie și posibilitatea de a demonstra că ești moral integru, voi alege pușcăria. Asta, nu ca să devin erou, ci pentru că eu cred în integritatea ta morală.

Dane, eu îți doresc ca în cariera ta viitoare de jurnalist să ai numai acționari și finanțatori ca mine, care, chiar și atunci când nu sunt de acord cu tine, să-ți dea mână liberă și puteri depline. Te aștept la 60 de ani, când o să vin să-mi culeg aprecierile prin comparație cu ce vei trăi de acum încolo. În încheiere, țin să mai spun, încă o dată, că Tapalagă este cel mai bun jurnalist pe care l-am cunoscut până acum, cu toate tarele lui. Calitățile sale acoperă cu ușurință orice defect trecut, actual sau viitor. Baftă, Dane!

Cap. 35. Povestea mea cu „Marele Combinator”

L-am cunoscut personal pe Viorel Hrebenciuc abia în septembrie 2012. Cătălin Predoiu a venit cu ideea că, dacă cineva mă poate scoate din mlaștina cu probleme în care ajunseseam, doar Hrebe ar fi putut s-o facă.

Mi l-a descris ca un om de cuvânt, foarte puternic, dar și foarte tranșant. Realitatea, chiar de la prima întâlnire, a fost cu totul alta. Am fost de la început circumspect, nu

i-am spus marelui sforar tot ce mi se întâmplase. Nu am mințit nimic, dar am omis esențialul, adică peste 50% din poveste. Belelele mele au început odată cu referendumul pentru demiterea lui Băsescu și, la început, se legau exclusiv de poziția *Hotnews*, care susținea cu tărie teza loviturii de stat.

Primisem multe telefoane de amenințare, mai ales noaptea, ca să vând cât mai repede *Hotnews*. În caz contrar, mi se sugera că voi împărți wireless-ul cu Băsescu în aceeași celulă. Amenințările păreau puerile și nu am făcut prea mare caz până când au apărut telefoanele zilnice de la Dăianu, care îmi explica că nu poți fi Președintele unei burse și acționar, și finanțator la un ziar/site important de știri. Știam că Dăianu are idei puține și toate fixe, dar niciodată nu l-am văzut luptându-se cu atâta convingere să convingă pe cineva de ceva. Era clar că acționa la comandă, dar nu reușeam să descifrez la comanda cui.

Un fost ofițer al Serviciilor îmi spusese cu mult timp înainte că orice politician și om de afaceri din sistem, de la noi, are un buton la care răspunde la comenzi fără să pună întrebări. Orice politician, de la Președinte, până la cel mai neînsemnat parlamentar. Mi-a și dovedit asta, apăsând pe butoanele care se aflau în posesia lui. Îmi explica, de fapt, că nu merită să abordezi un politician pentru o problemă, cel mai bine e să te duci direct la “butonul” său. Cu butonul, se putea discuta mult mai destins și mai direct, fără ipocrizie. În cazul de față, nu știam cine era

butonul lui Dăianu și de ce era atât de disperat să mă convingă să vând *Hotnews*.

Pentru a înțelege mai bine contextul în care s-a desfășurat prima mea discuție cu Hrebenciuc, ar trebui să vă povestesc, mai întâi, cu ce mă ocupam efectiv la acea vreme. Eu eram Președintele Bursei din Sibiu (Sibex), iar fosta mea firmă de brokeraj, WBS România, era cel mai important jucător, fiind market-maker pe toate produsele listate la Sibex. A fi market maker înseamnă a fi mereu în piață, și cu cererea, și cu oferta, la fiecare produs listat, adică WBS era mereu cea mai bună ofertă la cumpărare și, simultan, și la vânzare. Nimeni nu putea să intre între cele două cotații, era obligat sau să cumpere de la WBS, sau să vândă lui WBS.

Făcusem o statistică pe termen foarte lung și ajunsesem la concluzia că într-o zi de bursă, dacă consideram toți participanții la tranzacții și analizam cine a câștigat și cine a pierdut efectiv în acea zi, în 99% din cazuri, pierzătorii pierdeau mai mult decât reușeau să câștige câștigătorii. Deci, oricine ar fi făcut ce făcea WBS, la sfârșitul zilei ar fi avut un câștig, uneori mic, alteori mare, dar aproape sigur un câștig. Problema apărea la sfârșitul zilei, când evident cantitățile cumpărate nu erau egale cu cantitățile vândute. Atunci, WBS Holding le echilibra perfect, închizând surplusul la CME la Chicago. La sfârșitul fiecărui trimestru, se ajungea la scadență, în același timp și la același preț, și se putea colecta câștigul din acest arbitraj un pic atipic. Pe perioada unui trimestru, din cauza mișcărilor pieței, era evident că ori la Sibiu, ori la Chicago, se pierdea exact suma care se câștiga în

cealaltă parte, pozițiile fiind perfect inverse. Pentru a echilibra cash-ul necesar, se făceau transferuri de bani dintr-o parte în cealaltă. Dacă analizez retroactiv transferurile de bani de-a lungul a 4 ani de arbitraj, îmi dau seama că cele mai multe au fost de la Sibex la Chicago și, deci, ar fi fost mai bine să nu închid pozițiile, pentru că la Sibiu românii, până la urmă, se curățau singuri, iremediabil. Cum se juca cu leverage, românii deschideau poziții prea mari și, deseori, deși ar fi câștigat până la urmă, erau obligați să închidă din lipsă de cash. Toate aceste închideri forțate erau în pierdere și măreau și volumul tranzacțiilor. Dar, hélas, nu aș fi putut să iau atâta risc asupra mea. Pentru a distruge acest sistem, exista o singură soluție: să fiu împiedicat să transfer bani de la Sibiu în afara țării. Când mi-au blocat conturile pentru 10 zile, eram la câteva săptămâni de o fuziune cu Bursa din Londra. Dacă ajungeam să am toate conturile în același loc, problema de margin call nu s-ar mai fi pus și riscul de a pierde ar fi devenit zero. Aș fi devenit prea periculos. Au acționat la timp și cu multă știință. Nu trebuie niciodată să-ți subestimezi dușmanul.

După ce mi-au blocat conturile și am fost lichidat pe WBS Holding, pierzând tot, Cătălin Predoiu s-a oferit să mă ajute ducându-mă la Hrebe. Marele combinator ar fi urmat să calmeze cojurația de la Sibex, condusă de Dimofte și de cele trei SIF-uri acționare la Sibiu și să-mi găsească și cash-ul necesar pentru a putea să mă refac în timp, continuând același arbitraj. Am crezut ceea ce mi-a promis și am promis la rândul meu să mă retrag din funcțiile de conducere de la Bursa din Sibiu, lăsându-le loc lui

Predoiu și Dăianu. Scopul ascuns al lui Hrebe era să-și plaseze fiul în lumea financiară. Astăzi, e în C.A. la SIF 2, la Bacău, la Cioacea, dar ar fi fost mult mai prestigioasă funcția de Președinte de Bursă la doar 20 de ani. Am apreciat greșit, ei nu doreau să mă refac, ci doreau să mă adâncesc și mai mult și, la sfârșit, să le dau tot pe nimic și să încep să muncesc pentru ei. Eram foarte folositor pentru ei, deschideam sute de uși la băncile elvețiene, cunoșteam perfect sistemul bancar și bursele occidentale, dar nu făcusem afaceri cu ei, refuzasem orice implicare. Mi s-au propus zeci de afaceri cu statul, dar nu am participat la niciuna. Dacă mi se lua independența financiară, erau siguri că aș fi acceptat orice propunere. S-au înșelat! Singurul lucru pe care l-am făcut a fost să le gestionez banii, fără să mă preocupe proveniența lor. Pentru mine, era suficient că veneau și plecau prin bancă, în rest nu îmi puneam probleme. Evident că înțelegeam tot și chiar înregistram cu minuțiozitate toate fluxurile de bani, nu doar cele care plecau și veneau de la și spre WBS, ci toate fluxurile de bani.

Îl știam pe Predoiu un servitor credincios al Președintelui Băsescu și nu prea înțelegeam de unde familiaritatea aceasta cu Guzganul Rozaliu. Când Predoiu a vrut să-și treacă Codurile în Parlament, a realizat că nu poate să o facă fără ajutorul Opoziției, majoritatea PDL era mult prea firavă. Atunci, a apelat la Hrebe și a negociat cu el trecerea Codurilor. Acum un an, când s-a descoperit că în Codurile lui Predoiu se află multe puncte care ajută marii corupți, am subliniat că toate acele modificări au venit

de la negocierea Predoiu-Hrebe. În dorința sa de a intra în istorie ca autor al Codurilor, visându-se micul Napoleon al Justiției române, Predoiu nu a făcut caz de modificările propuse de Hrebe. De fapt, am fost surprins de superficialitatea sa în momentul când mi-a dat Codul cu dedicație și mi-a mărturisit că nu l-a citit și că important e să-l coordonezi, nu să-l citești. Acest dispreț al nostru pentru proprietatea intelectuală și pentru tot ceea ce apare în piața publică sub semnatura noastră a dus, cum bine se vede astăzi, la multe probleme, uneori chiar la mulți ani de galерă.

Deja de la prima întâlnire, ținută la crâșma din Cartierul Francez, locul preferat al Marelui Combinator, am înțeles cam ce fel de personaj e domnul Hrebenciuc. Din start a început să mă măgulească cu complimente, să-mi spună cum eu sunt prea sus, prea bun, prea isteț în profesia mea și cum ceilalți nu trebuie ignorați, pentru simplul fapt că nu înțeleg. A subliniat că trebuie să am răbdare, pentru că “un geniu” ca mine este greu de înțeles. Bref, concluzia era “Creează ce idei vrei, dar lasă-mă pe mine să le comercializez!”.

Hrebenciuc nu știa, însă, cât teatru pot să joc și mă băgase deja în aceeași oală cu Predoiu, cu care putea să șteargă pe jos fără ca acesta să-și dea seama, și la sfârșit mai storcea și cârpa murdară pe pantofii domnului ex-ministru. Hrebe îmi mângâia orgoliul într-un mod atât de libidinos, încât îmi aducea aminte de celebrul apelativ al lui S.O.V., “*stimate domn*”, apelativ pe care Vântu îl acompania cu un “scuipat” verbal. Deși eram într-o situație disperată, care nu îmi permitea să etalez ironiile care-mi veneau în

minte, până la urmă, tot nu m-am putut abține și, când mi-a făcut apologia fostei sale secretare, Dorina Mihailescu, la acea vreme comisar CNVM, i-am aruncat subtil că înțeleg că va trebui să jucăm “Partida celor patru dame”, Alehin – Capablanca. Marele sforar, care se erija și într-un foarte talentat șahist, nu auzise de această partidă, ceea ce m-a făcut să-i spun istoria și să subliniez că la CNVM conduceau 4 femei, toate foste destoinice secretare, adică “cele patru dame”.

Hrebenciuc avea, în 2012, o influență imensă în sistem. Mi-a dovedit-o încă de la prima întâlnire. L-a sunat pe Ciocea de la SIF 2, care, deși cu o problemă destul de gravă de sănătate în familie, a plecat în aceeași noapte de la Bacău și s-a întâlnit a doua zi în zori cu Predoiu la București, așa cum a primit instrucțiuni la telefon de la Marele Boss. Apoi, l-a sunat de față cu mine pe Fercală, de la SIF 3. Fercală i-a răspuns la telefon cu “Să trăiți, m-am ridicat deja în picioare!”, răspunsul lui Fercală a fost din rărunchi, de l-au auzit, cred, și cei de la masa vecină. Lui Fercală i-a trasat sarcina să mă sprijine, începând însă prin a-l lauda și a-i propune să fie Președinte la CNVM, în locul lui Carmen Negoită, care era și pedelistă și fostă nevastă a lui Liviu Negoită. Am aflat, însă mai târziu, că acel telefon a fost făcut teatral, special pentru impresionarea mea. După ce am plecat, l-a sunat înapoi pe Fercală, spunându-i să mă termine, dacă poate. La fel, întâlnirea dintre Ciocea și Predoiu a fost, de fapt, un plan de eliminare a mea, și nu de susținere, erau de acord cu Predoiu și Dăianu, amândoi habar nu aveau de bursă, dar nu mă mai voiau prin C.A. la Sibex și nici în

vreo funcție executivă. Problema mare era, însă, că peste 35% din acțiuni se aflau în mâna străinilor și a mea, iar aceștia nu au cedat influențelor românești. Este hilar că astăzi, la doi ani distanță, Bursa din Sibiu își propune să ajungă în alți doi ani la nivelul la care a lăsat-o Sima, dar nimeni nu se întreabă de ce a fost nevoie să fiu mazilit și, mai ales, cine a avut de câștigat!

După primele două întâlniri, lucrurile au evoluat exact pe dos față de cum mi-a promis Hrebenciuc. Între timp se apropia AGA de la Sibex din 22 septembrie, unde (normal) ar fi trebuit să fiu mazilit. Cu două zile înainte, m-am întâlnit la mine în birou cu Hrebenciuc și Predoiu. Predoiu, de fapt, îl invitase la el în birou, de aceea și nonșalanța cu care Hrebe a vorbit atât de liber. Când Predoiu nu a mai fost ministru, i-am oferit parterul de la WBS pe post de birou, din prietenie și fără nicio obligație. Predoiu a stat acolo până când au venit televiziunile, când a izbucnit scandalul în octombrie, atunci fugind ca un laș să nu fie surprins de vreo cameră de luat vederi. Deși astăzi neagă că m-a întâlnit mai mult de două ori în viață, la o cafea, ca și Hrebenciuc de altfel, continuă să sosească scrisori pe numele domnului avocat Predoiu la adresa din “Ionel Perlea”, unde era sediul WBS. Este impresionant cum pot politicienii să mintă, când știu bine că toate dovezile sunt împotriva a ceea ce spun.

Întâlnirea de la mine din birou, ultima dintre mine și Hrebenciuc, a pus bazele amânării AGA de la Sibex. Deja îi dădusem satisfacție lui Hrebenciuc, vândusem acțiunile de la *Hotnews* lui Răzvan Cornețeanu și asta îl făcuse fericit, păream să colaborez. Eu, însă, știam deja de

două săptămâni că nu am nicio șansă cu ei, arhiva era deja la adăpost, în altă țară. Dacă regret ceva, sigur regret vânzarea *Hotnews*, era singura mea tribună. Dar poate e mai bine, altfel nu aș fi ajuns, de nevoie, aici, pe FB cu *Marea Spovedanie*. Trebuie să ne adaptăm și să găsim mereu tribune noi.

20 septembrie 2012, AGA la Sibex va fi peste două zile, vor să mă schimbe. Hrebe îmi spune să nu-mi fac griji. O va amâna sine die, important e ca eu să cooperez. În limbajul lor, a coopera înseamnă a da tot ce ai și apoi a munci pentru ei, vorba vine a munci, odată ce accepți, vei fi pus să faci atâtea chestii ilegale și riscante, încât nu vei mai putea ieși niciodată. Hrebe, de față cu Predoiu, pune mâna pe telefon și sună la fosta sa secretara, Dorina Mihăilescu, comisar CNVM la acea vreme. Doamna Mihăilescu răspunde cu “Să trăiți!”. Hrebe îi spune că are interese la Sibex și că AGA trebuie amânată cu orice preț, o întreabă unde e, Dorina Mihăilescu se afla la Frankfurt cu o delegație condusă de M. Isărescu. Hrebe îi aduce aminte că e bine să nu-l scape din ochi pe Isărescu și, mai ales, să-i facă un raport la întoarcere.

Cu zâmbetul pe buze, Guzganul Rozaliu părăsește biroul meu. Predoiu îmi subliniază că Hrebe îi urmărește pe toți, e un fel de serviciu secret paralel. Uită să-mi spună și în folosul cui lucrează acest serviciu. Oricum, am înregistrat tot. Au vorbit fără perdea, chiar de la mine din birou. La intrare, era scris mare: “În acest birou, toate convorbirile sunt înregistrate în folosul clienților”. Aveam dreptul să înregistrez tot, dar, ca la noi, nimeni nu mă credea! În

noaptea de vineri spre sâmbătă, la ora 3 dimineața, vine fax de la CNVM, eu și CA Sibex îl așteptam în sediul Bursei de la Sibiu: “Vă informăm că AGA a fost amânată sine die.” E o firmă privată, dar ei pot orice. Hrebe mi-a demonstrat că are putere. Știam. Știam însă și ceea ce îi pregăteam. Nu-i refuzasem nimic, dar nici nu i-am promis nimic. Eram doar evaziv. Învățasem doar de la el și de la Predoiu: “Cine spune Da înseamnă Poate, cine spune Poate înseamnă Nu și cine spune Nu ... nu mai e în business!”. Nu-ul meu va veni din Islanda, acum luam pe “Poate” în brațe și încercam să supraviețuiesc.

Cap. 36. Povestea mea cu serviciile (I)

E poate cea mai grea Spovedanie de până acum. Nu există Serviciu secret care să nu oprime. Deviza tuturor Serviciilor reunite ar trebui să fie “Homo homini lupus est”. A avea mai multe informații decât oamenii normali nu e o fericire, e o piatră de moară. Legată de inimă. Nu există agent cu state vechi în Servicii fără o conștiință grea.

Totul a început în 1986, undeva în zona “Maria Rosetti”, în București. Terminasem facultatea și eram deja Asistent la Catedra de matematică a Politehnicii bucureștene, catedră condusă de matusalemicul Walter Olariu. Așa cum v-am povestit deja, în 1985 fusesem la o bursă la Perugia, în Italia, de unde mă întorsesem ca să-mi continui cercetările matematice cu marele Dan “Picu” Voiculescu. Doar că Picu, după ce participase la Congresul de Matematică de la Berkeley, unde ar fi trebuit să ia

Medalia “Fields”, nu mai făcuse cale întoarsă, și, uite așa, toată generația mea, toți discipolii săi în Teoria operatorilor, rămăsese a nimănu.

Toți colegii mei luaseră repartiție la INCREST. După ce coana Leana desființase Institutul de Matematică de pe “Calea Griviței”, toată crema se mutase într-o secție a INCREST-ului, institut axat mai mult pe cercetări aviatice. Secția de matematică, condusă de Zoe Ceașescu, îngloba, la acea dată, un grup de cercetători care astăzi fac cinste marilor universități din lumea întregă. La repartiție, cum eram doar 8 cu toții și, cum era un singur loc în învățământul superior, la Politehnică, am căzut la pace foarte ușor cu ceilalți colegi ai mei, pentru că toți își doreau să meargă la Zoia, la INCREST, și doar eu în învățământ. Eram mult mai atras de predat și de mediul universitar, decât de cercetarea de la INCREST, mai ales că Picu Voiculescu rămăsese la Berkeley, și eu nu prea îmi mai găseam un alt mentor. De fapt, nu l-am mai găsit niciodată.

În 1986, am închiriat și o garsonieră pe “Maria Rosetti”, o garsonieră care va deveni în curând un fel de bârlog al cinefililor bucureșteni. Adusesem din Occident o hardughie de video, luat cu 100 de dolari la mâna a doua, și o caseta cu “Amadeus”. Plecând de la acel video și de la celebra casetă cu filmul lui Milos Forman, abia apărut în Vest, am reușit să alcătuiesc o adevărată bibliotecă de filme de artă. Unul dintre amicii mei de la Automatică avea un computer “Sinclair Spectrum” de 64k, pe care am construit o imensă bază de date, cu toate filmele serioase care se aflau prin București. Sistemul era un

troc prelungit, iar lista mea de filme circula în tot Bucureștiul. Deși eu aveam doar caseta cu “Amadeus” și mai târziu cu “Once upon a time in America”, a lui Sergio Leone, reușeam să am acces la orice casetă. Era un sistem foarte simplu, care se baza pe “Principiul cutiei”, al lui Dirichlet.

Să presupunem că aș fi dorit să vizionez o anumită casetă. Sunam la proprietar și îl întrebam ce dorește din listă, acesta îmi dădea un alt film și apoi sunam la următorul proprietar, până când cercul se încheia la cele două casete ale mele. Cu timpul, lumea îmi lăsa casetele mai multe zile, așa că eu trebuia doar să manageriez schimburile și să nu uit unde se aflau toate casetele. Există și un cărăuș de casete, amicul Toni Ionescu, doctor la IOB, actualmente șeful Secției de Radioterapie. Toni era singurul care avea mașină și astfel putea să facă transferul fizic al filmelor. Mulți deținători de casete voiau să primească filmele acasă, fără să se deplaseze și, drept urmare, îi taxam cu un litru de benzină. Eu și amicii mei nu câștigam nimic din afacerea asta, dar aveam acces la toate filmele de artă, foarte greu de găsit printre miile de porcării care circulau prin oraș. E drept că uneori, din taxa de benzină, rămâneam cu un surplus pe care-l foloseam în vacanțe sau weekend-uri, ținând cont că penuria de benzină devenise cronică la sfârșitul anilor ‘80. Legătura dintre această afacere cu casete și Securitatea lui Ceaușescu va deveni evidentă în continuarea acestei povești.

Lângă garsoniera mea, se afla Restaurantul “Moldova”, în imediata vecinătate a “Grădinii Icoanei”. În penuria de produse de necesitate imediată, la “Moldova”, se mai

găseau uneori articole rare, Pepsi, Brifcor, ness-cafe, portocale sau bere poloneză. Am tot încercat să mă împrietenesc cu gestionara restaurantului, o doamnă cu relații sus-puse, dar nu am prea reușit.

Într-o bună zi, tot așteptând să cumpăr “prin spate” 1 kg de portocale, evident la suprapreț, m-am întâlnit cu un fost coleg de liceu, Paul Savu. Eram prin 1987, Paul era cu 4-5 ani mai mare ca mine, tot din Oltenița, nu fusesem prieteni apropiați, doar bătusem mingea împreună pe terenurile Școlii generale nr. 5 din oraș, școală unde unchiul meu fusese director peste 10 ani. Foarte deschis și sociabil fiind “amicul”, l-am invitat la mine acasă, pe “Maria Rosetti”. În acel moment, nu știam nici unde lucrează, nici cu ce se ocupă și cu atât mai puțin că era ofițer superior în solda Securității lui Ceaușescu. Într-o societate dominată de delatăiune și frică, circula o butadă: dacă se formează un grup de 5 persoane, atunci sigur unul este securist. Privind înapoi, cred ca erau mereu doi, iar uneori erau chiar toți 5. Oricum, eu și prietenii mei eram atât de inconștienți și de relaxați, încât nu ne mai făceam de multă vreme probleme cu turnătorii dintre noi. Situația devenise atât de critică, încât nu mai conta prea mult ce spui și ce comentezi.

Spre deosebire de anii ‘50, Securitatea nu mai era interesată de bancuri politice sau comentarii antiregim, ci doar de cei ce întreprindeau acțiuni directe de protest. Dacă disidența română nu s-a facut simțită e tocmai din cauza faptului că sistemul opresiv nu a pierdut vremea cu prostii, ci a combătut direct doar mișcările celor care aveau curaj să se opună. Atât Paul Savu, cât și toți

ceilalti ofițeri de la Securitate pe care i-am cunoscut, până în '89 și mai ales după '97, aveau o foarte bună intuiție și reușeau să identifice posibilia disidenți din fașă. Când am fost, în sfârșit, arestat în septembrie '89, în dosarul meu, pe care scria "Sima Cristian - trădare", primele înregistrări care apăreau erau din '87, cam de la a doua sau a treia întâlnire cu Paul Savu, ceea ce mă face să mă gândesc că foarte repede au luat decizia să mă supravegheze.

Cap. 37. Povestea mea cu serviciile (II)

Nu știu cum se instalau celebrele microfoane, dar mare mi-a fost mirarea când, la câteva luni după Revoluție, au venit la mine acasă doi băieți "cu ochii albaștri" și m-au rugat mios să-i las să recupereze microfoanele, pentru că erau pe inventar și costau mult. Nu știu de ce i-am lăsat fără să protestez, dar mă gândesc și azi că au fost, cu siguranță, refoosite la altcineva. Și era doar începutul lui 1990.

Aș vrea foarte mult să reușesc să vă spun povestea mea cu Serviciile fără să fac niciun comentariu, nu știu dacă voi reuși, dar țin să subliniez că încerc să vă povestesc cu mintea mea de atunci, cu fricile și angoasele mele de la 27 de ani și, mai ales, cu un anumit oportunism, care nu a ocolit pe nimeni în perioada generalizării delațiunii și a ipocriziei. Ba chiar sunt convins că atunci am fost mai puțin ipocrit decât în anii 2000.

Paul Savu avea mai multe metode de racolare a informatorilor și a colaboratorilor instituției pe care o reprezenta. În ultimii cinci ani, am citit foarte multe

cărți de istorie a Serviciilor secrete israeliene, britanice, franceze, rusești sau americane. În linii mari, tehnicile de colectare a informațiilor coincid. După toate aceste lecturi, am rămas cu o întrebare: De ce KGB-ul a fost mai bun decât FSB-ul, de ce CIA-ul din războiul rece e mai performant decât CIA-ul actual și de ce astăzi toți sunt unanim de acord că Mossadul evreiesc este, de departe, cel mai performant Serviciu, deși are doar 1200 de angajați în total, ca agenți, șefi și personal tehnic? Acum 8 ani, am avut o iubită rusoaică, care a lăsat o carieră de mare succes ca scenarist și dramaturg la Londra și pe Broadway și s-a întors la Moscova, unde alături de șahistul Kasparov conduce mișcarea anti-Putin, fiind deseori închisă în ultimii ani. Natalia mi-a spus odată, la New York, când dispar convingerile ideologice, iar performanțele Serviciilor se duc de râpă. “Astăzi, a continuat Natalia, Mossadul e cel mai bun Serviciu, pentru simplul fapt că membrii săi cred în ceea ce fac: supraviețuirea evreilor în Israel, cu orice preț, cu orice sacrificiu”.

Securiștii lui Ceaușescu beneficiau de multe privilegii, dar, orice am spune, erau îndoctrinați în slujba unei ideologii. Nu discut că ideologia era o utopie sau că era criminală. Tot așa, și SS-ul lui Hitler credea că supremația rasei ariene este un ideal pentru care merită să te sacrifici. “Când dispare ideologia, îmi spunea Natalia Pelevine, Serviciile nu sunt altceva decât un grup de interese pus pe afaceri și pe profit. De aceea, trădările într-un serviciu aparținând unei democrații permissive sunt mult mai numeroase decât trădările într-un Serviciu secret bazat

exclusiv pe o ideologie”. Natalia și Kasparov au fost multă vreme finanțați de Boris Berezovski și îmi spuneau că e foarte ușor să cumperi agenți FSB, credința lor în Putin se măsoară în bani și, dacă oferta era mai mare, atunci trădau, mai ales că deseori aveau muștrări de conștiință după crimele comise la ordin.

Deși sunt convins că Securitatea lui Ceaușescu a fost cea mai mare opresiune abătută asupra poporului român, dezvoltând în sânul românilor ura, invidia și mai ales bucuria delațiunii prietenului sau vecinului, sunt convins că actualii agenți pierd mai mult timp cu afacerile decât cu colectarea de informații bune pentru țară. Dacă Serviciile de după ‘90 ar fi fost alcătuite din patrioți, corupția nu s-ar fi dezvoltat în asemenea măsură. Caracatița corupției a avut gajul multor membri ai Serviciilor, iar informațiile serveau propriilor lor afaceri, nu dezvoltării sănătoase a României. Dar e mai bine să aflați toate detaliile poveștii și să hotărâți singuri ce a fost și, mai ales, ce se preconizează că va fi de acum încolo. Altfel, vorba lui Napoleon: “N-au uitat nimic, dar nici n-au învățat nimic.”

Revenind la Paul Savu, încă de la prima întâlnire, s-a oferit să-mi facă rost de orice, de la benzină, până la Pepsi sau bere. Evident, nu îmi cerea nimic în schimb. Problema era că, datorită faptului că tata aproba orice export de carne și mezeluri către Vest, eu eram mult mai în măsură să-i ofer produse rare, decât era el capabil să-mi ofere mie. Și, în plus, într-un București care se scufunda zilnic în beznă și care se trezea, fie vară, fie iarnă, în gri, casele mele cu filme erau singura distracție pe care românii

și-o puteau permite. Un video costa cât o jumătate de Dacia. De aceea, multe familii se uneau și cumpărau aparatul în comun. Problema mare era că, după câteva săptămâni, nu mai găseai decât casete cu karate sau sex, și foamea de cultură a românilor era imensă, teatrele erau pline, la cinema nu aveai ce să vezi, iar la tv, în cele două ore de emisie, puteai asculta discursul tovarășului, al tovarășei și, apoi, reluările lor. Paul Savu a plecat de la mine cu “Amadeus” și “Once upon a time in America” și a rămas să ne vedem peste două zile, când îmi va returna casetele. Trebuie să recunosc că băieții nu săreau pe tine, nu te forțau cu nimic și aveau o răbdare imensă. Ar fi fost buni de brokeri. După 20 de ani de Wall Street, încă nu am răbdarea lor din acele vremuri. Erau ca și lorzii britanici la vânțtoare de vulpi: prada trebuia alergată, nu împușcată, până când nu mai avea suflu și se preda de bunăvoie. În episodul de mâine, cum m-am predat fără suflu, cum am jucat pe două fronturi cu Secu și MI6 și cum am fost prins și bătut bine, ca să nu uit toata viața.

Cap. 38. Spovedania electorală (I). Victor Ponta

Victor Viorel Ponta

”Într-o Românie care se pregătește să-și scrie epitaful, să ne comportăm ca niște cadavre cumsecade!”

parafrază după Cioran

Aș fi vrut să termin de povestit epopeea mea cu Serviciile,

dar timpurile presează și cred că, înainte de orice, ar fi bine să-i descriu pe actualii actori politici, așa cum îi văd eu. Promit, însă, să vă satisfac curiozitatea. Până la turul doi, veți avea și finalul poveștilor “acoperite”.

Este pentru prima dată în viața mea când sunt pus în situația de a alege între doi oameni pe care i-am cunoscut personal, între doi oameni despre care știu o droaie de lucruri, mai ales din poveștile unor prieteni apropiați. Nu voi încerca să influențez pe nimeni în alegerea sa, voi încerca doar judecați brute, bazate pe fapte, pe mici amănunte și pe o observație îndelungată.

Pe Victor Ponta l-am cunoscut prima dată în studiourile Realității TV, mai exact la emisiunea Andreei Cretzulescu. Ponta era un puști băgăreț, care spunea lucruri fără mare importanță, dar care le spunea mult mai frumos decât ceilalți politicieni, dominați încă de limba de lemn a comunismului. Era lipsit de emfază, nu se voia moralizator, dar încă de atunci avea o atracție deosebită pentru atacul la persoană. Era tânăr, oportunist și fără nicio jenă în a-și arăta dorința de a parveni. Își dorea și atunci, ca și acum, un trai bun, îmbelșugat, dar nu Puterea. Pe Victor Ponta, **Puterea** l-a speriat întotdeauna. Puterea care asigură faimă și o relativă recunoaștere îl atrăgea, dar gestionarea Puterii și împărțirea ei cu ceilalți tartori bătrâni îl speriau de moarte. Ponta va scoate totdeauna castanele din foc cu mâna altuia. Se va spăla pe mâini de orice prietenie, de orice tovărășie, atâta vreme cât îi va dăuna imaginii. El nu își va asuma nicio decizie decât a

269

posteriori, după ce va fi sigur că totul a ieșit relativ bine și există foloase de tras. Ponta are un singur mentor: Sebastian Ghiță. Mentorul își dorește Puterea prin amicul Victoraș, iar Victoraș o va exercita folosind orgoliile și visele de mărire ale tinerilor lupi de tipul Șova, Bănicioiu sau Corlățean. Aceștia vor scoate castanele și tot ei își vor arde degetele.

Victor Ponta a descoperit repede că în PSD esențiale în a escalada ierarhia politică sunt doar două lucruri: relațiile cu mai marii partidului și vizibilitatea la televiziuni. Neavând calitățile lui Hrebenciuc de sforar, nici ale lui Mitrea de strateg și fiind departe de atributele dictatoriale ale lui Năstase, a ales să își pună în valoare superficialitatea gândirii și a limbajului printr-o avalanșă de apariții televizate. De aceea, s-a și ales cu porecla “Mickey Mouse”, adică un erou comic, nesperios, dar foarte popular. Victor Ponta e cel mai adaptabil politician la situația actuală din societatea românească. Marea majoritate a românilor doresc bancuri răsuflăte, lovituri sub centură, orice seamănă cu răfuielile de la crășma satului. România nu e pregătită azi pentru discursuri mărețe, idei liberale, patriotism decent sau soluții coapte la foc mic. JFK, dacă ar candida, nu ar culege nici jumătate din voturile lui Ponta.

Există o tânără generație educată la marile universități vestice, dar această generație activează în afara țării și nu are influență asupra societății civile românești neaoșe. Prostul gust, răspândit de Media, domină. De aceea, orice candidat ar trebui să plece de la premisa că arta

discursului politic e să reușești, cu pilde și cuvinte simple, să convingi, în același timp, și cititorii lui Cioran, și spectatorii lui Capatos. Cum Capatos are infinit mai mulți spectatori decât Cioran cititori, un politician de succes ar trebui să țină seama de asta într-o primă fază. Odată captată atenția vulgului și cu încrederea primită, un politician deștept poate, în timp, să-i facă pe spectatorii lui Capatos dacă nu să citească direct Cioran, măcar să citească articolele lui Andrei Pleșu. Ponta, nefiind capabil de așa ceva, a apelat la o strategie diferită. El vrea să crească subcultura și lipsa educației pentru a reuși să se impună unei majorități ignorante, cel puțin mai ignorantă decât el.

Așa cum am menționat, marea calitate a lui Ponta e că nu își dorește Puterea. El vrea doar un trai îndestulat. El vrea să se răzbune pe propria soartă, să ajungă din băiatul de pe stradă care bătea mingea în Piața Chibrit, direct la Elysee, fără să deschidă cărți de bune maniere. Cum eticheta a dispărut și la marile case occidentale, astăzi, orice șef de stat și de guvern va fi primit, de multe ori strângând din dinți, la marea masă europeană. Dacă familia Krupp a refuzat să-l invite pe Hitler la masă, astăzi, un președinte de tipul Hollande e dispus să-l primească la Elysee și pe Bulibașa, mai ales că manierele lui nu se deosebesc prea mult de ale invitaților săi. Lumea a involuat și globalizarea economică a dus la nivelarea etichetei. Pe vremuri, se spunea că domnii nu se fac, ci se nasc. Astăzi, se spune că domnii nu se nasc, ci se votează.

Pentru a va exemplifica parvenitismul de salon, obținut pe ton de glumă și cu stângăcie de, poate, viitorul nostru

președinte, vă voi povesti o întâmplare banală. Ponta și amicul său justițiar Robert au organizat un grătar cu familiile. Orice român, dacă tot dorește să facă un grătar în 4-6, îl face singur, pentru plăcerea focului, mai ales că un astfel de grătar se organizează acasă la unul dintre cupluri. Cei doi miniștri, însă, au ales să cheme trei bucătari și doi chelneri de la Palatul Victoria într-o zi de duminică, pentru a avea senzația oamenilor puternici și ocupați, care trebuie serviți. Prezența servitorilor a împiedicat, însă, posibilitatea unei discuții duminicale libere de orice constrângere. JFK conducea lumea, dar nu își chema servitorii de la Casa Albă la *barbecue*-urile de la Hyannisport.

Grătarul cu servitori este un obicei moștenit de la comuniști, care dă perfect măsura parvenitismului clasei de jos, ajunsă mult mai sus decât în cele mai frumoase vise de mărire. Eroul nostru nu va dori, însă, consacrarea și recunoașterea națională, nu va colecționa tablouri ca Năstase, nici mașini vechi, ca Tăriceanu, în cel mai bun caz ar putea colecționa pulovere și tricouri “Paul&Shark”. Adrian Năstase dorea să apară, mai degrabă, ca un urmaș al Brătienilor, decât ca ginerele lui Angelo Miculescu, fostul ministru al agriculturii ceaușiste. Pe Viorel nu-l deranjează că e ginerele lui tata-socru atâta vreme cât grătarul îl prepară servitorii și vacanțele le organizează Sebi. Victor e pragmatic, important e să trăiască bine azi, mâine nu se știe ce va fi, nu merită să pierzi timp pentru a escalada elitele, oricum sfârșitul tuturor e același. Filosofia lui V.V.P. e filosofia bulgărească: “Dacă e, e; dacă nu e, nu e!”, morala fiind “Asta e!”

Ca orice băiat care a plecat de jos, de pe stradă, V.V.P. e și foarte răzbunător. Îmi aduc aminte că, după emisiunea în care i-am dat bila neagră lui Turcescu, mulți m-au felicitat pentru că îi răzbunasem, inclusiv Vanghelie și Dorin Cocoș (pentru Elena Udrea). La câțiva ani după, când l-am cunoscut pe Ponta în emisiunea evocată, m-a plăcut din prima, doar pentru că îi răzbunasem consoarta. Răzbunarea lui continuă față de Turcescu se bazează mult mai mult pe resentimente de alcov, decât pe resentimentele derivate din atacurile lui Turcescu la proasta sa guvernare. Lui Ponta, poți să-i critici orice decizie, orice gafă, ba chiar și orice doctorat, dar să nu te atingi în veci de imaginea sa de șmecher de cartier, pe care și-a creat-o cu greu și care îi place.

Ponta nu are orgolii, are doar ținte și scopuri. După o emisiune ținută în ajunul Crăciunului la Realitatea TV, tot la Andreea Cretzulescu, cum Vântu nu mai avea bani de brăduți și cadouri, țin minte că m-am oferit să le aduc celor din platou un pom de iarnă împodobit și câteva sticle de șampanie franțuzească. După emisiune, am băut un pahar de șampanie cu Ponta și Andreea. Aceasta, într-un exces de euforie a spus: “Aș vrea să-i am pe d-l Ponta și pe d-l Sima invitați permanenți”. Eu am răspuns că vin la emisiuni când am chef și doar gratis și că, oricum, aș fi prea scump pentru situația de la acea vreme a lui S.O.V. Andreea a insistat că se poate negocia orice cu Vântu și l-a întrebat pe Ponta cam ce ar dori în schimb. Totul era pe ton de glumă, era clar că nimic nu va continua, dar Victoraș a răspuns foarte serios: “Eu îl las pe domnu’

Sima să negocieze în locul meu, cred că se pricepe mai bine”. A fost un răspuns de oportunist cu “mare experiență”. Discuția s-a încheiat brusc după aceea.

Să încercăm, însă, un exercițiu de imaginație și să vedem ce s-ar întâmpla dacă Ponta ar urma să conducă România în următorii 5 ani. Din start, România va fi condusă de Sebastian Ghiță. Tânărul Ghiță pare ieșit din “Soho”-ul bucureștean, are experiența străzii și e steaua urcătoare a Noii Mafii. Nu mai are nicio jenă. Spre deosebire de PSD-iștii vechi, Sebi nu se dă în lături de la nimic pentru a acumula Putere politică, financiară și chiar armată. Sebi crede că e tânărul Sam Giancana, cel care a contribuit la alegerea lui Kennedy și urmează să conducă lumea. La cum a reușit să neutralizeze vechile rețele mafiotosecuriste din IT și să-și infiltreze oamenii, pare un Vîntu mult mai inteligent și cu siguranță mult mai educat. Dar Sebi nu poate convinge masele și V.V.P. e brațul său politic, îl controlează total, îl cunoaște foarte bine și știe cum să-l facă să execute “Culcat!” chiar și la tribuna ONU. Ideea lui e foarte simplă: Ponta va fi ultimul președinte ales democratic, iar Sebi va fi primul președinte impus prin forță.

După ce veți citi și analiza celui alt candidat, mulți veți fi înclinați să credeți că Ponta e mult mai inofensiv pentru viitorul nostru decât ar putea să fie neamțu’. Așa este, Ponta e un președinte inofensiv, care nu va mișca un deget să-i scoată din pușcărie pe marii dușmani ai lui Sebi și care nu va trece prea des peste anumite cutume europene. Dar Sebastian Ghiță e mult mai periculos decât oricine altcineva. Și vă garantez că nu Ponta va conduce

România în următorii 5 ani. Într-o Europă care se pregătește pentru o nouă criză de proporții, o Românie în haos ar fi binevenită și pentru vecinii noștri de la Răsărit. Iar afacerile... Ele merg mult mai bine în haos decât în ordine și disciplină.

Țineți aproape! Peste două ore, K.W. Johannis.

Cap. 39. Spovedania electorală (II). Klaus Johannis

Klaus Werner Johannis

Pe Klaus Werner Johannis l-am întâlnit o singură dată față în față și vă voi relata întâlnirea cu lux de amănunte. Am trăit peste 3 ani în Sibiu și aproape 2 ani am fost Președintele Bursei din Sibiu. Inevitabil, m-am ciocnit cu Klaus, dar și mai mult cu interesele sale în zonă și direct cu trezorierul partidului etnicilor germani, Werner Kuehl, care a fost, și cred că mai este și astăzi, acționar semnificativ la *Sibex*.

Sibiul arată de departe cel mai bine dintre toate orașele mari ale României. Spre deosebire de mulți alți primari, Klaus a aplicat cu multă grijă ceea ce a văzut în orașele germane. A pus accentul pe Centrul Vechi, istoria fiind și ea generoasă cu Burgmeisterul sibian. Spre deosebire de alte orașe transilvane, ca să nu mă refer la orașele din Moldova sau Țara Românească, Sibiul și clădirile sale istorice au fost abandonate de comuniști, dar nu distruse. Klaus a respectat arhitectura sec. XVIII, umbrele Habsburgilor și ale Sfântului Imperiu Roman fiind

prezente la tot pasul. Renovarea clădirilor vechi pare impecabilă pentru turiști, dar nu și pentru localnici. Am locuit într-o astfel de clădire, lipită de Muzeul Brukenthal, și pot să vă mărturisesc că în interior (pentru că acele clădiri au o imensă curte interioară) zidurile nu au mai văzut bidineaua de pe vremea lui Carol al II-lea. Poate nu e o observație spectaculoasă, dar și Vanghelie a vopsit clădirile în Ferentari doar la stradă, e drept cu mult prost gust, dar tehnica era aceeași.

Cea “mai renovată clădire” din Piața Mare a Sibiului este, de departe, sediul Frontului Democrat German. După ce am semnat cu Bursa de la Chicago (CME) celebrul acord din 2010, prin care Sibiul devenea prima bursă europeană unde se putea tranzacționa *live*, în lei, indicele cel mai celebru din lume, *Dow Jones*, am dorit să mut sediul Bursei din casa veterinarului care condusese Bursa până atunci într-o clădire istorică, cu prestanță. De departe, Centrul Vechi ar fi fost cel mai atractiv pentru un astfel de amplasament. Doar că, căutând în dreapta și în stânga, am realizat că nu se poate închiria nimic, nu se poate cumpăra nimic fără acordul lui Klaus și, evident, m-am lăsat păgubaș. Până la urmă, *Sibex* s-a mutat într-o clădire comunistă refăcută decent de Raiffeisen Bank, care își avea sediul la parter.

Un alt moment important a fost în 22 ianuarie 2010, când la Sibiu s-a făcut prima tranzacție pe Dow Jones și când acțiunile Bursei însăși au fost listate. La 16.30, când la New York era 9.30, am început tranzacționarea Indicelui Dow Jones la Sibex. Aveam nevoie de un loc unde să

sărbătorim evenimentul, mai ales că reușisem să aduc de la Chicago doi vicepreședinti de la CME și un membru în Board-ul CBOE, pentru că doream să lansăm și opțiunile pe Dow Jones. Am fost surprins că primarul nu ne-a făcut onoarea să fie prezent la Hilton, singurul loc unde aș fi putut organiza relativ decent o astfel de manifestare.

Sediul Bursei de atunci era în casa personală a veterinarului și americanii deja decretaseră că e un coteț de păsări, nu o Bursă. Absența primarului și faptul că arătam a rudă săracă și care nici nu prea dorea să-și facă prin casă curat a fost un handicap pe care l-am depășit cu greu, în timp, doar prin volumul mare de tranzacții la care am ajuns în vara lui 2012. Americanii nu s-au supărat, dar primirea noastră a fost diametral opusă față de primirea pe care eu am avut-o la Chicago, deși eram un Nimeni (cu "N" mare). Klaus nu numai că nu a venit, dar nici măcar nu a catadicsit să trimită pe cineva la lansare. Este drept, însă, că între veterinar și primar existau animozități din timpuri străvechi. Veterinarul era, de fapt, oltean din Scornicești și doar adoptat de sibieni. În timpul comunismului, în timpul crizei alimentare, fusese mahăr și avea, sigur, discrepanțe culturale ireconciliabile cu Johannis.

Odată ales Președinte al Bursei, în aprilie 2011, am considerat necesar să discut personal cu edilul sibian. Întâlnirea la primărie mi-a aranjat-o Cătălin Predoiu, care mi-a și dat sfaturi cum să-l abordez. La o bursă, nimeni nu poate cumpăra mai mult de 5%, cel puțin teoretic

după legea pieței de capital. Pentru a dezvolta Bursa, aveam nevoie de acționari, așa că am adus din Elveția câteva bănci și fonduri de investiții, printre care Pictet, Sarazin (actuala J. Safra Sarazin) și Fondul lui Colombo din Lugano. Și astăzi, peste 30% din acțiunile sârmanei Burse sibiene se află în mâna străinilor, care așteaptă o “reîntoarcere mesianică”. Cel mai mare acționar sibian era Werner Kuehl, trezorierul lui Johannis la Frontul Democrat German. Înainte de a fi ales Președinte, am mai încercat o preluare, încercând să-l aduc ca președinte pe Dario Colombo, vechi bancher elvețian și Președintele fondului cu pricina. Am discutat cu ceilalți acționari, care păreau încântați, dar la vot elvețianul a fost trădat de SIF-uri (2, 3 și 4), de Kuehl, care l-au lăsat în scaun pe veterinarul Teodor Ancuța.

Elvețianul a plecat decepționat, mai ales că el nu își dorea funcția de președinte la o bursă atât de mică, dar care se lăsase, totuși, convins cu greu (de mine). Evident, oalele sparte le-am luat eu, cel ce organizasem AGEA sau *preluarea ostilă*, cum a fost numită în presă, mai apoi. La a doua încercare, am reușit, dar a trebuit să mă aleg pe mine Președinte, pentru că elvețianul nu a mai vrut să fie batjocorit fără rost la Sibiu. După incidentul cu trădarea lui Colombo, m-am prezentat la Klaus și, între patru ochi, la el în birou, l-am întrebat direct dacă sunt binevenit, eu și investitorii străini, în orașul pe care-l administrează. Evident că i-am prezentat un plan de dezvoltare a Sibiului ca viitoare capitală financiară și ce avantaje ar avea orașul dintr-o bursă de derivate europeană serioasă. Eu sunt foarte direct, iar el era foarte alunecos. I-am spus direct

că protejatul (și trezorierul) său s-a amestecat în trădarea de la vot și mi-a spus foarte calm că se va informa.

Am încercat să abordez orice fel de conversație intelectuală cu primarul, de la cultură (voiam să organizez un concurs de vioară sponsorizat de Bursă), până la emiterea de obligațiuni municipale pe care să i le vând prin Bursă și cu care să-și finanțeze proiectele. Rar mi-a fost dat să văd pe cineva uitându-se prin mine fără să schițeze niciun zâmbet sau încruntare. Am avut senzația că ori abia așteaptă să se termine întâlnirea, ori era total blocat de ceea ce-i spuneam. Părerea mea, și atunci, dar mai ales acum, după ce l-am văzut în companie, e că Johannes nu vorbește rar pentru a câștiga timp de gândire, ci pentru ca nu reușește să se concentreze și să spună concis și coerent ce vrea. Aduceți-vă aminte de primul mesaj de după turul I: “Acum știm că am rămas doi în cursă, eu și domnul Ponta”. Această frază a spus-o pentru că nu reușea să scoată o idee coerentă și asta îl apăsa. Am plecat de la Johannes din Primărie cu promisiunea că voi fi sunat înapoi și că vom continua discuția. Aștept și azi să fiu sunat! Poate i-am făcut impresia unui escroc sau poate am folosit prea multe cuvinte deodată... Cu timpul, vom afla!

Johannis are, însă, o mare calitate, e poate singurul primar care nu negociază. Din relatările sibienilor care au avut afaceri cu el, ori îți spune “da” din prima, ori rămâne “nu” și nu negociază. Este un lucru bun, atipic pentru noi, românii, dar pe care sașii îl au în sânge. În același timp, Johannes este un adept al averii, al transmiterii acesteia

peste generații și al economiei. Johannis nu se îmbracă cu ultimele branduri, dar la el în anticameră găsești o bibliotecă cu cărți rare, piesele de mobilier sunt alese cu mult bun gust și au o vechime de peste 150 de ani. Este de departe primăria cu cel mai bun gust din ce am văzut eu prin țară, și am văzut ceva primării. Un alt aspect important. Nu am văzut la Johannis acea masă de profitori care să-i roiască în jur și nici agitația din alte urbe, semn că lucrurile sunt bine aranjate și bine organizate. Când am fost la el în audiență, nu era coadă, nu era nimeni pe holuri, o liniște desăvârșită domnea peste tot, deci “teoria lucrului bine făcut” are pe ce să se bazeze. E drept, cred că la el e lucru “bine organizat”, și când nu e “bine făcut”, e organizat foarte bine, chiar să fie prost făcut.

E foarte importantă etnia din care provine, dacă vrem să-i înțelegem reacțiile. Când a spus “ghinion”, el spunea asta ca neamț. Adică e un ghinion că ceilalți, profesori ca și el, nu s-au descurcat să aibă 6 case. Neamțul strânge cureaua și dorește să facă avere, să strângă active, pentru unul ca Johannis, destul de limitat în plasamente financiare, casele și pământul sunt mai importante decât vacanțele sau bijuteriile de la Graaf. Este esențial să-l privim așa cum el ne privește, lăsând, evident, la o parte discuția dacă averea este cinstit și corect acumulată. Că doar Krupp, Quandt sau mai știu eu ce familii germane nu au făcut averile cinstit, ba chiar au călcat pe mii de cadavre pentru ele.

Să facem și la Klaus un exercițiu de imaginație și să vedem ce viitor ne poate aduce. Johannis nu va trăda, nici poporul român, nici principiile sale, dar nici nu va

putea să fie flexibil în caz de forță majoră. Nu va fi un nou Carol I, pentru că nu are cultura, anvergura și educația unui Hohenzolern. Problema mare apare în caz de criză. Klaus nu își va lua consilieri deștepți, el este cultural și profesional complexat, a rămas un mediocru profesor de fizică de liceu. Nu are umor și asta e tragic la români. Îl va numi pe Predoiu Prim-Ministru doar atunci când Ponta va cădea și nu va face nimic ca Ponta să cadă de la guvernare, pentru că el nu lovește sub centură. În cazul unei conflagrații, va alege sigur spre Vest, dar nu va fi un interlocutor simpatic nici măcar pentru d-na Merkel. Îl voi vota pe Klaus doar pentru că acest popor trădează de sute de ani și, așa cum istoria a demonstrat, doar un neamț poate avea coloană vertebrală. Poate între timp vom găsi un corespondent integru ca Mareșalul Antonescu, abil ca Iuliu Maniu și cu principiile Brătienilor. Așa, vom putea să avem și un neamț la Cotroceni, fără să ne pese ce face el acolo. Dacă nu iubiți trădarea și dacă nu sunteți avizi de surprize de proporții în politica românească, Klaus Werner Johannis e cea mai bună alegere. Dar nu vă așteptați la minuni! Nu mută munții, doar îi păzește.

Cap. 40. Flash (I)

Să vă spun o poveste. Vara lui 2000. Restaurantul Basilicum, de lângă Kiseleff. La o masă, Bogdan Chirieac și Bebitză, alias Mickey Șpagă. Microsoft dorea să cumpere clădirea Bancorex de pe Calea Victoriei ca să facă acolo un centru de soft cu mulți programatori tineri români. Li se cere o contribuție de 1 milion de dolari

pentru campania electorală din 2000. Microsoft plătește în celebrul cont de la Banca Pictet. Năstase devine prim-ministru și uită de promisiunea făcută, cerându-le 300 de milioane pentru clădirea Bancorex. Microsoft e foarte nervos. Mickey vine cu ideea de a achiziționa licențe soft pentru toată România la preț mare. Așa a început totul. Toată lumea a fost fericită, Microsoft nu s-a băgat direct, iar Mickey a optimizat afacerea la maximum.

Cap. 41. Flash (II)

Printre cititorii acestei pagini, există unul care a fost agent DIE al lui Ceaușescu, repatriat după ce Pacepa a trădat la americani, reactivat în 1988 și actualmente agent rus în cadrul Serviciilor.

A fost prezent pe pagina mea cu numele “Moș Crăciun”, a reapărut cu numele “Paul Știrbei”. Are 66 de ani, se numește în actele pe care le deține azi “Avram Segal”, dar nici acest nume nu este cel adevărat. Deține toată baza de date a Securității de dinainte de 1989, inclusiv dosarul meu de la Securitate, cu trădarea, manifestele, înregistrările cu Mark Stevenson, agent MI6, dar și angajamentul pe care l-am semnat în 1989 cu numele “Toma Caragiu”, după ce am fost bătut crunt. Acest dosar al meu a dispărut în totalitate de la CNSAS. “Paul Știrbei” m-a contactat pe chat acum două săptămâni, vă voi da toată conversația, deși sunt aproape 5 ore. El deține dosarul meu, dar nu a reușit să mă șantajeze. Din acea conversație, veți realiza că omul a fost criminal angajat de statul român să elimine “dușmani ai poporului”. Este

fost colaborator al gen. Geartu, omul cu microfoanele, retras la Fabrica de diamante după 1978.

“Avram Segal” nu este evreu, veți realiza asta când veți vedea cum consideră că Yaser Arafat a fost asasinat, prin iradiere. Acest tovarăș lucrează și azi și apără interesele familiei lui Ion Dincă, adica Puiu Popoviciu și Radu Dimofte, cei care au devalizat România. Radu Dimofte a cumpărat sediul Băncii Marmorosh Blank cu 50.000 de dolari și apoi a pus-o gaj la BRD contra sumei de 220 mil. euro. A cumpărat și actualul hotel “Howard Johnson”, fost “Dorobanți”, pe 100.000, are Mall-ul de la Băneasa, KFC și Pizza Hut. El nu a semnat nimic și nu are nimic pe numele lui, totul e controlat prin Andrei Băjenariu, care are un dosar la DNA de 80.000 de pagini și care s-a dus la Predoiu să-l ajute, după ce Predoiu nu mai era ministru; discuția a avut loc în biroul meu și am înregistrarea. Predoiu l-a refuzat. Dimofte a încercat să mă șantajeze cu o înregistrare cu mine și cu niște fete de la el din hotel, i-am spus că poate să o dea când vrea el.

Acest “Avram Segal” mi s-a destăinuit pentru că e îndrăgostit de o fostă prietenă de-ale mele (deh, dragostea joacă feste!). Dimofte e sprijinit de nepotul gen. Marin Neagoe, Renato Neagoe, un individ care nu a avut carte de muncă în viața lui, care nu poate părăsi țara, dar care doarme pe conturi bine garnisite în băncile românești. Renato este și cumnat cu Gabi Grecu, fost director general la Radiocom, fost tovarăș și cu Dan Nica, și cu Gabi Sandu, cei doi miniștri ai telecomunicațiilor.

Celor care azi au continuat să mă amenințe pe diferite căi le transmit un singur lucru: tot ce știu va ieși la suprafață, nu sunt dispus la niciun târg, chiar cu riscul vieții. Bogdan Drăgoi, Ministrul Finanțelor în Guvernul MRU este pionul cel mai important al lui Dimofte, și el, și tatăl său. Dimofte a părăsit Monte Carlo și nu se știe unde se află actualmente. Încrengătura corupției este imensă, iar cifrele jonglate au peste 9 zerouri.

Țineți aproape, în curând conversația cu “Moș Crăciun”, alias “Paul Știrbei”, alias “Avram Segal”, fost criminal al lui Ceaușescu.

Cap. 42. V-am înțeles! (I). Educația

“V-am înțeles!” este ceea ce aș vrea să aud de la viitorul președinte, împreună cu toate explicațiile aferente. Expresia a devenit celebră odată cu folosirea ei de către gen. De Gaulle în fața unei mulțimi imense strânse în piața din Alger. Este adevărat că puțini au înțeles atunci pe cine înțelese, cu adevărat, generalul.

Nu cred că voi ajunge vreodată să candidez pentru vreo funcție politică în țara mea, dar, înainte de a critica tot ce mișcă în politica dâmbovițeană, ar trebui, cred, să vă spun că “V-am înțeles!” și, mai ales, să spun fiecărei categorii sociale în parte ce am înțeles din nevoile ei și, mai ales, ceea ce nimeni nu face de 25 de ani, cum s-ar putea găsi o soluție.

Pentru un popor care a trăit în dictatură din 1938 până în ‘89 și care apoi s-a chinuit 25 de ani să refacă principiile democratice, instaurate precar între 1866 și 1938, nu

cred că cineva poate avea o soluție miraculoasă. Dar, cu decență, ar putea face o deducție logică pornind de la ce dorește acest popor și ajungând la ce poate spera. Nu putem spera foarte mult. Suntem o cultură minoră, dar măcar să stim care speranțe nu sunt deșarte și cum am putea să ni le îndeplinim.

O să încerc să înțeleg următoarele bresle și categorii sociale:

- Educatia (Profesorii și sistemul de învățământ.)
- Cadrele medicale și sistemul de sănătate, sistemul de asigurări sociale și asigurări de sănătate private
- Micii întreprinzători
- Agricultura și marii proprietari terieri
- Sistemul bancar și fondurile de pensii
- Nașterea marilor capitaliști autohtoni respectabili
- Șomerii și reciclarea profesională

Partea 1 – Educația

“Sistemul școlar al unei țări trebuie să fie oglindă fidelă a trebuințelor, aspirațiilor și caracterului național al poporului care o locuiește.”

Spiru Haret

Ultima reformă serioasă a educației a fost făcută la începutul secolului trecut de Spiru Haret. Chiar și comuniștii au continuat ideile lui Haret și trebuie să recunoaștem că singurul domeniu în care nu ne făceam de

râs în '89 era Educația. Dar vremurile s-au schimbat, mijloacele de informare și comunicare sunt altele și reforma lui Haret ar putea părea obsoletă astăzi. Se bate multă monedă pe ideea că oricine trebuie să aibă acces la educație și că toți ar trebui să aibă șanse egale. Perfect de acord, să aibă acces e una, să aibă însă și succes e cu totul altceva. Nu cred că, dacă e normal să ai acces la educație universitară trebuie automat să obții și o diplomă universitară. Educația ar trebui să aibă un singur scop: acela de a face ca fiecare dintre noi să înțeleagă ceea ce se întâmplă în jurul său și să-și poată aduce contribuția la progresul societății.

Pentru a putea propune soluții, e nevoie să vedem unde ne aflăm azi și ce mai putem salva din ceea ce a rămas după ce timp de 25 de ani am distrus munca a patru generații de dascăli, întinsă pe durata secolului 20.

Prima mare migrație a inteligenței românești s-a produs imediat după Duminica Orbului, în 1990. Atunci, am plecat în Occident împreună cu toată generația mea. Toate cadrele universitare tinere și valoroase din 1990 au emigrat lăsând, practic, universitățile decapitate. Locul lor a fost luat de profesori mediocri, dar nu nepregătiți. Până în '90, chiar și profesorii din linia a doua au avut o pregătire decentă. Aceștia au pregătit însă studenți mediocri care, ajunși și ei în sistem, au descoperit că mediocritatea în Occident e mult mai bine plătită decât genialitatea în România și, mai ales, mult mai respectată. Au emigrat și ei, la rândul lor, și așa am ajuns să avem profesori submediocri. Evident că există contraexemple, nu vreau să generalizez, dar statistic acesta a fost

fenomenul. Astfel, după 25 de ani, avem peste 60% profesori nepregătiți, prost plătiți și care strică și mai rău generațiile viitoare. Puținii pasionați, care au rămas din dragostea de a fi dascăli la ei în țară sunt cei care și azi reușesc să selecționeze câteva vârfuri și să ne facă să ne iluzionăm că avem valori de luat în seamă. Avem, dar ele sunt foarte puține. Problema sistemului de învățământ e că nu produce educație de bază și de masă. Soluția nu cred că ar fi restructurarea sistemului de jos în sus, ci exact invers. Să facem un exercițiu de imaginație!

Să presupunem că mâine am reuși să aducem din Occident 200 de profesori români de la marile universități și i-am pune în fruntea universităților românești. Aceștia ar trebui să-și selecționeze prin concurs colaboratorii și, astfel, am reuși, pentru început, să avem un corp profesoral universitar cel puțin decent. Experiența acumulată de aceștia în Occident ar fi benefică și nu cred că se poate măsura în bani, pentru asta, oricât ne-ar costa să-i aducem înapoi, ar merita cu prisosință. Evident, numărul universităților ar trebui redus drastic și, mai ales, ar trebui pentru moment să interzicem universitățile particulare, care nu fac altceva decât să fie o sursă de profit pentru un număr redus de persoane. Statul român și populația României nu pot lăsa educația în mâna unor privați, oricât de onești ar fi ei, mai ales că experiența a dovedit că nu sunt interesați de dezvoltarea culturală a nației, ci doar de un profit imediat obținut prin orice mijloace.

Aceste universități, restructurate, ar urma să refacă toate examenele pentru acreditarea profesorilor de liceu. 60% dintre profesorii de matematică de liceu nu știu să

demonstreze Teorema lui Pitagora, iar acest lucru trebuie sa dispară. Un profesor care nu știe și nu înțelege ce predă face daune mai mari decât lipsa totală a educației.

În loc să ne educăm poporul prost, mai bine să nu-l educăm deloc.

Acest proces de reprimenire a corpului profesoral va fi lung, anevoios și cu multe obstacole. Sistemul actual, corupt și plin de profesori slab pregătiți, se va opune. Nu uitați că toate ciurucurile de pe vremea lui Ceaușescu au ajuns în funcții de conducere și iau decizii asupra viitorului copiilor voștri.

Vă dau câteva exemple. În timp ce colegul meu Bogdan Enescu, fost olimpic internațional și poate unul dintre cei mai modești dintre noi ajungea profesor la liceul din Buzău (astăzi fiind cel ce a condus echipa României la Olimpiada de matematică de la Cape Town, 2014), un alt coleg de-al meu, cel mai slab din serie, fiul unui colonel de Securitate, a ajuns Inspector General pe tot Bucureștiul. Cristian Alexandrescu cred că este un om bun, dar faptul că nu a fost și un student bun, că nu are o cultură și o pregătire deosebita a făcut ca și cei pe care i-a controlat să-i semene. E foarte bine că Bogdan Enescu își folosește minunatele calități pentru a forma mici genii matematice, dar tot unul ca el ar trebui să fie și în fruntea Inspectoratului de la București. Un alt coleg cu rezultate submediocre, Radu Jugureanu, este cel care decide și implementează programele de educație e-learning câștigate de firma "Siveco" după licitațiile trucate. Până la urmă, "Siveco" a distrus învățământul românesc tocmai prin faptul că s-a folosit de persoane cu capacități

intelectuale reduse. Asta e mult mai grav decât faptul că am plătit acele programe e-learning mai mult decât ar fi trebuit. Corupție există și în Occident, dar măcar acolo se face ceva. Rateurile din învățământ sunt mult mai grave decât cele de la asfaltare. O stradă se poate reface, un copil nu se mai poate reeduca. Propășirea multor nulități face ca în sistemul administrativ să le regăsim făcând pagube mult mai mari decât ne-am putea închipui. Acești oameni nici măcar nu pot fi condamnați. Așa au fost educați. Schimbând în timp corpurile profesoriale, s-ar putea ca după 20-30 de ani să avem din nou profesionalismul din 1989.

Problema învățământului nu este doar subfinanțarea, ci mai ales faptul că profesorii au pierdut respectul societății, respect de care se bucurau foarte mult în '89. Pe de altă parte, tragedia e că astăzi noii profesori nici măcar nu mai merită respectul nostru, ei distrugându-ne copiii și mai ales viitorul lor, prin lipsa totală de profesionalism. Nu putem să plătim profesorii la fel, Bogdan Enescu și Radu Gologan câștigă mai puțin decât Cristian Alexandrescu sau Radu Jugureanu, iar acest lucru trebuie să dispară imediat. Dacă nu le redăm încrederea celor meritoși, nici ei nu ne vor respecta copiii, iar hahalerele nu ni-i respectă, doar îi lingușesc pe părinți. Fiecare familie semiburgheză de azi încearcă să dea copiilor ei o educație aleasă, deși uneori acești copii o refuză, dar ambițiile părinților sunt un alt impediment în reformarea sistemului. Pentru acești copii, ca să nu ne punem clasa medie în cap, va trebui să avem școli bune, dar contra cost. Atunci apare însă

289

problema ce facem cu adevăratele minți geniale care s-au născut la țară într-o oarecare familie de țărani. Acele minți nu ne putem permite să le irosim. Țara asta și-a impus cultura prin realizările țăranilor noștri inteligenți. Brâncuși și Enescu au plecat din mediul rural.

Nu vreau să inventez roata, deci voi face propuneri inspirate din sistemul de învățământ elvețian, în care activez și eu, și copila mea și care mi se pare interesant să fie aplicat și la noi, cu foarte mici modificări.

Ar trebui să împărțim învățământul românesc în două cicluri, cel elementar – de 6 clase și cel gimnazial – de alte 4/6 clase.

Toți copiii ar urma să facă 6 clase elementare, apoi 40% ar merge la un gimnaziu/ liceu de alte 6 clase, iar restul de 60% la școli profesionale de 4 clase. Fiecare reședință de județ ar urma să aibă 1-3 licee cu internat, unde 50% ar urma să fie elevi fără posibilități, dar eminenți, și 50% elevi care ar trece și ei același examen, dar care ar urma să plătească. Putem să avem mai multe licee, dar cel puțin unul pe județ va trebui să fie racordat la sistemul de bacalaureat internațional, cu examen final în engleză, astfel încât să putem și noi să concuăm cu lumea bună. Examenul de bacalaureat la acest liceu va trebui organizat după subiectele în engleză, unice în toată Europa. Toți ceilalți ar urma să fie înscriși în sistemul școlilor profesionale, școli care să fie sponsorizate, atât de stat, cât și de industria privată, care astfel și-ar putea recruta viitoarea forță de muncă. În Elveția, toți cei care termină școala profesională lucrează în ultimul an și, la absolvire,

știu că pot intra în producție cu un salariu foarte mic, dar care, la 16 ani, le permite un început.

Cum foarte mulți de la școlile profesionale pot să accedă din nou la liceu, ar trebui să le lăsăm posibilitatea ca după 2 ani să mai facă o încercare de a intra la liceu, e drept cu un efort mai mare. CEO-ul celei mai mari bănci elvețiene Domnul Ermotti sau Președintele Elveției au fost elevi la școala profesională, nu e o rușine să ajungi acolo. În acest timp, liceele cu internat vor pregăti copiii foarte buni, dar săraci, și copiii clasei de mijloc, dar contra cost.

Soluția nu e una perfectă, nu e cea mai echitabilă, dar e un început și ar putea să schimbe ceva. Întrebarea de bază e “Cine organizează aceste concursuri și ce siguranță avem că ele vor fi corecte, lipsite de corupție?”. De aceea, avem nevoie de un corp profesoral universitar foarte competent, ca acesta să poată organiza aceste concursuri. A investi în 20 de mari universități și în 20 de corpuri profesionale aduse în mare parte din Diaspora nu mi se pare o cheltuială imensă. Problema mare e că foarte mulți profesori de azi vor părăsi sistemul, pentru că nu sunt pregătiți să ne educe copiii. Vor fi mișcări sindicale, dar va trebui să rezistăm. Actualii șefi de sindicate, care fac de mult politica PSD, vor opune rezistență, dar ei pot fi înlăturați și până la urmă profesorii buni vor alunga hahalerele, dacă vor fi sprijiniți de societatea civilă.

Va fi greu, va fi foarte greu, dar deja e foarte târziu, dacă nu începem curățenia acum, atunci când? Deja nivelul este sub orice critică. Credeți că veți reuși toți să vă educați copiii în Vest?

Aștept aici comentarii și idei, e doar o bază de pornire. Nu am soluția magică, am doar ceva experiență, am cunoscut sistemul universitar în 3 țări europene, în America și acum sistemul liceal/gimnazial din Elveția. Ceea ce v-am propus vine doar din propria experiență, mai multe minți și mai multă experiență l-ar putea ameliora. Să nu ne fie rușine să apelăm la românii care astăzi predau în marile universități americane și europene. Cunosc mulți dintre ei, mi-au fost colegi de an la facultate și vă pot spune că 50% ar veni și mâine, și nu pe bani mulți, dar ar vrea să fie respectați. Nu putem să-i rechemăm și apoi să-i scuipăm în piața publică. Hai să începem cu Educația și să-l forțăm pe noul Președinte să ne sprijine!

Noul Președinte trebuie ținut ocupat cu lucruri serioase pe care să le facă bine.

Cap. 43. Povestea mea cu serviciile (III)

Paul Savu s-a reîntors destul de repede la mine, avea motiv, trebuia să-mi returneze casetele. La acea vreme, nu aveam o imagine clară asupra metodelor și scopurilor clare ale Securității, dar nici nu pot spune că eram vreun naiv care habar nu avea cum își apăra Ceaușescu puterea și privilegiile.

Ascultam zilnic “Europa Liberă” încă din anii ‘70, deci nu credeam că risc foarte mult. Curiozitatea mea era oricum mai mare decât rațiunea și să nu uitați că aveam, totuși, doar 25 de ani la vremea aceea. Savu nu era vreun geniu, dar astăzi ar trece, sigur, drept o persoană cultă și educată. Nu întâmplător, după Revoluție, prima oară când l-am

văzut a fost la televizor, în calitate de concurent la “Vrei să fii miliardar?”, la Virgil Ianțu, unde chiar nu s-a făcut deloc de râs. Eram convins că, după mai multe învăluiri, îmi va face o propunere, nu știam, însă, la acea vreme, cât timp au și, mai ales, câtă răbdare. Vor trece doi ani până la prima propunere. Privind înapoi, îmi dau seama că erau excelent antrenați, era esențial ca, odată făcută propunerea, să nu fie refuzată. O propunere refuzată ar fi însemnat pentru ei un eșec și se pare că șefii cei mari nu prea tolerau eșecurile. Aveau câteva reguli pe care le respectau cu sfințenie. Trebuiau, mai întâi de toate, să creeze o relație de relativă prietenie. Era esențial să ofere foarte mult înainte de a cere ceva și, mai ales, trebuia să sosească mereu pe nepusă masă și să te găsească singur.

La acea epocă, garsoniera mea din “Maria Rosetti” era mereu arhiplină din motive de *filme* și *casete*. Într-un spațiu de 25 de metri pătrați, ne adunam uneori și 20 de inși, fumul ieșea pe geam în aceleași cantități ca la furnalul de la Reșița, iar baia, folosită și pe post de bucătărie, devenea în fiecare joi imposibil de folosit din cauza vaselor nespălate, care ajungeau să umple cada. Norocul meu imens era că vineri sau sâmbătă, regulat, venea săraca mama să-mi facă curat și să-mi umple frigiderul.

Grupul era eterogen, marea majoritate erau proaspăt absolvenți, studenți în anii terminali sau colegi de ai mei, de la Catedrele de Matematică din Politehnică. Discuțiile politice erau preponderente. Se vorbea fără perdea și nimeni nu părea să sprijine orânduirea comunistă. Cel puțin așa credeam eu la acea vreme. Din nefericire,

deși nu am apucat să-mi văd dosarul de la CNSAS înainte de a dispărea, cred că printre noi erau mai mulți informatori ai Securității decât ne-am fi închipuit și în cel mai sumbru scenariu. Era, totuși, un cenaclu cultural, artistic, științific și politic foarte interesant, iar destinele acelor oameni nu se poate spune că au fost oarecare. Și, astăzi, privind în urmă, se poate spune că nici unul nu a trecut prin viață ca o găscă prin apă.

Ar fi frumos să vedem ce s-a ales din cei cu care mi-am petrecut peste 30% din viață, între '86 și '89, ani foarte prolifici pentru formarea mea de mai târziu ca om și foarte puțin prolifici pentru cariera mea de matematician. La categoria "gazde", în afară de mine, ar trebui s-o trec și pe tânăra și frumoasa studentă de la Arhitectură, Cristina, cu care intrasem în vorbă imediat după ce închiriasem celebra garsonieră și cu care am avut prima tentativă (nereușită) de căsătorie, în 1987. La epoca aceea, eram un copil timid și destul de retras în relațiile cu femeile. Aveam ideea preconcepută că femeile frumoase nu se vor uita niciodată la mine și, drept urmare, nici măcar nu încercam să vrăjesc vreun exemplar din această categorie. Aveam încă nostalgia Monicăi din liceu, marea mea poveste de dragoste neterminată. Complexul ca am un fizic dizgrațios mi-a rămas multă vreme, mai exact până în 1993, în Italia, când am cunoscut un model (desigur, femeie) celebru al vremii și am descoperit că fizicul meu nu reprezintă un impediment, deși, și atunci, ca și azi, rămân la ideea că ascuțimea minții reușește, în cazul meu, să acopere

imperfecțiunile unui fizic care aduce mai mult cu cel al lui Sir Winston, decât cu cel al lui Paul Newman.

Cristina, studentă prin anul 3 la Arhitectură, era exact genul de femeie frumoasă și inaccesibilă mie. Povestea este cu atât mai ciudată, cu cât eu nu am făcut nimic pentru a o cuceri. Unul dintre partenerii mei de bridge (la adresa din “Maria Rosetti”, bridge-ul era una dintre ocupațiile de bază), absolvent de Arhitectură și stâlp al *Clubului A*, mă sună la un moment dat să-mi spună că o frumoasă arhitectă ar vrea să schimbe casete video cu mine și că o să-i dea numărul meu de telefon. Am fost sunat destul de repede și Cristina mi-a spus că, de fapt, ea nu are nicio casetă, dar are o singură dorință, să vadă producția lui Sergio Leone, “Once upon a time in America”. Filmul ieșise în cinematografe cu 2 ani înainte, pe casete video chiar în acel an și, întâmplător, îl văzusem cu toată gașca cu câteva zile înainte de telefonul Cristinei. Era o casetă foarte rară la București, chiar și aparatele video erau foarte rare în 1986. Prețul lor se apropia de prețul unei Dacii 1300 sau de al unui apartament în Berceni. Eu aveam un video vechi “Hitachi”, luat în vara anterioară cu doar 200 de dolari, după ce fusesem la bursă, la Perugia. Doar vama mă costase vreo 3 salarii de Asistent la Politehnică. Video-ul era, la acea vreme, cea mai importantă avere a unui român. Cristina mi-a spus că, deși mă oferisem să-i împrumut caseta fără nimic la schimb (oricum, nu era caseta mea), ea nu are nici măcar unde s-o vadă și, drept urmare, foarte timid, i-am spus că poate s-o vadă la mine, doar că la mine sunt condiții de cămin, o cameră mică, plină de lume. Aveam și un

televizor “TeleColor”, românesc, care și acesta costa o avere, vreo 24.000 de lei, asta pe vremea când tata, care avea un salariu imens, câștiga 5.000 și când eu, la Politehnică, câștigam 2.200. Televizorul îl luasem de la tata, care se întorsese la alb-negru, pentru că făcusem un pariu că voi termina facultatea între primii 8 din toată țara și, drept urmare, îmi luasem premiul de la tata, de la Oltenița.

Cristina a acceptat nesperat de ușor pentru acea vreme, în care strategiile de azi, de “din salon, în dormitor, în trei mișcări simple”, nu prea funcționau. Generația noastră era obișnuită să facă o curte asiduă fetelor până când acestea acceptau să-ți facă o vizită, până la lucrurile mai “sfinte” puteau să treacă și câteva luni de “muncă” susținută. Nu știam cum arăta Cristina decât din descrierea amicului meu bridge-ist, nu știam nici măcar ce hram poartă, așa că nu mi-am făcut prea multe probleme. Ca în fiecare seară, casa mea era plină, deși îi avertizasem pe toți că voi fi vizitat de o fată superbă ca să vadă “Once upon a time in America”. Mișto-urile erau la ordinea zilei, eram întrebat dacă are mustață sau dacă are picioarele egale și tot felul de golării semidecente specifice vremii. Deși aș fi vrut mult să fiu lăsat singur să o primesc, evident că nimeni nu dorea să plece până când nu vedeau cine dracu’ e fata care vine la Mache, adică eu, fără să-l cunoască de dinainte și care se mai și zice că ar fi exagerat de frumoasă.

Apariția Cristinei a făcut tăcere. Cum amicii mei erau persoane foarte educate, în maximum 10 minute, unul câte unul, și-au cerut scuze că nu mai pot sta și au părăsit incinta, lăsându-mă singur cu Cristina într-o atmosferă

și mai penibilă decât înainte. Ea deja devenise speriată de cum dispăreau invitații, iar eu habar nu aveam cum să ies din situația *embarasantă*, negăsindu-mi cuvintele pentru a detensiona atmosfera. Timiditatea mea exagerată a făcut-o pe Cristina să rămână, ceea ce a fost un lucru bun.

Am pus caseta și am început să ne uităm la film, mai bine zis, Cristina se uita la film, și eu la ochii ei albaștri. De atunci și până acum câteva luni, nu am mai avut acea senzație de a mă scufunda în ochii unei femei. Doar că acum câteva luni eram perfect stăpân pe situație, iar atunci îmi tremurau și nasturii de la cămașă. Derbedeii mei de colegi se retrăseseră într-o altă casă, de unde m-au bombardat cu telefoanele din 15 în 15 minute ca să mă facă să mă simt și mai penibil. După ce că eram ud learcă de emoție și fremătam de o pasiune imposibilă (eram oricum convins că filmul se va termina și că, pesemne, nu o voi revedea niciodată), Toni și cu Victor continuau să sune insistent și să facă glume ce mă scoteau din minți. Cristina era o cinefilă pasionată, așa că, după ce s-a terminat filmul, l-am comentat și l-am revăzut scenă cu scenă, iar apoi, cum eu nu aveam curaj să fac niciun avans, am pus și minunăția de “Amadeus”, ca și cum am fi fost la un maraton cinematografic pe post de juriu.

Cristina era din București și pentru a pierde o noapte în afara familiei nu trebuia decât să inventeze o minciună și să-și creeze un alibi. Pentru arhitecți, obișnuiți cu proiectele nocturne, lucrul acesta era floare la ureche, așa că, folosindu-se de colegul ei Mihai Albu, actualul designer de pantofi, Cristina a inventat un proiect unde, vezi doamne, trebuia sa “bobocească”. Termenul “a

boboci” era din argoul studenților la Arhitectură și definea ajutorul pe care studenții mai mici îl dădeau celor mai mari la un proiect mai mare, pentru a-și face mâna. De atunci datează și prietenia mea cu Mishi Albu, prietenie care dăinuie și azi. La *scandalul* meu, Mishi a fost singurul prieten și client, dintre sutele de câștigători, care s-a dus la televizor și a declarat sus și tare că el a câștigat bani la Bursă cu mine și că e convins că am plecat lefter din România. Mishi era un tip fricos, dar experiența din beciurile Securității cred că l-a călit suficient ca să fiu sigur și azi că am trece prin foc și sabie unul pentru celălalt.

Cap. 44. Povestea mea cu serviciile (IV)

Cum eu a doua zi nu aveam ore, Cristina a chiulit de la școală și, după mai mult de 24 de ore împreună, am început o poveste care a durat peste 2 ani, cea mai lungă poveste din viața mea, dacă excludem căsătoria de 13 ani, poveste care era să se termine în fața altarului, dar nu a fost să fie.

Stâlpii grupului vesel din “Maria Rosetti” erau Victor, Toni, Liviu, *Obuzul* și Silviu. Victor era atunci absolvent al Facultății de Construcții, iar azi este unul dintre avocații care mă apără în procesele cu Radu Dimofte. Victor va fi prezent cu mine și în noaptea de 21 decembrie 1989 în Piața Universității și va intra cu mine în sediul Televiziunii Române pe 22 decembrie, înaintea lui

Dinescu, Caramitru și Iliescu. El a fost și rămâne un actor important al poveștilor mele cu Serviciile.

Toni era singurul care avea mașină, era cărăușul de casete, la vremea aceea rezident, astăzi Șeful Secției de Radioterapie a Institutului Oncologic București, și el prezent pe 21 decembrie 1989, și el un actor important al poveștii.

Liviu, absolvent de Medicină contrar dorinței sale, venea dintr-o familie de medici, locuia la doi pași de “Maria Rosetti” și, dacă în ‘86 România ar fi fost capitalistă, sunt sigur că astăzi nu ar mai fi făcut Medicină, ci ar fi creat cele mai interesante piese de mobilier. Deja atunci își făcuse singur mobila din casă și pot să spun cu sinceritate că domnul Kamprad l-ar fi plătit în aur să lucreze la Atelierele de creație “Ikea”, din păcate Suedia era foarte departe de România în acei ani.

Obuzul a mai apărut în spovedania cu cutremurul, a terminat Medicina și a ajuns un foarte bun chirurg la Sf. Gheorghe. După Revoluție, a plecat în Africa de Sud, a lucrat peste un deceniu la celebrul spital “Groote Schuur” din Cape Town, apoi în Canada, la Vancouver, apoi s-a retras să taie lemne în nordul Canadei și în 2011 s-a sinucis, într-o poveste pe care o voi spune la vremea sa. Tatăl lui *Obuzul* a fost un mare securist. Nici el, nici noi nu am știut nimic din activitățile sale, îl credeai chiar un mic bonom care nu părea să fie implicat în vreo chestie serioasă. *Obuzul* a descoperit adevărul imediat după Revoluție și a plecat în Africa de Sud, deja în mai 1990. Și-a renegat părinții, nu a mai vorbit niciodată cu ei și nici măcar nu s-a întors în România la vreo înmormântare.

A suferit foarte mult, în tăcere, până într-o zi când și-a pus capăt zilelor. Era un tip cu un umor debordant, jovial și un mare chirurg. Voi face o descriere mai amănunțită când voi ajunge la momentul sinuciderii.

Silviu era mult mai mic decât noi, era fratele unui coleg al nostru medic și era pasionat de calculatoare, student în acei ani la Automatică, în primul an. Silviu avea un computer Spectrum 64k și venea des prin “Maria Rosetti”. Încă de atunci dorea să schimbe total lumea și chiar a reușit câte ceva. A plecat după 1990 în Silicon Valley, a lucrat un timp pentru Ellison la sediul central, a devenit repede milionar, apoi s-a retras, o vreme încercând să monteze diverse piese de teatru sau show-uri ciudate, a revenit în IT și astăzi deține în România o societate de IT unde dă de muncă la sute de tineri români. O minte foarte ageră, dar o personalitate care se plictisește repede și care, din cauza lipsei de toleranță și a ideilor politice și sociale radicale, nu reușește să concentreze alte energii, care i-ar fi fost benefice în dorința sa de a face o revoluție socială remarcabilă.

Mihai Albu, cel mai “lăbos” (adică “care avea mână” și talent imens la desen) student de la Arhitectură la acea vreme, este azi celebrul designer de pantofi și marochinărie. Mishi, cum îi spuneam noi, a fost de fapt primul meu amic care avea firmă, “Outlaw”, încă de pe vremea comunismului. Toți am cumpărat de la el portofele, curele și espadrile desenate și lucrate de mâna lui și semnate cu sigla AMI, un joc de cuvinte între “prieten” și “Albu Mihai Ion”. Am și astăzi într-un sertar un portofel AMI, de o simplitate remarcabilă, parcă

chiar nu l-aș da pe creațiile sale încărcate din ziua de azi. Nelu, Lector la Catedra de Matematică a Politehnicii bucureștene, greco-catolic fervent, un om de o inconștientă nebună. Va fi implicat în punerea de manifeste, iar după Revoluție a fost cel care a restabilit bunele relații cu Vaticanul, care s-a luptat pentru drepturile greco-catolicilor, terfelite de comuniști și care are o imensă contribuție la vizita Papei Ioan Paul al II-lea la București. Azi e un mic om de afaceri care continuă să reprezinte Vaticanul în tot felul de activități filantropice pe teritoriul României.

Sandu, Conferențiar la Catedra de Matematică a lui Olariu, i-am fost Asistent în anii '86-'88 la TCM și Mecanica Fină, omul care m-a ajutat cel mai mult când am devenit Asistent în Politehnică. A rămas și azi la catedră, nu a reușit să facă față tranziției, era mult prea defetist.

Jenică, fizician la ICECHIM, unde am fost exilat un an în '87, prieten la cataramă de dinainte de mine cu Sandu și Nelu, toți locuind pe "Valea Argeșului" și "Valea Ialomiței", în cartierul Drumul Taberei. Nea Jenică, cum îi spuneam toți, avea 50 de ani atunci, era cel mai fin, obiectiv și realist analist politic pe care l-am cunoscut în viața mea. Deja în '87 prognoza cu o certitudine miraculoasă căderea Zidului Berlinului și ne povestea cum interpretează el mișcările lui Reagan, Gorbaciov și Thatcher pentru dărâmarea comunismului. Avea o soră în Elveția, care îi trimitea câte un sac de cafea, pe care noi îl beam cu plăcere în timpul lungilor nopți de analiză, în care speranța era adusă de Jean, pesimismul de Sandu și acțiunile sinucigașe de mine. Până la urmă, așa cum

veți vedea, mare lucru nu am reușit să schimbăm în lupta cu Sistemul, dar, la nivel individual, eu am fost prins și bătut, am povestit tot și doar faptul că la câteva luni a venit Revoluția ne-a scăpat de o lungă și grea temniță. Nu știu ce face azi Nea Jenică, nu știu nici măcar dacă mai trăiește, ar trebui să aibă peste 77 de ani, cert e că nu am mai întâlnit un analist atât de lucid și un *m'en fich*-ist mai mare.

Aș vrea să subliniez ceva: niciunul dintre noi nu s-a considerat, nici atunci și nici acum, disident sau erou. Disidenți nu puteam fi, pentru că toți din jurul nostru erau și au rămas anticomuniști, toți ne vom regăsi în mai '90 în Piața Universității în cea mai minunată manifestație de stradă de care românii au avut parte. Eroi nu cred că am fost pentru simplul fapt că nu aveam nimic de pierdut și nu am conștientizat nici măcar după arestări că am risca ceva. Eram atât de excitați, încât adrenalina visului de libertate îngropa rațiunea. Mai aveam un atu: întrucât tatăl meu ne aproviziona cu mâncare, nu am fost nevoiți să facem mai mult decât cozi la benzină sau portocale și, deci, am avut enorm de mult timp să filosofăm, să ne organizăm (destul de empiric, după cum o vor dovedi evenimentele) și, mai ales, să sperăm. Nu cred că poporul român nu a protestat pentru că a fost laș, cred că poporul român a avut puțin timp pentru a se gândi la proteste, toți fiind într-o goană nebună după hrană și încercând fiecare să supraviețuiască cum putea mai bine. Astăzi, după peste un sfert de veac, nu îi mai condamn nici măcar pe turnători, mulți s-au vândut pentru o bucată de pâine, tânăra generație nu știe ce însemna să ai bani în

buzunar și să nu poți cumpăra nimic de mâncare. Am încă vie imaginea Alimentarelor unde găseai mii de sticle de șampanie “Zarea” și de creveți vietnamezi și nimic altceva. Destinul meu și al prietenilor mei a fost îndulcit de destinul tatălui meu, care verifica, controla și exporta toată carnea din România și care ne aproviziona la preț oficial, adică pe nimic, cu proteinele necesare supraviețuirii. În acele vremuri, un mușchi file sau 2 kg de cremvurști erau mult mai valoroase decât aurul sau decât Q7 de astăzi.

În ‘87, când am schimbat garsoniera de pe “Maria Rosetti” cu demisolul de pe “Grigore Mora”, grupul se va lărgi și vor apărea, datorită cartierului, mulți dintre nomenclaturiștii vremii. Așa vor apărea Ioana Pavelescu și Bujor Sion, Ticu Burcă, doctorul Giurgiuca, de la Psihiatrie, Ștefan Bănică Junior, gemenele Sin, celebrul Zaza, Costin Chiroiu (fiul unei mari figuri din Ministerul Comerțului Exterior) și mulți alții. Demisolul de pe “Grigore Mora” a adunat la un moment dat peste 50 de oameni într-un spațiu de 60 de metri pătrați. Acolo ne-a prins și Revoluția și acolo puneam țara la cale, fără să știm că suntem puternic microfonizați. Am informații că Paul Savu a declarat recent, după ce a citit primele două părți ale spovedaniei cu Serviciile, că el mi-a scos microfoanele așa cum mi le-a pus, asta mă face să concluzionez că aveam mai multe seturi de microfoane și că, deci, și atunci (ca și acum), existau departamente diferite ale Securității între care era un *Chinese Wall* și care nu raportau ce făceau la celelalte Servicii.

Dar să revenim la “Maria Rosetti”, anul 1986 și la Paul Savu.

Cap. 45. Mother Russia

În Ajunul Crăciunului 1979, la televizorul din holul Hotelului Golf din St. Moritz, o mare de oameni se uita încremenită la știri. Rușii invadaseră Afganistanul și declarațiile occidentalilor erau extrem de belicoase. Plutea, din nou, vânt de război prin lumea occidentală. Războiul Rece părea mai cald ca oricând. O singură persoană dintre cele prezente își freca mâinile de bucurie. Coborâse din somptuoasa sa vilă de peste drum să-și ia țigări și se bucura nespus de știrile belicoase, pentru că peste 3 zile urma ca *bursele* să se deschidă și se gândea la prețul la care va ajunge uncia de aur.

Respectivul cumpărase, de mai bine de un an, prin toate băncile elvețiene și americane, atât *futures* pe aur, cât mai ales opțiuni pe creștere, așa-zisele *call-uri*. Cu o zi înainte, pierdea aproape tot, mai ales că tot ce cumpărase avea scadență în ianuarie 1980. 7 zile mai târziu, pe 31 decembrie 1979, vânzând tot aurul și toate derivatele, va realiza un profit de 2 miliarde de dolari, aproximativ 20 de miliarde din zilele noastre. Omul nostru, pe numele sau de cod “Popov”, era agent KGB, iar în vila sa îl aștepta o frumoasă franțuzoaică, cetățean elvețian și persoană foarte influentă la Credit Suisse Geneva. Cele 2 miliarde câștigate nu erau ale lui, ci ale statului sovietic. Cu acești bani, URSS va finanța războiul din Afganistan timp de peste 3 ani. Din păcate, războiul a durat ceva mai mult,

dar pe americani ideea de a se lupta cu rușii pe banii occidentalilor îi scotea din minți. Se pare că, astăzi, unii vor să se răzbune pe mișcarea genială a KGB-ului din 1979.

Cine e pasionat de Austerlitzul financiar al URSS-ului poate citi istoria romanțată a lui Popov, scrisă de P.L. Sulitzer.

Cap. 46. Sinapsele corupției (I)

“Tot ceea ce auzim este o opinie, și nu un fapt. Tot ceea ce vedem este o perspectivă, și nu adevărul.”

Marcus Aurelius

Nu știu dacă de aici, din munți, aș putea privi mai distant și mai realist brambureala dâmbovițeană, dar știu cu siguranță că pot discerne câteva adevăruri și câteva intoxicații livrate populației în ultima săptămână. Am cunoscut personal toate personajele pe care le voi analiza și cunosc câteva detalii din afacerile care inflamează presa și mai ales publicul de acasă.

Ce au în comun actorii ultimei săptămâni? În primul rând, un bagaj cultural precar. Vorbesc mult, acționează haotic, fără finețurile unui plan bine gândit. Lucrurile au luat-o razna și fiecare aruncă și împrășcă cu ce are la îndemână fără a aprecia unde lovește, cum lovește și mai ales dacă o lovitură reușită îi poate fi și benefică.

Nu cred că mai există vreun cetățean cu scaun la cap care să creadă că există vreo instituție a statului neatinsă de corupție. De la Parlament, Președinție, Justiție, Servicii, Presă, Biserică sau Armată și până la cel mai mic organism statal de reglementare sau verificare, peste tot există metastaze, mai mici sau mai mari ale cancerului corupției care se tot dezvoltă de 25 de ani, sub privirile noastre, cu îngăduința noastră și mai ales în fața resemnării noastre. Amatorii teoriei conspirației, nu puțini la număr, vor spune că exact asta se dorește, haos. Din haos nu se poate ieși decât cu o dictatură sau cu o nouă Putere, marionetă a unei Puteri străine. Eu cred însă contrariul, acest haos ne caracterizează, îl gustăm cu plăcere și l-am creat cu plăcere. Fiecare dintre noi își poate azi revărsa ura pe oricine. Putem urî cu plăcere și în voie orice politician, orice om de afaceri, orice Putere străină, aliată sau nu, toți suntem fericiți că am avut dreptate și toți spunem cu mândrie amicilor: “Ți-am spus eu, și ăsta era corupt!”. Scandalul e prea mare și nimeni nu vrea să analizeze situația creată fără ranchiună și fără *parti-pris-uri*. Avem sute, mii de corupți și corupători, evident că toți au o vină profundă în scufundarea României în mocirla din ultimii 25 de ani, dar nimeni, absolut nimeni până acum, nu vrea să analizeze sinapsele acestei corupții generalizate.

Umil, foarte umil, fără a crede că dețin suficiente informații pentru a contura perfect adevărata stare de lucruri din societatea românească, voi încerca să fac o analiză a sinapselor și a neuronilor cei mai importanți din

fenomenul comisioanelor și al para-ndărăturilor în afacerile cu statul.

După 1990, am asistat la un boom al economiei de piață prin nașterea a zeci de mii de afaceri private. Din păcate, selecția naturală nu a funcționat corect, pentru că singurele societăți care au reușit să prospere și să crească, uneori disproporționat într-o așa scurtă perioadă, au fost doar acelea care au beneficiat de contracte cu statul. Până și cei care au avut succes în afaceri private cu privați jinduiau la o mică afacere cu statul. Cu statul, nu puteai să pierzi, riscul era zero, statul pierdea mereu și asta făcea diferența. Într-o discuție cu Florin Talpeș, CEO-ul de la Softwin, care reușise să-și vândă cu succes produsul BitDifender, atât la noi, cât și în străinătate, am fost surprins de regretul și disperarea sa că nu reușește să câștige nicio licitație cu statul în IT, pentru că Siveco, Omnilogic și HP iau tot și nu lasă nici măcar câteva firimituri. Cum decidenții de la aceste trei mari entități din IT îmi erau clienți, ba chiar unul mi-a fost acționar la WBS, am întrebat cu curiozitate de ce nu îi lasă și pe ceilalți să culeagă firimiturile de la masa bogaților, erau multe contracte de câteva milioane, ei erau atrași mai ales de cele ce depășeau 100 de milioane. Răspunsul a fost pe cât de simplu, pe atât de logic. Puterea politică, odată ce își perfecționa un canal de fraudat statul și de încasat ușor comisioane și para-ndărături, nu mai voia și alți jucători în ecuație, așa că, inevitabil, chiar și la contracte de sute de mii, se ducea la același consorțiu, unde sinapsele funcționau perfect, și îl ruga, îl implora să accepte și un contract mic.

Sinapsele au fost create profesionist și unse cu atenție în perioada 2000-2004. Aceasta este și logica pentru care Năstase a fost atât de apreciat de mediul de afaceri. Totul era de dinainte stabilit și sistemul funcționa perfect. O să vă explic cum funcționa în IT și metalurgie, pentru că de acolo am cele mai multe informații. Să presupunem că Ministerul Educației vrea să-și doteze școlile cu hard și soft într-un program agreat unanim, și de beneficiar, și de furnizori. Ministerul Educației stabilește bugetul, atât, doar cifra ce va fi cheltuită. Cu această cifră în mână, liderul consorțiului, de obicei un executiv de la o multinațională americană, în cazul nostru rudă prin alianță cu Președintele Bush Jr., face caietele de sarcini. Este esențial ca cei ce vor câștiga licitația să facă și caietele de sarcini. Ei vor hotărî de ce are nevoie școala românească, evident în funcție de ce au ei de vânzare, adică materialele nevandabile, uzate moral, resturile din producțiile mai vechi. În plus, caietele de sarcini trebuie să aibă niște cerințe imposibil de îndeplinit de concurență, adică de alte multinaționale care ar dori să le strice afacerile. Numai că statul român e un prost platnic, el plătește târziu și există riscuri de devalorizare, multinaționalele nu acceptă așa ceva, ele vând cu banii înainte, ca la ... Vă rog sa-mi scuzati comparația, dar sunt convins că politicienii care aprobau aceste achiziții se încadrează perfect în această descriere.

Deci, odată hotărât cine va câștiga licitația, rămâne de aranjat consorțiul câștigător și circulația banilor.

Multinaționala americană îi vinde lui Omnilogic partea de hard cu credit furnizor și cash. Omnilogic, cum nu are

cash, se duce la Marinel Burduja, la Raiffeisen, și ia un credit în baza contractului câștigat cu statul sau, dacă suma este prea mare, se poate apela la factoringul de 20% oferit cu generozitate de Standard Chartered (Ericsson prefera factoringul). Softul e preluat de Siveco, veriga slabă, Siveco nefiind capabilă să plătească cu ușurință para-ndărătul. În același consorțiu castigator, mai intră o firmă europeană, de obicei din țările baltice, care acordă consultanță și alte prostii, dar care are rolul cel mai important, acela de a plăti para-ndărăturile și comisioanele aferente. Firma baltică transferă tot ceea ce primește, minus un comision infim, pe conturile private și cifrate ale managerilor de la firmele din consorțiu, de obicei în Austria și Elveția (moda Dubaiului a apărut mult mai târziu, iar moda cipriotă s-a dovedit falimentară după “naționalizarea” conturilor din insulă.) Politicienii, în perioada 2000-2004, aveau taxă de 10%, dar doreau doar bani la pungă.

După câștigarea licitației și livrarea mărfurilor, statul plătind greu, anumiți decidenți trebuiau unși pentru “*a da drumul la bani*”, cum se spunea în jargon. Deci, dintr-o licitație de 100 de milioane, 10 rămâneau la factorul politic, iar marfa achiziționată nu costa mai mult de 50 și era și depășită moral. În schimb, contractele din IT aveau avantajul că mai creau ceva plusvaloare pentru actorii principali, că doar existau consumabile la hard și licențele de la soft... Un exemplu elocvent este că, deși Softwin era distribuitorul de licențe Microsoft, el nu apuca niciodată să dea licențe și la stat. Logic, erau prea ieftine și aveau discount prea mare.

Cap. 47. Sinapsele corupției (II)

Exista însă un pericol în anii 2000, presa. Năstase o adusesse la tăcere, dar și multinaționalele și consorțiul au contribuit din belșug la acea stare de fapt. Dacă în 2004, la schimbarea Puterii, presa a avut un moment de respiro și se credea că va începe din nou să latre ca la începutul anilor '90, consorțiul a cheltuit imense bugete publicitare, cu precădere în presa prietenă. Întâi, au bătut palma cu mogulii, dar și așa tot mai rămâneau niște ziaristi “duși cu capul”, care aveau chef de anchete și scoop-uri. Firmele din IT au început atunci să plătească salarii direct ziaristilor, de obicei celor influenți.

Eram într-un bar bucureștean cu șeful unei multinaționale americane din IT și la televizor era o emisiune cu Dan Turturică, de la *România Liberă*. Pentru a-mi demonstra ce putere are asupra ziaristului, i-a dat un sms și l-a scos din emisiune, așa de amorul artei, pentru a-mi demonstra mie și celor din jur că l-a cumpărat deja. La fel a procedat și Vîntu când își freca, de față cu mine și Mircea Dinescu, mâinile, la crearea ziarului *Gândul* (pentru această poveste puteți citi spovedania “SOV și junimiștii”, publicată în *Hotnews*, în 2010).

La sfârșitul lui 2004, afacerile mergeau unse, sinapsele erau la intensitate maximă, neuronii actorilor nu mai gândeau, erau deja pe regim de rutină. Exista însă o hibă imensă în acest sistem, hibă ce provenea din lăcomia lui Năstase, care nu împărțea și care nici nu-i lăsa pe cei mai mici să ciupească și ei ceva. Furnizorii nu vorbeau decât cu persoane de la minister, secretar de stat în sus, și toți

inspectorii școlari, plus celelalte cadre din teritoriu, se uitau la ce marfă achiziționează, la ce prețuri, fără să poată beneficia de vreun sfanț, ba mai mult erau și obligați să semneze la ordin orice matrapazlâc. Revolta sfințișorilor PDSR din teritoriu s-a simțit greu la alegeri, unde favoritul Năstase a pierdut cu brio.

O să mă întrebați ce făceau Justiția și Serviciile. Evident, făceau afaceri. Dacă veți analiza acționariatul Siveco și Omnilogic, trecând prin câteva societăți austriece și baltice și prin câțiva acționari de la Viena, veți afla că sinapsa acționarului majoritar ajunge tot în România, la ofițerii din Serviciile lui Măgureanu, retrași în afaceri cu IT în 1996. De multe ori, când unii politicieni, chiar de la PDSR, erau înspăimântați de jaful ce se punea la cale și refuzau să semneze sau să publice caietele de sarcini facute de consorțiu, băieții retrași din Servicii interveneau direct șantajând politicienii recalcitranți, dându-i pe brazdă.

Pentru a nu mai avea astfel de sincope, s-a inventat șpaga anticipată, fără obiect. La un moment dat, în plină criză, când apăruseră niște zvonuri că cineva se gândește să-mi ofere postul de la Finanțe, înainte cu mult de a primi vreo propunere sau măcar vreo sugestie, consorțiul a venit și mi-a propus să-mi dea 1 milion pe cont, anticipat pentru serviciile viitoare. Ideea era să ai deja șpagă pe cont când ajungi ministru, astfel încât să o treci de la început în declarația de avere și să nu ai probleme s-o justifici apoi. Cum am refuzat șpaga anticipată, nici ministru nu am mai ajuns. Singura propunere a venit de la Radu Dimofte,³¹¹

în 2012, când se făcea Guvernul MRU. Am refuzat direct și astfel mi-a spus fără jenă ca o să-l pună pe Drăgoi, ceea ce s-a și întâmplat. Gândind retroactiv, este evident că Radu avea putere la acea vreme. Îl sprijinea pe Băsescu, era ofițer acoperit SIE, ba chiar și fost DIE, iar MRU venea din fruntea SIE și avea nevoie de oameni din sistem.

Alegerea lui Băsescu nu a deranjat pe nimeni inițial. Se credea că totul va merge la fel. Gabi Marin și alți lideri din consorțiu se duseseră să pupe papucul noului sultan crezând că totul va continua pe aceleași sinapse, doar neuronii vor fi alții. În plus, în perioada 2000-2004, Opoziția a primit și ea câteva fărâme și atenții, pentru că nu se știe ce îți aduce viitorul. Îmi aduc perfect aminte că, după întâlnirea cu noii aleși, visau deja la aceiași cai mari, fuseseră liniștiți și luaseră girul Noii Puteri. Cel puțin așa credeau atunci. Afaceriștii români duseseră ipocrizia și curvășăria morală la paroxism, dar au avut surpriza ca Băsescu să-i depășească cu mult, și chiar din prima clipă. Una li s-a spus în față și alta au primit. Ba, chiar au început să fie hăituiți. În 2007, la referendumul de demitere, erau deja toți în tabăra adversă președintelui și aveau o ură profundă pe el și pe țiiitoarele sale. Când Udrea afirmă azi că nu l-a cunoscut pe Gabi Marin, este perfect adevărat, cel puțin până în 2012, când am plecat eu, tot sectorul din IT o înjura cu spume. Sunt convins că Udrea împrășcă și cu adevăruri și cu invenții, dar de această afirmație sunt absolut sigur.

În guvernarea Tăriceanu, afacerile au mers la fel de bine, ba chiar mult mai bine decât pe vremea lui Năstase,³¹²

pentru că acum eram în plin boom economic și erau bani prea mulți la guvern, risipa era de-a dreptul fără limite. Ca să vă dau un exemplu, președintele Asociației Orbilor s-a dus la Vosgian să-i ceară 100.000 și Vosgian, generos, cu casa plină, i-a dat 1 milion. La doar câteva luni încheia anul 2008 cu un deficit bugetar imens. La fel, în campania pentru legislative, în 2008, când Predoiu candida la Buzău și s-a dus la Tăriceanu să se plângă că nu ia bani, acesta i-a răspuns: “Păi nu ai penitenciarele, cum nu ai bani?”. Cum Predoiu nu a luat niciun ban șpagă, a pierdut alegerile contra contracandidatului PSD Ghiveciu, care le-a dat pături la oameni și l-au votat. Predoiu are însă marea vină că a delegat sectorul Achiziții și, drept urmare, Alina Bica, în mandatul Boc a putut să facă ce dorea. De fapt, Predoiu era doar reprezentativ, îl reprezenta pe Băsescu și în rest se făcea că plouă.

Lumea IT-ului a fost însă profund zdruncinată în timpul guvernării Boc. Aștia erau total dezorganizați, erau flămânzi, mult mai lacomi decât cei de dinainte și erau foarte mulți decidenți. Când Gabi Marin s-a dus la Gabi Sandu, primul șoc a fost că i s-a cerut să dea tribut și pentru afacerile în derulare făcute cu fostul ministru Nica. Marin era profund revoltat și i-a spus noului ministru PDL: “Înțeleg să împărțim ce muncim împreună, dar ce am muncit cu alții rămâne așa!”. “Munca” însemna aranjarea licitațiilor, fixarea sinapselor și împărțirea prăzii. Evident că s-a iscat un scandal monstru între Gabi Marin și Gabi Sandu. Aici a apărut mediatorul-șef, Bogdan Chirieac. Când afacerile au luat o amploare și mai

mare, a apărut Niro, care de fapt i-a împăcat pe toți, contra unui comision.

Pentru a înțelege cum a ajuns Dorin Cocoș în afacerile cu IT, deși săracul nu cred că știa nimic despre calculatoare, trebuie să ne întoarcem în anii 2000-2004, când la restaurantul Trei Cocoși din Parcul Herăstrău se puneau la cale toate sinapsele corupției. Clienți nelipsiți erau Chirieac, Miki Șpagă zis Bebiță și elvețianul Marius Opran. Ultimul, mult mai discret și circumspect, văzând că Dorin Cocoș, botezat și Gorgorin, începuse nu doar să servească la masă, dar și să facă uneori cărțile.

Să analizăm sinapsele una câte una, cu argumente și detalii.

Sinapsele care pleacă de la Bogdan Chirieac spre PSD. Chirieac e nașul de cununie al lui Roibu jr., fiul lui Roibu Aristide, trezorierul PDSR în 2000. Chirieac devine un pion important după campania din 2000, făcând legătura între multinaționale și partide. Chirieac achiziționează de la Adrian Lustig, soțul Eugeniei Vodă, un apartament lângă Piața Charles de Gaulle. Toni Petrescu, manager la Ericsson, achiziționează și el un apartament în același bloc, tot de la Lustig. Chirieac nu are banii necesari și Petrescu îi plătește lui Lustig și apartamentul său. Chirieac primește de la mine gratis 5% din WBS Holding pentru a face lobby. Chirieac primește de la Ericsson aproximativ 1.5 mil dolari pentru a-i distribui în campanie. Chirieac dă cea mai mare parte la PDSR, dar nu uită de Stolojan și

Mugur Isărescu, deși știe că nu au șanse în fata Bunicuței în campanie. Doar Vadim nu primește nimic.

Adrian Vasilescu primește banii pentru campania lui Isărescu, deși nici el nu crede în succesul acestuia. Chirieac îi dă 75k dolari lui Vasilescu de la Angelo Gruttaduaria, proprietarul Ductil, lui Vasilescu, la Angelo în casă, pe str. Episcopiei și, în același timp, pregătește cu Miki Șpagă achiziționarea de către sicilian a Siderca Călărași. Chirieac vrea să facă televiziune, emisiunea ProVest la ProTv. Adrian Sârbu îi cere să vândă emisiunea înainte de a fi produsă. Sârbu îmi vinde mie emisiunea ProVest, 10 ediții, contra 30k dolari, urmând să împart cu el, după ce îmi voi recupera cei 30k, jumi-juma profitul realizat din publicitate, dar doar eu trebuie să caut publicitate. Reușesc să vând publicitate la Ductil Steel, Sanofi și Aventis de peste 60k dolari. Sârbu încasează cei 60k, dar uită să-mi mai dea vreun ban. Țeapă!

Mă duc la Londra și, întâmplător la o cină în casă la Charles Franck, președintele de atunci la EBRD, o găsesc invitată pe Janine. Deschid discuția despre Sârbu și îl fac țepar și neresios. EBRD tocmai dorea să împrumute pe CME cu mulți bani. Pentru a nu-și pierde imaginea pe piața londoneză, Adrian Sârbu îmi plătește a doua zi toți cei 60k din afacerea ProVest, invocând întârzierea prin aceea că Bogdan Chirieac i-a cerut prea mulți bani șpagă și nu mai avea de unde. Evident că nu îi cred poveștile. Chirieac are ca invitați la ProVest redacția Europei Libere, finanțez emisiunea, dar Chirieac se ia de ei și începe să-i facă voalat securiști. Aici am primul dubiu. Chirieac îi pasează contactele de la firmele farmaceutice lui Val

Vîlcu, care începe să le șantajeze, Dan Ivan – CEO Sanofi Aventis poate povesti cu lux de amănunte aceste șantaje. La Restaurantul Trei Cocoși, îl cunosc pe Dorin Cocoș-Gorgorin, și pentru prima oară pe Elena Udrea. Gorgorin tocmai divorțase și ne prezintă ultima achiziție. Udrea, în tricou mulat și blugi strâmți părea scoasă din Discoteca Herăstrău, care era la doi pași de restaurant. Toți de la masă fac mișto, eu le spun că fata are tupeu și o să facă un drum lung și de succes, nici măcar Gorgorin nu îmi dă dreptate. O s-o reîntâlnesc pe Udrea după mulți ani, într-un avion de Viena, unde am stat alături, culmea, la economic.

Cap. 48. Sinapsele corupției (III)

Chirieac scrie contra fraților Micula, unul dintre ei vine la masă, îi oferă un plic cu 10k dolari și apoi Chirieac sună la redacție, la Lelia Munteanu: “Oprește atacurile contra fraților “Suc”, dar dă-le drumul peste o lună și o să dau vina pe CTP, că el e de vină, și mai luăm ceva de la ei.”

2000, mărire de capital la WBS, Clubul Diplomaților, printre acționari Terruzzi – CEO la Exxon Europa, Gruttadauria, patron la Ductil, frații Fila, J.C. – CFO la Microsoft. Chirieac îl aduce pe Isărescu, prim ministru la acea vreme, întâlnirea e fructuoasă, străinii sunt toți dornici de investiții în România, mulți le-au și făcut, păcat că Isărescu va fi înlocuit cu Năstase. Chirieac îmi spune că Isărescu și Vasilescu vor 5% din firmă, îi dau cadou și apoi aflu că era o minciună, săracii nu ceruseră nimic, era invenția lui Chirieac.

Gabi Marin de la Omnilogic își dă copilul la liceul de aici, din Elveția, doar pentru ultimii doi ani. Gabi Marin îi sugerează lui Năstase același liceu și așa Mihnea ajunge elev aici în 2007. Năstase îl aduce împreună cu Mihnea și pe Edy Popa, fiul patronului Eddy Spedition. Multe dintre camioanele Eddy Spedition vor conține și saci cu bani. Chirieac ajunge salariat la Omnilogic, pe contract de colaborare, așa își încasa partea lui din șpagă. Gabi Marin își deschide cont la WBS, 500k dolari, banii sunt pe contul lui de la BSI și vin din Austria, de pe un cont cifrat. Cartea de credit e pe numele fiului său, dar cu o singură notare WBS Holding. Gabi Marin își schimbă sediul, noul sediu îl face Luca G., arhitect elvețian, prietenul meu, în casa căruia stau actualmente cu chirie. Gabi Marin face plăți pe conturile cifrate ale familiei Năstase sau ale principelui Dimitrie Sturdza.

Văzând ce face Chirieac, îl forțez să vândă acțiunile la WBS lui Georges Madevat, care-l plătește cash. Scap și de acționarii de la Ericsson și devin acționar majoritar la WBS abia în 2006. Lundin fură de la WBS, în calitate de CEO, în șase luni, aproximativ 1 milion de dolari, îl dăm afară. Toți străinii rămân cu mine și continuăm să facem bursă. Intră acționar cu 10% Orest Robciuc, cumnat cu vărul lui Bush Jr. iar Irina Socol de la Siveco îmi este impusă acționar la Sibex. Ericsson se retrage cu câștiguri foarte bune în bursă, mai ales pe căderea din 2001 și pe creșterea acțiunilor Ericsson din 2001-2006.

Apar în ecuație Cabinetul de avocatură ZRP și, implicit, Cătălin Predoiu. Prin el, ajung să-l cunosc pe Dăianu și

apoi pe Coldea. Asta, în episodul următor. Țineți aproape! Dacă supraviețuiesc, o să vă termin povestea.

Cap. 49. Povestea mea cu serviciile (V)

Paul Savu era tipicul securist trimis la racolat informatori. Putea să racoleze orice tip de persoane, de la muncitor la academician. Nu era nici prost, nici deștept, nici educat, nici bădăran, era de o flexibilitate impresionantă. Se putea adapta la orice discuție și orice situație fără să-i pese dacă era pus într-o postură delicată.

Venea dintr-o familie normală, modestă, din Oltenița. Dorea să parvină, măcar un pic, și nu ar fi reușit dacă ar fi ales altă meserie. Nu avea nicio ideologie, nu credea în nimeni și nimic, Dumnezeu său era propriul bine. Îți vorbea despre misiunea sa de a apăra socialismul și cuceririle sale după niște șabloane care nu aveau niciun efect asupra interlocutorului. Dacă discursul său era grostesc și hilar, asta nu-l descuraja, era conștient de ce spune, dar continua cu stoicism, pentru ca la final să-ți spună: ”Asta e, asta ar trebui să-ți spun”. Profita de orice situație, de orice împrejurare, nu scăpa nicio oportunitate de a-și rotunji bugetul de relații și de a reuși să ducă o viață îndestulătoare pentru normele vremii.

Realizând, la început, că nu mă poate convinge să trec în tabăra lor, nu a ezitat să profite de ocazia de a-și rezolva problemele aprovizionării cotidiene cu bunuri de strictă necesitate. Pentru el, asta nu însemna să fraternizeze cu mine, ci să stabilească o relație umană. Realizând de la bun început că sunt total contra sistemului și că nu am

putea niciodată să avem aceleași idei, a schimbat placa și m-a dus pe pista compasiunii. Adică înțelegea ce simt și ce regrete am, și el avea muștrări, dar trebuia să supraviețuim. La acea vreme, făceam meditații, cele mai multe pe tipul troc, deci contra produse și, în plus, ținând cont că tata controla exporturile de carne în Occident, aveam și de mâncare. Mâncarea era atunci un semn dinstinctiv de superioritate socială. Comuniștii erau superiori pentru că aveau de mâncare, idealul fiecărui român era foarte limitat, esențial era ce pui pe masă. Exista și o glumă în acele timpuri: ”Comuniștii au pus fiecărui român o pâine pe masă, dar nimic lângă.” Relația mea cu Paul era total atipică, el voia să mă racoleze, dar nu el îmi oferea mie țigări, cafea sau mâncare, ci eu lui.

Făceam asta deoarece speram să primesc informații interesante care să mă protejeze pe mine și pe ceilalți nebuni tineri care credeam că putem schimba România cu niște manifeste. Paul Savu nu a crezut niciodată, până la arestare, că eu aș putea să fiu și altceva decât un asistent tânăr cuminte, care face și el câteva meditații pentru a supraviețui. El avea idealuri imediate, ce durau maximum 24 de ore, deci nu putea să-și închipuie că altcineva ar trudi din greu pentru un ideal care nici măcar nu poate fi întrezărit. Aveam de fiecare dată, spre finalul discuțiilor, argumentul care-l determina să fie cooperant: îi promiteam că-i împrumut garsoniera ca să se poată duce cu vreo iubită câteva ore. E foarte ciudat că acești oameni care erau dispuși la orice pentru a servi partidul, chiar și la crimă, aveau acea morală comunistă desuetă ca Evanghelia. Era foarte important pentru ei să se

ascundă sub un paravan al moralei comuniste, în care aventurile extraconjugale erau mult mai periculoase decât micile trădări din discuțiile cu țintele sau sursele.

Personajul Paul Savu nu a dispărut azi, el este la fel de viu și îl poți întâlni la tot pasul. Corespondentul lui Paul în ziua de azi e politicianul de provincie sau chiar de Capitală, dar cel ce stă mereu în linia a doua și care nu își dorește niciodată altceva decât să-i servească pe cei puternici. Iar el să nu fie puternic. Nu vrea să ia decizii, ci doar să participe la decizii. Paul era mereu neîngrijit, cu același costum gri ponosit, fără grija manichiurii sau a aspectului exterior. Toți securiștii erau tunși pierdut, pentru simplul fapt că, fiind băieți de la țară, fără o cultură a aspectului exterior, arătau cât de cât normal cu părul periută. Pentru ceilalți, ca noi, care respectam moda acelor ani, unde pletele erau un simbol al rebeliunii contra sistemului, îngrijirea lui era o problemă. Nu uitați că săpunul și șamponul de calitate erau la fel de rare ca și carnea. M-am întrebat deseori de ce îi tundeau așa de scurt pe securiști într-o perioadă în care ceilalți purtau plete, doar așa se deosebeau de la o poștă și puteau fi imediat identificați. Era o decizie luată tocmai în scopul de a le da un aspect igienic relativ decent, altfel ar fi arătat prea slinos și nu cred că ar fi reușit să stea de vorbă cu multă lume.

La mine în garsonieră nu era apă caldă decât rareori și mereu programul afișat pe ușa blocului nu era respectat. Ca să suplinesc lipsa apei calde, îmi cumpărasem un cazan de la țigani cãldãrari și îl țineam veșnic pe aragaz, chiar și când nu eram acasă. Exista riscul ca partidul să taie

gazele uneori, ceea ce ar fi produs o catastrofă, dar găsisem un inginer la Politehnică, la Catedra de Mecanică, care îmi instalase o supapă mai inteligentă, astfel încât, dacă se tăiau gazele, imediat se închidea alimentarea și, deci, dacă apoi se redeschideau, nu riscam să sar în aer. Mulți au pierit în astfel de accidente stupide, dar foarte normale la condițiile de atunci. Cazanul de apă era mereu fierbinte pe aragaz. Când îi dădeam cheile lui Paul, nu prea consuma mare lucru din el. Ori reușeau să se spele cu apă rece, ori nu se spălau deloc, ori pur și simplu le era lene să se spele în condițiile date, în care apa clocotită trebuia amestecată cu apă rece și operațiunea nu era deloc simplă, ținând cont de dimensiunile uriașe ale cazanului și de cei 3 m pătrați ai sălii de baie.

Comparația dintre securistul de atunci și politicianul din linia a doua de azi e cu atât mai potrivită, cu cât amândoi au o singură preocupare: să epateze. De fapt, două: și să parvină. Atunci își etalau țigările Marlboro, iar acum mașinile. Atunci aveau cămăși de bumbac pentru export și pantofi de piele, azi au brandurile cele mai cunoscute. În același timp, și securiștii și politicienii de azi nu au niciun respect pentru manichiură, azi chiar e și mai rău, pentru că mirosul de transpirație amestecat cu vreun parfum franțuzesc e mai pestilent decât sudoarea ce șiroia pe frunțile securiștilor plini de griji. Evident că nu dădeam doi bani pe Paul Savu, dar trebuie să-i remarc o calitate: nu a încercat să-mi propună să fiu informator, turnător sau orice altceva. Se mulțumea cu ceea ce îi povesteam, mai ales de la Politehnică, mediul studentesc îl interesa cel mai mult. Trebuie să recunosc că și atunci eram un

povestitor de succes, singura deosebire e că atunci nu dădeam nume, asta îl enerva îngrozitor. Îi descriam atmosfera, ideile și multe dintre ele, mai ales cele mai radicale în înfrângerea comunismului, erau doar ideile mele. Eram destul de inconștient, credeam că pot să-l duc cu zăhărelul la nesfârșit.

S-a dovedit că era mult mai deștept decât îmi imaginasem. Intenționat, când îi povesteam de ce elevi aveam la meditații, când ajungeam la copii de securiști, scăpam și numele, bănuiesc că unii îi erau șefi, el fiind doar căpitan la acea vreme. Discuțiile mele cu Paul aveau loc la restaurantul Moldova, lângă garsoniera mea de pe "Maria Rosetti". Acolo era un fel de vizuină a securiștilor, de acolo se aprovizionau cu bere, vin și whisky, rareori și cu mâncare, deși la sfârșitul anilor '80 nu prea aveai ce mânca la Moldova și cam nicăieri în tot Bucureștiul, poate doar în restaurantele lor cu circuit închis.

Ceaușescu nu mai reușea să-i hrănească nici măcar pe securiști și asta i-a și adus trădarea finală. Cu trupe flămânde, nu poți câștiga războiul. Evident că știam că Paul raporta tot ce îi spuneam, de aceea încercam să nu dau nume și să nu creez probleme altora. Veți vedea că imediat ce voi semna angajamentul, lucrurile se vor schimba radical, securiștii vor deveni mult mai agresivi.

Pe la sfârșitul anului 1987, am avut o întâlnire care va influența decisiv atât gândirea mea anticomunistă, cât și relațiile mele cu Securitatea. Nici până astăzi nu știu cu siguranță dacă întâlnirea a fost providențială sau dacă cineva a jucat rolul providenței. Vă voi lăsa pe voi să

decideți și poate cineva dintre cititorii mei mă va convinge de una dintre cele două variante.

Cap. 50. Povestea mea cu serviciile (VI)

Era o seară de toamnă târzie, destul de blândă pentru a mai putea bea o bere la o terasă. Mă aflam în actuala Piață Lahovari, la COȘ (Casa oamenilor de știință), numită atunci Parcul Trandafirilor. Aveam 26 de ani și eram de câteva luni asistent cu normă întreagă la IPB, la Catedra lui Walter Olariu și lucram și la ICECHIM, la secția de chimie fizică a profesorului Luca, un discipol al Elenei Ceaușescu, care beneficia din plin de protecția acesteia, mai ales atunci când își trăgea partea leului din bugetul ICECHIM, buget făcut de profesorul Muscă, soțul Monei Muscă, viitorul ministru liberal în primul Guvern Tăriceanu.

Ieșisem la o bere cu un prieten profitând de ultimele zile frumoase ale anului 1987. Pe vremea aceea, COȘ-ul avea în grădină separeuri conturate de un gard viu, ceea ce crea imaginea unui labirint prin care se amestecau chelneri și clienți, fiecare ascunzând, parcă, ocupația de bază, sub privirile reci și plictisite care reușeau să treacă cu ușurință prin desișul gardului viu ce alcătuia singurul decor al restaurantului. Încă de atunci aveam prostul obicei să ascult conversațiile de la celelalte mese. Obiceiul l-am păstrat și azi, mai ales în străinătate. Mă amuză ideea că pot participa la discuțiile de la masa mea ascultând în același timp ce se discută la vecini. Azi o fac cu și mai mare plăcere, mai ales când la masa mea se vorbește

română și la vecini o altă limbă, mi se pare că sunt protejat de ideea preconcepută că sunt un străin care nu are cum să înțeleagă și, uite, așa mă consider mai puțin lipsit de stil, deși a asculta la mesele vecine e un obicei foarte prost. Dacă ar fi trăit tata, cu siguranță mi-ar fi ținut o lecție pe cinste despre bunele maniere, dar din fericire sunt la fel de conștient de faptul că nu e frumos cum sunt de curios, și curiozitatea mă domină. La masa de lângă mine se afla un britanic elegant, cu alură de intelectual, care încerca să mănânce o friptură. M-am gândit că e vreun profesor din Occident venit la vreun seminar la o universitate de la noi, deși era ciudat că mânca singur. Chelnerul nu știa boabă de engleză, iar britanicul încerca să-i spună că friptura cu cartofi ar putea fi chiar comestibilă, dacă ar fi măcar caldă. Nu m-am putut abține și am intrat în vorbă sub pretextul de a-l ajuta să se înțeleagă cu chelnerul. Foarte repede, l-am invitat la masa noastră și am început să povestim vrute și nevrute. Cum prietenul meu a plecat destul de repede pentru că avea o întâlnire galantă și era deja preorgasmic, am rămas doar noi doi până la închiderea restaurantului, la ora 22.00. Încă din 1987, Ceaușescu închidea cam toate restaurantele la ora 22.00 și deja la ora 21.00 îți strângeau fața de masă, ca să te pregătești psihic să pleci. Englezul era profund șocat de cam tot ceea ce vedea în jurul lui. Nu prea înțelegea mare lucru, deși era un fin observator al țărilor comuniste, doar că la noi era evident altfel.

Noua mea cunoștință se numea Mark Stevenson și avea un pașaport diplomatic britanic, pe care de altfel mi l-a arătat destul de repede. După Revoluție, mulți mi-au spus că

de fapt era român, trimis de Serviciile noastre să mă verifice. Dacă era român, era sigur românul cu cea mai bună engleză și cel mai bun „Oxford accent” pe care l-am întâlnit în viața mea. Dar eu continui să cred că era britanic get-beget. Discuțiile cu Mark erau foarte plăcute. Mi-a descris societatea și problemele britanice cu o acuratețe și o logică impresionantă. Era un thacherian convins și un partizan al metodelor dure împotriva IRA (Armata Republicană Irlandeză), care la acea dată crea imense probleme Albionului. După ce am plecat de la restaurant, l-am invitat la mine acasă, în demisolul de pe ”*Grigore Mora*”. Aveam de la meditații mai multe sticle de scotch și, cum Mark se va dovedi un mare consumator de astfel de licori, speram să-mi spună și mai multe lucruri interesante. Evident, văzusem multe filme.

Mark nu și-a pierdut niciodată luciditatea în toți acești ani, chiar și când era afumat bine. Am realizat din start că, fiind posesorul unui pașaport diplomatic britanic, Securitatea nu putea să-l lase să umble nesupravegheat prin București și, deci, mă gândeam de două ori ce vorbesc. Rememorând astăzi prima întâlnire cu Mark, există totuși un semn de întrebare. La restaurant am plătit eu. Aveam mulți bani din meditații, cu care oricum nu prea puteam cumpăra nimic, iar o notă la un restaurant ca Parcul Trandafirilor era o cifră infimă. Mark a insistat totuși să plătească el și, cum eu am refuzat, la plecarea de la mine din casă, a lăsat în baie o hârtie de 10 sterline, o avere la vremea aceea. 10 sterline erau peste 20 de dolari, aproape cât salariul meu de asistent la Politehnică. Când mă vor aresta, printre altele îmi vor reproșa și că am

luat cele 10 sterline. Cum puteau ști securiștii de cele 10 sterline? Doar de la Mark sau să fi avut camere la mine în baie. Microfoane aveau peste tot, dar camere nu cred că mi-au pus. Oricum, Mark a plecat spunându-mi că va reveni anul următor.

Mark va reveni la mai puțin de o lună, imediat după evenimentele din 14 noiembrie de la Brașov. Evident, la a doua întâlnire, am discutat mai ales despre protestul celor de la Steagul Roșu, primul și singurul protest adevărat, pe față, făcut în timpul regimului Ceaușescu. Imediat ce a plecat agentul britanic (la următoarea întâlnire îmi va recunoaște că e agent MI6 și că are misiunea de a vedea cum s-ar putea înlătura Ceaușescu de la putere), am primit un telefon de la Paul Savu, care dorea să ne vedem urgent. Paul a venit însoțit de căpitanul sau maiorul Nicu Cristache (actualmente șef prin pușcăria de la Slobozia), care ar fi trebuit să mă preia. Evident, nu au făcut nicio aluzie la întâlnirea mea cu englezul, deși mi se pare evident că motivul schimbării securistului în cazul meu era dat tocmai de acest eveniment. Dacă Mark ar fi fost omul lor, nu cred că s-ar fi agitat atâta, doar dacă eu eram așa de important pentru ei. Ceea ce, sincer, nu cred. Paul Savu a dispărut complet din peisaj după, îl voi mai întâlni doar de două ori în viață: la arestare și acum câțiva ani, la Carrefour).

Nicu Cristache era un altfel de securist. Foarte îngrijit, bine îmbrăcat mereu și mult mai cult decât Savu. Nu fuma, dar avea mereu la el un pachet de Kent și unul de Marlboro. Nu mi-a cerut nici țigări, nici carne sau crenvurști de la tata, nici cafea, dar mereu era gata

să-mi dea sfaturi. Avea o memorie foarte bună și te testa continuu. Punea aceeași întrebare la intervale mari de timp, tocmai pentru a vedea dacă spui același lucru. Atunci am înțeles un lucru important, valabil și în lumea afacerilor de azi: e foarte important să spui mereu aceeași minciună. Pentru asta, trebuie să spui respectiva minciună, și familiei, și prietenilor, până ajungi s-o crezi chiar tu. Doar așa poți minți credibil. Iar dacă vrei să-l prinzi pe celălalt cu minciuna, întreabă-l aceeași chestie la interval de 6 luni și, dacă răspunsul nu e același, l-ai prins. Dar niciodată nu îi spune cuiva că l-ai prins cu minciuna și nici nu da semne că nu ai încredere în el!

În perioada în care am umblat aproape zilnic cu Predoiu, am înțeles că tânărul ministru are trei mari obsesii: părinții, povestea că a fost amantul lui Udrea și faptul că e acuzat că e agent SIE acoperit. Adoptând ”Metoda Cristache”, cred că am aflat răspunsul corect la cele trei dileme. Predoiu nu a cunoscut-o pe Udrea până când aceasta nu a intrat în guvern, nici măcar la liceu nu s-au întâlnit. Dar Predoiu e cu siguranță agent SIE și există o mare probabilitate ca cel care l-a format și care îl ascultă azi să fie Mihnea Constantinescu. Și o să vă explic un pic mai târziu de ce cred asta. Răspunsul tragic a fost cel aflat despre părinții săi. Multe personaje cu un rol activ în nomenclatura lui Ceaușescu, acei așa zis ”aparatchiki”, și-au inventat un alt trecut imediat după Revoluție. Asta nu ar fi ceva neobișnuit, dar și-au renegat efectiv părinții. Corina, iubita mea de la 24 de ani, deja menționată într-o spovedanie anterioară, a ajuns până acolo încât să-mi

spună, la 20 de ani diferență, că tatăl ei a murit. Apoi, întâmplător, în Sibiu, am ajuns să-l întâlnesc pe tatăl ei, abandonat într-un azil de bătrâni, când acesta a ieșit la o plimbare prin Piața Mare a Sibiului. Am discutat cu el, dar nu am deschis subiectul după, cu Corina. Am înțeles, îi era rușine cu propriul tată, fost șef la Cultură pe județul Sibiu în timpul administrației lui Nicu Ceaușescu. ”Doamna Corina” era acum fostă șefă a Unilever și Consilier prezidențial și se bătea cu pumnul în piept cu anticomunismul ei declarat, nu putea să aibă o pată la dosar. Comuniștii știau ce înseamnă dosarul de cadre din perioada Puterii populare și au înțeles că orice legătură cu trecutul trebuie să fie ascunsă cu dibăcie.

Cătălin Predoiu, deși îmi spunea că tatăl său a fost un simplu inginer la Fabrica de sticlă din Buzău, nu se întâlnea niciodată cu el și nu vorbea niciodată despre el. Mai mult chiar, când tatăl său a fost grav bolnav, a fost șoferul meu la Buzău să-i aducă la București la medic și apoi i-a dus înapoi, fără ca Domnul Ministru să-și facă apariția. Evident, ceva nu se potrivea deloc. Am aflat apoi că tatăl său a fost Șeful de Partid de la Fabrica de sticlă și, cum nu fusese un șef prea iubit, a fost scos cu huo! din fabrică, la Revoluție. Nu dădea bine ca un liberal să aibă așa o pată la dosar. Nu pot să mă abțin și să nu fac comparația cu bunicul, care de la Canal a transmis un mesaj direct către cei doi fii ai săi: ”Nu vă schimbați numele Sima, chiar dacă vă aduce multe necazuri! Purtați-l cu demnitate!” Marile familii trec prin istorie cu pieptul gol, nu ascunzându-se prin boscheți. Metoda cu aceeași întrebare pusă la 6 luni poate să-l determine pe

mincinos să spună chiar adevărul, atunci când realizează că nu mai știe ce a mințit ultima oară.

I-am spus lui Cristache de Mark Stevenson chiar de la prima întâlnire, nu avea rost să ascund ceva pentru că oricum nu vorbisem nimic compromițător și eram sigur că aveau înregistrările. După, însă, am început să-i spun parțial, fiind convins că nu mă pot înregistra ambiental. La arestare, am realizat că fusesem înregistrat peste tot, în Parcul Cișmigiu și Herăstrău, ba chiar și într-o bombă din Rahova, unde eram sigur că nimănui nu-i trece prin cap să pună microfoane. Văzusem prea multe filme de spionaj și mă credeam deja actor în rolul vieții mele: agentul dublu Sima. De fapt, eram îngrozitor de naiv.

Tata mi-a spus odată: ”Dacă te arunci în Dunăre și o oprești, fă-o! Dar dacă doar te uzi și mai capeți și o pneumonie, mai bine gândește-te dacă merită!” La 26 de ani, aveam sângele mult prea fierbinte, eram inconștient și nu puteam să analizez niciun risc. Chiar dacă astăzi analizez foarte bine riscurile, îmi asum riscuri din ce în ce mai mari și sunt convins că sunt mai inconștient decât eram la 26 de ani.

Nu peste mult timp, voi continua cu arestarea, bătaia, semnarea angajamentului cu Securitatea cu numele ”Toma Caragi” și, mai ales, Revoluția din Decembrie. Am fost primul muritor care a intrat în Studioul 4 și am multe de povestit din culise. Țineți aproape!

Cap. 51. Povestea mea cu serviciile (VII)

Nicu Cristache era mult mai greu de manipulat, asta dacă hiperbolizăm încercările mele de a scoate ceva de la el sau de a-i livra niște șopârle până la nivelul manipulare. Evident că nu reușeam nimic și evident că securistul cu experiență din el nu putea fi ușor de păcălit, dar eu mă iludam cu asta. Îi eram însă foarte simpatic, afla o droaie de chestii despre istoria și cultura Marilor Puteri și mă lăsa să vorbesc. Cristache vorbea foarte puțin și tot ce spunea avea un rost și un scop, eu băteam câmpii încercând o “învăluire”, care nu mi-a reușit niciodată.

Mark s-a întors și el mult mai repede, în decembrie, imediat după evenimentele de la Brașov și era foarte interesat de amănunte. Fusesem întâmplător la cel mai bun prieten al meu din facultate, Radu Toma, la Brașov în acel memorabil 14 noiembrie și văzusem mișcarea muncitorilor de la Steagul live. Puteam să-i povestesc atmosfera, entuziasmul, ura pentru Ceaușescu, dar nu puteam să-i dau alte date din culise. Poporul român nu era anticomunist pentru că nu era educat să înțeleagă ceva din ideologiile vehiculate atunci. Poporul român era convins că sistemul comunist e bun, dar că Ceaușescu și gașca lui îl stricaseră. Era deja pregătită optica generală pe care o vom regăsi la Revoluția din decembrie. Iliescu și-a găsit adepți tocmai pentru că doar 20% dintre români erau cu adevărat convinși că sistemul comunist e de vină, și nu doar câteva persoane. Mark era foarte deschis față de mine și îmi dăduse și multă încredere. Mă asigurase că ei pot

să mă scoată oricând din țară dacă situația ar urgenta o astfel de mișcare. Mark mă asigură însă că suntem în perioada agoniei comunismului și că Gorby va fi groparul sistemului. Eram mult prea pesimist ca să-l cred, dar privind retroactiv tot ce mi-a spus în 1988, inclusiv cum se vor uni cele două Germanii, totul s-a întâmplat mai devreme sau mai târziu.

Prin primăvara lui 1989, Mark îmi spusese că s-ar putea ca noi, bulgarii și rușii să nu ieșim din comunism, să trecem doar la Perestroika și Glasnosti, ceea ce a fost destul de aproape de adevăr. Mark era conștient că suntem urmăriți și el alegea locurile de întâlnire, parcuri sau bodegi slinoase de prin cartierul Rahova sau Ferentari. Eu mergeam cu Oltețul și el zicea "Uite aici ar fi bine!" Chestia cu bodegile din periferie mă cam nemulțumea pentru că mereu aveam senzația că toți se uită la noi. Era și normal, eram exotici acolo, cine naiba mai auzise engleza într-o astfel de crâșmă? După ce am văzut că toată Europa fierbe, că deja RDG-iștii treceau pe la unguri în Austria și doar la noi nu se mișca nimic, am început să cred că vom rămâne cu Perestroika și Glasnosti-ul, în cel mai bun caz, deși nu vedeam nicio șansă să scăpăm nici măcar de Ceaușescu. La începutul lui 1989, dacă cineva ni l-ar fi oferit pe Iliescu, l-am fi înfiat cu drag, deși în decembrie nu o să mai gândesc la fel. Destul de pesimist în capacitatea românilor de a protesta, am hotărât cu Mark să-mi ia toate diplomele și alte acte în original și să-mi aducă un pașaport britanic sau orice altceva, ca să pot pleca din țară. Ideea de a trece granița, chiar și

fraudulos, o aveam de multă vreme. Un amic de la Fizică venise într-o zi cu propunerea de a trece Dunărea cu două butelii în spate. Buteliile urmau să fie încărcate cu un amestec creat de el și sigur ne-ar fi dus pe celălalt mal al Dunării, la sârbi. Când la insistențele mele am plecat în deltă să verificăm marea găselnița de a ne transforma în omul-rachetă, ca în romanele lui Jules Verne, am descoperit că teoretic funcționa, dar practic era să ne înecăm pe un canal al Dunării.